ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

ปริญญา

หลักสูตรและการสอน | การศึกษา

สาขา | **ภาควิชา**

เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ

Development of Training Packages for Promoting Nursing Students' Alternative Learning Styles Royal Thai Navy College of Nursing

นามผู้วิจัย นาวาโทหญิงกนกนุช ขำภักตร์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

(รองศาสตราจารย์นาตยา ปิลันธนานนท์, Ph.D. .....)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

(รองศาสตราจารย์สมถวิล ธนะโสภณ, Ed.D. .)

หัวหน้าภาควิชา .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดารัตน์ สารสว่าง, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

.....

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....**เดือน**.....**พ.ศ**.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ

Development of Training Packages for Promoting Nursing Students' Alternative Learning Styles Royal Thai Navy College of Nursing

โดย

นาวาโทหญิงกนกนุช ขำภักตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กนกนุช ขำภักตร์, นาวาโทหญิง 2554: การพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์นาตยา ปิลันธนานนท์, Ph.D. 342 หน้า

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล และศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรมต่อการเสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล ใช้ระเบียบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง โดยสำรวจข้อมูลรูปแบบการเรียนรู้หลักและรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่นักศึกษาต้องการพัฒนา จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ จำนวน 62 คน พิจารณาจำนวนนักศึกษาที่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแต่ละรูปแบบเลือกมาพัฒนาชุดฝึกอบรม 2 รูปแบบ คือ แบบคิดอเนกนัย และแบบคิดเอกนัย นำไปทดลองใช้และศึกษาผลการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเดิมที่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้นั้น ขณะเรียนชั้นปีที่2 ปีการศึกษา 2552 เป็นกลุ่มทดลองชุดฝึกอบรมที่เสริมการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย จำนวน 23 คน และแบบคิดเอกนัย จำนวน 18 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยหาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยได้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย และแบบคิดเอกนัย โดยพัฒนากิจกรรมฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ผลการทดลองมีดังนี้ 1) ผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมของนักศึกษาทุกรูปแบบการเรียนรู้หลักมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รวมทุกหน่วยอยู่ในระดับดี โดยนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด นักศึกษาทุกรูปแบบการเรียนรู้หลักยอมรับกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยและเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพ แต่ยังติดหรือเชื่อมั่นในการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้หลักและยังต้องพัฒนาความสามารถที่ไม่ใช่ความถนัดตามรูปแบบการเรียนรู้หลัก และนักศึกษาส่วนใหญ่พึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกในระดับมาก และค่อนข้างมาก 2) ผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดเอกนัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมของนักศึกษาทุกรูปแบบการเรียนรู้หลักมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทีละน้อยและค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รวมทุกหน่วยอยู่ในระดับดี โดยนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด นักศึกษาทุกรูปแบบการเรียนรู้หลักยอมรับกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยและเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพ แต่ยังติดหรือชอบในการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้หลัก ยอมเปิดรับและปรับตัวเข้าหาการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดเอกนัยได้ดี และนักศึกษาส่วนใหญ่พึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกในระดับมาก

_____ _____ ___ / ___ / ___

ลายมือชื่อนิสิต **ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kanoknuch Kampak, Commander 2011: Development of Training Packages for Promoting Nursing Students' Alternative Learning Styles Royal Thai Navy College of Nursing. Doctor of Philosophy (Curriculum and Instruction), Major Field: Curriculum and Instruction, Department of Education. Thesis Advisor: Associate Professor Nataya Pilanthananond, Ph.D. 342 pages.

The purposes of this study were to develop the training packages for promoting nursing students' alternative learning styles and to study the experiment result of the training packages to promote nursing students' alternative learning styles. Through the use of a quasi-experiment, the students' primary learning styles were investigated and then their alternative learning styles were identified. The data were collected from 62 first-year nursing students, academic year 2008 at the RTN College of Nursing. Deliberately selected, two groups of students with different alternative learning styles – 23 divergers and 18 convergers – at the time becoming sophomores of academic year 2009, were asked to participate in the experiment phase. The result of this study was quantitatively analyzed to find percentage and average score. The content analysis was then used to complete the qualitative data.

The research study resulted in two training packages to improve students' divergent and convergent alternative learning styles based on the experiential learning model. The experiment produced the following results: 1) After completing the divergent alternative learning style packages, students continuously gained achievement in all primary learning styles and their average achievement scores were at good level, especially with assimilator-type students receiving the highest mean scores. Students with all types of primary learning styles conformed to divergent learning model and were able to learn effectively yet abided by their primary learning styles and needed to develop certain style not included in their primary learning mode. Most students were satisfied with the alternative package at the 'high' and 'fairly high' levels. 2) The achievement scores of students completing the convergent alternative learning style packages gradually increased and the overall average appeared at good level with the converger-type students getting the highest scores. Students with all types of primary learning styles acknowledged the convergent learning style package well and were able to learn effectively. Nonetheless, they tended to revert to their primary learning mode, to be open and flexible to convergent learning activities. Most students in this group were satisfied with the alternative learning style package at a 'high' level.

_____ _____ ___ / ___ / ___

Student's signature Thesis Advisor's signature

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ โดยได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. นาตยา ปิลันธนานนท์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนทำให้วิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นบทเรียนอันทรงคุณค่าฉบับนี้สำเร็จลง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านเป็นอย่างยิ่ง

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สมถวิล ธนะโสภณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้ข้อแนะนำต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้บริหาร คณาจารย์ และนักเรียนพยาบาลศาสตร์ รุ่นที่ 38 ของวิทยาลัยพยาบาล กองทัพเรือที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุดฝึกอบรม ทำให้การวิจัยครั้งนี้นำไปสู่การปฏิบัติที่บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

กราบขอบพระคุณคุณแม่ที่ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการตัดสินใจเข้าศึกษาในระดับปริญญาเอก หากแต่ท่านมิได้อยู่รอดูผลสำเร็จของการศึกษา แต่ดวงวิญญาณของท่านคงได้รับรู้ในความสำเร็จของการศึกษาในครั้งนี้แล้ว และที่ลืมไม่ได้ คือ ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนอย่างเต็มกำลังในการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ให้บรรลุผลสำเร็จ ขอขอบคุณน้องชาย ที่ให้ความเข้าใจ และเป็นกำลังใจให้เสมอ

ขอขอบคุณผู้ร่วมงาน เพื่อนสนิท โดยเฉพาะ นาวาโทหญิง คณาลักษณ์ ดลเสมอ ที่ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจมาโดยตลอด จนทำให้ก้าวข้ามความยากลำบากในการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ไปได้ด้วยดี

กนกนุช ขำภักตร์

เมษายน 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(9)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	9
รูปแบบการเรียนรู้	10
การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้	
เชิงประสบการณ์	23
การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกอบรม	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	50
วิธีดำเนินการวิจัย	50
ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจข้อมูล	50
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างชุดฝึกอบรม	53
ขั้นตอนที่ 3 การนำชุดฝึกอบรมไปใช้	55
ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรม	59
บทที่ 4 ผลและวิจารณ์	64
ผลการวิจัย	64
ข้อวิจารณ์	227

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	266
สรุปผลการวิจัย	266
ข้อเสนอแนะ	274
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	279
ภาคผนวก	290
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	291
ภาคผนวก ข รายนามผู้ช่วยวิจัย	293
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือวิจัย	295
ภาคผนวก ง ตัวอย่างคู่มือชุดฝึกอบรม	306
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	342

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	กิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Kolb	26
2	กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้	27
3	กำหนดการฝึกอบรม เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล	57
4	กำหนดการขึ้นศึกษาบนหอผู้ป่วยของกลุ่มฝึกอบรมคิดอเนกนัยและกลุ่มฝึกอบรมคิดเอกนัย	58
5	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลัก	65
6	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก	66
7	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลักและรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก	66
8	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละกลุ่มฝึกอบรมจำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลัก	68
9	สรุปกิจกรรมการฝึกอบรมและประเมินผลของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style)	74
10	สรุปกิจกรรมการฝึกอบรมและประเมินผลของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style)	85

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมรายหน่วยและรายรวมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	98
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมรายหน่วยและรายรวมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบเอกนัย	100
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมรายหน่วยและรายรวมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง	101
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมรายหน่วยและรายรวมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบอเนกนัย	104
15	คะแนนผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมรายหน่วยและรายรวมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบอเนกนัย	105
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมรายหน่วยและรายรวมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง	107

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	ผลการวิเคราะห์บันทึกการฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	109
18	ผลการวิเคราะห์บันทึกการฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบเอกนัย	112
19	ผลการวิเคราะห์บันทึกการฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง	116
20	ผลการวิเคราะห์บันทึกการฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบอเนกนัย	120
21	ผลการวิเคราะห์บันทึกการฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	124
22	ผลการวิเคราะห์บันทึกการฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง	125
23	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	180

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
24	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลัก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	181
25	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย	182
26	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลัก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย	183
27	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง	184
28	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลัก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง	185
29	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	186

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
30	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลัก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	188
31	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	189
32	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลัก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	190
33	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง	191
34	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลัก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง	192
35	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อชุดฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style) จำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา	194

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
36	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อชุดฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style) จำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา	208

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	วัฏจักรการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb	14
2	Kolb Learning Style Quadrants	18
3	Learning Style Type Grid	20
4	ขั้นตอนการเรียนรู้ที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย	31
5	ขั้นตอนการเรียนรู้ที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย	32
6	ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รายหน่วยของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	99
7	ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รายหน่วยของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบเอกนัย	100
8	ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รายหน่วยของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง	102
9	ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รายหน่วยของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style) จำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา	103

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
10	ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รายหน่วยของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบอเนกนัย	104
11	คะแนนผลสัมฤทธิ์รายหน่วยของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	106
12	ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รายหน่วยของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง	107
13	ค่าเฉลี่ยและคะแนนผลสัมฤทธิ์รายหน่วยของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style) จำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา	108

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่ายได้พยายามหายุทธวิธีในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการเรียนรู้และประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ ทั้งนี้นักการศึกษาเชื่อว่า การจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอน ที่มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ผู้เรียน ผู้สอน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดที่ผู้สอนต้องให้ความสำคัญและรู้จักธรรมชาติของผู้เรียนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เพราะธรรมชาติของบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันในหลายด้าน เช่น ด้านสมรรถภาพ บุคลิกภาพ ทัศนคติ ความสนใจ และพฤติกรรม รูปแบบการเรียนรู้เป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันและมีความเกี่ยวข้องกับวิธีการที่ผู้เรียนชอบใช้เรียนรู้สิ่งต่างๆ การที่ผู้สอนมีข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือทราบกระบวนการเรียนรู้และการปรับตัวของผู้เรียน ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนมากขึ้น (Kolb, Osland, and Rubin, 1995: 56-57) รวมทั้งการที่ผู้เรียนตระหนักในรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง จะช่วยให้มีการเตรียมตัวรับมือกับการเรียนรู้ที่แตกต่างจากรูปแบบการเรียนรู้ของตนชอบได้ง่าย (Healey, Kneale, and Brandbeer, 2005: 40)

รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) เป็นลักษณะหรือพฤติกรรมในการเรียนรู้ของบุคคลที่ถนัดหรือนำมาใช้บ่อยๆ เป็นลักษณะที่ค่อนข้างคงที่ของแต่ละบุคคล แต่สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ผ่านประสบการณ์เรียนรู้ (Kazu, 2009: 86 cited Kaplan and Kies, 1995) Kolb (1984) เชื่อว่ารูปแบบการเรียนรู้ของบุคคลเป็นผลมาจากพันธุกรรม ประสบการณ์ในอดีต และสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ทำให้เกิดวิธีการเรียนรู้ขึ้น 4 วิธี ได้แก่ การเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม (Concrete Experience) การสังเกตไตร่ตรอง (Reflective Observation) การสร้างมโนทัศน์นามธรรม (Abstract Conceptualization) และการทดลองปฏิบัติ (Active Experimentation) โดยแต่ละบุคคลมีความถนัดในแต่ละวิธีการเรียนรู้ 4 วิธีไม่เท่ากันและไม่ได้เรียนโดยใช้วิธีใดวิธีหนึ่งตลอดเวลาแต่จะมีการผสมผสานกัน การผสมผสาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระหว่างวิธีการเรียนรู้นี้ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ 4 รูปแบบ คือ แบบคิดอเนกนัย (Diverger) แบบซึมซับ (Assimilator) แบบคิดเอกนัย (Converger) และแบบปรับปรุง (Accommodator) Kolb อธิบายว่าไม่มีรูปแบบการเรียนรู้ใดดีที่สุด แต่ผู้เรียนต้องเลือกใช้และปรับให้เข้ากับสถานการณ์เรียนรู้ และการจะเรียนรู้อย่างประสิทธิภาพควรต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ทั้ง 4 วิธี อย่างไรก็ตามบุคคลมักมีแนวโน้มที่จะมีทักษะการเรียนรู้ที่ดีในบางวิธี และมีทักษะน้อยในวิธีอื่น โดยบุคคลจะเลือกใช้การเรียนรู้ที่เป็นจุดแข็งของตน (Healey *et al*., 2005: 31) ขณะที่ McDonough and Osterbrink (2005: 90) อธิบายว่า นักศึกษาแต่ละคนมักมีรูปแบบการเรียนรู้หลายอย่าง โดยจะแสดงความสามารถในการเรียนรู้แต่ละรูปแบบในระดับที่ต่างกัน

ความแตกต่างในรูปแบบการเรียนรู้เหล่านี้ส่งผลให้ความสามารถในการเรียนรู้ การรับส่งข้อมูลของผู้เรียนมีความแตกต่างกันไปตามรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้สอดคล้องกับธรรมชาติในการเรียนรู้ของผู้เรียนย่อมทำให้มีความสุขในการเรียน และการเรียนที่มีความสุขจะส่งผลต่อการใฝ่รู้ของผู้เรียนและการประสบความสำเร็จทางการเรียนด้วยเช่นกัน (อัศวินี นามะกันคำ และพจนีย์ ภาคภูมิ, 2551) สอดคล้องกับที่ Kolb (1984) อธิบายว่า รูปแบบการเรียนรู้มีความเกี่ยวพันกับทั้งผู้สอนและผู้เรียน รูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบจะดึงให้ผู้เรียนเข้าไปเรียนในสาขาวิชาที่ผู้เรียนจะได้ใช้จุดแข็งของการเรียนรู้และทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจึงต้องคำนึงถึงธรรมชาติและความถนัดของผู้เรียนด้วย ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 24 (1) ได้ระบุว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 11)

แม้นโยบายการจัดการศึกษาของชาติจะส่งเสริมให้จัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แต่สถานการณ์การเรียนการสอนในปัจจุบันมักพบว่า ครูสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ที่ตนชอบ เพราะครูมองว่ารูปแบบการเรียนรู้นั้นเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยที่รูปแบบการเรียนรู้นั้นอาจไม่ใช่รูปแบบที่ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนถนัดกลับไม่ได้รับการสนับสนุนให้นำมาใช้เรียนรู้ Healey *et al*. (2005: 33 cited Felder, 1993) กล่าวว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้เข้ากันกับรูปแบบการสอนของครู มีแนวโน้มว่าจะสามารถจดจำข้อความรู้ที่เรียนในรายวิชานั้นๆ ได้ยาวนานกว่า ประยุกต์ใช้ข้อความรู้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ได้มีประสิทธิภาพกว่า และมีทัศนคติที่ดีต่อรายวิชานั้นๆ มากกว่านักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับรูปแบบการสอนของครู

อย่างไรก็ตามในชั้นเรียนหนึ่งๆ อาจมีนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้เหมือนกับครูไม่กี่คน ขณะที่มีนักศึกษาจำนวนมากที่มีรูปแบบการเรียนรู้ไม่เหมือนครูหรือสอดคล้องกับวิธีการสอนของครู การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายเพื่อสนองความแตกต่างของผู้เรียนก็เป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นข้อแนะนำสำหรับครู แต่บางครั้งอาจมีความจำกัดในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้บางประการที่ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้ทุกครั้ง เช่น ชั่วโมงสอนมีจำกัด วัตถุประสงค์การเรียนการสอนเฉพาะเจาะจง สาระการสอนไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมบางประเภท ฯ ครูอาจจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง นอกจากนั้น การศึกษาในระดับอุดมศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จึงมิใช่เกิดขึ้นแต่เฉพาะในห้องเรียน ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้ เป็นผู้ริเริ่มและรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ทุกเวลา ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ผู้เรียนจึงควรมีความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง การที่ผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายก็จะเป็นการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอีกด้วย

การที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยวิธีการหรือรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย หรือพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนไม่ถนัดให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นจนทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ ที่อาจเรียกว่า พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก (Alternative Learning Style) ให้กับผู้เรียนนั้น ก็น่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ McDonough and Osterbrink (2005: 91) กล่าวว่า เป็นสิ่งสำคัญที่นักศึกษาควรรู้จักรูปแบบการเรียนรู้ทุกรูปแบบ และรู้ว่าจะใช้แบบไหน เมื่อไร และต้องพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ชอบน้อยที่สุดให้มีความสามารถเพิ่มขึ้นด้วย สอดคล้องกับที่ Healey *et al*. (2005: 38) กล่าวว่า หัวใจสำคัญของการสอนคือ ครูต้องให้ความสนใจในรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบ สนับสนุนให้ผู้เรียนสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง ขณะเดียวกันก็ต้องเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้อื่นๆ พร้อมกันไปด้วย และให้ข้อเสนอแนะว่า คณะควรตั้งเป้าหมายที่จะพัฒนานักศึกษาให้มีความสามารถเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบมากกว่าการพยายามจัดการสอนให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกอาจเลือกนำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แนวคิดใดแนวคิดหนึ่งมาใช้ แนวคิดหนึ่งที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในสาขาวิชาชีพการพยาบาลซึ่งเป็นสาขาวิชาที่เน้นการปฏิบัติ ได้แก่ แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ของ Kolb (1984) ที่มีแนวคิดว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วย การเรียนรู้ 4 ขั้น เป็นวัฏจักรการเรียนรู้ โดยเรียนรู้ไปทีละขั้นจนครบทั้ง 4 ขั้นแล้วเปลี่ยนประสบการณ์เป็นข้อความรู้ ผู้เรียนแต่ละคนจะเริ่มต้นจากขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของวัฏจักรการเรียนรู้ตามความถนัดหรือรูปแบบการเรียนรู้ของตน แล้วเรียนรู้ไปตามลำดับจนครบทั้ง 4 ขั้น หรืออาจเวียนซ้ำขั้นตอนเดิมอีกได้ ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ใดก็จะมีความถนัดในการเรียนรู้หรือจุดแข็งในวิธีการเรียนรู้ตามรูปแบบนั้นๆ แต่จะด้อยในวิธีการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้อื่นๆ ผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยจะเก่งในการมองสถานการณ์ในแง่มุมที่แตกต่าง ชอบการสังเกตมากกว่าการเข้าไปมีส่วนร่วม ผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบซึมซับจะเก่งในการใช้เหตุผลเชิงอุปนัย (Inductive Reasoning) และการสร้างโมเดลเชิงทฤษฎี ผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ ชอบการทดลองแนวคิดใหม่ๆ และการประยุกต์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติ ส่วนผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุงจะมีความสามารถเรียนรู้จากการปฏิบัติ ชอบประสบการณ์ใหม่ที่ท้าทาย สนใจการนำข้อความรู้ใหม่ไปใช้ในชีวิตจริง (Paver, 2005) การจัดให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบอื่น ให้รู้จักและคุ้นเคยกับวิธีการเรียนรู้แบบอื่นที่ไม่เคยใช้หรือไม่ถนัด และฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ที่ใช้ในการเรียนรู้ตามรูปแบบนั้นๆ จะช่วยให้นักศึกษาค่อยๆ ปรับตัวเข้าหาวิธีการเรียนรู้แบบใหม่ให้เรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาแนวทางการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกให้แก่นักศึกษา การฝึกอบรมเป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่สามารถพัฒนานักศึกษาในสิ่งที่ไม่สามารถกระทำได้ในการเรียนการสอนปกติ เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ มีเป้าหมายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้น จึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมต่อการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกให้แก่นักศึกษา โดยการนำชุดฝึกอบรมมาเป็นเครื่องมือของการฝึกอบรมช่วยส่งเสริมให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ชุดฝึกอบรมที่แบ่งเป็นหน่วยฝึกอบรมย่อย มีความสมบูรณ์ในตัว มีวัตถุประสงค์เฉพาะ ใช้เวลาในการฝึกอบรมสั้นๆ ทำให้ผู้รับการฝึกอบรมไม่เบื่อหน่าย โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และใบงานในชุดฝึกอบรมช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกฝน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสามารถในการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ที่ต้องการ และช่วยพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้

จากแนวคิดข้างต้นทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการมีรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก (Alternative Learning Styles) ที่มีประสิทธิภาพที่ผู้สอนต้องพัฒนาให้กับผู้เรียน แม้ว่ารูปแบบการเรียนรู้จะเป็นลักษณะเฉพาะตนที่เปลี่ยนแปลงยาก แต่การให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนรูปแบบการเรียนรู้นั้นซ้ำๆ จนเกิดความคุ้นเคย จะช่วยให้ยอมรับรูปแบบการเรียนรู้ใหม่และพัฒนาความสามารถเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ได้ดีขึ้น ทั้งนี้ผู้เรียนจะยังคงมีความเชี่ยวชาญในรูปแบบการเรียนรู้เดิมอยู่ด้วย ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์พยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือที่มีบทบาทพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษาพยาบาล จึงสนใจที่จะพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล และศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรมต่อการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษา โดยคาดหวังว่าจะช่วยเพิ่มความสามารถเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้ที่อ่อนด้อยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเลือกนำมาใช้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์เรียนรู้ อันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล

2. เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรมต่อการเสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกสำหรับนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาลในการพัฒนานักศึกษาพยาบาล และเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาพยาบาล ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. ได้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกสำหรับนักศึกษาพยาบาลที่จะเป็นประโยชน์แก่อาจารย์พยาบาลในการนำไปใช้พัฒนานักศึกษา รวมทั้งได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดรับกับรูปแบบการเรียนรู้แบบต่างๆ

2. เป็นแนวทางแก่ผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาลและอาจารย์พยาบาลในการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

3. ช่วยพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้มีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประเด็นที่จะศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาลให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย และชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่นักศึกษาต้องการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้ข้อมูลรูปแบบการเรียนรู้หลักและรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกมาจากการสำรวจข้อมูลขณะนักศึกษาเรียนชั้นปีที่1 พิจารณาจำนวนนักศึกษาที่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแต่ละรูปแบบ เลือกนำมาพัฒนาชุดฝึกอบรม 2 รูปแบบที่มีนักศึกษาต้องการพัฒนาจำนวนมากเป็นอันดับ 1 และ 2 แล้วนำมาทดลองใช้และศึกษาผลกับนักศึกษากลุ่มที่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้นั้น ขณะนักศึกษาเรียนชั้นปีที่2 ดังนั้นประเด็นที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยและแบบคิดเอกนัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. **ประชากรที่ใช้ในการวิจัย**

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ จำนวน 62 คน และทำการวิจัยต่อเนื่องในกลุ่มเดิมที่เลื่อนขึ้นศึกษาชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2552

3. **ตัวแปรที่ศึกษา**

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก และผลการใช้ชุดฝึกอบรม

นิยามศัพท์

รูปแบบการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการที่บุคคลชอบนำมาใช้ในสถานการณ์เรียนรู้ต่างๆ ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด ตลอดจนใช้ตอบสนองหรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน เพื่อน และสิ่งแวดล้อมด้วย แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบการเรียน ตามแนวคิดของ Kolb ได้แก่

1. แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการมองสถานการณ์ที่เป็นรูปธรรมจากหลายแง่มุม ใช้การสังเกตมากกว่าการลงมือกระทำ จะแสดงออกซึ่งความคิดหลากหลาย ให้ความสนใจในผู้คนและวัฒนธรรม และมีความสามารถพิเศษในการสร้างจินตนาการและอารมณ์จากประสบการณ์ที่ตนประสบมา มีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษด้านศิลปะ และจะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องการความคิดหลากหลาย

2. แบบดูดซึม (Assimilative Learning Style) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการสรุปหลักการจากสิ่งที่สังเกต โดยทำความเข้าใจกับข้อมูลที่หลากหลายในลักษณะที่เป็นเหตุผล ให้ความสนใจกับผู้คนและประสบการณ์จริงค่อนข้างน้อย แต่สนใจในหลักการเชิงนามธรรม ทฤษฎีมากกว่าการนำเอาทฤษฎีไปปฏิบัติ และไม่คำนึงถึงการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้

3. แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) หมายถึง ผู้เรียนที่มีความสามารถในการนำแนวคิดนามธรรมไปประยุกต์ใช้ สามารถสรุปวิธีที่ถูกต้องที่สุดเพียงวิธีเดียว ซึ่งจะนำไปใช้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในการแก้ปัญหาได้ ชอบที่จะทำงานด้านเทคนิคและแก้ปัญหาต่างๆ มากกว่าการสัมพันธ์กับผู้คนและเรื่องทางสังคม

4. แบบปรับปรุง (Accommodative Learning Style) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถที่จะเรียนรู้จากการกระทำ ชอบปฏิบัติและชอบทดลอง ทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องใช้การปรับตัว ชอบจัดการตามแผนที่วางไว้ให้สำเร็จ ชอบสถานการณ์ใหม่ที่น่าท้าทาย ชอบทำงานกับกลุ่มคน มีแนวโน้มที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการที่คิดขึ้นเองในลักษณะลองผิดลองถูก จะทำตามความปรารถนาของตนเองมากกว่าการกระทำที่มีพื้นฐานจากการวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุ เป็นผล

รูปแบบการเรียนรู้หลัก หมายถึง วิธีการเรียนรู้เดิมที่นักศึกษามีความถนัดหรือชอบ ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด และนักศึกษานำมาใช้ในการเรียนรู้เป็นส่วนใหญ่

รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก หมายถึง วิธีการเรียนรู้ที่นักศึกษาเลือกที่จะพัฒนาตนเองให้สามารถใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก หมายถึง สื่อสำเร็จรูปที่ประกอบด้วยชุดกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นระบบเพื่อส่งเสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยและแบบคิดเอกนัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผลการใช้ชุดฝึกอบรม หมายถึง การเรียนรู้ ความคิด ความรู้สึกของผู้รับการอบรมที่เกิดขึ้นระหว่างและภายหลังการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล โดยพิจารณา จากคะแนนผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมของนักศึกษาพยาบาล พฤติกรรมการเรียนรู้และบรรยากาศการฝึกอบรม บันทึกการฝึกอบรม ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลักและรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก และความคิดเห็นต่อการฝึกอบรม

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 และเลื่อนขึ้นศึกษาชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาลผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนรู้
   - 1.1 ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้
   - 1.2 ความสำคัญของรูปแบบการเรียนรู้
   - 1.3 รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Kolb
   - 1.4 แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Kolb
   - 1.5 รูปแบบการเรียนรู้กับการเรียนการสอน

2. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
   - 2.1 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก
   - 2.2 รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

3. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกอบรม
   - 3.1 ความหมายและลักษณะของชุดฝึกอบรม
   - 3.2 ประเภทของชุดฝึกอบรม
   - 3.3 ประโยชน์ของชุดฝึกอบรม
   - 3.4 องค์ประกอบและโครงสร้างของชุดฝึกอบรม
   - 3.5 การพัฒนาชุดฝึกอบรม

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
   - 4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้
   - 4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รูปแบบการเรียนรู้

ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้

รูปแบบการเรียนรู้เป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจศึกษาจากนักการศึกษาและนักจิตวิทยาทั้งไทยและต่างประเทศมานาน จึงมีนิยามและแนวคิดที่หลากหลาย ดังต่อไปนี้

"รูปแบบการเรียนรู้" เป็นคำที่มักถูกนำมาใช้ในการอธิบายคุณลักษณะที่แตกต่างกันในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล (Price, 2004: 681) และถูกอธิบายว่า เป็นคุณลักษณะของแต่ละบุคคลที่สะท้อนรูปแบบพฤติกรรมการประมวลสารสนเทศที่บุคคลใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อความรู้หรือทักษะ และเตรียมไว้เก็บเป็นความจำ (Abu-Moghli *et al*., 2005: 39 cited Stutsky and Laschinger, 1995)

รูปแบบการเรียนรู้เป็นผลที่เกิดจากพันธุกรรม ประสบการณ์เดิม และสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ทำให้การเรียนรู้ของแต่ละคนแตกต่างกันไป รูปแบบการเรียนรู้ไม่ใช่บุคลิกภาพที่ถาวร แต่เป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างคงที่ขึ้นกับภูมิหลังและประสบการณ์ของบุคคลนั้น(Kolb *et al*., 1995: 41)

รูปแบบการเรียนรู้เป็นวิธีการที่เป็นนิสัยหรือลักษณะเฉพาะที่ทำให้บุคคลได้มาซึ่งความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติ และเป็นลักษณะที่ค่อนข้างคงที่ในผู้ใหญ่ (Healey *et al*., 2005: 31 cited Coffield *et al*., 2004)

สอดคล้องกับที่ McDonough and Osterbrink (2005: 89) อธิบายว่า รูปแบบการเรียนรู้เป็นการผสมผสานระหว่างสติปัญญา เจตคติ และพฤติกรรมทางจิตวิทยาที่เป็นจุดแข็ง ซึ่งผู้เรียนนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการเรียนรู้ หรือเป็นนิสัย ลักษณะเฉพาะในการค้นคว้าข้อความรู้ ทักษะหรือเจตคติจากการศึกษาหรือประสบการณ์

Kazu (2009: 85) ให้ความหมายว่า รูปแบบการเรียนรู้เป็นบุคลิกลักษณะและความชอบส่วนบุคคลที่สะท้อนวิธีการที่นักศึกษาชอบใช้ในการรับรู้สิ่งแวดล้อม มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ตอบสนองและได้รับประสบการณ์เรียนรู้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จินตนา เดชะประทุมวัน (2548: 22) ให้ความหมายรูปแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึง ลักษณะของวิธีการหรือกลวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแต่ละคนชอบ แล้วนำมาใช้ ซึ่งจะเป็นการเรียนวิธีใดก็ได้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด และนำมาปฏิบัติเป็นประจำในการเรียนรู้

ทิศนา แขมมณี (2551: 69) แบบการเรียนรู้ (Learning Style) หรือลีลาการเรียนรู้ หรือ วิธีการเรียนรู้ หรือ เป็นลักษณะหรือวิธีการเรียน หรือวิธีคิด หรือวิธีแก้ปัญหา ที่บุคคลชอบหรือมีความถนัดนำมาใช้เป็นประจำ หรือใช้เป็นส่วนใหญ่ในการเรียนรู้เรื่องต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ช่วยให้บุคคลนั้นเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด เนื่องจากมีความสอดคล้องกับลักษณะการรับรู้ กระบวนการทางสติปัญญา สภาพแวดล้อมและประสบการณ์ของบุคคลนั้น

จากความหมายข้างต้น อาจสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการเรียนรู้เฉพาะของบุคคลที่ชอบนำมาใช้ในสถานการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด ตลอดจนใช้ตอบสนองหรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน เพื่อน หรือสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

ความสำคัญของรูปแบบการเรียนรู้

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาที่ทำการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ต่างก็ยอมรับโดยพื้นฐานว่า การเรียนรู้เป็นเรื่องเฉพาะบุคคล บุคคลมีความแตกต่างในการเรียนรู้ ทำให้พบว่า ผู้เรียนบางคนเรียนได้ดีด้วยการฟังคำบรรยาย บางคนจะเรียนได้ดีต้องทำกิจกรรมหลากหลาย มีสื่ออุปกรณ์การสอนมาช่วย บางคนเรียนได้ดีด้วยการค้นคว้าตามลำพังหรือมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่นๆ เหล่านี้สะท้อนว่า แต่ละคนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่ต่างกัน ถ้าผู้เรียนได้ใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ตนชอบ เขาก็จะสามารถเรียนรู้ได้ในเวลาที่น้อยกว่า จดจำได้ดีกว่า ทำเกรดได้ดีกว่า มีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น และลดความวิตกกังวลในการเรียนรู้ลง (Dembo and Howard, 2007: 102 cited Comman and Heavers, 1998) ดังนั้นในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนจำเป็นจะต้องเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

Dembo and Howard (2007: 102 cited Nolting, 2002) กล่าวว่า มีงานวิจัยหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่เข้าใจรูปแบบการเรียนรู้ของตนจะปรับปรุงการเรียนรู้ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่ง Van Blerkom (2006: 14) สนับสนุนว่า การที่นักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เข้าใจว่าตนเรียนรู้ได้ดีด้วยวิธีใด แล้วเรียนรู้ในแบบที่ตนชอบจะทำให้นักศึกษามีสมาธิกับการเรียนรู้ของตนได้ดีกว่า

การเรียนรู้นอกจากจะมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับตัวของผู้เรียนแล้ว ผู้สอนยังเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย การที่ผู้สอนได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนจะช่วยให้เห็นลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคนที่ใช้ในการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบสะดวกในการเรียนรู้ และเกิดผลต่อการเรียนรู้ที่ดีที่สุด เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญสำหรับผู้สอนใช้ตัดสินใจวางแผน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม ที่ส่งผลดีต่อการเรียนการสอน

Hunt (1981: 647) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ว่า การค้นหารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเป็นแนวทางนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพของผู้เรียน และการที่ผู้สอนทราบความแตกต่างของรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน จะช่วยให้สามารถจัดระบบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียนของตน

จินตนา เดชะประทุมวัน (2548: 25) มีความเห็นว่า การที่ผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และทราบถึงวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชอบและสะดวกในการเรียนรู้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สอนเป็นอย่างมากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เนื่องจากผู้สอนได้จัดกิจกรรมการสอนที่สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียนนั่นเอง

Hauer (2005, cited Montgomery and Groat, 1995) ได้ข้อสรุปจากงานวิจัยว่า มีหลายเหตุผลที่อาจารย์ควรต้องนำรูปแบบการเรียนรู้มาพิจารณาในกระบวนการสอน คือ

1. การรู้จักรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาช่วยให้อาจารย์สามารถจัดการเรียนการสอนได้สอดรับกับกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา การเรียนการสอนควรเหมาะกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา และเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และมีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาสามารถช่วยให้อาจารย์ตอบสนองความหลากหลายของนักศึกษาได้มากขึ้น

3. ความเข้าใจในรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาช่วยให้อาจารย์ได้สื่อสาร ถ่ายทอดข้อความรู้ด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. เมื่ออาจารย์พยายามใช้รูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาพึงพอใจในการสอนของอาจารย์

5. การจัดการเรียนการสอนที่สนองรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย จะช่วยให้ครูมั่นใจว่านักศึกษาจะมีความสามารถเรียนรู้ในสาขานั้นในระยะยาว

จากการที่ได้มีผู้ให้ความสำคัญของรูปแบบการเรียนรู้จึงพอสรุปได้ว่า การทราบรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน ผู้เรียนได้เข้าใจจุดแข็งและจุดอ่อนในการเรียนรู้ของตนเอง ก็จะสามารถปรับปรุงและพัฒนาความสามารถเรียนรู้ของตนเองได้ ขณะที่ผู้สอนเมื่อทราบความแตกต่างของผู้เรียนก็จะนำไปวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนช่วยให้บรรลุเป้าหมายการเรียนการสอนและเรียนรู้อย่างมีความสุขอีกด้วย

รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Kolb

การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้มีมานานและมีการศึกษาอย่างกว้างขวาง จึงเกิดแนวคิดที่หลากหลาย แต่ละแนวคิดก็มีการจัดกลุ่มรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน บางแนวคิดจัดกลุ่มตามบุคลิกภาพ (Personality models) บางทฤษฎีจัดกลุ่มตามการจัดการข้อมูล (Information processing models) บ้างก็จัดกลุ่มตามการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม (Social interaction models) หรือจัดกลุ่มตามความชอบวิธีการ (Instructional preference models) (Davis,1993: 185 cited Claxton and Murrell, 1987)

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้แนวคิดหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายและได้รับการยืนยันจากงานวิจัยว่าสามารถนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนได้ดีกว่าแนวคิดอื่นๆ ได้แก่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวคิดของ Kolb (Davis,1993: 185) ซึ่งมีการจัดกลุ่มรูปแบบการเรียนรู้ตามการจัดการข้อมูล โดยนำวัฏจักรการเรียนรู้เข้ามาอธิบายการเกิดรูปแบบการเรียนรู้ของบุคคล Kolb *et al.* (1995: 49) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ของบุคคลไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้เป็นวัฏจักร เริ่มต้นด้วยการที่ผู้เรียนได้ประสบพบเห็น(หรือมีประสบการณ์) ในสิ่งที่เป็นรูปธรรม แล้วเกิดการไตร่ตรองหรือการคิดในสิ่งที่สังเกตเห็น ประมวลข้อสรุปจากการสังเกตเป็นหลักการหรือทฤษฎี และนำหลักการที่ได้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ และเวียนกลับไปสู่ขั้นต้นอีกเป็นวัฏจักรเรื่อยไป

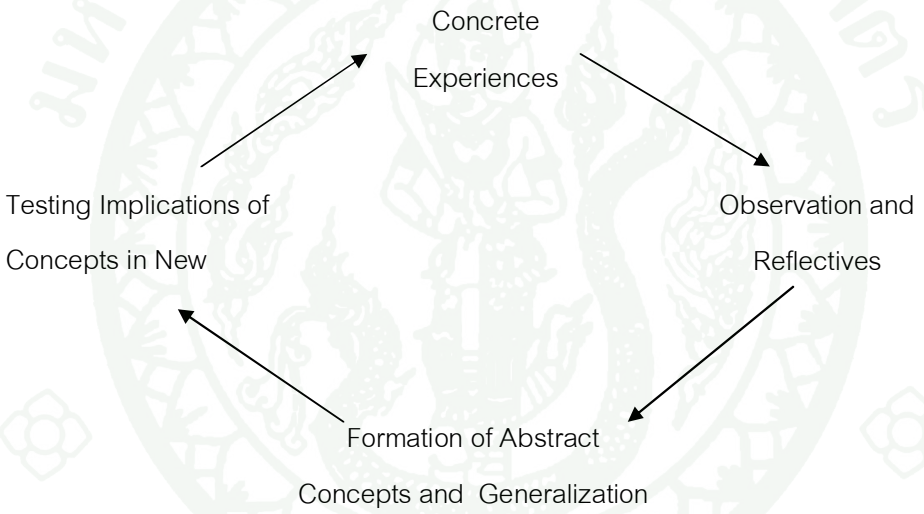

ภาพที่ 1 วัฏจักรการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb
ที่มา: Kolb *et al*. (1995: 49)

จากวัฏจักรการเรียนรู้ Kolb อธิบายว่า ผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพจะมีขั้วการเรียนรู้ (Learning Mode) ที่แตกต่างกัน 4 ขั้วด้วยกัน คือ (Kolb *et al*.,1995: 52)

1. ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (Concrete Experience: CE)

เน้นการเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์และจัดการกับสถานการณ์เกี่ยวกับผู้คนด้วยวิธีการส่วนบุคคล เน้นการรับรู้ความรู้สึก มุ่งที่ลักษณะเฉพาะและความซับซ้อนของสถานการณ์ที่ไม่เป็นไปตามทฤษฎีและหลักการทั่วไป ชอบใช้สัญชาตญาณ ชอบศิลปะ ไม่ชอบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การทำงานเป็นระบบ หรือการแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์ ผู้ที่เน้นประสบการณ์จะสนุกและชอบเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ชอบตัดสินใจโดยใช้สัญชาตญาณและทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ไม่มีระบบโครงสร้าง ให้คุณค่ากับบุคคล ชอบเข้าไปเกี่ยวข้องในสถานการณ์จริงและเปิดใจกว้างต่อสิ่งที่เข้ามาในชีวิต เรียกผู้ที่มีลักษณะเช่นนี้ว่าผู้เรียนรู้โดยใช้ความรู้สึกของตนเอง (Learning from Feeling)

2. การสังเกตอย่างไตร่ตรอง (Reflective Observation: RO)

เน้นการทำความเข้าใจกับความหมายของแนวคิดและสถานการณ์ โดยการสังเกตอย่างละเอียดและพิจารณาอย่างไม่ลำเอียง มุ่งที่การทำความเข้าใจ ไม่ชอบการนำไปใช้ ให้ความสนใจกับอะไรคือความจริง หรือสิ่งต่างๆเกิดขึ้นได้อย่างไร ไม่สนใจว่าจะนำไปใช้อย่างไร เน้นการสะท้อนคิดไม่เน้นการกระทำ ผู้ที่เน้นการสะท้อนคิดจะสนุกกับการคิดเกี่ยวกับความหมายของสถานการณ์และแนวคิด และเก่งในการแปลความหมาย ชอบที่จะมองหาแนวคิดที่แตกต่างและให้คุณค่ากับมุมมองที่แตกต่าง เชื่อในความคิดของตนเองและชอบที่จะแสดงความคิดเห็น เป็นผู้ที่มั่นคง ไม่ลำเอียง และตัดสินใจอย่างไตร่ตรองรอบคอบ เรียกผู้ที่มีลักษณะเช่นนี้ว่า ผู้เรียนรู้จากการดูและฟัง (Learning by Watching and Listening)

3. การสร้างมโนมติเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization: AC)

เน้นการใช้ตรรกะ ความคิด และมโนทัศน์ เน้นความคิดไม่เน้นความรู้สึก สนใจในการสร้างทฤษฎีที่เป็นสากล ไม่ชอบการทำความเข้าใจกับสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ เรื่องเฉพาะ ชอบใช้หลักการ ไม่ชอบการแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้สึก ผู้ที่เน้นการสร้างมโนมติเชิงนามธรรมจะชอบการวางแผนอย่างเป็นระบบ ชอบใช้สัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรม และชอบการวิเคราะห์เชิงปริมาณ คนกลุ่มนี้จะให้ความสำคัญกับความถูกต้อง เคร่งครัดในหลักการ และคุณภาพของระบบความคิด เรียกผู้ที่มีลักษณะเช่นนี้ว่า เป็นผู้เรียนรู้จากการคิด (Learning by Thinking)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. การทดลองและปฏิบัติ (Active Experience: AE)

ให้ความสำคัญที่บุคคลที่มีอิทธิพลและสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง ชอบการนำไปใช้ปฏิบัติ ไม่ชอบการทำความเข้าใจอย่างไตร่ตรอง สนใจว่าจะทำงานอะไร แต่ไม่สนใจว่าอะไรคือความจริงแท้ เน้นการลงมือปฏิบัติไม่เน้นการสังเกต ผู้ที่เน้นประสบการณ์จะชอบและสนุกกับการทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จ เต็มใจที่จะเสี่ยงเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ให้ความสำคัญกับอุปสรรคและอิทธิพลของสิ่งรอบตัว และมองหาผลลัพธ์ เรียกผู้ที่มีลักษณะเช่นนี้ว่าเป็นผู้เรียนรู้จากการลงมือทำ (Learning by Doing)

ตามแนวคิดของ Klob บุคคลต้องการความสามารถในการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้ว แต่ก็เป็นการยากที่แต่ละบุคคลจะมีความสามารถในการเรียนรู้สูงทั้ง4 ขั้ว แต่ละบุคคลจึงเน้นการเรียนรู้ในแบบต่างๆ แตกต่างกัน และในขั้วการเรียนรู้ทั้งสี่จะมีขั้วที่ตรงกันข้ามกัน2 คู่ คือ ประสบการณ์เชิงรูปธรรมกับการสร้างมโนมติเชิงนามธรรม และการสังเกตอย่างไตร่ตรองกับการทดลองและปฏิบัติ ในกระบวนการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลจึงมีความแตกต่างกันในแต่ละขั้ว จากแนวคิดดังกล่าว Kolb จึงได้อธิบายรูปแบบการเรียนรู้ของบุคคลว่า เกิดจากการผสมผสานกันระหว่างลักษณะการเรียนรู้ที่เด่นของแต่ละขั้ว และสามารถจำแนกรูปแบบการเรียนรู้(Learning style) ออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style)

เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนจากประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม (CE) กับการเรียนจากการสังเกตและไตร่ตรอง (RO) ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนเช่นนี้จะเป็นคนที่มีความสามารถในการมองสถานการณ์ที่เป็นรูปธรรมจากหลายแง่มุม ใช้การสังเกตมากกว่าการลงมือกระทำ จะแสดงออกซึ่งความคิดหลากหลาย ให้ความสนใจในผู้คนและวัฒนธรรม และมีความสามารถพิเศษในการสร้างจินตนาการและอารมณ์จากประสบการณ์ที่ตนประสบมา มีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษด้านศิลปะ และจะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องการความคิดหลากหลาย เช่น การระดมสมอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. แบบซึมซับ (Assimilative Learning Style)

เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนจากการสังเกตและไตร่ตรอง (RO) กับการเรียนจากการสร้างมโนมติเชิงนามธรรม (AC) ผู้เรียนแบบนี้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสรุปหลักการจากสิ่งที่สังเกตเห็น โดยทำความเข้าใจกับข้อมูลที่หลากหลายในลักษณะที่เป็นเหตุผล ให้ความสนใจกับผู้คนและประสบการณ์จริงค่อนข้างน้อย แต่สนใจในหลักการเชิงนามธรรม ทฤษฎี มากกว่าการนำเอาทฤษฎีไปปฏิบัติ และไม่คำนึงถึงการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้

3. แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style)

เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนจากการสร้างมโนมติเชิงนามธรรม (AC) กับการเรียนจากการทดลองและลงมือปฏิบัติ (AE) ผู้เรียนแบบนี้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการนำแนวคิดนามธรรมไปประยุกต์ใช้ สามารถสรุปวิธีที่ถูกต้องที่สุดเพียงวิธีเดียว ซึ่งจะนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ ชอบที่จะทำงานด้านเทคนิคและแก้ปัญหาต่างๆ มากกว่าการสัมพันธ์กับผู้คนและเรื่องทางสังคม

4. แบบปรับปรุง (Accommodative Learning Style)

เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนจากการทดลองและลงมือปฏิบัติ (AE) กับการเรียนจากประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม (CE) ผู้เรียนแบบนี้เป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะเรียนรู้จากการกระทำ ชอบปฏิบัติและชอบทดลอง ทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องใช้การปรับตัว ชอบจัดการตามแผนที่วางไว้ให้สำเร็จ และเอาตัวเองไปพัวพันกับสถานการณ์ใหม่ที่น่าท้าทายต่อไป ชอบทำงานกับกลุ่มคน มีแนวโน้มที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการที่คิดขึ้นเองในลักษณะลองผิดลองถูก จะทำตามความปรารถนาของตนเองมากกว่าการกระทำที่มีพื้นฐานจากการวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล สามารถเข้ากับคนอื่นได้ง่ายแต่บางครั้งไม่อดทน ใจร้อน และดื้อดึง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 2 Kolb Learning Style Quadrants
ที่มา: Raschick *et al.* (1998 cited Kolb, 1984)

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกนำแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และรูปแบบการเรียนรู้ของ Kolb มาเป็นแนวคิดของการวิจัย เนื่องจากแนวคิดของ Kolb สามารถอธิบายรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดจากวัฏจักรการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน ทั้งยังมีความสอดรับกับการเรียนในวิชาชีพการพยาบาลที่มีทั้งภาคทฤษฎี ภาคทดลอง และภาคปฏิบัติ ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 4 รูปแบบอาจเกิดขึ้นได้ในการเรียนรู้ทางการศึกษาพยาบาล

แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Kolb

จากการที่นักการศึกษาได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนาน จึงได้มีการสร้างเครื่องมือวัดรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือที่หลากหลาย หนึ่งในแบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ที่มีชื่อเสียง นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะในต่างประเทศ คือ แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ของ Kolb ซึ่งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แบบวัดนี้ใช้ชื่อว่า Learning

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Style Inventory (LSI) สร้างขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ จำแนกรูปแบบการเรียนรู้ตามลักษณะการเรียนรู้เป็น 4 ลักษณะ คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์เชิงรูปธรรม การสังเกตอย่างไตร่ตรอง การสร้างมโนมติเชิงนามธรรม และการทดลองและปฏิบัติ ทำให้ได้รูปแบบการเรียนรู้ 4 รูปแบบ คือ แบบคิดอเนกนัย (Diverger) แบบซึมซับ (Assimilator) แบบคิดเอกนัย (Converger) และแบบปรับปรุง (Accommodator)

แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ของ Kolb มีลักษณะเป็นแบบสำรวจตนเอง (Self-description Test) ประกอบด้วยคำคุณศัพท์ที่แสดงลักษณะการเรียนรู้ 4 รูปแบบ รวม 36 คำ จัดทำเป็น 4 คอลัมน์ แต่ละคอลัมน์มีคำคุณศัพท์ที่แสดงรูปแบบการเรียนรู้หนึ่งๆ จำนวน 6 คำ อีก 3 คำเป็นคำลวง ให้ผู้ทำแบบวัดจัดอันดับคำ 4 คำ (Rank Order) ในแต่ละข้อ โดยพิจารณาว่าคำคุณศัพท์คำใดตรงกับลักษณะของตนมากที่สุด คำใดตรงน้อยที่สุด และคำใดมีลำดับรอง คำที่ตรงกับผู้ตอบมากที่สุดให้ 4 คะแนน แล้วลดคะแนนลงมาตามลำดับ คำที่ตรงกับผู้ตอบน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน

ตัวอย่าง

4 Happy	3 Fast	1 Angry	2 Careful

การแปลความหมายรูปแบบการเรียนรู้ ทำโดยรวมคะแนนเฉพาะคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงรูปแบบการเรียนรู้แต่ละลักษณะ คือ CE RO AC และ AE ตามลำดับ จากนั้นให้หาผลต่างระหว่างขั้วตรงข้าม คือ AC-CE และ AE-RO ค่าที่ได้จะสะท้อนว่า ผู้ตอบมีรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นหนักไปทางด้านนามธรรมหรือรูปธรรม และปฏิบัติหรือสังเกต นำค่าที่ได้ไปจุดลงบนLearning Style Grid ที่แกน Y และ X ตามลำดับ แล้วหาจุดโคออร์ดิเนตของทั้งสองแกนก็จะทราบรูปแบบการเรียนรู้ของผู้ตอบ ตามตำแหน่งของจุดโคออร์ดิเนตบนควอดแรนท์ของรูปแบบการเรียนรู้ใดรูปแบบหนึ่ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

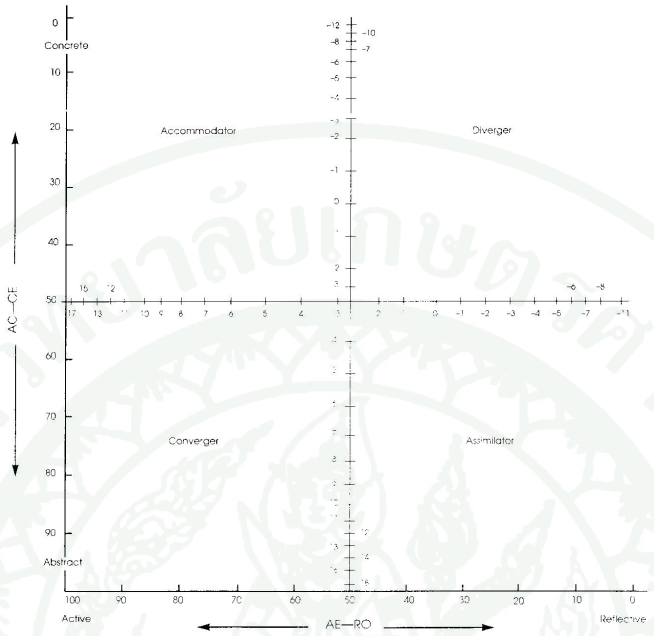

ภาพที่ 3 Learning Style Type Grid

ที่มา: Kolb *et al*. (1995: 53 cited Kolb, 1976)

ตัวอย่าง

AC-CE = -4 และ AE-RO = +8

จุดโคออร์ดิเนตจะตกลงบนควอดแรนท์ของรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุง

AC-CE = +4 และ AE-RO = +3

จุดโคออร์ดิเนตจะตกลงบนควอดแรนท์ของรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย

Kolb อธิบายว่า หากจุดโคออร์ดิเนตเข้าใกล้จุดตัดของแกน X และ Y มากเพียงใด ก็หมายความว่า ผู้ตอบมีรูปแบบการเรียนรู้ที่ค่อนข้างสมดุลกันใน 4 รูปแบบ ถ้าจุดโคออร์ดิเนตอยู่ใกล้มุมใดมุมหนึ่งของ 4 มุมนอก ก็หมายความว่าผู้ตอบมีรูปแบบการเรียนรู้นั้นๆ เด่นชัดมาก สอดคล้องกับที่ Hauer (2005) มีความเห็นว่า ผู้ที่มีคะแนนรูปแบบการเรียนรู้ใกล้กับจุดตัดแกน X และ Y จะสามารถใช้หรือแปรผันไปชอบรูปแบบการเรียนรู้อื่นใน 4 รูปแบบได้ง่ายจากการเรียนการสอน อย่างไรก็ตามไม่มีรูปแบบการเรียนรู้ใดดีเลวไปกว่ากัน แม้ว่าทุกแบบจะมีสัดส่วนกันอย่าง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมดุล ก็มิได้หมายความว่า ลักษณะนั้นจะดีที่สุด การเรียนรู้จะมีศักยภาพก็ต่อเมื่อมันมีความเหมาะสมกับบุคคลนั้น คะแนนในรูปแบบใดที่สูง ก็อาจเป็นตัวบ่งชี้ว่าบุคคลนั้นใช้วิธีการนั้นมากกว่าวิธีอื่น รูปแบบใดที่คะแนนน้อย ก็ชี้ให้เห็นว่าบุคคลนั้นละเลยวิธีการเรียนรู้นั้นในการเรียน (เมธี ปิลันธนานนท์, 2541: 48)

อาจสรุปได้ว่าแบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ของ Kolb จะช่วยวินิจฉัยรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนรู้จุดแข็งในการเรียนรู้ของตนเอง ขณะเดียวกันก็ช่วยให้รู้จักจุดอ่อนของตนเองด้วยเช่นกัน นั่นหมายความว่า แต่ละบุคคลมีการเรียนรู้ทั้ง4 รูปแบบเพียงแต่ถนัดที่จะใช้รูปแบบใดในการเรียนรู้ หรือนำรูปแบบใดมาใช้เป็นประจำนั่นเอง

รูปแบบการเรียนรู้กับการเรียนการสอน

โดยทั่วไปบุคคลจะมีรูปแบบการเรียนรู้หลากหลาย แต่จะชอบหรือถนัดแบบใดมากที่สุด แบบใดรองลงมา รวมทั้งอาจมีรูปแบบการเรียนรู้ที่บุคคลไม่ชอบ และบุคคลจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อได้ใช้วิธีการเรียนรู้หรือรูปแบบการเรียนรู้ที่ตนชอบหรือถนัด ในทางตรงกันข้ามหากต้องใช้วิธีการเรียนรู้ที่ตนไม่ชอบหรือไม่ถนัดก็อาจทำให้เรียนรู้ได้ไม่เต็มศักยภาพ ดังนั้นรูปแบบการเรียนรู้จึงจัดได้ว่าเป็นปัจจัยความสำเร็จในการเรียนรู้ นักการศึกษาได้พยามยามนำรูปแบบการเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน Robotham (1999) อธิบายว่า มีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่นำรูปแบบการเรียนรู้มาใช้อยู่2 แนวคิด คือ

1. การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้(Match) โดยเชื่อว่านักศึกษามีแนวโน้มจะเข้าไปเรียนรู้ในสถานการณ์เรียนรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาแล้ว ถ้าพบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่แตกต่างจากรูปแบบการเรียนรู้ของตน ก็จะไม่ยอมรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้นั้น และเมื่อรูปแบบการสอนที่อาจารย์ใช้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา ก็จะทำให้นักศึกษาพึงพอใจในประสบการณ์เรียนรู้และมีทัศนคติที่ดีต่อรายวิชานั้นๆ อย่างไรก็ตามความรู้สึกไม่พึงพอใจในระดับหนึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ได้ (Robotham, 1999 cited Kolb, 1976)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. การจัดการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้(Mismatch) โดยมีแนวคิดว่า ผู้เรียนจะเกิดศักยภาพในระยะยาวจากการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ ซึ่ง Kolb กล่าวว่า เป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ คือ การทำให้นักศึกษาปฏิวัติตัวเองใหม่และชี้นำตนเอง โดยการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในแต่ละรูปแบบการเรียนรู้ ได้แก่ การได้ประสบการณ์รูปธรรม การสะท้อนคิดอย่างไตร่ตรอง การสร้างมโนมติเชิงนามธรรม และการทดลองปฏิบัติ ด้วยการสอนให้นักศึกษามีประสบการณ์ความตึงเครียดและรู้สึกขัดแย้งกับวิธีการเรียนรู้ที่ต่างจากรูปแบบของตนเอง จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่สร้างสรรค์ขึ้น (Robotham, 1999 cited Kolb, 1984)

นอกจากนั้นจากการตรวจสอบเอกสารพบว่ามีวิธีจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่อาจจัดได้3 วิธี คือ

วิธีที่ 1 ประเมินรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน แล้วปรับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดแข็งและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน

วิธีที่ 2 ประเมินรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน แล้วจัดการเรียนการสอนที่ตรงข้ามกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมจุดอ่อนในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้แข็งแกร่งขึ้น วิธีนี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์พอควรว่า ต้องใช้อย่างระมัดระวัง

วิธีที่ 3 ไม่จำเป็นต้องประเมินรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน แต่ใช้วิธีการสอนและสื่อที่มีความแตกต่างกันทั้งรายวิชา เพื่อให้สนองความแตกต่างในการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน และมุ่งหวังว่า ผู้เรียนจะพบบางประสบการณ์เรียนรู้ที่น่าดึงดูดสำหรับเขา เป้าหมายของวิธีนี้ คือ “แบบเดียวใช้ได้กับทุกคน” วิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนทุกคนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ สิ่งสำคัญคือ ต้องใช้วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ สมมติฐานเบื้องต้นของวิธีนี้ก็คือ ถ้ากิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนจะมีประสบการณ์ในการปรับตัวให้เรียนรู้ตามกิจกรรมการเรียนรู้นั้นๆ ได้

แม้ว่าวิธีการสอนทั้ง 3 วิธีจะสามารถปฏิบัติได้ การจัดการเรียนการสอนวิธีที่ 1 ได้รับการพิจารณาว่ามีประโยชน์กว่าวิธีอื่นเมื่อต้องการช่วยผู้เรียนที่มีความยากลำบากในการเรียนรู้ โดย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประเมินรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นๆ แล้วทบทวน ปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งช่วยเพิ่มความมั่นใจให้ผู้เรียนที่เชื่อว่าเขาไม่ฉลาดและเรียนรู้ช้า

อย่างไรก็ตามรูปแบบการเรียนรู้นั้นมิใช่จะมีอิทธิพลกับนักศึกษาเท่านั้น ยังมีอิทธิพลต่อการสอนของครูด้วย โดยครูมักจะสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ที่ตนชอบ เพราะครูจะมองว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบนั้นเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับตนเอง โดยที่รูปแบบการเรียนรู้นั้นอาจไม่ใช่รูปแบบที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนถนัดกลับไม่ได้รับการสนับสนุนให้นำมาใช้เรียนรู้ (Healey *et al*., 2005: 31)

จากแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเชื่อว่า การจัดการเรียนการสอนทั้งแบบ Match และ Mismatch เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนเช่นกัน การสอนที่มีประสิทธิภาพควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ใช้ความถนัดของตนเอง ขณะเดียวกันก็จัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ไม่ใช่ความถนัดให้ผู้เรียนฝึกฝน เรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เพิ่มขึ้นด้วย

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

การนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นมีหลากหลายแนวคิด บางแนวคิดยังเป็นประเด็นที่ขัดแย้งกันอยู่คือ บางแนวคิดเชื่อว่า ควรจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ แต่บางแนวคิดเชื่อว่า ควรจัดการเรียนการสอนที่ตรงข้ามกับรูปแบบการเรียนรู้ นอกจากนั้นยังมีแนวคิดที่เป็นกลาง คือ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบหลากหลายเพื่อตอบสนองทุกรูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งแต่ละแนวคิดก็มีข้อดีหรือประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนแตกต่างกันไป

แนวทางหนึ่งที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้ คือ การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่ไม่ถนัดหรืออ่อนด้อยให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ก็คือ การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกให้แก่ผู้เรียน ด้วยการพัฒนาทักษะการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้ตามรูปแบบการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เรียนรู้ที่อ่อนด้อยนั้นๆ เนื่องจาก การที่บุคคลมีรูปแบบการเรียนรู้ต่างกัน นอกจากเป็นการสะท้อนว่า บุคคลมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันแล้ว ยังสะท้อนว่าบุคคลมีความสามารถที่ใช้ในการเรียนรู้ต่างกันไปตามรูปแบบการเรียนรู้อีกด้วย ซึ่งบุคคลจะเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีความสามารถเรียนรู้ แต่ละรูปแบบที่ดี (Healey *et al*., 2005: 31 cited Kolb and Fry, 1975) อย่างไรก็ตามบุคคลมักจะมีแนวโน้มมีทักษะดีในบางรูปแบบและมีทักษะน้อยในรูปแบบอื่นๆ โดยบุคคลจะเลือกใช้การเรียนรู้ที่เป็นจุดแข็งของตน สอดคล้องกับที่ McDonough and Osterbrink (2005: 90-91) กล่าวว่า นักศึกษาแต่ละคนมักมีรูปแบบการเรียนรู้หลายอย่าง โดยจะแสดงระดับที่ต่างกัน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกเป็นประโยชน์ต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ในระยะยาว เพราะ สถานการณ์เรียนรู้ที่มีอยู่ทั่วไปอาจเข้ามาในรูปแบบต่างๆ นานา หากผู้เรียนสามารถเปิดรับสถานการณ์เรียนรู้ได้หลายวิธีย่อมมีโอกาสเรียนรู้ ได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการเรียนการสอนในห้องเรียน ที่ในห้องเรียนหนึ่งๆ ย่อมประกอบด้วยผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลากหลายปะปนกันไป การที่ผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดรับกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนคงเป็นการยาก ผู้สอนอาจต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน ดังนั้นผู้เรียนแต่ละคนจึงมีโอกาสได้ใช้วิธีการเรียนรู้ที่ตนไม่ถนัดหรือไม่ชอบเช่นกัน การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายน่าจะเป็นแนวทางเลือกหนึ่งในการเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้เรียน

ในการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้นั้น มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านมีแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนแนวคิดการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ดังนี้

เมธี ปิลันธนานนท์ (2541: 54) ให้ข้อเสนอแนะว่า การเรียนรู้ตามแนวคิดของ Kolb ทั้ง 4 รูปแบบล้วนก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทั้งสิ้น ถ้าให้บุคคลที่มีลักษณะการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่งครอบงำผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ต่างไปจากตน การเรียนรู้เรื่องใดๆ จะลดลงได้ ระบบการเรียนรู้ที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ต้องเป็นการเรียนรู้ที่ใช้วิธีหรือรูปแบบต่างๆ กันไปด้วย ไม่เน้นหนักเฉพาะแบบใดแบบหนึ่ง และควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกฝนการเรียนรู้ที่ไม่ใช่แบบการเรียนรู้ที่นักศึกษาถนัด โดยให้เรียนรู้และทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีรูปแบบการเรียนรู้และการทำงานที่แตกต่างไปจากตน ปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้ที่ตนถนัดให้เข้าถึงลักษณะการเรียนและ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การแก้ปัญหาที่ตนกำลังเผชิญอยู่ ตลอดจนฝึกฝนและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ตนยังด้อยอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

McDonough and Osterbrink (2005: 91) อธิบายว่า เป็นสิ่งสำคัญที่นักศึกษาควรรู้จักรูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 4 รูปแบบ และรู้ว่าจะใช้แบบไหน เมื่อไร และต้องพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ชอบน้อยที่สุดหรือไม่ถนัดให้มีความสามารถเพิ่มขึ้นด้วย ขณะที่ Healey *et al*. (2005: 30) ให้ข้อเสนอแนะหลังจากได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาภูมิศาสตร์ จาก 12 มหาวิทยาลัยในออสเตรเรีย นิวซีแลนด์ อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา คณะควรตั้งเป้าหมายที่จะพัฒนานักศึกษาให้มีความสามารถเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบมากกว่าการพยายามจัดการสอนให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับที่ Kolb (1984) กล่าวว่า หัวใจสำคัญของการสอน คือ ครูต้องให้ความสนใจในรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบ สนับสนุนให้ผู้เรียนสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง ขณะเดียวกันก็ต้องเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ด้วยรูปแบบอื่นๆ พร้อมกันไปด้วย

จากแนวคิดข้างต้นทำให้ได้ข้อสรุปว่า ผู้สอนจะต้องช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถเรียนรู้ในรูปแบบที่ยังด้อยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พร้อมกับยังให้ความสนใจกับรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบด้วย ซึ่งไม่ได้หมายถึงการเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่เป็นการเพิ่มรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนถนัดเท่านั้น อย่างไรก็ตามรูปแบบการเรียนรู้ไม่ใช่ลักษณะนิสัยหรือบุคลิกภาพที่ถาวร เปลี่ยนแปลงได้ตามวิธีการสอนที่จัดให้ผู้เรียน โดยรูปแบบการเรียนรู้อาจเปลี่ยนแปลงได้จากรูปแบบของกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และวิธีที่ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ (McDonough and Osterbrink, 2005: 91) ผลระยะยาวที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ก็อาจมีความเป็นไปได้ว่า ทำให้ผู้เรียนยอมรับและพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ จนเปลี่ยนเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ถนัดและใช้เป็นประจำ

สำหรับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้เพียงต้องการส่งเสริมให้นักศึกษามีรูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากกว่า 1 รูปแบบ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษามีทางเลือกในการเรียนรู้นำมาปรับใช้ให้เหมาะกับสถานการณ์เรียนรู้และเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพมากขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้นั้นอาจนำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่มีอยู่หลากหลายมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยพิจารณาให้มีความสอดคล้องกับการจำแนกรูปแบบการเรียนรู้และสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ในสาขาวิชานั้นๆ ซึ่งแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb มีความสอดคล้องกับเงื่อนไขดังกล่าว

ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb (1984) อธิบายว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างความรู้ เกิดจากการปรับเปลี่ยนประสบการณ์ กล่าวคือ เริ่มด้วยการที่ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม จากนั้นผู้เรียนสังเกตแล้วเกิดการคิดอย่างไตร่ตรอง แล้วสร้างเป็นแนวคิดเชิงนามธรรม สรุปเป็นหลักการให้ครอบคลุมกว้างขวาง และผู้เรียนทดสอบแนวคิดหรือหลักการที่ได้มาใหม่นั้นในสถานการณ์ใหม่ จากสถานการณ์ใหม่นี้ผู้เรียนก็จะเกิดประสบการณ์เรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม เป็นการเริ่มวัฏจักรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์รอบใหม่ และเกิดการสร้างความรู้อย่างต่อเนื่อง

Kolb ยังได้เสนอแนะกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ไว้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Kolb

ประสบการณ์เชิงรูปธรรม	การสังเกตอย่างไตร่ตรอง	มโนมติเชิงนามธรรม	การทดลองและปฏิบัติ
การบรรยายและให้ตัวอย่าง	การถามให้คิด	การบรรยาย	การบรรยายและให้ตัวอย่าง
การให้ปัญหา	การระดมสมอง	การทำรายงาน	การทดลองปฏิบัติการ
การอ่าน	การอภิปราย	การอุปมา	กรณีศึกษา
การดูภาพยนต์	การเขียนบันทึก	การอ่านตำรา	การให้การบ้าน
การใช้แบบจำลอง	การเขียนสะท้อนคิด	โครงการ	โครงการ
การทดลองปฏิบัติการ		การสร้างโมเดล	การฝึกงาน
การสังเกต		การวิจารณ์โมเดล	
การฝึกงาน			

ที่มา: Kolb (1984 cited in Hawk and Shah, 2007: 4)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

McDonough and Osterbrink (2005: 91) ได้ยกตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแต่ละรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Kolb ซึ่งเป็นตัวอย่างการเรียนรู้ในคลินิกของหลักสูตรวิสัญญี เกี่ยวกับการใส่ท่อช่วยหายใจไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้

รูปแบบการเรียนรู้	**กิจกรรมการเรียนรู้**
นักคิดแบบเอกนัย (Converger)	เรียนรู้วิธีการจากผู้เชี่ยวชาญการใส่ท่อช่วยหายใจ ใช้เมนูความช่วยเหลือจากโปรแกรมช่วยสอน เรื่องการใส่ท่อช่วยหายใจ ทำตามขั้นตอนการใส่ท่อช่วยหายใจไปทีละขั้น
นักคิดแบบอเนกนัย (Diverger)	สังเกตวิธีการใส่ท่อช่วยหายใจของผู้อื่น คิดว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร บันทึกประสบการณ์การใส่ท่อช่วยหายใจที่ได้สังเกต
นักซึมซับ (Assimilator)	ทำความเข้าใจในทฤษฎีเกี่ยวกับการใส่ท่อช่วยหายใจและทำแนวคิดให้ชัดเจน อ่านตำราเพื่อหาแนวทางปฏิบัติ อ่านตำราเพื่อค้นหาเทคนิคการปฏิบัติที่แตกต่างกัน
นักปรับปรุง (Accomodator)	หยิบเครื่องมือใส่ท่อช่วยหายใจแล้วพยายามทำตามขั้นตอน ฝึกการใส่ท่อช่วยหายใจซ้ำกันหลายครั้ง ใช้ทักษะส่วนบุคคลในการสร้างความชำนาญตามแบบฉบับของตนเอง

ที่มา: McDonough and Osterbrink (2005: 91)

Paver (2005) ได้เสนอตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ให้ผู้เรียนเขียนตอบคำถามโดยนำประสบการณ์ของตนเองมาสะท้อนคิดว่ารายวิชาที่เรียนนี้น่าจะครอบคลุมการเรียนรู้อะไรบ้าง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขั้นที่ 2 จัดกิจกรรมให้นักศึกษาไปหาข้อมูลความรู้ ซึ่งอาจได้จากการอ่านหรือฟังบรรยาย โดยจับคู่กันทำกิจกรรม เพื่อให้นักศึกษาได้ตรวจสอบข้อมูลความรู้ที่หามาได้ร่วมกันและประยุกต์ข้อมูลเข้ากับประสบการณ์ของตนเอง

ขั้นที่ 3 จัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากกรณีศึกษา สถานการณ์จำลอง การทดลองในห้องปฏิบัติการ เพื่อให้นักศึกษาได้ความรู้ใหม่ไปใช้ปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 จัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนและโครงการบริการวิชาการที่ทำให้นักศึกษาได้ประยุกต์ความรู้จากห้องเรียนไปสู่โลกความจริง

หลังจากนั้นจึงให้นักศึกษานำประสบการณ์ในอดีต การนำข้อความรู้ใหม่ไปประยุกต์ปฏิบัติมาสะท้อนคิดร่วมกัน และสรุปเป็นแผนสำหรับการนำความรู้นี้ไปประยุกต์ใช้ในโลกความจริง

จากกิจกรรมการเรียนการสอนข้างต้น จะเห็นว่ากิจกรรมที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้แต่ละรูปแบบมีความแตกต่างกันไป แต่ก็มีบางกิจกรรมที่อาจใช้ได้กับหลายรูปแบบการเรียนรู้

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกจากผู้สอนจะคำนึงถึงการขยายโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ครอบคลุมรูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 4 รูปแบบแล้ว ครูยังต้องคำนึงถึงการกำหนดชิ้นงานให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยกำหนดชิ้นงานให้มีความท้าทายในระดับที่เหมาะสม รวมทั้งต้องคำนึงถึงการประเมินชิ้นงานของผู้เรียนที่มีความแตกต่างในแต่ละรูปแบบการเรียนรู้ และใช้การประเมินผลที่หลากหลายเพื่อให้เกิดความยุติธรรมกับผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ต่างกันอีกด้วย

Healey *et al*., (2005: 38) ได้อธิบายลักษณะการเรียนรู้ของแต่ละรูปแบบการเรียนรู้ และได้เสนอแนะกิจกรรมการประเมินผลที่สอดคล้องรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย เรียนรู้จากประสบการณ์ การอภิปราย และการสะท้อนคิด ครูเป็นเพียงผู้กระตุ้นให้เรียนรู้ ประเมินผลโดยให้เขียนบทความหรือเรียงความสะท้อนคิด และการนำเสนอประสบการณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. รูปแบบการเรียนรู้แบบซึมซับ เรียนรู้จากการคิด การสังเคราะห์ และการพัฒนาแนวคิด ครูเป็นผู้ถ่ายทอดข้อมูล ประเมินผลด้วยการเขียนบทความหรือเรียงความ และการนำเสนอที่เน้นทฤษฎีและการบูรณาการความรู้

3. รูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย เรียนรู้จากการคิดนิรนัยและการปฏิบัติ ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเป็นแบบอย่างของการปฏิบัติ ประเมินผลจากการแก้ปัญหา การใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบ การเขียนบทความและการนำเสนอในเชิงวิเคราะห์

4. รูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุง เรียนรู้จากการปฏิบัติและการประยุกต์ใช้ ครูมีบทบาทเป็นผู้ประเมิน เป็นแหล่งข้อมูล และคอยสนับสนุนให้นักศึกษาค้นพบด้วยตนเอง การประเมินผลใช้การทำโครงการ รายงานและการนำเสนอการปฏิบัติงาน

ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb (1984) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องเรียนรู้ไปทีละขั้นตามลำดับของวัฏจักรการเรียนรู้จนครบทั้ง 4 ขั้น โดยเริ่มจากการได้รับประสบการณ์รูปธรรม (CE) สังเกตอย่างไตร่ตรอง (RO) นำไปสู่การสร้างมโนมติเชิงนามธรรม (AC) และการทดลอง ปฏิบัติ ในสถานการณ์ใหม่ (AE)

Raschick, Maypole, and Day (1998) มีแนวคิดแย้งว่า ผู้เรียนทุกคนไม่จำเป็นต้องเริ่มต้นด้วยการได้รับประสบการณ์เชิงรูปธรรมเสมอ แต่ควรเริ่มต้นที่รูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบ เขาเชื่อว่า ครูต้องเริ่มจากการรู้จักรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคน โดยพิจารณาว่านักศึกษามีการเรียนรู้เป็นขั้วใด ระหว่างอุปนัย (Inductive Orientation) และนิรนัย (Deductive Orientation) นักศึกษาที่เป็นขั้วอุปนัยจะเรียนรู้ได้ดีหากเริ่มเรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรม แต่นักศึกษาที่เป็นขั้วนิรนัยจะเรียนรู้ได้ดีหากเริ่มเรียนรู้จากการเรียนรู้มโนมติเชิงนามธรรม

จากสองแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของงานวิจัย ดังนี้

1. กิจกรรมประกอบด้วย 4 ขั้นตามวัฏจักรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. เริ่มต้นด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นขั้นการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่ต้องการพัฒนา

3. ตามด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นต่อไปตามลำดับ จนครบวัฏจักรการเรียนรู้ทั้ง4 ขั้น

4. ให้เวลากับการทำกิจกรรม 2 ขั้นแรกมากกว่ากิจกรรมขั้นต่อไป

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเป้าหมายการเสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกไว้ 2 เป้าหมาย ได้แก่ การเสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย และการเสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดเอกนัย

ดังนั้นแนวคิดและกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกจึงเป็นดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การใช้กรณีศึกษา ประสบการณ์จริง ภาพ วิดีโอ บทบาทสมมติ การสาธิต สถานการณ์ปัญหา

ขั้นที่ 2 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การอภิปราย สะท้อนคิด การตอบคำถาม การเขียนบันทึก

ขั้นที่ 3 การประมวลข้อสรุปเป็นหลักการ กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การเขียนแผนผังความคิด การทำรายงาน การอ่านตำรา การสร้างโมเดล

ขั้นที่ 4 การนำหลักการที่ได้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การทำแบบฝึกหัด การทดลองปฏิบัติการ โครงการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

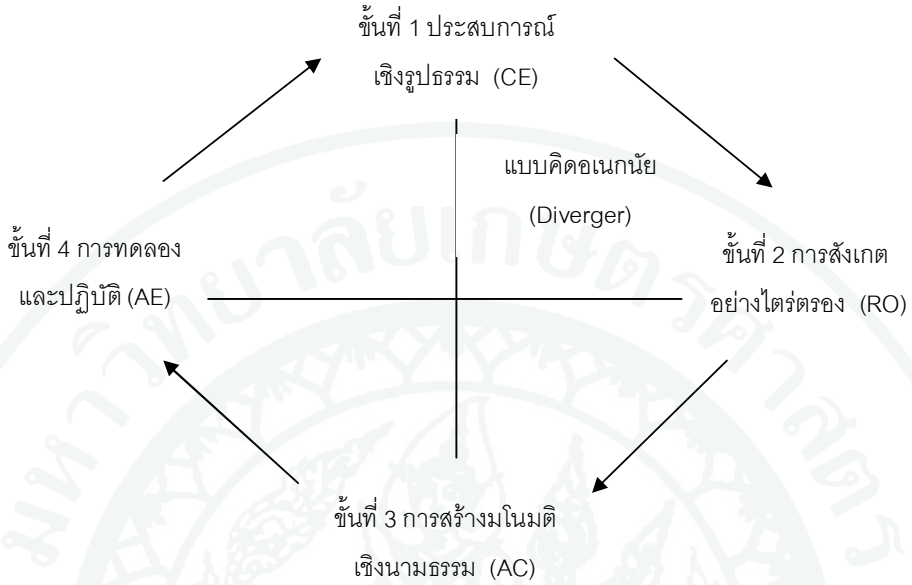

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการเรียนรู้ที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style)

2. แนวคิดและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจกับหลักการและทฤษฎี กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การจิกซอลความรู้ การเขียนแผนผังความคิด การอ่านตำรา การฟังบรรยาย การสร้างโมเดล

ขั้นที่ 2 การนำหลักการที่ได้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การใช้กรณีศึกษา การทำแบบฝึกหัด การวางแผนการทดลอง การทดลองปฏิบัติ โครงการ

ขั้นที่ 3 การได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ บทบาทสมมติ การสาธิต การประเมินผลการทดลอง การบันทึกผลการทดลอง

ขั้นที่ 4 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การอภิปรายสะท้อนคิด การตอบคำถาม การเขียนบันทึก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

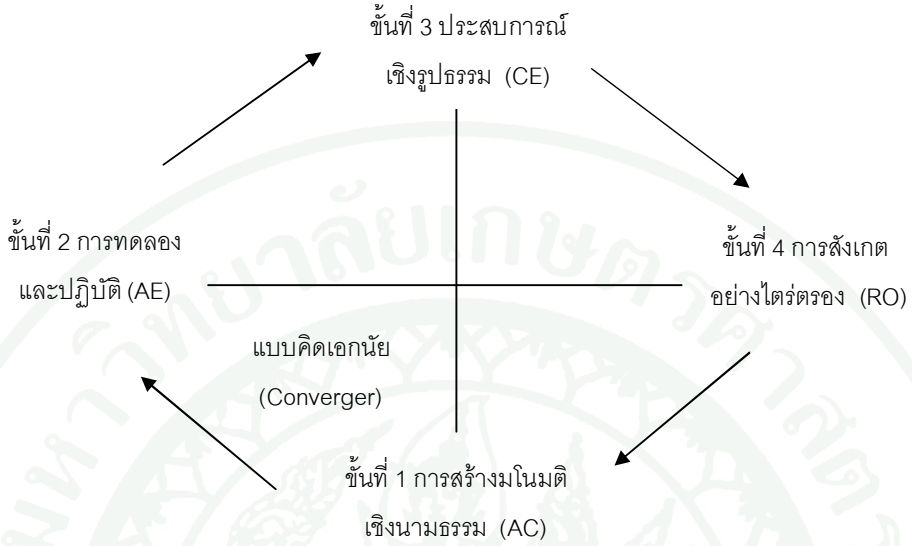

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการเรียนรู้ที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย(Convergent Learning Style)

อาจกล่าวได้ว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกยังคงเป็นแนวคิดที่ต้องการพิสูจน์ผลลัพธ์ โมเดลเสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกทั้ง 2 โมเดลจึงน่าจะเป็นต้นแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่จะเป็นการนำทางแนวคิดการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกให้มีการศึกษาค้นคว้าต่อไป

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกอบรม

การจัดการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติสามารถจัดได้ในรูปแบบที่หลากหลาย นอกเหนือจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนหรือการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร การฝึกอบรมเป็นรูปแบบหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ถูกนำมาใช้ในการพัฒนานักศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ การฝึกอบรมมีลักษณะเป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่งจึงประกอบด้วย วัตถุประสงค์ที่แสดงถึงความคาดหวังในพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นภายหลังการฝึกอบรม สาระความรู้ซึ่งเป็นเรื่องราวหรือกิจกรรมที่ผู้รับการอบรมจะต้องกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และนำไปปฏิบัติหรือปรับใช้ให้เหมาะสม วิธีการฝึกอบรมที่จะช่วยให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม และการประเมินผลเพื่อวัดว่าเกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์และตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การฝึกอบรมถูกนำมาใช้เพื่อการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถบางอย่าง หรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติบางเรื่องที่ไม่สามารถจัดให้แก่นักศึกษาในหลักสูตรปกติได้ เป็นการเสริมหรือเตรียมความพร้อมให้นักศึกษามีสมรรถนะมากขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ต้องการ โดยใช้กิจกรรมและสื่อที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบที่เรียกว่า ชุดฝึกอบรม เข้ามาใช้ในการฝึกอบรมเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายและลักษณะของชุดฝึกอบรม

ชุดฝึกอบรม (Training Packages) เป็นเครื่องมือของการฝึกอบรมอย่างหนึ่ง ที่มีการจัดขั้นตอน กระบวนการ และจัดทำสื่อการฝึกอบรม เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวร ชุดฝึกอบรมจึงนับเป็นนวัตกรรมการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งจะช่วยขจัดปัญหากิจกรรมการฝึกอบรม

ลักษณะสำคัญของชุดฝึกอบรมนั้นเกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมาย สื่อที่ใช้ ระยะเวลา สถานที่ และประโยชน์ที่จะได้รับ ดังนี้ (ศิริพรรณ สายหงษ์ และสมประสงค์ วิทยเกียรติ, 2534: 673)

1. เป็นสื่อที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่อง ชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นนั้นโดยทั่วไปจะมีจุดมุ่งหมายเป็นเรื่องๆ หากเนื้อหาที่จะต้องศึกษาเป็นเรื่องยาวก็จะจัดทำชุดฝึกอบรมเป็นชุดๆ ต่อเนื่องกันไป เพื่อให้แต่ละชุดไม่ยาวจนเกินไป

2. เป็นสื่อประสม ชุดฝึกอบรมโดยทั่วไปจะพัฒนาด้วยสื่อประสม คือ ประกอบด้วยสื่อตั้งแต่สองประเภทขึ้นไป เช่น ชุดฝึกอบรมที่ประกอบด้วยภาพนิ่งและเทปเสียง ชุดฝึกอบรมที่ประกอบด้วยวีดีทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ ชุดฝึกอบรมที่ประกอบด้วยสื่อสิ่งพิมพ์และกิจกรรม เพื่อช่วยให้ผู้รับการอบรมได้ศึกษาหาความรู้หลายๆ ด้านด้วยกัน

3. เป็นสื่อเสริมกิจกรรมการฝึกอบรมที่มีผู้ให้การฝึกอบรมหรือเป็นสื่อที่ผู้รับการฝึกอบรมศึกษาด้วยตนเอง

4. เป็นสื่อที่ใช้ระยะเวลาฝึกอบรมสั้น ชุดฝึกอบรมโดยทั่วไปมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่องเพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมได้ศึกษาหาความรู้และประสบการณ์เป็นเรื่องๆ ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละชุด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ฝึกอบรมจึงสั้นๆ หากเนื้อหายาวมากก็จะทำชุดฝึกอบรมเป็นหลายชุด แบ่งเนื้อหาเป็นเรื่องๆ ไป เพื่อไม่ให้การฝึกอบรมยาวนานจนน่าเบื่อหน่าย

5. เป็นสื่อที่ใช้ได้ทุกสถานที่และทุกเวลา ชุดฝึกอบรมเป็นสื่อที่ช่วยในการฝึกอบรมทั้งในรูปการฝึกอบรมในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนก็ได้ รวมทั้งอาจเป็นการฝึกอบรมด้วยตนเองที่ผู้รับการอบรมจะศึกษาหาความรู้อยู่ที่ใดก็ได้ นอกจากนั้นยังจัดทำขึ้นมาให้อำนวยในเรื่องการใช้ได้ทุกเวลา ยิ่งเป็นสื่อที่ศึกษาด้วยตนเองแล้ว ผู้รับการอบรมสามารถศึกษาเมื่อใดก็ได้ตามต้องการ

6. เป็นสื่อที่เบ็ดเสร็จภายในตัวเอง ชุดฝึกอบรมแต่ละชุดจะจัดทำขึ้นให้เบ็ดเสร็จในตัวเอง ไม่ต้องต่อเนื่องไปยังชุดฝึกอบรมอื่น มีวัตถุประสงค์และเนื้อหาเฉพาะเรื่อง ผู้ให้การอบรมสามารถเลือกใช้ตามที่ต้องการ ไม่ต้องนำชุดฝึกอบรมไปใช้ทั้งหมด ผู้รับการอบรมก็สามารถเลือกศึกษาชุดฝึกอบรมเฉพาะเรื่องได้ ไม่ต้องอ่านต่อเนื่องในสิ่งที่ไม่ต้องการศึกษา

ประเภทของชุดฝึกอบรม

ชุดฝึกอบรมอาจสร้างขึ้นได้หลายลักษณะตามวัตถุประสงค์การใช้งาน ซึ่งสามารถจัดเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท คือ (ศิริพรรณ สายหงษ์ และสมประสงค์ วิทยเกียรติ, 2534:674)

1. ชุดฝึกอบรมเสริมกิจกรรมการฝึกอบรม

ผู้จัดฝึกอบรมอาจจัดกิจกรรมการฝึกอบรมได้สองลักษณะ คือ การใช้สื่อของชุดฝึกอบรมบางส่วนมาประกอบการบรรยาย หรือประกอบการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม และอีกลักษณะหนึ่ง คือ ผู้จัดกิจกรรมการฝึกอบรมจะจัดกิจกรรมฝึกอบรมตามชุดฝึกอบรมทุกขั้นตอน โดยมีผู้ให้การอบรมเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) หรือผู้ดำเนินการ (Organizer) มิใช่เป็นผู้บรรยายเพียงอย่างเดียว

2. ชุดฝึกอบรมศึกษาด้วยตนเอง

การฝึกอบรมในรูปการจัดเป็นกลุ่มเป็นชั้นโดยมีผู้จัดการอบรมนั้น ต้องใช้ทรัพยากรในการจัดทั้งบุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ทำให้การฝึกอบรมทำได้น้อยครั้ง จำนวน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้รับการอบรมไม่ได้มาก ชุดฝึกอบรมที่ผู้รับการอบรมสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจะช่วยในการฝึกอบรมให้แก่คนจำนวนมากๆ หรืออยู่ห่างไกลได้

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล โดยต้องการใช้กิจกรรมเรียนรู้และฝึกฝนร่วมกันเป็นกลุ่ม และใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรมด้วย จึงเลือกใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมกิจกรรมการฝึกอบรม

ประโยชน์ของชุดฝึกอบรม

ชุดฝึกอบรมไม่ว่าจะเป็นชุดฝึกอบรมที่ใช้เสริมกิจกรรมการฝึกอบรมหรือชุดฝึกอบรมที่เรียนรู้ด้วยตนเอง ล้วนมีประโยชน์ทั้งต่อผู้จัดการอบรมและผู้รับการอบรม ดังนี้(ศิริพรรณ สายหงษ์ และสมประสงค์ วิทยเกียรติ, 2534: 705)

1. ประโยชน์ต่อผู้จัดการอบรมหรือวิทยากร

1.1 ชุดฝึกอบรมจะมีคู่มือดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอน ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับการอบรม

1.2 ชุดฝึกอบรมมีสื่อเอกสารประกอบการฝึกอบรม และอุปกรณ์การฝึกอบรม รวมทั้งแหล่งข้อมูลที่วิทยากรอาจต้องไปศึกษาเพิ่มเติมด้วย ทำให้ผู้จัดฝึกอบรมไม่ต้องเสียเวลาในการเตรียมการฝึกอบรม

1.3 ผู้จัดการฝึกอบรมจะมีความมั่นใจในการดำเนินการฝึกอบรม เพราะทราบขั้นตอนต่างๆ อย่างชัดเจน และมีสื่ออุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรมไว้อย่างพร้อมเพรียง

2. ประโยชน์ต่อผู้รับการอบรมหรือผู้เรียน

2.1 สร้างแรงจูงใจและความสนใจในการเรียนให้ผู้รับการอบรม โดยจัดให้มีกิจกรรมการเรียนที่หลากหลาย มีการเสริมแรงผู้เรียนโดยการเฉลยคำตอบ มีการใช้สื่อการเรียนแบบประสม ทำให้ผู้รับการอบรมไม่เบื่อหน่ายและตื่นตัวในการฝึกอบรมอยู่ตลอดเวลา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.2 สามารถศึกษาด้วยตนเองในเนื้อหาวิชาที่สนใจได้โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่

2.3 สามารถศึกษาทบทวนได้

2.4 สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ ผู้เรียนที่มีสติปัญญาต่างกัน สามารถเรียนช้าเร็วตามความสามารถที่มีอยู่

2.5 ชุดฝึกอบรมส่วนใหญ่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

2.6 ชุดฝึกอบรมที่ศึกษาด้วยตนเองต้องมีความเอาใจใส่ศึกษาด้วยตนเอง ผู้เรียนต้องรู้จักบังคับใจตนเอง และต้องซื่อสัตย์ต่อตนเอง

2.7 ใช้เป็นสื่อสอนเสริมสำหรับผู้ที่เรียนอ่อน และเพิ่มเติมเสริมความรู้มากขึ้นสำหรับผู้ที่เรียนเก่ง

จากประโยชน์ที่กล่าวมา ชุดฝึกอบรมจึงเหมาะที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกให้กับนักศึกษาพยาบาล เนื่องจากการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เป็นการพัฒนาด้านกระบวนการเรียนรู้ และต้องการการฝึกฝนซ้ำๆ เพื่อให้เกิดพัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้

องค์ประกอบและโครงสร้างของชุดฝึกอบรม

ชุดฝึกอบรมแบบเสริมกิจกรรมการฝึกอบรมนั้น มีลักษณะเหมือนชุดการสอน (Instruction Packages) หรือชุดการเรียน (Learning Packages) ซึ่งเป็นชุดของสื่อประสมที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนตามหัวข้อเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้รับ โดยจัดเอาไว้เป็นชุดๆ บรรจุอยู่ในซอง กล่อง หรือกระเป๋า แล้วแต่ผู้สร้างจะทำขึ้น โดยมีการจัดไว้อย่างเป็นระบบทำให้มั่นใจได้ว่าชุดการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (บุญเกื้อ ควรหาเวช, 2545: 91) ดังนั้นองค์ประกอบและโครงสร้างของชุดฝึกอบรมแบบเสริมกิจกรรมการฝึกอบรมจึงมีลักษณะเดียวกับชุดการสอนหรือชุดการเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัชรา สามาลย์ (2545: 27) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการสอนว่าประกอบด้วย

1. คู่มือครู เป็นคู่มือและแผนการสอนสำหรับผู้สอนหรือผู้เรียนตามลักษณะของชุดการสอน ภายในคู่มือจะชี้แจงถึงวิธีการใช้ชุดการสอนเอาไว้อย่างละเอียด อาจทำเป็นแผ่นพับหรือเป็นเล่มก็ได้ แต่ต้องมีส่วนประกอบสำคัญดังนี้

1.1 คำชี้แจงสำหรับครู
1.2 บทบาทของครู
1.3 การจัดชั้นเรียนพร้อมแผนผัง
1.4 แผนการสอน
1.5 แบบฝึกปฏิบัติ

2. บัตรคำสั่งและคำแนะนำ เป็นส่วนที่บอกให้ผู้เรียนได้ดำเนินการประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในชุดการสอน บัตรคำสั่งประกอบด้วย

2.1 คำอธิบายเรื่องที่จะศึกษา
2.2 คำสั่งให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรม
2.3 การสรุปบทเรียน

3. เนื้อหาสาระและสื่อ จะบรรจุไว้ในรูปแบบของสื่อการสอนต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วย บทเรียนโปรแกรม สไลด์ เทปบันทึกเสียง ฟิล์มสตริป แผ่นภาพโปร่งใส วัสดุกราฟิก หุ่นจำลอง ของตัวอย่าง รูปภาพ เป็นต้น ผู้เรียนจะศึกษาจากสื่อการสอนต่างๆที่บรรจุไว้ในชุดการสอน ตามบัตรคำที่กำหนด

4. แบบประเมิน ผู้เรียนจะทำการประเมินผลความรู้ด้วยตนเองก่อนและหลังเรียน แบบประเมินผลที่อยู่ในชุดการสอนอาจเป็นแบบฝึกหัดให้เติมคำในช่องว่าง เลือกคำตอบที่ถูก การจับคู่ การดูผลการสอบหรือผลการทำกิจกรรม เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการศึกษาชุดฝึกอบรมที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ก็พบว่ามีส่วนประกอบและโครงสร้างแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์และการออกแบบของผู้สร้าง

The Training Coordinator Component of the Nation Institute for Metalworking Skills (2008) ได้เสนอตัวอย่างชุดฝึกอบรมเกี่ยวระบบการฝึกอบรมขณะปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้สนใจเข้าไปสั่งซื้อชุดฝึกอบรมมาใช้ ซึ่งมีองค์ประกอบและโครงสร้าง ดังนี้

1. ส่วนนำ ประกอบด้วยส่วนย่อยหลายส่วน ได้แก่ การขอบคุณผู้สนใจชุดฝึกอบรม การอธิบายส่วนประกอบของชุดฝึกอบรม ประโยชน์ที่จะได้รับจากชุดฝึกอบรม และวิธีสั่งซื้อชุดฝึกอบรม

2. ข้อมูลทั่วไปของชุดฝึกอบรม ประกอบด้วยข้อมูลผู้สร้างชุดฝึกอบรมและการทดลองใช้ชุดฝึกอบรม วัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย ส่วนประกอบของชุดฝึก และเงื่อนไขการได้รับใบประกาศนียบัตรการฝึกอบรม

3. วัตถุประสงค์ของชุดฝึกอบรม โดยบอกสมรรถนะที่จะได้รับการพัฒนาจากชุดฝึกอบรม

4. ตัวอย่างชุดฝึกอบรม ที่แบ่งออกเป็นโมดูลฝึกอบรมย่อย โดยมีการอธิบายรายละเอียดส่วนประกอบของแต่ละโมดูล ได้แก่ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการประเมินผล สาระการฝึกอบรม กิจกรรมการเรียนรู้ การสะท้อนคิดการเรียนรู้ การตอบคำถาม การประยุกต์ใช้จากการฝึกอบรม

5. รายการโมดูลย่อยของชุดฝึกอบรม

ตัวอย่างชุดฝึกอบรมชุดนี้ให้ข้อมูลที่ผู้สนใจควรรู้เกี่ยวกับชุดฝึกอบรมอย่างครอบคลุม ทำให้มีข้อมูลเพื่อการตัดสินใจสั่งซื้อชุดฝึกอบรม นอกจากนั้นแต่ละโมดูลยังมีส่วนประกอบที่น่าสนใจมองเห็นถึงกิจกรรมฝึกอบรมที่จะนำไปสู่การประยุกต์ใช้อีกด้วย

ส่วน Ministries of Education in Africa *et al.* (1993) ได้จัดทำชุดฝึกอบรม เรื่อง Better Schools: Resource Materials for School Heads in Africa เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้อำนวยการโรงเรียนในแอฟริกา โดยชุดฝึกอบรมประกอบด้วยโครงสร้าง ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. ส่วนนำ เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ความสำคัญและปัญหาที่นำมาซึ่งการพัฒนาชุดฝึกอบรม การดำเนินการสร้างชุดฝึกอบรม หน่วยงานที่รับผิดชอบ ลักษณะของชุดฝึกอบรม จุดประสงค์ของชุดฝึกอบรม และคำนำ

2. สารบัญ จะให้รายการโมดูลและหน่วยฝึกอบรมย่อยของชุดฝึกอบรม พร้อมกับบอกเวลาโดยประมาณที่ต้องใช้ในการศึกษาด้วยตนเอง

3. ข้อมูลทั่วไปของชุดฝึกอบรม ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของชุดฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมายของการฝึกอบรม การใช้ชุดฝึกอบรม ประโยชน์ที่ได้รับจากชุดฝึกอบรม การออกแบบโมดูลและหน่วยการฝึกอบรม สื่อแนะนำ และหนังสือแนะนำ

4. ชุดฝึกอบรม ประกอบด้วยโมดูลและหน่วยย่อยจำนวนมาก แต่ละหน่วยมีการออกแบบโครงสร้างที่มีส่วนประกอบ ได้แก่

4.1 ส่วนนำของหน่วย
4.2 เป้าหมายของหน่วย
4.3 ระยะเวลาในการเรียนรู้โดยประมาณ
4.4 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
4.5 กิจกรรมการเรียนรู้
4.6 เฉลยกิจกรรมและการขยายสาระเนื้อหา
4.7 สรุปบทเรียน

ชุดฝึกอบรมนี้นอกจากจะมีองค์ประกอบที่ครบถ้วนแล้ว ความน่าสนใจของชุดฝึกอบรมนี้อยู่ที่ภาษาที่ใช้ในการเขียนข้อมูลทั่วไปของชุดฝึกอบรมเหมือนการพูดอธิบายให้ผู้อ่านรู้จักชุดฝึกอบรม เป็นการใช้ภาษาง่ายๆ แต่ให้รายละเอียดที่จำเป็นและครบถ้วน โดยเฉพาะการประมาณเวลาที่ใช้ในศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแต่ละหน่วย ซึ่งช่วยให้ผู้ที่สนใจวางแผนการใช้ชุดฝึกอบรมได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การพัฒนาชุดฝึกอบรม

การพัฒนาชุดฝึกอบรมนั้นอาจนำเอาขั้นตอนของการสร้างชุดการเรียนการสอนมาประยุกต์ใช้ได้ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2552: 19-20)

1. เลือกหัวข้อ (Topic) กำหนดขอบเขตและประเด็นสำคัญของเนื้อหา ผู้สร้างชุดการเรียนการสอนควรเลือกหัวข้อและประเด็นสำคัญได้จากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับชั้นที่จะสอนว่าหัวข้อใดเหมาะสมที่ควรนำไปสร้างชุดการเรียนการสอน

2. กำหนดเนื้อหาที่จะจัดทำชุดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียน

3. เขียนจุดประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน การเขียนจุดประสงค์ควรเขียนเป็นลักษณะจุดประสงค์เฉพาะหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนทราบจุดประสงค์ว่า เมื่อศึกษาชุดการเรียนการสอนจบแล้ว ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถอย่างไร

4. สร้างแบบทดสอบ การสร้างแบบทดสอบมี 3 แบบคือ

4.1 แบบทดสอบวัดพื้นความรู้เดิมของผู้เรียนเพื่อดูว่า ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานก่อนที่จะเรียนเพียงพอหรือไม่

4.2 แบบทดสอบย่อยเพื่อวัดความรู้ของผู้เรียนหลังจากผู้เรียนเรียนจบในแต่ละเนื้อหาย่อย

4.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ใช้ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังจากการศึกษาชุดการเรียนการสอนจบแล้ว

5. จัดทำชุดการเรียนการสอน ประกอบด้วย

5.1 บัตรคำสั่ง

5.2 บัตรปฏิบัติการ และบัตรเฉลย (ถ้ามี)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5.3 บัตรเนื้อหา

5.4 บัตรฝึกหัด และบัตรเฉลยบัตรฝึกหัด

5.5 บัตรทดสอบและบัตรเฉลยบัตรทดสอบ

6. วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนเตรียมออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีหลักสำคัญ คือ

6.1 ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะ และควบคุมการเรียนการสอน

6.2 เลือกกิจกรรมหลากหลายที่เหมาะสมกับชุดการเรียนการสอน

6.3 ฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการคิดอย่างหลากหลาย เช่น คิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

6.4 มีกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น

7. การรวบรวมและจัดทำสื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนบางชนิดอาจมีผู้จัดทำไว้แล้ว ผู้สอนอาจนำมาปรับปรุงดัดแปลงใหม่ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ที่ต้องการสอน ในกรณีที่ไม่มีสื่อที่ตรงตามจุดประสงค์ที่จะสอน ครูผู้สอนต้องสร้างสื่อการเรียนการสอนใหม่

จากข้อความรู้เกี่ยวกับชุดฝึกอบรมที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้มองเห็นว่าชุดฝึกอบรมจะเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกให้กับนักศึกษาได้อย่างดี โดยประยุกต์ส่วนประกอบและโครงสร้างให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ชุดฝึกอบรมด้วยการใช้ภาษา รูปแบบ และสื่อที่เหมาะกับวัยของผู้รับการอบรมจึงจะช่วยส่งเสริมการบรรลุผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้

Gray (2003) ได้ทำการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาโปรแกรมเทคนิคดีเซล และนักศึกษาพยาบาลของวิทยาลัย 3 แห่งในมอนทาน่า ระหว่างภาคฤดูใบไม้ร่วง ปี 2001 โดยใช้แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ของ Kolb และใช้การสัมภาษณ์นักศึกษาและอาจารย์ระดับหัวหน้า 2-3 คน ผลการวิจัยชี้ว่า นักศึกษามีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่ชอบรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือแบบผสม เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง 2 โปรแกรมก็พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักศึกษาเทคนิคดีเซลชอบรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Converger) และแบบปรับปรุง (Accommodator) ขณะที่นักศึกษาพยาบาลชอบแบบคิดอเนกนัย (Diverger) และแบบปรับปรุง (Accommodator) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า การจูงใจและการจัดระบบโครงสร้างเป็นความแตกต่างที่สำคัญที่มีผลต่อความสามารถในการสำเร็จการศึกษามากกว่ารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา อย่างไรก็ตามมีข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ว่า ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาในการเรียนรู้และศึกษาเล่าเรียน

Abu-Moghli *et al.* (2005) ได้ศึกษาวิจัยเพื่ออธิบายการรับรู้รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลจอร์แดน โดยศึกษาในนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี 4 ชั้นปี ที่เรียนในช่วงที่มีการวิจัย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างAutonomous Learner Index ที่พัฒนาโดยผู้วิจัย มีค่าความเชื่อมั่น .89 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลจอร์แดนส่วนใหญ่รับรู้ว่าตนเองเป็นผู้เรียนแบบอิสระ (Independent Learner) นักศึกษาส่วนใหญ่บอกว่า ชอบที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ และสามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ได้อย่างอิสระ อย่างไรก็ตามมีนักศึกษาจำนวนน้อยที่บอกว่ามีทักษะการเรียนที่ดี มีสมาธิขณะที่เรียน และใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ และพบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับเพศ ประเภทของสถาบันการศึกษา (รัฐบาล หรือ เอกชน) และชั้นปี ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาว่าอาจารย์พยาบาลควรให้แรงเสริมทางบวกต่อนักศึกษาในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะกระตุ้นให้มีการชี้นำตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นควรจัดรายวิชาเกี่ยวกับทักษะการเรียน ทักษะการเขียน และทักษะการสืบค้นให้กับนักศึกษาพยาบาลในชั้นปีแรกๆ ด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Hauer (2005) ได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาโปรแกรมสหวิชาชีพด้านสุขภาพ โดยใช้แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ของ Kolb ทำการศึกษาใน 5 วิชาชีพ ได้แก่ พยาบาล ผู้ช่วยแพทย์ นักอาชีวบำบัด นักกายภาพบำบัด และนักบำบัดการพูด กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 89 คน มาจากสหวิชาชีพด้านสุขภาพของมหาวิทยาลัยเล็กๆ แห่งหนึ่งทางตอนกลางของภาคตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลพยาบาล นักศึกษาอาชีวบำบัด นักศึกษาผู้ช่วยแพทย์ และนักศึกษาบำบัดการพูดมีรูปแบบการเรียนรู้เหมือนกัน โดยมีรูปแบบการเรียนรู้ที่ใกล้จุดสมดุลใน4 รูปแบบการเรียนรู้ นักศึกษาพยาบาลและนักศึกษาบำบัดการพูดค่อนข้างชอบลักษณะการเรียนรู้แบบประสบการณ์เชิงรูปธรรม ขณะที่นักศึกษาอาชีวบำบัดและนักศึกษาผู้ช่วยแพทย์ชอบลักษณะการเรียนรู้แบบประสบการณ์เชิงรูปธรรม ขณะที่นักศึกษากายภาพบำบัดมีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย โดยมีลักษณะการเรียนรู้แบบทดลองปฏิบัติอย่างเด่นชัดมาก

Rakoczy and Money (2005) ทำการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล เป็นการศึกษาระยะยาว 3 ปี ใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb มาเป็นกรอบการวิจัย เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่ศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยวัดรูปแบบการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบวัดการเรียนรู้ของ Kolb และให้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน เป้าหมายการศึกษา เป้าหมายการได้รับประกาศนียบัตร และเป้าหมายการเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ทำการวิจัยในช่วง ปี 1990-1992 เป็นระยะเวลา 3 ปี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลหญิง ขณะศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 176 คน ชั้นปีที่ 2 เหลือ 138 คน ส่วนชั้นปีที่ 3 มี 144 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 มีลักษณะการเรียนรู้โดยเฉลี่ยกันทั้งแบบทดลองปฏิบัติ “ลงมือทำ” แบบสังเกตอย่างไตร่ตรอง “เฝ้าดู” แบบสร้างมโนมติเชิงนามธรรม “ครุ่นคิด” และประสบการณ์เชิงรูปธรรม “รู้สึก” ซึ่งมีความแตกต่างกับชั้นปีที่ 2 และ 3 เพียงเล็กน้อย โดยรูปแบบการเรียนรู้ที่เด่นชัดของนักศึกษาพยาบาลเมื่ออยู่ชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 เป็นแบบซึมซับ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างมโนมติเชิงนามธรรมและการสังเกตอย่างไตร่ตรอง

Sirin and Guzel (2006) ทำการวิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ Ataturk โดยศึกษาในนักศึกษาปี 4 จำนวน 330 คน ระหว่างปีการศึกษา 2002-2003 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือวัดรูปแบบการเรียนรู้ของ Kolb (Learning Style Inventory) และแบบวัดการแก้ปัญหา (Problem Solving Inventory) ของ Heppner และ Peterson ผลวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษามีความแตกต่างกันตาม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สาขาวิชาที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาและประเภทของคะแนนที่สอบเข้าเรียนมหาวิทยาลัย นักศึกษาที่สำเร็จจากโปรแกรมวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์จะมีรูปแบบการเรียนรู้แบบเอกนัย (Converger) มากกว่านักศึกษาที่สำเร็จจากโปรแกรมสังคมศาสตร์ นักศึกษาที่สำเร็จจากโปรแกรมสังคมศาสตร์มีรูปแบบการเรียนแบบปรับปรุง (Accommodator) มากกว่านักศึกษาโปรแกรมอื่นๆ นักศึกษาที่เข้าเรียนมหาวิทยาลัยด้วยการสอบความสามารถทางสังคมศาสตร์และคะแนนภาษาต่างประเทศมีรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุง (Accommodator) นักศึกษาที่เข้าเรียนมหาวิทยาลัยด้วยคะแนนวิทยาศาสตร์มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเอกนัย (Converger) ผลการวิจัยไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้ ของนักศึกษากับทักษะการแก้ปัญหา ในทางกลับกันพบว่าทักษะการแก้ปัญหามีความสัมพันธ์ เชิงบวกกับรูปแบบการเรียนรู้แบบสังเกตอย่างไตร่ตรอง (RO) และมีความสัมพันธ์เชิงลบกับรูปแบบการเรียนรู้แบบการสร้างมโนมติเชิงนามธรรม (AC)

Suliman (2006) ทำการศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะการคิดวิจารณญาณและรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (Conventional Programme) กับหลักสูตรพยาบาลศาสตร์แบบเร่งรัด (Accelerated Programme) และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับลักษณะการคิดวิจารณญาณ ทำการศึกษาในนักศึกษาของ The College of Nursing และ Allied Medical Sciences (CNAMS) ในซาอุดิอราเบีย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในหลักสูตรปกติ 80 คน หลักสูตรเร่งรัด 50 คน โดยใช้เครื่องมือวัดรูปแบบการเรียนรู้ของ Kolb (Learning Styles Inventory) และแบบวัดลักษณะการคิดวิจารณญาณของ Facione and Facione (California Critical Thinking Disposition Inventory) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรเร่งรัดเป็นผู้ที่มีการคิดวิจารณญาณมากกว่า มีความอยากรู้อยากเห็นมากกว่าและเชื่อมั่นในตนเองมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000, 0.000 และ 0.002 ตามลำดับ รูปแบบการเรียนรู้เด่นของนักศึกษาหลักสูตรปกติ คือ แบบคิดอเนกนัย (Diverger) และรูปแบบการเรียนรู้เด่นของนักศึกษาหลักสูตรเร่งรัด คือ แบบคิดเอกนัย(Converger) โดยพบว่าคะแนนรูปแบบการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างจะอยู่บริเวณใกล้จุดตัดของแกนกราฟ แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการเรียนรู้ค่อนข้างสมมาตรกันใน 4 รูปแบบมากกว่าจะเอนเอียงไปรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ผลการวิจัยไม่พบความแตกต่างในความสามารถในการเรียนรู้ (Learning Abilities) ด้านอื่นๆ เว้นด้านประสบการณ์ เชิงรูปธรรม (CE) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.017 และพบความสัมพันธ์กันต่ำระหว่างความสามารถในการเรียนรู้กับลักษณะการคิดวิจารณญาณ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Salehi and Shahnooshi (2007) ได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 294 คน มหาวิทยาลัยการแพทย์อิสฟาฮา ด้วยแบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ของ Kolb ผลการศึกษาพบว่า 29.44% ของกลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย 25.81% มีรูปแบบการเรียนรู้แบบซึมซับ 23.25% มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย และ 21.50% มีรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุง จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ผลการวิจัย ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับรูปแบบการเรียนรู้ ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างเกรดกับรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุงและแบบคิดอเนกนัย พบความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีที่ 4 กับการเรียนรู้แบบนามธรรม และระหว่างชั้นปีที่ 3 กับการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้วิจัยอภิปรายความสัมพันธ์ที่พบว่าเป็นผลจากประสบการณ์เรียนรู้ที่จัดในหลักสูตรนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จะเรียนรู้จากโรงพยาบาลมากกว่าชั้นปีอื่นๆ และต้องเรียนรู้จากผู้ป่วยจริงอยู่บ่อยๆ จึงพบความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีที่ 3 กับการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 นั้นประสบการณ์เรียนรู้ส่วนใหญ่จะเป็นการวิเคราะห์ปัญหา การพัฒนาความสามารถตีความ จึงทำให้พบความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีที่ 4 กับการเรียนรู้แบบนามธรรม

Gyeong and Myung (2008) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดวิจารณญาณและรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรีในประเทศเกาหลี กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยมีจำนวน 724 คน จาก 5 เมืองในประเทศเกาหลี ที่อาสาสมัครทำแบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ของ Kolb และแบบวัดลักษณะการคิดวิจารณญาณของ Rudd *et al*. ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย 315 คน (43.5%) แบบปรับปรุง 233 คน (30.4%) แบบซึมซับ 78 คน (10.8%) และแบบคิดเอกนัย 65 คน (9.0%) ไม่พบความแตกต่างของรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาที่มีเกรดต่างกัน พบความแตกต่างของระดับความคิดวิจารณญาณในนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้ต่างกันและเกรดต่างกัน และความคิดวิจารณญาณมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการเรียนรู้ ($r = .219$) และเกรด ($r = .097$) ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการปรับปรุงการเรียนรู้แบบสร้างมโนมติเชิงนามธรรมและแบบทดลองปฏิบัติอาจช่วยเสริมสร้างความคิดวิจารณญาณของนักศึกษาได้

Kinshuk, Liu, and Graf (2009) ได้ศึกษาพฤติกรรมและการปฏิบัติของนักศึกษาในการเรียนรายวิชาที่ไม่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ โดยมีแนวคิดว่าการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ ควรนำเทคโนโลยีมาช่วยอำนวยความสะดวก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในการเรียนรู้ และช่วยให้นักศึกษาปรับตัวกับรายวิชาที่ไม่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ โดยอบรมหรือพัฒนาทักษะที่ชอบน้อยหรือไม่ถนัดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงได้ทำการศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากรายวิชาแบบ Object Oriented Modelling Course ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยในออสเตรีย การดำเนินการวิจัยเริ่มด้วยใช้แบบสอบถามการเรียนรู้ของFelder and Silverman มาจำแนกรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามผ่านระบบจัดการเรียนรู้ Moodle และระบบจะช่วยคัดเลือกนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับรายวิชามาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 72 คน จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการเรียนรู้แบบเด่นชัดจำนวน 39 คน และมีรูปแบบการเรียนรู้ไม่เด่นชัดจำนวน 33 คน โดยกลุ่มที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเด่นชัดจะมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ากลุ่มที่มีรูปแบบการเรียนรู้ไม่เด่นชัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดไตร่ตรองมีแนวโน้มได้คะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนสูงในรายวิชาที่ไม่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ ขณะที่ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบปฏิบัติมีแนวโน้มว่ามีความยากลำบากในการเรียนรู้ในรายวิชาที่ไม่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้มากกว่า และนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้และระดับผลสัมฤทธิ์ต่างกันจะมีวิธีการปฏิบัติตัวในการเรียนรู้ต่างกัน

Donche, Coertjens, and Petegem (2010) ได้ศึกษาวิจัยพัฒนาการของแบบการเรียนรู้ตลอดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยการศึกษาวิจัยระยะยาวตลอดการเรียนในมหาวิทยาลัย นักศึกษาแต่ละคนจะถูกวัดรูปแบบการเรียนรู้ด้วยแบบวัดของ Vermunts เพื่อดูความแตกต่างในแนวคิดการเรียนรู้และกลวิธีการเรียนรู้ของแต่ละคน ในงานวิจัยนี้คณะผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงแบบการเรียนรู้ (Learning Patterns) ของนักศึกษาแต่ละคน จากแนวโน้มพัฒนาการของแบบการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า มีการเพิ่มขึ้นของการเรียนรู้อย่างมีความหมายตลอดเวลา และมีการลดลงของการเรียนรู้ที่ปราศจากการควบคุมชี้แนะ โดยบางแบบการเรียนรู้มีการเปลี่ยนแปลงมากว่าแบบอื่นๆ นอกจากนั้นยังพบว่า พัฒนาการของแบบการเรียนรู้มีความสัมพันธ์และขึ้นกับแบบการเรียนรู้ที่นักศึกษาได้รับมาขณะศึกษาในชั้นปีที่1

งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

จำรุญ ปั้นดี (2545) ได้ทำการศึกษาวิจัยวิธีการสอนที่เหมาะกับแบบการเรียนของนักศึกษาโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ภาคกลาง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1-3 ที่กำลังเรียนอยู่ในปีการศึกษา 2544 จำนวน 360 คน และผู้ที่มีประสบการณ์การสอนวิชาเกษตร สังกัดกองวิทยาลัยเกษตรกรรม และสังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 23 คน ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรกวัดรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา และระยะที่ 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาเกษตรจัดอันดับวิธีการสอนที่สอดรับกับแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Kolb ผลการวิจัยสรุปว่า นักศึกษามีแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุงมากที่สุด รองลงมาเป็นแบบคิดเอกนัย แบบคิดอเนกนัย และแบบดูดซึม ตามลำดับ วิธีการสอนที่เหมาะกับแบบการเรียนแบบปรับปรุง ได้แก่ การสอนแบบทดลอง สาธิต บทบาทสมมติ แก้ปัญหา โครงการ สถานการณ์จำลอง ร่วมมือ และศูนย์การเรียน วิธีการสอนที่เหมาะกับแบบการเรียนแบบคิดเอกนัย ได้แก่ การสอนแบบทดลอง แก้ปัญหา กรณีศึกษา รายงาน อภิปราย โครงการ และทัศนศึกษา วิธีการสอนที่เหมาะกับแบบการเรียนแบบคิดอเนกนัย ได้แก่ การสอนแบบบรรยาย สาธิต สถานการณ์จำลอง แก้ปัญหา บทบาทสมมติ อภิปราย โครงการ และทัศนศึกษา วิธีการสอนที่เหมาะกับแบบการเรียนแบบดูดซึม ได้แก่ การสอนแบบบรรยาย อภิปราย ศูนย์การเรียน รายงาน ทัศนศึกษา สถานการณ์จำลอง และสัมมนา

พรปภัสสร ปริญชาญกล (2546) ได้วิจัยพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ และศึกษาผลจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์ที่เสริมสร้างทักษะการทำงานในด้านทักษะการปฏิบัติ การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีม ทำการศึกษาในนักศึกษาปีที่2 ปีการศึกษา 2546 โปรแกรมนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ จำนวน 30 คน รูปแบบการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์ที่ใช้ในการวิจัย เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสเสริมสร้างและรับรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ในขณะเดียวกันผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงผลการเรียนรู้ในแฟ้มสะสมงานเพื่อสะท้อนให้เห็นความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน วิธีการสอนประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การสร้างประสบการณ์จากการปฏิบัติกิจกรรม เป็นการให้ผู้เรียนลงมือทำกิจกรรมจากสภาพจริง ขั้นการอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นการนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยใช้การพูดการเขียน ขั้นสรุป เป็นการสรุปผลการเรียนรู้ โดยสรุปสู่หลักการหรือมุมมองหรือแบบแผนที่กว้างขึ้น และขั้นการประยุกต์ใช้ เป็นการนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้จัดโครงงาน จัดกิจกรรม ผลิตเครื่องมือและสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อนำสิ่งที่ผลิตไปใช้ในชีวิตจริง ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองพบว่านักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ความสามารถในการปฏิบัติ และความสามารถในด้านทักษะการทำงานสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

Azevedo and Akdere (2010) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของรูปแบบการเรียนรู้ โดยวัดรูปแบบการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยแบบวัดการเรียนรู้ของKolb การวิจัยมีเป้าหมายเพื่อทราบว่าเป็นไปได้หรือไม่ที่จะเปลี่ยนการรับรู้ของผู้เรียนเป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยด้วยกระบวนอย่างมีเงื่อนไขเพื่อที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ กลุ่มทดลองจะถูกกำหนดเงื่อนไขตามชนิดของรูปแบบการเรียนรู้และใช้แนวคิดวัฏจักรการเรียนรู้ 4 ขั้นของ Kolb มาพัฒนาการเรียนรู้ แล้วศึกษาผลหลังการทดลอง พบว่า ผลการวิจัยไม่เป็นไปอย่างที่คาดหวัง คือ กลุ่มทดลองไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้

Lisko and Valerie (2010) ได้ศึกษาวิจัยการบูรณาการการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ในการศึกษาพยาบาล โดยนำแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb มาใช้บูรณาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลพื้นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถคิดวิจารณญาณและการใช้ความรู้ในการปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และอาจารย์พยาบาล กิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย การฝึกหัดทักษะการพยาบาลในห้องทดลอง การสาธิตย้อนกลับ การใช้สถานการณ์จำลอง และการสะท้อนคิด การทดลองใช้เวลา 5 สัปดาห์ เริ่มจากการทบทวนทักษะการพยาบาลที่เคยเรียนมาแล้ว จากนั้นให้นักศึกษาฝึกหัดในห้องปฏิบัติการพยาบาล โดยศึกษาจากวิดีโอและค้นคว้าในห้องสมุด นักศึกษาสามารถฝึกฝนได้อย่างอิสระ มีเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการพยาบาลช่วยดูแลการฝึกหัดและให้คำแนะนำ แต่ละสัปดาห์นักศึกษาจะได้อภิปรายร่วมกับอาจารย์เพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับสถานการณ์จำลองที่นักศึกษาได้ฝึกหัดทักษะการพยาบาล ทำให้นักศึกษาได้ประสบการณ์เรียนรู้ครบวงจรการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรม การสังเกตอย่างไตร่ตรอง การสร้างมโนมติเชิงนามธรรม และการทดลองปฏิบัติ และในสัปดาห์สุดท้ายของการทดลองนักศึกษาจะถูกประเมินผลโดยใช้สถานการณ์จำลองในห้องปฏิบัติการ โดยนำหุ่นฝึกการพยาบาลที่มีโปรแกรมเสียงแสดงข้อมูลของผู้ป่วยและการตอบสนองต่อการปฏิบัติการพยาบาลมาใช้ในสถานการณ์จำลองด้วย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาและอาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประเมินประสบการณ์ที่ได้รับในเชิงบวก สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการบูรณาการทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์สู่การปฏิบัติในคลินิก นักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประเมินว่าสถานการณ์จำลองช่วยให้เกิดการบูรณาการความรู้ระหว่างทฤษฎีจากในห้องเรียนและทักษะการปฏิบัติที่ฝึกในห้องปฏิบัติการพยาบาล ทำให้เกิดการคิดอย่างรอบคอบ นักศึกษาบางคนรู้สึกว่า แม้การประเมินผลจะเครียดแต่ก็ทำให้ต้องคิดด้วยตนเอง บางคนบอกว่า สถานการณ์จำลองช่วยให้เกิดความระมัดระวังในการปฏิบัติการพยาบาล ส่วนอาจารย์ประเมินว่า นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ดี

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ผู้วิจัยเชื่อว่า การใช้ชุดฝึกอบรมเป็นเครื่องมือในการฝึกอบรม โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดรับกับรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่ต้องการพัฒนาจะช่วยส่งเสริมความสามารถเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาลให้มีประสิทธิภาพขึ้นได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล ใช้ระเบียบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – experimental Research Design) โดยมีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจข้อมูล
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างชุดฝึกอบรม
ขั้นตอนที่ 3 การนำชุดฝึกอบรมไปใช้
ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรม

การดำเนินการวิจัยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจข้อมูล

เพื่อให้ทราบรูปแบบการเรียนรู้หลัก และรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดฝึกอบรมในขั้นตอนต่อไป โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

1. **การสำรวจข้อมูล**

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย แนวคิดสำคัญ ได้แก่ Kolb (1984), Kolb *et al.* (1995)

1.2 พัฒนาแบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ ของ Kolb *et al*. (1995) จัดทำเป็นฉบับภาษาไทย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.3 นำเครื่องมือไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องของภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน (ดูภาคผนวก ก)

1.4 นำเครื่องมือที่ปรับแก้สมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับนักศึกษาพยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ทั้งหมด จำนวน 62 คน

1.5 นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาแปลความหมายรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา

1.6 สร้างแบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษา โดยใช้แนวคิดของ Kolb (1984), Kolb *et al.* (1995)

1.7 แจ้งผลการแปลผลรูปแบบการเรียนรู้ให้นักศึกษาแต่ละคนทราบ พร้อมกับนำแบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่นักศึกษาต้องการพัฒนาไปเก็บข้อมูลกับนักศึกษาพยาบาลกลุ่มเดิมอีกครั้ง

1.8 นำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

2. เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในขั้นตอนนี้ มี2 ชุด คือ

2.1 แบบวัดรูปแบบการเรียน โดยใช้แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ Kolb *et al.* (1995) มาแปลและดัดแปลงให้เป็นบริบทของวัฒนธรรมไทย จัดทำเป็นแบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ฉบับภาษาไทย ประกอบด้วยรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) 4 รูปแบบ ได้แก่ แบบคิดอเนกนัย แบบซึมซับ แบบคิดเอกนัย และแบบปรับปรุง ลักษณะเป็นข้อคำถามสั้นๆ จำนวน 9 ข้อ ที่มีตัวเลือกตอบให้ 4 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกเป็นข้อความที่สะท้อนขั้นการเรียน (Learning Mode) 4 ขั้น คือ ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (CE) การสังเกตอย่างไตร่ตรอง (RO) การสร้างมโนมติเชิงนามธรรม (AC) และการทดลองและปฏิบัติ (AE) ให้นักศึกษาพิจารณาว่า ตัวเลือกใดตรงกับนักศึกษามากกว่ากัน แล้วให้จัดลำดับ 1-4 โดย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4 หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมหรือลักษณะการเรียนรู้ของนักศึกษามากที่สุด

3 หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมหรือลักษณะการเรียนรู้ของนักศึกษามากเป็นอันดับที่2

2 หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมหรือลักษณะการเรียนรู้ของนักศึกษามากเป็นอันดับที่3

1 หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมหรือลักษณะการเรียนรู้ของนักศึกษาน้อยที่สุด

2.2 แบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก สร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดรูปแบบการเรียนรู้ Kolb *et al.* (1995) ประกอบด้วยรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก 4 รูปแบบ ได้แก่ แบบคิดอเนกนัย แบบซึมซับ แบบคิดเอกนัย และแบบปรับปรุง ลักษณะเป็นข้อคำถามสั้นๆ แสดงลักษณะรูปแบบการเรียนรู้อื่นที่ไม่ใช่รูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษาคนนั้น ให้นักศึกษาเลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพียงรูปแบบเดียว

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 นำเครื่องมือวิจัยทั้ง 2 ชุด ไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.2 ติดต่อประสานผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของภาษาที่ใช้ แล้วนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญจากคณบดี คณะศึกษาศาสตร์ จัดส่งถึงหน่วยงานของผู้เชี่ยวชาญ

การตรวจสอบความตรงของเครื่องมือชุดนี้ใช้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์และผลงานวิชาการเกี่ยวกับการเรียนรู้และรูปแบบการเรียนรู้ ตลอดจนมีความสามารถทางด้านภาษา

นำแบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาอีกครั้ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ

กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนนี้ คือ กลุ่มประชากร ได้แก่ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ ปีการศึกษา 2551 ทั้งหมด จำนวน 62 คน

เหตุผลที่เลือกนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการเตรียมความสามารถในการเรียนรู้นั้นควรเตรียมให้แก่นักศึกษาตั้งแต่ชั้นปีแรกๆ เพื่อที่นักศึกษาจะนำความสามารถไปใช้ในระหว่างการเรียนในหลักสูตร รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษา

5. การแปลความหมายข้อมูล

การแปลความหมายรูปแบบการเรียนของนักศึกษารายบุคคล ทำโดยหาคะแนนรวมในแต่ละขั้วการเรียนรู้ ได้แก่ CE, RO, AC และ AE ทั้งนี้แต่ละขั้วจะมีตัวเลือกที่เป็นตัวลวงอยู่ 3 ข้อ ซึ่งจะไม่นำมาคิดคะแนนรวม ดังนั้นจึงมีตัวเลือกที่นำมารวมคะแนนอยู่ขั้วละ 6 ข้อ คะแนนรวมจึงอยู่ระหว่าง 6-24 คะแนน จากนั้นนำคะแนนรวมทั้ง 4 ขั้วมาคำนวณค่า CE-AC และ RO-AE แล้วนำค่าที่ได้ไปหาพิกัดบน Learning Style Type Grid เพื่อจำแนกรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างชุดฝึกอบรม

เพื่อให้ได้ต้นแบบของชุดฝึกอบรมที่ส่งเสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ และการพัฒนาชุดฝึกอบรม โดยนำแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่านมาประยุกต์เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรม

แนวคิดสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้และการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ ได้แก่ แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb (1984) และ Raschick *et al*. (1998)

แนวคิดสำคัญเกี่ยวกับชุดฝึกอบรม ได้จากชุดฝึกอบรม Better Schools: Resource Materials for School Heads in Africa (Ministry of Education, 1993) และชุดฝึกอบรม Structured On-The-Job Training System (National Institute for Metalworking Skill, 1988)

1.2 ศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ เพื่อให้ทราบแผนการจัดรายวิชาและประสบการณ์เรียนรู้เป็นข้อมูลในการสร้างชุดฝึกอบรม

1.3 นำผลการสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษามาพิจารณาจำนวนนักศึกษาที่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แต่ละรูปแบบ เลือก 2 รูปแบบที่มีนักศึกษาต้องการพัฒนาจำนวนมากเป็นอันดับที่ 1 และ 2 ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย และแบบคิดเอกนัย กำหนดเป็นเป้าหมายของการสร้างชุดฝึกอบรม

1.4 กำหนดโมเดลกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลชุดฝึกอบรมแต่ละชุด โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning Theory)

1.5 กำหนดขอบข่ายสาระของชุดฝึกอบรม โดยเลือกสาระพื้นฐานของวิชาชีพการพยาบาล ใช้สาระเดียวกันทั้ง 2 ชุด ได้แก่ การพยาบาลแบบองค์รวม และแบ่งย่อยขอบข่ายสาระเป็นโมดูลและหน่วยตามองค์ประกอบของบุคคล ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ สังคม และวิญญาณ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.6 ดำเนินการสร้างชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย และแบบคิดเอกนัยตามเป้าหมาย กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการประเมินผล และขอบข่ายสาระที่กำหนดไว้ พร้อมจัดทำคู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมสำหรับผู้จัดการฝึกอบรม

1.7 นำชุดฝึกอบรมและคู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และกรรมการวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้ชุดฝึกอบรมและคู่มือมีความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การนำชุดฝึกอบรมไปใช้

เพื่อให้ทราบปัญหา ข้อขัดข้องของการใช้ชุดฝึกอบรม และการจัดการแก้ไข โดยผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. **การทดลองใช้ชุดฝึกอบรม**

1.1 ทำหนังสือขอเก็บข้อมูลวิจัย และประสานขอความร่วมมือจากวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ ขออนุญาตนำชุดฝึกอบรมไปทดลองใช้ และเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

1.2 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดิมที่ต้องการจะพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย และแบบคิดเอกนัย

1.3 ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย และขอความร่วมมือในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4 ผู้วิจัยประชุมผู้ช่วยวิจัยเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ แผนการฝึกอบรม และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศนักศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.5 ดำเนินการจัดฝึกอบรม ดังนี้

1.5.1 การเตรียมการฝึกอบรม

ก. ผู้วิจัยนัดหมายกลุ่มตัวอย่างหลังเลิกเรียน ใช้เวลา 2 ชม. เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการฝึกอบรม

ข. เตรียมทักษะการเรียนรู้บางประการที่ต้องใช้ในการฝึกอบรมให้แก่นักศึกษาแต่ละกลุ่ม

1) ทักษะการเรียนรู้ที่เตรียมให้กลุ่มฝึกอบรมที่เสริมการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย ได้แก่ การเขียนแผนผังความคิด การเขียนบันทึกการเรียนรู้ และการเขียนรูปแบบการพยาบาล

2) ทักษะการเรียนรู้ที่เตรียมให้กลุ่มฝึกอบรมที่เสริมการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย ได้แก่ การเขียนสะท้อนคิด การเขียนแผนผังความคิด การวางแผนการทดลอง และการเขียนรูปแบบการพยาบาล

1.5.2 การฝึกอบรม

ก. ผู้วิจัยจัดฝึกอบรมโดยแบ่งนักศึกษาเป็น 2 กลุ่มตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่นักศึกษาต้องการพัฒนา คือกลุ่มฝึกอบรมคิดอเนกนัยและกลุ่มฝึกอบรมคิดเอกนัย

ข. จัดการฝึกอบรมกลุ่มละ 7 วัน ในวันเสาร์-อาทิตย์ สลับกันระหว่างสองกลุ่มฝึกอบรม ฝึกอบรมวันละ 1 หน่วย ระหว่าง 22 มิ.ย.- 23 ส.ค. 52 เวลา 08.00 – 16.00 น. กำหนดการฝึกอบรมดังแสดงในตารางที่ 3

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 3 กำหนดการฝึกอบรม เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล

วัน,เดือน,ปี	เวลา	หัวข้ออบรม	กลุ่มฝึกอบรม
จ. 22 มิ.ย.52	15.00 -17.00	แนะนำโครงการฝึกอบรม และเตรียมความพร้อม	กลุ่มคิดอเนกนัย
พ. 24 มิ.ย.52	14.00 -16.00	แนะนำโครงการฝึกอบรม และเตรียมความพร้อม	กลุ่มคิดเอกนัย
ส. 27 มิ.ย.52	08.00 -16.00	การพยาบาลแบบองค์รวม	กลุ่มคิดอเนกนัย
อา. 28 มิ.ย.52	08.00 -16.00	การพยาบาลแบบองค์รวม	กลุ่มคิดเอกนัย
ส. 4 ก.ค.52	---------- งดฝึกอบรม ----------		
อา. 5 ก.ค.52	---------- งดฝึกอบรม ----------		
ส. 11 ก.ค.52	08.00 -16.00	ช่วยผู้ป่วยให้นอนหลับ	กลุ่มคิดอเนกนัย
อา. 12 ก.ค.52	08.00 -16.00	การบรรเทาความเจ็บปวด	กลุ่มคิดอเนกนัย
ส. 18 ก.ค.52	08.00 -16.00	ช่วยผู้ป่วยให้นอนหลับ	กลุ่มคิดเอกนัย
อา.19 ก.ค.52	08.00 -16.00	การบรรเทาความเจ็บปวด	กลุ่มคิดเอกนัย
ส. 25 ก.ค.52	08.00 -16.00	ช่วยผู้ป่วยปรับตัวเมื่ออยู่โรงพยาบาล	กลุ่มคิดอเนกนัย
อา. 26 ก.ค.52	08.00 -16.00	การเสริมพลังอำนาจ	กลุ่มคิดอเนกนัย
ส. 1 ส.ค.52	08.00 -16.00	ช่วยผู้ป่วยปรับตัวเมื่ออยู่โรงพยาบาล	กลุ่มคิดเอกนัย
อา. 2 ส.ค.52	08.00 -16.00	การเสริมพลังอำนาจ	กลุ่มคิดเอกนัย
ส. 8 ส.ค.52	08.00 -16.00	ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล	กลุ่มคิดอเนกนัย
อา. 9 ส.ค.52	08.00 -16.00	การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต	กลุ่มคิดอเนกนัย
ส. 15 ส.ค.52	---------- งดฝึกอบรม ----------		
อา. 16 ส.ค.52	---------- งดฝึกอบรม ----------		
ส. 22 ส.ค.52	08.00 -16.00	ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล	กลุ่มคิดเอกนัย
อา. 23 ส.ค.52	08.00 -16.00	การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต	กลุ่มคิดเอกนัย

กิจกรรมการฝึกอบรมมีทั้งการฝึกอบรมในห้องเรียนและการศึกษาบนหอผู้ป่วย โดยมีครูนิเทศก์หอผู้ป่วยละ 1 คน ดังแสดงในตารางที่ 4

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4 กำหนดการขึ้นศึกษาบนหอผู้ป่วยของกลุ่มฝึกอบรมคิดอเนกนัยและกลุ่มฝึกอบรมคิดเอกนัย

วัน,เดือน,ปี เวลา	หัวข้อ	กลุ่มฝึกอบรม	หอผู้ป่วย	ครูนิเทศ
ส.27 มิ.ย.52 09.00 -11.00	การพยาบาลแบบองค์รวม	กลุ่มคิดอเนกนัย	ศัลยกรรมหญิง อายุรกรรมหญิง อายุรกรรมชาย	คณาลักษณ์ กนกนุช วรรณพร
ส. 11ก.ค.52 09.00 -11.00	ช่วยผู้ป่วยให้นอนหลับ	กลุ่มคิดอเนกนัย	อายุรกรรมชาย อายุรกรรมหญิง ศัลยกรรมชาย	วรรณพร สรชา อภิญญา
ส. 18 ก.ค.52 12.30 -14.30	ช่วยผู้ป่วยให้นอนหลับ	กลุ่มคิดเอกนัย	อายุรกรรมชาย อายุรกรรมหญิง ศัลยกรรมชาย	วรรณพร สรชา อภิญญา
อา.19 ก.ค.52 12.30 -14.30	การบรรเทาความเจ็บปวด	กลุ่มคิดเอกนัย	ศัลยกรรมหญิง สูติ 2-3/ นารีฯ 100 ปี ชั้น 6	วรรณพร สรชา อภิญญา
อา.26 ก.ค.52 09.00 -11.00	การเสริมพลังอำนาจ	กลุ่มคิดอเนกนัย	อายุรกรรมชาย อายุรกรรมหญิง ศัลยกรรมหญิง	วรรณพร กนกนุช อภิญญา
อา.2 ส.ค.52 12.30 -14.30	การเสริมพลังอำนาจ	กลุ่มคิดเอกนัย	100 ปี ชั้น 6 อายุรกรรมชาย ศัลยกรรมหญิง	คณาลักษณ์ สรชา อภิญญา
ส. 15 ส.ค.52 12.30 -14.30	ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล	กลุ่มคิดเอกนัย	อายุรกรรมหญิง อายุรกรรมชาย ศัลยกรรมชาย	คณาลักษณ์ วรรณพร อภิญญา

ผู้วิจัยทำบทบาทเป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมและผู้อำนวยความสะดวกในการฝึกอบรม พร้อมกับเก็บรวบรวมข้อมูลขณะฝึกอบรมด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. **กลุ่มตัวอย่าง**

กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนนี้ คือ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 ภาคต้น ปีการศึกษา 2552 ได้จากกลุ่มตัวอย่างเดิมในขั้นสำรวจที่เลื่อนชั้นขึ้น โดยคัดเลือกแบบเจาะจงจากนักศึกษาที่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย จำนวน 23 คน และแบบคิดเอกนัย จำนวน 18 คน

3. **ผู้ช่วยวิจัย**

ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมบางหน่วยฝึกอบรมให้นักศึกษาขึ้นศึกษาบนหอผู้ป่วย โดยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่มย่อย แยกกันศึกษาบนหอผู้ป่วยครั้งละ 3 แห่ง โดยมีผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือเป็นผู้นิเทศก์ จำนวน 4 คน สลับกันทำหน้าที่ครูนิเทศก์

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรม

เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นกับนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบอื่น

1. **การรวบรวมข้อมูล**

1.1 ระหว่างการฝึกอบรม

1.1.1 นักศึกษาทำกิจกรรมตามใบงาน ผู้วิจัยประเมินผลงานตามเกณฑ์ที่สร้างขึ้น

1.1.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และบรรยากาศการฝึกอบรม

1.1.3 นักศึกษาเขียนบันทึกการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรม หน่วย 1, 4 และ7

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.2 ภายหลังการฝึกอบรม

1.2.1 ภายหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรม นักศึกษาทำแบบสอบถามความ พึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนรู้

1.2.2 ผู้วิจัยคัดเลือกนักศึกษาที่น่าสนใจจากแต่ละกลุ่มฝึกอบรมมาสัมภาษณ์ความคิดเห็นเจาะลึกเฉพาะราย

2. เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรม ประกอบด้วย

2.1 เครื่องมือประเมินผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมของนักศึกษา ประกอบด้วย

2.1.1 ผลงานตามใบงาน ที่แตกต่างกันไปในแต่ละหน่วย โดยแต่ละหน่วยประกอบด้วย 3 ชิ้นงาน ประเมินผลงานด้วยเกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบหรือเกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับเท่ากันทุกเกณฑ์

2.1.2 คำถามท้ายหน่วย ลักษณะเป็นสถานการณ์ ตามด้วยคำถามปลายเปิดการประเมินคำตอบใช้เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับเท่ากันทุกหน่วย

คะแนนที่ได้จากเกณฑ์ประเมินรายองค์ประกอบจะนำมาเทียบบัญญัติไตรยางค์ให้มีคะแนนเต็มเท่ากับ 4 คะแนน เพื่อให้น้ำหนักคะแนนแต่ละชิ้นงานมีน้ำหนักเท่ากัน ดังนั้นผลสัมฤทธิ์แต่ละหน่วยจึงมีคะแนนเต็มเท่ากับ 16 คะแนน เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยรายหน่วยมีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 12.01 – 16.00 หมายถึง ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ย 8.01 – 12.00 หมายถึง ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับดี
ค่าเฉลี่ย 4.01 – 8.00 หมายถึง ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับพอใช้
ค่าเฉลี่ย 0.00 – 4.00 หมายถึง ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชุดฝึกอบรมประกอบด้วย หน่วยฝึกอบรม ทั้งหมด 7 หน่วย ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทั้งชุดฝึกอบรมจึงมีคะแนนเต็มเท่ากับ 112 คะแนน เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยรายรวมมีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 84.01 – 112.00 หมายถึง ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ย 56.01 – 84.00 หมายถึง ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับดี
ค่าเฉลี่ย 28.01 – 56.00 หมายถึง ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับพอใช้
ค่าเฉลี่ย 0.00 – 28.00 หมายถึง ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

2.2 บันทึกการฝึกอบรม สำหรับนักศึกษา ลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด ให้นักศึกษาทุกคนบรรยายความรู้สึกพิเศษต่อการฝึกอบรมและการเรียนรู้ที่ได้รับ

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา สำหรับผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ลักษณะเป็นประเด็นให้สังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ความกระตือรือร้น ความเข้าใจในกิจกรรมของนักศึกษา บรรยากาศการฝึกอบรมทั้งในห้องฝึกอบรมและบนหอผู้ป่วย และความคิดเห็นของผู้สังเกต

2.4 บันทึกสรุปการฝึกอบรม สำหรับผู้วิจัย ใช้สรุปข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาตลอดการฝึกอบรมแต่ละหน่วย ลักษณะเป็นการสรุปประเด็นเกี่ยวกับบรรยากาศการฝึกอบรม การดำเนินกิจกรรม ความสำเร็จที่น่าประทับใจ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมหน่วยนั้นๆ

2.5 แบบสอบถามความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาสร้างโดยใช้แนวคิดรูปแบบการเรียนรู้ของ Kolb *et al.* (1995) ลักษณะเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก จำนวน 6 ข้อ และรูปแบบการเรียนรู้หลักจำนวน 6 ข้อ มีจำนวน 5 ชุด ที่สลับคู่ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกกับรูปแบบการเรียนรู้หลัก ดังนี้

ชุด 1 ลักษณะการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยและแบบคิดเอกนัย
ชุด 2 ลักษณะการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยและแบบซึมซับ
ชุด 3 ลักษณะการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยและแบบปรับปรุง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชุด 4 ลักษณะการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยและแบบซึมซับ

ชุด 5 ลักษณะการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยและแบบปรับปรุง

โดยเลือกใช้ให้ตรงกับรูปแบบการเรียนรู้หลักและรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาแต่ละคน

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วน 4 ระดับ ให้นักศึกษาประเมินความพึงพอใจของตนเอง มีการแปลคะแนน ดังนี้

พึงพอใจมาก	เท่ากับ 4 คะแนน
พึงพอใจค่อนข้างมาก	เท่ากับ 3 คะแนน
พึงพอใจน้อย	เท่ากับ 2 คะแนน
พึงพอใจน้อยมาก	เท่ากับ 1 คะแนน

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.00	หมายถึง	พึงพอใจระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายถึง	พึงพอใจระดับค่อนข้างมาก
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายถึง	พึงพอใจระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	หมายถึง	พึงพอใจระดับน้อยมาก

2.6 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับผู้วิจัย ประกอบด้วยประเด็นเกี่ยวกับความรู้สึกก่อนรับการฝึกอบรม ความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของชุดฝึกอบรม ผลลัพธ์การฝึกอบรม ปัญหาระหว่างฝึกอบรม การแก้ไข และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แจกแจงความถี่และคำนวนร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลักและรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. คำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยและแบบคิดเอกนัย จำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลัก

3. นำข้อมูลจากบันทึกการฝึกอบรม บันทึกสรุปการฝึกอบรม และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อชุดฝึกอบรมมาวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis)

4. แจกแจงความถี่และคำนวนร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามระดับความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกและรูปแบบการเรียนรู้หลัก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 4

ผลการวิจัย และข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองมัพเรือ” ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเป็นตอน ดังนี้

1. ผลการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล

    1.1 ผลการวัดและสอบถามรูปแบบการเรียนรู้หลักและรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

    1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาวางแผนพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

2. ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

3. ผลการนำชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกไปใช้

    3.1 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกในด้านผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรม ที่ประเมินจากชิ้นงานและการตอบคำถามท้ายหน่วย

    3.2 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกในด้านความรู้สึกต่อการฝึกอบรม ที่ประเมินจากบันทึกการฝึกอบรม

    3.3 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกในด้านพฤติกรรมของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม ที่ประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมการฝึกอบรมของนักศึกษา และบันทึกสรุปการฝึกอบรม

    3.4 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกในด้านความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ ที่ประเมินจากแบบสอบถามความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.5 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกในด้านความคิดเห็นต่อการฝึกอบรม ที่ประเมินจากแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อชุดฝึกอบรม

ตอนที่ 1 ผลการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล

1. ผลการวัดและสอบถามรูปแบบการเรียนรู้หลักและรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ ชั้นปีที่ 1 กลางภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2551 จำนวน 62 คน เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนรู้หลัก หลังจากนั้นได้นำผลการวัดรูปแบบการเรียนรู้หลักแจ้งแก่นักศึกษาแล้วสอบถามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่นักศึกษาแต่ละคนต้องการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ได้ผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลัก

(n = 62)

รูปแบบการเรียนรู้หลัก	จำนวน	ร้อยละ
แบบคิดอเนกนัย	27	43.55
แบบซึมซับ	6	9.68
แบบคิดเอกนัย	12	19.35
แบบปรับปรุง	17	27.42

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้หลัก แบบคิดอเนกนัย คิดเป็นร้อยละ 43.55 รองลงมา คือ แบบปรับปรุง แบบคิดเอกนัย และแบบซึมซับ คิดเป็นร้อยละ 27.42, 19.35 และ 9.68 ตามลำดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

(n = 62)

รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก	จำนวน	ร้อยละ
แบบคิดอเนกนัย	23	37.10
แบบซึมซับ	9	14.52
แบบคิดเอกนัย	19	30.64
แบบปรับปรุง	11	17.74

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก แบบคิดอเนกนัยให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 37.10 รองลงมา คือ แบบคิดเอกนัย แบบปรับปรุง และแบบซึมซับ คิดเป็นร้อยละ 30.64, 17.74 และ 14.52 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลักและรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

(n = 62)

รูปแบบการเรียนรู้หลัก	จำนวน	ร้อยละ	รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก	จำนวน	ร้อยละ
แบบคิดอเนกนัย	27	43.55	แบบซึมซับ	5	8.60
			แบบคิดเอกนัย	14	22.58
			แบบปรับปรุง	8	12.90
แบบซึมซับ	6	9.68	แบบคิดอเนกนัย	5	8.60
			แบบคิดเอกนัย	1	1.61
			แบบปรับปรุง	0	0.00
แบบคิดเอกนัย	12	19.35	แบบคิดอเนกนัย	6	9.68
			แบบซึมซับ	3	4.84
			แบบปรับปรุง	3	4.84
แบบปรับปรุง	17	27.42	แบบคิดอเนกนัย	12	19.35
			แบบซึมซับ	1	1.16
			แบบคิดเอกนัย	4	6.45

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัยส่วนใหญ่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดเอกนัย คิดเป็นร้อยละ 22.58 รองลงมา คือ แบบปรับปรุง และแบบซึมซับ คิดเป็นร้อยละ 12.90 และ 8.60 ตามลำดับ

นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย คิดเป็นร้อยละ 8.60 รองลงมา คือ แบบคิดเอกนัย คิดเป็นร้อยละ 1.61

นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย คิดเป็นร้อยละ 9.68 รองลงมา คือ แบบซึมซับ และแบบปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 4.84 เท่ากัน

นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย คิดเป็นร้อยละ 19.35 รองลงมา คือ แบบคิดเอกนัย และแบบซึมซับ คิดเป็นร้อยละ 6.45 และ 1.61 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาวางแผนพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้หลักและรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ และแบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก พบว่า นักศึกษาที่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยและแบบคิดเอกนัยมีจำนวนมากใกล้เคียงกัน คือ 23 และ 19 คน ตามลำดับ ส่วนนักศึกษาที่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบปรับปรุงและแบบซึมซับมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับสองแบบแรก คือ 11 และ 9 คน ตามลำดับ จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเลือกที่จะพัฒนาชุดฝึกอบรมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยและแบบคิดเอกนัย เพื่อเป็นต้นแบบกิจกรรมการเรียนการสอนทางการพยาบาลที่ช่วยเสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และใช้นักศึกษาที่เลือกพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกทั้ง 2 รูปแบบดังกล่าว เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ โดยจัดการทดลองแยกเป็น 2 กลุ่ม ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักคละแบบกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อนึ่ง เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา 2551 มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 คน ในกลุ่มคิดเอกนัยได้ลาออกจากการเป็นนักศึกษาพยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มคิดเอกนัย จึงเหลือ 18 คน จำนวนนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของแต่ละกลุ่มฝึกอบรม แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 8 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละกลุ่มฝึกอบรมจำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลัก

(n = 41)

กลุ่มฝึกอบรม	รูปแบบการเรียนรู้หลัก				รวม
	คิดอเนกนัย	ซึมซับ	คิดเอกนัย	ปรับปรุง	
คิดอเนกนัย	0	5	6	12	23
คิดเอกนัย	14	1	0	3	18

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างของกลุ่มฝึกอบรม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มคิดอเนกนัย จำนวน 23 คน และกลุ่มคิดเอกนัย จำนวน 18 คน โดยกลุ่มคิดอเนกนัยประกอบด้วยนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง แบบคิดเอกนัย และแบบซึมซับ จำนวน12, 6 และ 5 คน ตามลำดับ ส่วนกลุ่มคิดเอกนัย ประกอบด้วย นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย แบบปรับปรุง และแบบซึมซับ จำนวน 14, 3 และ 1 คน ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

การพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล มีการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา เวบไซด์ต่างประเทศเกี่ยวกับชุดฝึกอบรม และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกเพื่อใช้ในงานวิจัยครั้งนี้

2. ศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2551 ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ แล้วนำมากำหนดประเด็นสาระของชุดฝึกอบรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. พัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกจำนวน 2 ชุด คือ ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย และแบบคิดเอกนัย สำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามรูปแบบและประเด็นสาระที่กำหนดไว้

4. นำชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่พัฒนาแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจนได้ชุดฝึกอบรมที่สมบูรณ์

ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ได้ชุดฝึกอบรมจำนวน 2 ชุด คือ แบบคิดอเนกนัย และแบบคิดเอกนัย ที่มีรูปแบบและประเด็นสาระเหมือนกัน ต่างกันที่กิจกรรมการฝึกอบรม โดยแต่ละชุดมีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ประกอบของชุดฝึกอบรม

1.1 คู่มือการใช้ชุดฝึกอบรม

คู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมสร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการจัดฝึกอบรมสำหรับอาจารย์พยาบาล ประกอบด้วย ส่วนนำ ส่วนกิจกรรม และภาคผนวก

1.1.1 ส่วนนำ

ส่วนนี้เป็นการอธิบายให้ผู้ใช้ชุดฝึกอบรมได้เข้าใจภาพรวมของชุดฝึกอบรม เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาใช้ให้ตรงวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ ประกอบด้วย

คำนำ

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชุดฝึกอบรม ได้แก่ เป้าหมาย ผู้ฝึกอบรม วิธีใช้ชุดฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม สาระของชุดฝึกอบรม-เวลาที่ใช้ โครงสร้างของโมดูลและหน่วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.1.2 ส่วนกิจกรรม

ส่วนนี้เป็นแผนการสอนของแต่ละโมดูลและหน่วย ประกอบด้วย

โมดูลที่ ..... เรื่อง.....
บทนำ (ของโมดูล)
หน่วยที่..... เรื่อง.....
บทนำ (ของหน่วย)
เวลา
วัตถุประสงค์
สาระการอบรม (ของหน่วย)
กิจกรรม
สื่อ/ใบความรู้
ใบงาน
คำถามท้ายหน่วย
การประเมินผล
อ้างอิง

1.1.3 ภาคผนวก

ส่วนนี้เป็นแนวทางให้กับผู้จัดอบรมในการทำกิจกรรมตามใบงาน เป็นแนวคำตอบของใบงานต่างๆ รวมทั้งเกณฑ์ที่ใช้ประเมินผลงาน ประกอบด้วย

แนวคำตอบ
แนวการเขียนรายงาน
เฉลยแบบทดสอบ
เกณฑ์การให้คะแนน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.2 ชุดฝึกอบรม

ชุดฝึกอบรมใช้เป็นเอกสารประกอบการฝึกอบรมสำหรับผู้รับการอบรม มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คล้ายคู่มือชุดฝึกอบรม แต่นำรายละเอียดบางส่วนออก ได้แก่

1.2.1 ส่วนนำ

นำคำอธิบายที่เกี่ยวข้องกับผู้จัดการอบรมออก มีเฉพาะคำอธิบายที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการอบรมเท่านั้น

1.2.2 ส่วนกิจกรรม

สาระการอบรม (ของหน่วย) ระบุเฉพาะหัวข้อการฝึกอบรมของหน่วยเท่านั้น รายละเอียดเนื้อหาจะอยู่ในใบความรู้

นำหัวข้อกิจกรรมออก รายละเอียดของกิจกรรมจะแสดงในใบงาน

1.2.3 ภาคผนวก

นำแนวคำตอบ แนวการเขียนรายงาน และเฉลยแบบทดสอบออก มีเฉพาะเกณฑ์การให้คะแนนเท่านั้น

2. ขอบข่ายสาระของชุดฝึกอบรม

ชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นทั้ง 2 ชุด มีสาระเหมือนกันคือ เรื่อง การพยาบาลแบบองค์รวม ซึ่งเป็นสาระพื้นฐานและเป็นเป้าหมายสำคัญของวิชาชีพการพยาบาล ผู้วิจัยได้กำหนดสาระการฝึกอบรมตามองค์ประกอบขององค์รวมบุคคล คือ ร่างกาย จิตใจ จิตสังคม และจิตวิญญาณ แล้วแบ่งย่อยขอบข่ายสาระเป็นโมดูล และหน่วย ประกอบด้วย 5 โมดูล 7 หน่วย ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โมดูลบทนำ

หน่วย 1 การพยาบาลแบบองค์รวม

โมดูล 1 เยียวยาร่างกายให้หายป่วย

หน่วย 2 ช่วยผู้ป่วยให้นอนหลับ

หน่วย 3 การบรรเทาความเจ็บปวด

โมดูล 2 เสริมใจยามเจ็บไข้

หน่วย 4 ช่วยผู้ป่วยปรับตัวเมื่ออยู่โรงพยาบาล

หน่วย 5 การเสริมพลังอำนาจ

โมดูล 3 คนไข้กับผู้ดูแล

หน่วย 6 ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล

โมดูล 4 ดูแลอย่างเอื้ออาทร

หน่วย 7 การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต

3. กิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลของชุดฝึกอบรม

กิจกรรมของชุดฝึกอบรมใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ของ Kolb (1984) และ Raschick *et al.* (1998) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์แนวคิดขึ้นใหม่ ประกอบด้วย 4 ขั้นของวัฏจักรการเรียนรู้ ได้แก่ การได้รับประสบการณ์รูปธรรม (CE) การสังเกตอย่างไตร่ตรอง (RO) การนำไปสู่การสร้างมโนมติเชิงนามธรรม (AC) และการทดลอง ปฏิบัติ ในสถานการณ์ใหม่ (AE) ทั้งนี้ ชุดฝึกอบรม 2 ชุด ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจะมีความแตกต่างกันในการดำเนินกิจกรรมตามวัฏจักรการเรียนรู้ ดังนี้

3.1 เริ่มต้นด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นขั้นการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่ต้องการพัฒนา

3.2 ตามด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นต่อไปตามลำดับจนครบวัฏจักรการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้น

3.3 ให้เวลากับการทำกิจกรรม 2 ขั้นแรกมากกว่ากิจกรรมขั้นต่อไป

กิจกรรมแต่ละขั้นจะมีความหลากหลายตามความเหมาะสมกับสาระของหน่วยนั้น รวมทั้งการประเมินผลก็จะสอดคล้องไปกับกิจกรรมของแต่ละหน่วยด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิจกรรมการฝึกอบรมในชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย Divergent Learning Style) ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม
ขั้นที่ 2 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์
ขั้นที่ 3 การประมวลข้อสรุปเป็นหลักการ
ขั้นที่ 4 การนำหลักการที่ได้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่

รายละเอียดกิจกรรมการฝึกอบรมและการประเมินผลของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย ดังแสดงในตาราง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 9 สรุปกิจกรรมการฝึกอบรมและประเมินผลของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย(Divergent Learning Style)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
บทนำ	1. การพยาบาลแบบองค์รวม	**ขั้นที่** 1 การมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม - สัมภาษณ์ผู้ป่วยบนหอผู้ป่วย	-	-	-
		ขั้นที่ 2 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ - เขียนบันทึกการเรียนรู้ - กลุ่มร่วมสะท้อนคิดตามประเด็นที่กำหนด	บันทึกการเรียนรู้	รายบุคคล	เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ
		ขั้นที่ 3 การประมวลข้อสรุปเป็นหลักการ - สรุปความคิด เขียนแผนผังความคิด - ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน - แจกใบความรู้ให้อ่านเพิ่มเติม	แผนผังความคิด	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ
		ขั้นที่ 4 การนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ - กลุ่มร่วมอภิปรายและตอบคำถามตามใบงาน เขียนรายงาน	รายงาน	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ
		อ.สรุปประเด็นการเรียนรู้ให้ นศ.ตอบคำถามท้ายหน่วย	คำถามท้ายหน่วย	รายบุคคล	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 9 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
1. เยียวยาร่างกายให้หายป่วย	2. ช่วยผู้ป่วยให้นอนหลับ	**ขั้นที่1** การมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม - สัมภาษณ์ผู้ป่วย ศึกษาบรรยากาศบนหอผู้ป่วย	-	-	-
		ขั้นที่ 2 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ - เขียนบันทึกการเรียนรู้ - กลุ่มร่วมสะท้อนคิดจากประสบการณ์บนหอผู้ป่วย	บันทึกการเรียนรู้	รายบุคคล	เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ
		ขั้นที่ 3 การประมวลข้อสรุปเป็นหลักการ - สรุปความคิด เขียนแผนผังความคิด - ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน - แจกใบความรู้ให้อ่านเพิ่มเติม	แผนผังความคิด	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ
		ขั้นที่ 4 การนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ - กลุ่มเลือกผู้ป่วยที่ไปศึกษามาอภิปรายและวางแผนการพยาบาล เขียนรายงาน	รายงาน	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ
		อ.สรุปประเด็นการเรียนรู้ ให้ นศ.ตอบคำถามท้ายหน่วย	คำถามท้ายหน่วย	รายบุคคล	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 9 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
1. เยียวยาร่างกายให้หายป่วย	3. การบรรเทาความเจ็บปวด	**ขั้นที่** 1 การมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม - ให้ดูรูปภาพแสดงความเจ็บปวด แสดงความคิดเห็น - สมาชิกกลุ่มแต่ละคนเล่าประสบการณ์ความเจ็บปวดด้านร่างกาย	-	-	-
		ขั้นที่ 2 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ - กลุ่มร่วมสะท้อนคิดประสบการณ์ - ตอบคำถามตามใบงาน เขียนรายงาน	คำถาม	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ
		ขั้นที่ 3 การประมวลข้อสรุปเป็นหลักการ - สรุปความคิด เขียนแผนผังความคิด - ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน - แจกใบความรู้ให้อ่านเพิ่มเติม	แผนผังความคิด	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ
		ขั้นที่ 4 การนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ - กลุ่มร่วมอภิปรายกรณีผู้ป่วยที่ได้รับและวางแผน			

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 9 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
	(ต่อ)	ช่วยเหลือ - ฝึกฝนวิธีช่วยเหลือนั้น - ตัวแทนสาธิตวิธีช่วยเหลือหน้าชั้นเรียน อ.สรุปประเด็นการเรียนรู้ ให้ นศ.ตอบคำถามท้ายหน่วย	การสาธิต คำถามท้ายหน่วย	รายกลุ่ม รายบุคคล	เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ
2. เสริมใจยามเจ็บไข้	4. ช่วยผู้ป่วยปรับตัวเมื่ออยู่โรงพยาบาล	**ขั้นที่** 1 การมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม - ดู DVD เกี่ยวกับการเข้าพักรักษาใน รพ. แสดงความคิดเห็น - เล่าประสบการณ์การนอน รพ. ของตนเอง/ญาติเชื่อมโยงกับ DVD อภิปรายร่วมกัน **ขั้นที่** 2 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ - กลุ่มร่วมสะท้อนคิด สรุปความคิด - ตอบคำถามตามใบงาน ส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน	- คำถาม	- รายกลุ่ม	- เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 9 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
		ขั้นที่ 3 การประมวลข้อสรุปเป็นหลักการ - อ่านใบความรู้เชื่อมโยงกับสาระใน DVD - สรุปความคิด เขียนรูปแบบการพยาบาล **ขั้นที่** 4 การนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ - กลุ่มร่วมกันคิดสถานการณ์การนอนพักรักษาใน รพ. นำรูปแบบการพยาบาลที่สร้างขึ้นไปใช้ในสถานการณ์ - นศ. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานความคิด โดยแสดงบทบาทสมมติ อ.สรุปประเด็นการเรียนรู้ ให้ นศ.ตอบคำถามท้ายหน่วย	รูปแบบการพยาบาล รายงาน คำถามท้ายหน่วย	รายกลุ่ม รายกลุ่ม รายบุคคล	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 9 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
2. เสริมใจยามเจ็บไข้	5. การเสริมพลังอำนาจ	**ขั้นที่** 1 การมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม - ให้กลุ่มลองตอบคำถามตามใบงาน - วางแผน แล้วขึ้นไปสัมภาษณ์ผู้ป่วยบนหอผู้ป่วย เพื่อค้นหาคำตอบ **ขั้นที่** 2 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ - นำข้อมูลที่ได้มาอภิปรายร่วมกัน - ตอบคำถามตามใบงาน เขียนคำตอบ ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน **ขั้นที่** 3 การประมวลข้อสรุปเป็นหลักการ - อ่านใบความรู้เชื่อมโยงกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ - สรุปความคิด เขียนแผนผังความคิด **ขั้นที่** 4 การนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ - กลุ่มเลือกผู้ป่วยที่ไปศึกษามาอภิปราย และวางแผนช่วยเหลือ เขียนรายงาน	- คำถาม แผนผังความคิด รายงาน	- รายกลุ่ม รายกลุ่ม รายกลุ่ม	- เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 9 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
		- ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน อ.สรุปประเด็นการเรียนรู้ ให้ นศ.ตอบคำถามท้ายหน่วย	คำถามท้ายหน่วย	รายบุคคล	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ
3. คนไข้กับผู้ดูแล	6. ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล	**ขั้นที่** 1 การมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม - ให้ดูภาพผู้ป่วยช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ให้นักศึกษาลองคิดว่าเมื่อผู้ป่วยกลับบ้านจะดำเนินชีวิตอย่างไร - เชิญญาติผู้ดูแลที่บ้านมาบอกเล่าประสบการณ์ **ขั้นที่** 2 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ - นศ. เขียนบันทึกการเรียนรู้ - กลุ่มร่วมกันสะท้อนคิดในสาระ การเรียนรู้ที่ได้ **ขั้นที่** 3 การประมวลข้อสรุปเป็นหลักการ - อ่านใบความรู้ เชื่อมโยงกับสาระที่ได้ฟัง	- บันทึกการเรียนรู้	- รายกลุ่ม	- เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 9 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
		- สรุปความคิด เขียนแผนผังความคิดตัวแทนกลุ่มนำเสนอ **ขั้นที่** 4 การนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่	แผนผังความคิด	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ
		- กลุ่มร่วมกันอภิปรายกรณีผู้ป่วยที่ได้รับ วิเคราะห์ความต้องการของผู้ดูแล และวางแผนเตรียมผู้ดูแลเขียนรายงาน - ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยแสดงบทบาทสมมติ	รายงาน	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ
		อ.สรุปประเด็นการเรียนรู้ ให้ นศ.ตอบคำถามท้ายหน่วย	คำถามท้ายหน่วย	รายบุคคล	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 9 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
4. ดูแลอย่างเอื้ออาทร	7. การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต	**ขั้นที่** 1 การมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม - ดู DVD เกี่ยวกับประสบการณ์การดูแลบิดาในระยะสุดท้ายของชีวิต นศ.แสดงความคิดเห็น - เล่าประสบการณ์การดูแลญาติในระยะสุดท้ายของชีวิต เชื่อมโยงกับสาระใน DVD อภิปรายร่วมกัน **ขั้นที่** 2 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ - กลุ่มร่วมกันสะท้อนคิดในสาระ การเรียนรู้ที่ได้ - ตอบคำถามตามใบงาน ส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน **ขั้นที่** 3 การประมวลข้อสรุปเป็นหลักการ - อ่านใบความรู้เชื่อมโยงกับสาระใน DVD - สรุปความคิด เขียนแผนผังความคิด ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน	- คำถาม แผนผังความคิด	- รายกลุ่ม รายกลุ่ม	- เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 9 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
		ขั้นที่ 4 การนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ - กลุ่มร่วมกันกำหนดสถานการณ์ เกี่ยวกับความต้องการด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต และวางแผนให้การดูแล			
		- เขียนรายงาน ส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน	รายงาน	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ
		อ. สรุปประเด็นการเรียนรู้ ให้ นศ.ตอบคำถามท้ายหน่วย	คำถามท้ายหน่วย	รายบุคคล	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำหรับกิจกรรมการฝึกอบรมในชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจกับหลักการและทฤษฎี
ขั้นที่ 2 การนำหลักการที่ได้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่
ขั้นที่ 3 การได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม
ขั้นที่ 4 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์

รายละเอียดกิจกรรมการฝึกอบรมและการประเมินผลของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย ดังแสดงในตาราง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 สรุปกิจกรรมการฝึกอบรมและประเมินผลของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
บทนำ	1. การพยาบาลแบบองค์รวม	**ขั้นที่** 1 การทำความเข้าใจหลักการและทฤษฎี - จิกซอลความรู้ - นศ.ทำแบบทดสอบความรู้	แบบทดสอบความรู้	รายบุคคลและรายกลุ่ม	คะแนนแบบทดสอบเต็ม 4 คะแนน
		ขั้นที่ 2 การนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ - กลุ่มร่วมอภิปรายกรณีผู้ป่วย 4 ราย และตอบคำถามตามใบงาน เขียนรายงาน	รายงาน	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ
		ขั้นที่ 3 การได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม - อภิปรายสถานการณ์ที่ได้รับ แล้ววางแผนแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่ได้รับ - ตัวแทนกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ - สมาชิกที่เหลือสังเกตการแสดงของกลุ่มอื่น	-	-	-

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
		ขั้นที่ 4 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ - แยกกลุ่มผู้แสดงกับผู้สังเกตการณ์ สลับไปจับกลุ่มใหม่ - กลุ่มอภิปรายร่วมกันและสะท้อนคิดประสบการณ์ที่ได้รับ เขียนรายงาน ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน อ.สรุปประเด็นการเรียนรู้ ให้ นศ.ตอบคำถามท้ายหน่วย	รายงานสะท้อนคิด คำถามท้ายหน่วย	รายกลุ่ม รายบุคคล	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ
1. เยียวยาร่างกายให้หายป่วย	2. ช่วยผู้ป่วยให้นอนหลับ	**ขั้นที่** 1 การทำความเข้าใจหลักการและทฤษฎี - กลุ่มช่วยกันอ่านและทำความเข้าใจใบความรู้ - สรุปความคิด แล้วเขียนรูปแบบการพยาบาล ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน **ขั้นที่** 2 การนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่	รูปแบบการพยาบาล	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
		- ร่วมกันวางแผนนำรูปแบบการพยาบาลไปใช้บนหอผู้ป่วย เขียนแผนการทดลอง - ขึ้นไปทดลองใช้รูปแบบการพยาบาล ตามแผนที่วางไว้ **ขั้นที่** 3 การได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม - ประเมินผลการทดลอง และรวบรวมข้อมูลเพื่ออธิบายผลการทดลอง	แผนการทดลอง	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ
		- เขียนบันทึกการทดลอง **ขั้นที่** 4 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ - สะท้อนคิดประสบการณ์การทดลองร่วมกัน - ช่วยกันปรับปรุงรูปแบบการพยาบาล เขียนรายงาน	บันทึกสรุปการทดลอง (ต่อเนื่องกับขั้นที่ 4)	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ
		อ.สรุปประเด็นการเรียนรู้ ให้ นศ.ตอบคำถามท้ายหน่วย	คำถามท้ายหน่วย	รายบุคคล	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
1. เยียวยาร่างกายให้หายป่วย	3. การบรรเทาความเจ็บปวด	**ขั้นที่** 1 การทำความเข้าใจหลักการและทฤษฎี - จิกซอลความรู้และงานวิจัย - สรุปความคิด แล้วเขียนรูปแบบการพยาบาลตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน **ขั้นที่** 2 การนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ - ร่วมกันวางแผนนำรูปแบบการพยาบาลไปใช้บนหอผู้ป่วย เขียนแผนการทดลอง - ขึ้นไปทดลองใช้รูปแบบการพยาบาล ตามแผนที่วางไว้ **ขั้นที่** 3 การได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม - ประเมินผลการทดลอง และรวบรวมข้อมูลเพื่ออธิบายผลการทดลอง	รูปแบบการพยาบาล แผนการทดลอง	รายกลุ่ม รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
		- เขียนบันทึกการทดลอง **ขั้นที่** 4 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ - สะท้อนคิดประสบการณ์การทดลองร่วมกัน - ช่วยกันปรับปรุงรูปแบบการพยาบาล เขียนรายงาน	บันทึกสรุปการทดลอง (ต่อเนื่องกับขั้นที่ 4)	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ
		อ.สรุปประเด็นการเรียนรู้ ให้ นศ.ตอบคำถามท้ายหน่วย	คำถามท้ายหน่วย	รายบุคคล	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ
2. เสริมใจยามเจ็บไข้	4. ช่วยผู้ป่วยปรับตัวเมื่ออยู่โรงพยาบาล	**ขั้นที่** 1 การทำความเข้าใจหลักการและทฤษฎี - อ่านใบความรู้และแนวปฏิบัติการรับใหม่ผู้ป่วย - สรุปความคิด แล้วเขียนรูปแบบการพยาบาล ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน **ขั้นที่** 2 การนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่	รูปแบบการพยาบาล	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
		- ร่วมกันอภิปรายกรณีผู้ป่วยที่ได้รับ และนำรูปแบบการพยาบาลที่สร้างขึ้นไปใช้แก้ปัญหาให้กรณีผู้ป่วย เขียนรายงาน	รายงาน	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ
		ขั้นที่ 3 การได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม - วางแผนแสดงบทบาทสมมติร่วมกัน เพื่อนำเสนอการวิเคราะห์ปัญหา การนำรูปแบบพยาบาลไปใช้ - ตัวแทนกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ - สมาชิกที่เหลือสังเกตการแสดงของกลุ่มอื่น	-	-	-
		ขั้นที่ 4 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ - แยกกลุ่มผู้แสดงกับผู้สังเกตการณ์ สลับไปจับกลุ่มใหม่ - กลุ่มอภิปรายร่วมกันและสะท้อนคิดประสบการณ์ที่ได้รับ เขียนรายงาน ตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน	รายงาน สะท้อนคิด	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ
		อ.สรุปประเด็นการเรียนรู้ ให้ นศ.ตอบคำถามท้ายหน่วย	คำถามท้ายหน่วย	รายบุคคล	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
2. เสริมใจยามเจ็บไข้	5. การเสริมพลังอำนาจ	**ขั้นที่** 1 การทำความเข้าใจหลักการและทฤษฎี - กลุ่มช่วยกันอ่านและทำความเข้าใจใบความรู้ - สรุปความคิด แล้วเขียนรูปแบบการพยาบาล ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน	รูปแบบการพยาบาล	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ
		ขั้นที่ 2 การนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ - ร่วมกันวางแผนนำรูปแบบการพยาบาลไปใช้บนหอผู้ป่วย เขียนแผนการทดลอง - ขึ้นไปทดลองใช้รูปแบบการพยาบาล ตามแผนที่วางไว้	แผนการทดลอง	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ
		ขั้นที่ 3 การได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม - ประเมินผลการทดลอง และรวบรวมข้อมูลเพื่ออธิบายผลการทดลอง - เขียนบันทึกการทดลอง	รายงานการทดลอง (ต่อเนื่องกับขั้นที่ 4)	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
		ขั้นที่ 4 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ - สะท้อนคิดประสบการณ์การทดลองร่วมกัน - ช่วยกันวางแผนกิจกรรมการพยาบาลในขั้นต่อไป เขียนรายงาน ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน อ.สรุปประเด็นการเรียนรู้ ให้ นศ.ตอบคำถามท้ายหน่วย	คำถามท้ายหน่วย	รายบุคคล	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ
3. คนไข้กับผู้ดูแล	6. ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล	**ขั้นที่** 1 การทำความเข้าใจหลักการและทฤษฎี - เชิญวิทยากรมาบรรยายให้ นศ.ฟัง - นศ. สรุปความรู้เป็นแผนผังความคิด **ขั้นที่** 2 การนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ - กลุ่มอภิปรายความต้องการการดูแลของผู้ป่วยเมื่อกลับบ้าน	แผนผังความคิด	รายบุคคล	เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
		- ค้นคว้าเพิ่มเติม ร่วมกันวางแผนเตรียมผู้ดูแล เขียนรายงาน ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน - ขึ้นไปทดลองเตรียมผู้ดูแล ตามแผนที่วางไว้	แผนการทดลอง	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ
		ขั้นที่ 3 การได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม - ประเมินผลการทดลอง และรวบรวมข้อมูลเพื่ออธิบายผลการทดลอง เขียนบันทึกการทดลอง	-	-	-
		ขั้นที่ 4 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ - สะท้อนคิดประสบการณ์การทดลองร่วมกัน เขียนรายงานการสะท้อนคิด	รายงานสะท้อนคิด	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ
		อ.สรุปประเด็นการเรียนรู้ ให้ นศ.ตอบคำถามท้ายหน่วย	คำถามท้ายหน่วย	รายบุคคล	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
4. ดูแลอย่างเอื้ออาทร	7. การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต	**ขั้นที่** 1 การทำความเข้าใจหลักการและทฤษฎี - นศ.ช่วยกันศึกษาสาระความรู้จากเว็บไซด์ ตาม URL ที่แจกให้ ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด - นศ.ร่วมกันสรุปความรู้ เขียนเป็นแผนผังความคิด ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน **ขั้นที่** 2 การนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ - นศ.อภิปรายสถานการณ์ผู้ป่วยเพื่อทำความเข้าใจแต่ละกลุ่มได้รับข้อมูลพื้นฐาน (ส่วนที่ 1) เหมือนกัน และได้รับข้อมูลบทบาทตัวละคร 3 ตัว (ส่วนที่ 2) ต่างกัน **ขั้นที่** 3 การได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม - แต่ละกลุ่มวางแผนแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่ได้รับ	แผนผังความคิด - -	รายกลุ่ม - -	เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ - -

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
		- ตัวแทนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติร่วมกัน - สมาชิกที่เหลือสังเกตการณ์แสดง **ขั้นที่** 2 การนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่			
		- นศ. แต่ละกลุ่มนำข้อมูลจากบทบาทสมมติ มาวางแผนให้การช่วยเหลือผู้ป่วยตามคำสั่งที่ได้รับแล้วเขียนรายงาน	รายงาน	รายกลุ่ม	เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ
		ขั้นที่ 3 การได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม - แต่ละกลุ่มวางแผนและแสดงบทบาทสมมติเพื่อนำเสนอผลงานความคิดของกลุ่ม	-	-	-
		ขั้นที่ 4 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ - สังเกตการณ์การแสดงบทบาทสมมติของกลุ่มอื่น - ร่วมกันสะท้อนคิดในบทบาทสมมติของกลุ่มที่อาจารย์กำหนด			

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

โมดูล	หน่วย	กิจกรรม	เครื่องมือ	ลักษณะการประเมิน	เกณฑ์การประเมินผล
		- เขียนรายงานส่งอาจารย์ อ.สรุปประเด็นการเรียนรู้ ให้ นศ.ตอบคำถามท้ายหน่วย	รายงาน สะท้อนคิด คำถามท้ายหน่วย	รายกลุ่ม รายบุคคล	เกณฑ์ให้คะแนนรายองค์ประกอบ 4 ระดับ เกณฑ์ให้คะแนนภาพรวม 4 ระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 3 ผลการนำชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกไปใช้

ผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่2 ภาคต้น ปีการศึกษา 2552 ซึ่งเป็นนักศึกษากลุ่มเดียวกับที่ศึกษารูปแบบการเรียนรู้หลักและรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้ที่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย จำนวน 23 คน และแบบคิดเอกนัยจำนวน 18 คน จัดการฝึกอบรมขึ้นระหว่าง วันที่ 22 มิถุนายน – 23 สิงหาคม 2552 ณ ห้องเรียน 203 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ โดยใช้ช่วงนอกเวลาเรียนในวันธรรมดา เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มตัวอย่าง และวันเสาร์-อาทิตย์ ในการฝึกอบรม สลับกันระหว่าง กลุ่มฝึกอบรม 2 กลุ่ม

ผลการนำชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาล มีดังนี้

1. ผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกด้านผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรม ที่ประเมินจากการชิ้นงานและการตอบคำถามท้ายหน่วย

ในการฝึกอบรมเพื่อเสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกนั้น นักศึกษาจะทำกิจกรรมการฝึกอบรมตามใบงานของชุดฝึกอบรม โดยกิจกรรมแต่ละชุดฝึกอบรมจะประกอบด้วย4 ขั้นตอนของวัฏจักรการเรียนรู้ ดังรายละเอียดกิจกรรมที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในแต่ละหน่วยผู้วิจัยออกแบบให้นักศึกษาทำกิจกรรมตามใบงานตามขั้นตอนวัฏจักรการเรียนรู้ จำนวน 3 ชิ้นงาน ซึ่งมีทั้งชิ้นงานรายบุคคลและรายกลุ่ม นอกจากนั้นผู้วิจัยยังสร้างคำถามท้ายหน่วยให้นักศึกษาเขียนตอบเป็นรายบุคคล จำนวน 1 ข้อ ทั้งนี้ คำถามท้ายหน่วยมีลักษณะเป็นคำถามอัตนัยที่ประเมินความรู้จากการฝึกอบรมแต่ละหน่วยและความสามารถตามลักษณะผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่ต้องการพัฒนา

สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ประเมินผลชิ้นงานและการตอบคำถามท้ายหน่วยนั้น ผู้วิจัยสร้างเกณฑ์ประเมินชิ้นงาน (Scoring Rubric) มีทั้งแบบเกณฑ์ภาพรวมและเกณฑ์รายองค์ประกอบตามวัตถุประสงค์การประเมินของแต่ละชิ้นงาน ส่วนเกณฑ์ประเมินคำถามท้ายหน่วยเป็นเกณฑ์ภาพรวม โดยออกแบบเกณฑ์ประเมินเป็น 4 ระดับทุกเกณฑ์ ดังนั้นคะแนนผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมแต่ละหน่วยจึงเท่ากับผลรวมของคะแนนชิ้นงาน 3 ชิ้นและคะแนนตอบคำถามท้ายหน่วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ซึ่งมีคะแนนเต็ม 16 คะแนน เท่ากันทุกหน่วย และคะแนนผลสัมฤทธิ์รวมทุกหน่วยจะมีคะแนนเต็มเท่ากับ 112 คะแนน

ในการวิจัยนี้กลุ่มตัวอย่างที่นำมาทดลองใช้ชุดฝึกอบรม 2 ชุดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น แต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักคละกัน 3 รูปแบบ และมีจำนวนไม่เท่ากัน ผู้วิจัยต้องการศึกษาผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมของนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแต่ละรูปแบบ จึงนำคะแนนผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมของนักศึกษาแต่ละกลุ่มฝึกอบรมมาวิเคราะห์ โดยจำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา

1.1 ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) แสดงดังตารางที่ 11 -13

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมรายหน่วยและรายรวมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ

(n=5)

หน่วยอบรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลความหมาย
หน่วย 1	10.42	0.99	ดี
หน่วย 2	11.27	1.23	ดี
หน่วย 3	12.07	0.92	ดีมาก
หน่วย 4	11.85	1.64	ดี
หน่วย 5	13.00	1.52	ดีมาก
หน่วย 6	13.09	1.34	ดีมาก
หน่วย 7	12.25	1.21	ดีมาก
รวม	**83.95**	**5.25**	**ดี**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

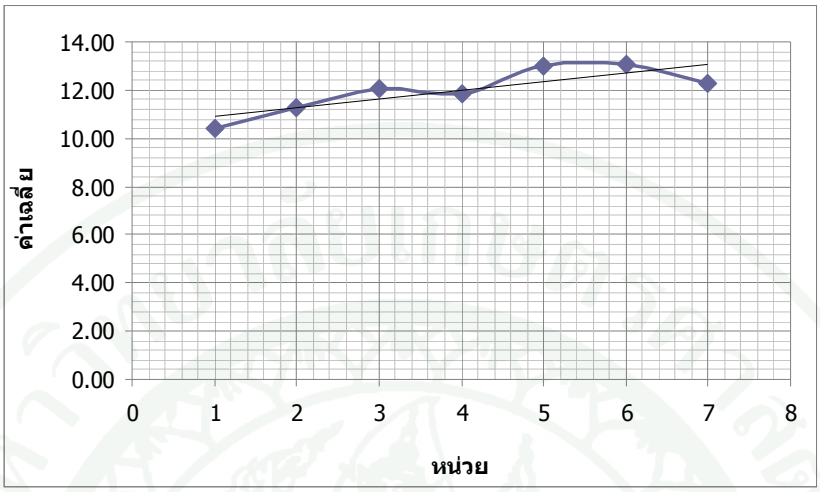

ภาพที่ 6 ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รายหน่วยของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รวมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับมีค่าเท่ากับ 83.95 ซึ่งอยู่ในระดับดี ส่วนค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์แต่ละหน่วยมีค่าใกล้เคียงกันเช่นเดียวกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยหน่วยที่ 6 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ 13.09 รองลงมาคือ หน่วยที่ 5 เท่ากับ 13.00 จัดอยู่ในระดับดีมากทั้งสองหน่วย ส่วนหน่วยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยที่ 1 เท่ากับ 10.42 จัดอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาร่วมกับกราฟในภาพที่ 1 แล้วจะเห็นว่า แม้ค่าเฉลี่ยรายหน่วยจะไม่ได้เพิ่มขึ้นไปตามลำดับ จากหน่วยแรกถึงหน่วยสุดท้าย แต่ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทีละน้อยตามเส้นสมมติที่ลากไว้ คือเพิ่มขึ้นจากระดับดีสู่ระดับดีมาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมรายหน่วยและรายรวมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบเอกนัย

(n=6)

หน่วยอบรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลความหมาย
หน่วย 1	10.09	1.32	ดี
หน่วย 2	11.06	0.55	ดี
หน่วย 3	11.46	0.92	ดี
หน่วย 4	13.04	0.73	ดีมาก
หน่วย 5	11.93	0.92	ดี
หน่วย 6	12.62	0.99	ดีมาก
หน่วย 7	12.48	1.86	ดีมาก
รวม	**82.68**	**3.50**	**ดี**

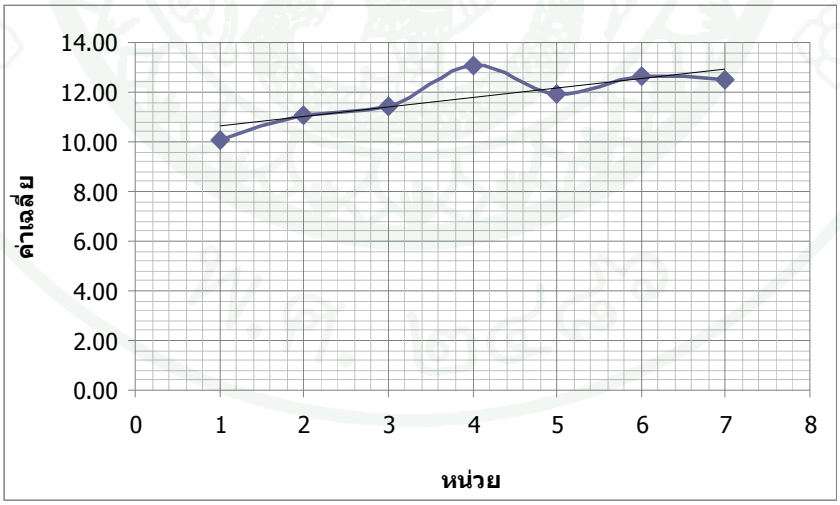

ภาพที่ 7 ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รายหน่วยของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบเอกนัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รวมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับมีค่าเท่ากับ 82.68 ซึ่งอยู่ในระดับดี ส่วนค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์แต่ละหน่วยมีค่าใกล้เคียงกัน เช่นเดียวกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยหน่วยที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ 13.04 รองลงมาคือ หน่วยที่ 6 เท่ากับ 12.62 จัดอยู่ในระดับดีมากทั้งสองหน่วย ส่วนหน่วยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยที่ 1 เท่ากับ 10.09 จัดอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาร่วมกับกราฟในภาพที่ 2 แล้วจะเห็นว่า ค่าเฉลี่ยรายหน่วยไม่ได้เพิ่มขึ้นไปตามลำดับ จากหน่วยแรกถึงหน่วยสุดท้าย แต่ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทีละน้อยตามเส้นสมมติที่ลากไว้ ใกล้เคียงกับกลุ่มแรก โดยเพิ่มขึ้นจากระดับดีสู่ระดับดีมากเช่นกัน

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมรายหน่วยและรายรวมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง

(n=12)

หน่วยอบรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลความหมาย
หน่วย 1	9.59	0.92	ดี
หน่วย 2	11.75	1.55	ดี
หน่วย 3	11.00	1.08	ดี
หน่วย 4	12.63	1.01	ดีมาก
หน่วย 5	12.15	1.04	ดีมาก
หน่วย 6	12.17	0.81	ดีมาก
หน่วย 7	12.68	1.70	ดีมาก
รวม	**81.96**	**5.18**	**ดี**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

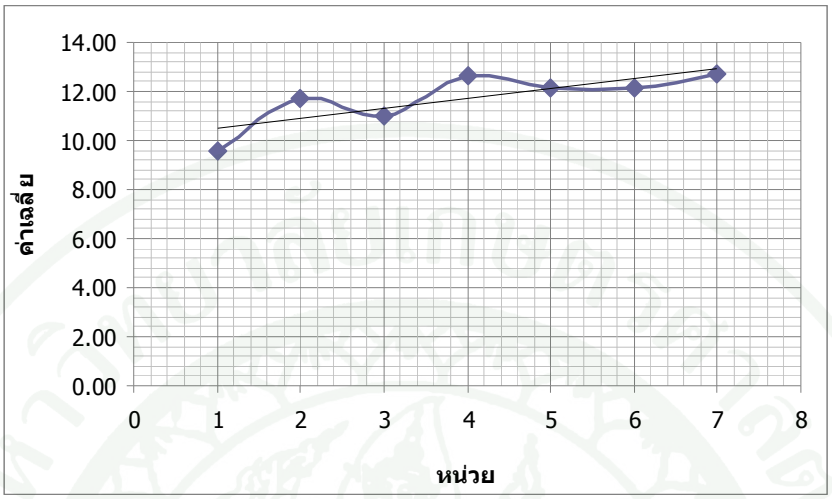

ภาพที่ 8 ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รายหน่วยของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รวมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุงมีค่าเท่ากับ 81.96 ซึ่งจัดอยู่ในระดับดี ส่วนค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์แต่ละหน่วยมีค่าใกล้เคียงกัน แต่ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของทั้งหน่วยที่มีค่าสูงที่สุดและค่าน้อยที่สุดจะมีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา2 กลุ่มที่นำเสนอมาแล้ว โดยหน่วยที่ 7 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ 12.68 รองลงมาคือ หน่วยที่ 4 เท่ากับ 12.63 แต่ก็ยังอยู่ในระดับดีมาก ส่วนหน่วยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยที่ 1 เท่ากับ 9.59 ยังจัดอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาร่วมกับกราฟในภาพที่ 3 แล้วจะเห็นว่า ค่าเฉลี่ยรายหน่วยไม่ได้เพิ่มขึ้นไปตามลำดับ จากหน่วยแรกถึงหน่วยสุดท้าย แต่ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทีละน้อยตามเส้นสมมติที่ลากไว้ใกล้เคียงกับ 2 กลุ่มแรก คือเพิ่มขึ้นจากระดับดีสู่ดีมากเช่นกัน

จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์แต่ละหน่วยของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ แบบคิดเอกนัย และแบบปรับปรุง พบว่ามีค่าใกล้เคียงกันและแปรปรวนแตกต่างกัน ตามที่ได้นำเสนอในตารางและภาพข้างต้น ดังนั้นเพื่อให้พิจารณาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของทั้ง 3 กลุ่มชัดเจนยิ่งขึ้น จึงขอนำเสนอค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของทั้ง 3 กลุ่มในกราฟเดียวกัน ดังภาพที่ 9

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

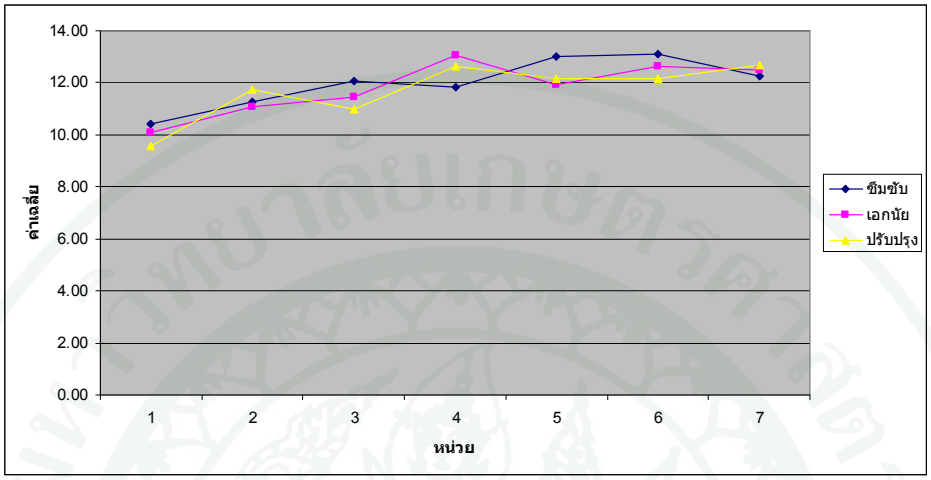

ภาพที่ 9 ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รายหน่วยของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) จำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา

จากภาพที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ แบบคิดเอกนัย และแบบปรับปรุง มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แม้จะไม่ได้เพิ่มขึ้นเป็นลำดับจากหน่วยแรกไปจนหน่วยสุดท้าย โดยในหน่วยที่ 3, 4, 5 และ 7 นักศึกษาบางกลุ่มมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น บางกลุ่มมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ลดลงสลับกลุ่มกันไป อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รายหน่วยของนักศึกษาแต่ละกลุ่มก็ค่อนข้างใกล้เคียงกัน

1.2 ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) แสดงดังตารางที่ 14 -16

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมรายหน่วยและรายรวมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย

(n=14)

หน่วยอบรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลความหมาย
หน่วย 1	10.61	0.93	ดี
หน่วย 2	11.02	2.34	ดี
หน่วย 3	10.14	0.79	ดี
หน่วย 4	11.79	1.07	ดี
หน่วย 5	12.02	1.14	ดีมาก
หน่วย 6	11.27	0.86	ดี
หน่วย 7	11.43	0.73	ดี
รวม	**78.29**	**4.12**	**ดี**

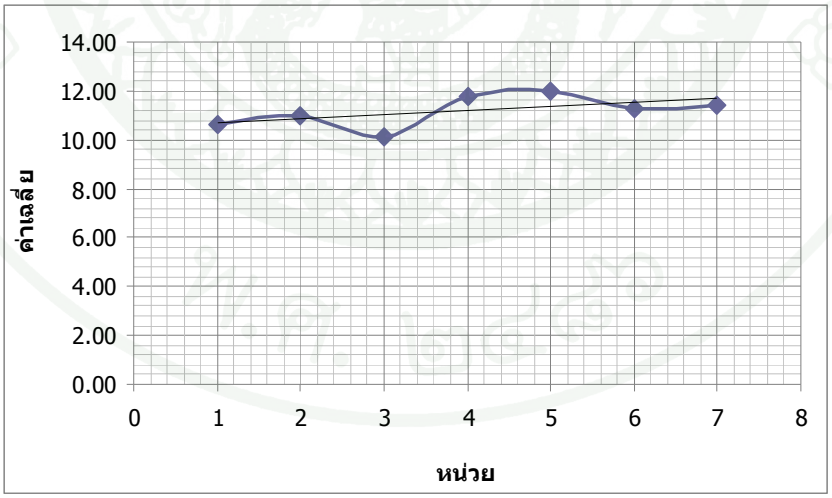

ภาพที่ 10 ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รายหน่วยของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รวมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบอเนกนัยมีค่าเท่ากับ 78.29 ซึ่งจัดอยู่ในระดับดี ส่วนค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์แต่ละหน่วยมีค่าใกล้เคียงกันมาก โดยหน่วยที่ 5 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ 12.02 จัดอยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือ หน่วยที่ 4 เท่ากับ 11.79 จัดอยู่ในระดับดี ส่วนหน่วยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยที่ 3 เท่ากับ 10.14 จัดอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาร่วมกับกราฟในภาพที่ 5 แล้วจะเห็นว่า ค่าเฉลี่ยรายหน่วยไม่ได้เพิ่มขึ้นไปตามลำดับ จากหน่วยแรกถึงหน่วยสุดท้าย มีการลดลงในช่วงกลางและช่วงท้ายของการฝึกอบรม ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นน้อยเมื่อพิจารณาจากเส้นสมมติที่ลากไว้ โดยเส้นสมมติมีความชันขึ้นระหว่างค่าเฉลี่ยช่วงล่างถึงค่าเฉลี่ยช่วงบนของระดับดี

ตารางที่ 15 คะแนนผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมรายหน่วยและรายรวมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ

(n=1)

หน่วยอบรม	คะแนน	การแปลความหมาย
หน่วย 1	9.50	ดี
หน่วย 2	9.25	ดี
หน่วย 3	9.75	ดี
หน่วย 4	13.00	ดีมาก
หน่วย 5	10.25	ดี
หน่วย 6	10.08	ดี
หน่วย 7	11.27	ดี
รวม	**73.10**	**ดี**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

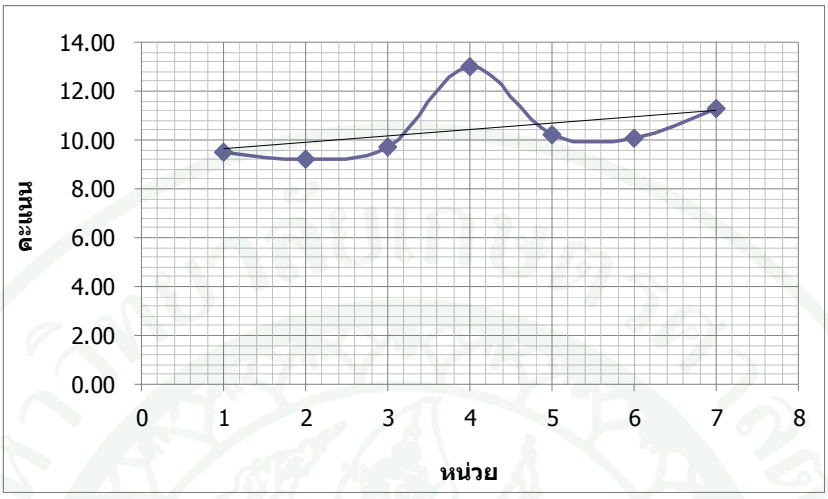

ภาพที่ 11 คะแนนผลสัมฤทธิ์รายหน่วยของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับมีเพียงคนเดียว คะแนนผลสัมฤทธิ์รวมมีค่าเท่ากับ 73.10 ซึ่งอยู่ในระดับดี ส่วนคะแนนผลสัมฤทธิ์แต่ละหน่วยมีค่าแตกต่างกันไป โดยหน่วยที่ 4 มีคะแนนสูงที่สุด เท่ากับ 13.00 จัดอยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือ หน่วยที่ 7 เท่ากับ 11.27 จัดอยู่ในระดับดี ส่วนหน่วยที่มีคะแนนน้อยที่สุด คือ หน่วยที่ 2 เท่ากับ 9.25 ยังจัดอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาร่วมกับกราฟในภาพที่ 6 แล้วจะเห็นว่า คะแนนรายหน่วยโดยภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทีละน้อยจากระดับดีสู่ระดับดีมากเมื่อพิจารณาจากเส้นสมมติที่ลากไว้ นอกจากหน่วยที่ 4 ที่คะแนนเพิ่มสูงมากเพียงหน่วยเดียว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมรายหน่วยและรายรวมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง

(n=3)

หน่วยอบรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลความหมาย
หน่วย 1	10.64	1.40	ดี
หน่วย 2	9.50	0.43	ดี
หน่วย 3	11.25	0.50	ดี
หน่วย 4	12.33	1.67	ดีมาก
หน่วย 5	10.64	1.21	ดี
หน่วย 6	11.11	1.78	ดี
หน่วย 7	11.69	0.52	ดี
รวม	**77.16**	**3.81**	**ดี**

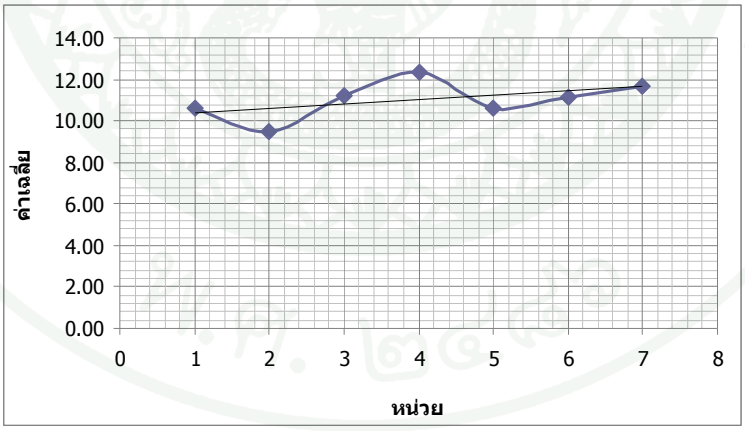

ภาพที่ 12 ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รายหน่วยของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รวมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุงมีค่าเท่ากับ 77.16 ซึ่งอยู่ในระดับดี ส่วนค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์แต่ละหน่วยมีค่าใกล้เคียงกันมาก โดยหน่วยที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่สุด เท่ากับ 12.33 จัดอยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือ หน่วยที่ 7 เท่ากับ 11.69 จัดอยู่ในระดับดี ส่วนหน่วยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยที่ 2 เท่ากับ 9.50 ยังจัดอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาร่วมกับกราฟในภาพที่ 7 แล้วจะเห็นว่า ค่าเฉลี่ยรายหน่วยไม่ได้เพิ่มขึ้นไปตามลำดับ จากหน่วยแรกถึงหน่วยสุดท้าย และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นน้อยเมื่อพิจารณาจากเส้นสมมติที่ลากไว้ โดยเส้นสมมติมีความชันขึ้นระหว่างค่าเฉลี่ยช่วงล่างถึงค่าเฉลี่ยช่วงบนของระดับดี

และเพื่อให้พิจารณาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและคะแนนผลสัมฤทธิ์ของทั้ง 3 กลุ่มชัดเจนยิ่งขึ้น จึงขอนำเสนอค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของทั้ง 3 กลุ่มในกราฟเดียวกัน ดังภาพที่ 8

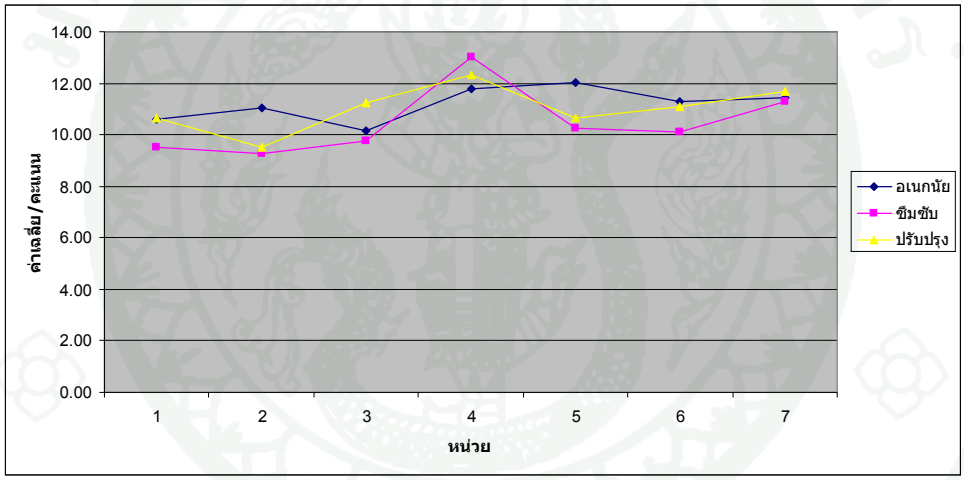

ภาพที่ 13 ค่าเฉลี่ยและคะแนนผลสัมฤทธิ์รายหน่วยของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) จำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา

จากภาพที่ 13 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยและคะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลัก แบบคิดอเนกนัย แบบซึมซับ และแบบปรับปรุงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แม้จะไม่ได้เพิ่มขึ้นเป็นลำดับจากหน่วยแรกไปจนหน่วยสุดท้าย โดยกลุ่มคิดอเนกนัยและกลุ่มปรับปรุงมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รายหน่วยสลับกันเพิ่มขึ้นและลดลง นอกจากหน่วยที่ 4 และ 7 ที่ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นทั้ง 2 กลุ่ม ขณะที่นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ ซึ่งมีเพียงคนเดียวมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษากลุ่มอื่นแทบทุกหน่วย ยกเว้นหน่วยที่ 4

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกด้านความรู้สึกต่อการฝึกอบรม

ในการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกนั้น ผู้วิจัยให้นักศึกษาแต่ละคนเขียนบันทึกการฝึกอบรม 3 ครั้ง ครั้งที่1 ภายหลังการฝึกอบรมหน่วยที่ 1 การพยาบาลแบบองค์รวม ครั้งที่ 2 ภายหลังการฝึกอบรมหน่วยที่ 4 ช่วยผู้ป่วยปรับตัวเมื่ออยู่โรงพยาบาล และครั้งที่ 3 ภายหลังการฝึกอบรมหน่วยที่ 7 การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต โดยให้เขียนบรรยายความรู้สึกต่อการฝึกอบรมในหน่วยที่ผ่านมา ทั้งแง่บวกและแง่ลบ รวมทั้งการเรียนรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์บันทึกการฝึกอบรมของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม โดยจำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์บันทึกการฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style)

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์บันทึกการฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ

(n=5)

ครั้งที่ของการบันทึก	**ผลวิเคราะห์**
ครั้งที่ 1	ความรู้สึก - เป็นการเรียนรู้ที่ตื่นเต้นดี ฝึกให้ได้คิดเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า - เป็นการเรียนที่มีสีสัน สนุก ไม่น่าเบื่อ ช่วยให้มีพัฒนาด้านการเรียนรู้ดีกว่าเดิม เข้าใจสาระได้ดีกว่าวิธีเดิมๆ - สนุกมาก การสัมภาษณ์ผู้ป่วยทำให้รู้สึกตื่นเต้นในตอนแรก แต่เมื่อได้สัมภาษณ์แล้วก็รู้สึกว่าไม่น่ากลัวอย่างที่คิด - ได้พัฒนาตนเอง และได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ เพิ่มเติม นำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนปกติได้ - การฝึกอบรมเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกปฏิบัติในการเรียนปกติ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ครั้งที่ของการบันทึก	**ผลวิเคราะห์**
ครั้งที่ 1	ความรู้ - การขึ้นศึกษาบนหอผู้ป่วย ทำให้ได้นำทฤษฎีไปใช้ ฝึกสัมภาษณ์ ฝึกพูด สัมผัสความรู้สึกจริงของผู้ป่วย แตกต่างจากการอ่านจากตำราที่ต้องจินตนาการ - การได้พูดคุยกับผู้ป่วยทำให้เข้าใจปัญหาและความรู้สึกของผู้ป่วยได้ชัดเจน ทักษะ - กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้มีการคิดและทำงานอย่างเป็นระบบมากขึ้น - การสัมภาษณ์ผู้ป่วยพบปัญหาในการตั้งคำถาม ไม่รู้ว่าจะใช้คำถามอย่างไรเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ โดยเฉพาะการซักประวัติส่วนตัวของผู้ป่วย กลัวผู้ป่วยจะรำคาญ
ครั้งที่ 2	ความรู้สึก - ช่วยให้เรียนรู้หลายด้าน เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง สามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้วันข้างหน้าได้ - เป็นประสบการณ์เรียนรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ตอนขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล - รู้สึกว่าได้รับประสบการณ์มากกว่าเพื่อนที่ไม่ได้เข้าอบรม ได้ทบทวนความรู้ที่เคยเรียน และรู้จักเทคนิคการเรียนรู้แบบใหม่ - บางครั้งรู้สึกเบื่อ อยากกลับบ้าน ความรู้ - การดู DVD ทำให้เข้าใจความรู้สึกของผู้ป่วยไม่ดีเท่ากับการศึกษาจากผู้ป่วยจริง ต้องใช้จินตนาการร่วมด้วย ทักษะ - กิจกรรมฝึกอบรมช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้ดีขึ้น เช่น ทักษะการอ่าน การนำเสนอผลงาน ทักษะการคิดวิเคราะห์ การเข้าถึงจิตใจ - ของผู้ป่วย การใช้คำถาม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ครั้งที่ของการบันทึก	**ผลวิเคราะห์**
	- การฝึกอบรมช่วยให้เรียนรู้ดีขึ้น กล้าแสดงออกมากขึ้น - สามารถเขียนได้ดีขึ้น มีการจัดระบบความคิดและเขียนได้ดีกว่าเดิม
ครั้งที่ 3	ความรู้สึก - รู้สึกดีมาก ได้รับความรู้เพิ่มจากห้องเรียนปกติ เสริมความเข้าใจมากขึ้น - รู้สึกดีขึ้นเรื่อยๆ เมื่อได้ฝึกอบรมหลายๆ ครั้ง จากที่ไม่ค่อยชอบการทำงานเป็นกลุ่ม การพูดคุยกับผู้ป่วย ก็คุ้นเคยและทำได้ดีขึ้น - ได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมมาก - การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ทำให้เข้าใจทฤษฎีได้มากยิ่งขึ้น เห็นภาพและได้รับความรู้สึกจริงมากกว่าการเรียนแต่ในห้องเรียน - ได้รับความสนุกสนานจากการเรียนร่วมกับเพื่อนๆ และเกิดความรักใคร่สนิทสนมกันมากขึ้น - สามารถนำความรู้และทักษะหลายด้านที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการเรียนปกติได้ ช่วยให้เรียนรู้ได้เร็วขึ้น ความรู้ - เข้าใจบทเรียนที่ผ่านมาดีขึ้น เรียนรู้ได้เร็ว และจดจำขึ้นใจ ทักษะ - เขียนแผนผังความคิดไม่เป็นในตอนแรก รู้สึกว่ายาก เมื่อฝึกหลายครั้งก็ทำได้คล่อง และนำไปใช้ในการเรียนปกติด้วย - ใช้คำถามในการสัมภาษณ์ผู้ป่วยได้ดีขึ้น - มีทักษะในการอภิปราย การทำงานกลุ่มและกล้าแสดงออกมากขึ้น - เขียนแผนผังความคิดได้ดีกว่าเดิม เขียนได้ตรงประเด็นขึ้น มีการคิดวิเคราะห์และคิดเป็นระบบมากขึ้น มีการคิดกว้างขวางและครอบคลุม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ครั้งที่ของการบันทึก	ผลวิเคราะห์
	- การฝึกอบรมช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้หลายด้าน เช่น การสัมภาษณ์และการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วย การทำงานเป็นทีม การคิด การพูด การอ่าน การเขียน การแสดงออก - การได้ฝึกซ้ำๆ หลายครั้งช่วยให้เกิดความคุ้นเคย เรียนรู้ และปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดของตนให้ดีขึ้น

จากตารางที่ 17 จะเห็นว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับยอมรับกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยตั้งแต่ครั้งแรกของการฝึกอบรม และมีความรู้สึกที่ดีเพิ่มขึ้นไปจนสิ้นสุดการฝึกอบรม โดยนักศึกษาให้ความสนใจกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม จะมีความรู้สึกตื่นเต้นกับการเรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรมในครั้งแรกๆ แล้วเปลี่ยนไปเป็นความคุ้นชินและสนุกในครั้งต่อมา นักศึกษายังตระหนักในคุณค่าของการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ว่าช่วยให้เรียนรู้ได้ดีกว่า ชัดเจนกว่าการเรียนรู้จากทฤษฎีเพียงอย่างเดียว และชื่นชอบวิธีการเรียนรู้แบบนี้

ในด้านทักษะ นักศึกษารู้สึกติดขัด ไม่คล่องในการใช้ทักษะการเรียนรู้ต่างๆ ในการฝึกอบรมครั้งแรกๆ และมีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเองเพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรม ได้แก่ ทักษะการคิด การอภิปราย การอ่าน การเขียน การเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วย การนำเสนอ การทำงานเป็นทีม

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์บันทึกการฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย (n=6)

ครั้งที่ของการบันทึก	ผลวิเคราะห์
ครั้งที่ 1	ความรู้สึก - กิจกรรมเรียนรู้สนุกดี มีกิจกรรมที่หลากหลาย - การเรียนแบบนี้ดีกว่าการเรียนรู้แต่ในห้องเรียน และการท่องจำเพียงทฤษฎี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ครั้งที่ของการบันทึก	**ผลการวิเคราะห์**
	- การเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนช่วยให้เกิดสัมพันธภาพและความสามัคคีระหว่างเพื่อน และรู้สึกว่าการฝึกอบรมจะช่วยพัฒนาความรู้ให้ดีขึ้น - รู้สึกตื่นเต้นที่ได้ขึ้นศึกษาบนหอผู้ป่วยเป็นครั้งแรก - การเรียนรู้ด้วยวิธีนี้เป็นทางเลือกที่ดี - ประทับใจในการฝึกอบรมมาก ความรู้ - ช่วยให้เข้าใจสาระการเรียนรู้ได้ชัดเจนดี และได้ประยุกต์ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง - ชอบการขึ้นหอผู้ป่วย ได้พบสถานการณ์จริง ทำให้เข้าใจบทบาทวิชาชีพ และกระบวนการพยาบาลชัดเจนยิ่งขึ้น ทักษะ - ได้ฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ เช่น การเขียนแผนผังความคิด การเขียนบันทึกการเรียนรู้ ซึ่งยังเขียนได้ไม่ค่อยดี
ครั้งที่ 2	ความรู้สึก - รู้สึกสนุกกับกิจกรรมการฝึกอบรมทุกกิจกรรม โดยเฉพาะการศึกษาผู้ป่วยจริง และการแสดงบทบาทสมมติ - การฝึกอบรมใช้เวลามากเกินไป ทำให้เหนื่อยล้า ไม่มีเวลาส่วนตัวและเวลาอ่านหนังสือสอบ ความรู้ - วิธีการเรียนรู้แบบนี้ช่วยให้เห็นภาพและเข้าใจชัดเจน - DVD ที่ใช้ในหน่วย ช่วยผู้ป่วยปรับตัวเมื่ออยู่โรงพยาบาล สามารถสื่อให้เข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกของผู้ป่วยได้ดี - ได้ทบทวนสาระการพยาบาลที่เคยเรียนมาและเข้าใจเพิ่มขึ้น - สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในห้องเรียนได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ครั้งที่ของการบันทึก	**ผลการวิเคราะห์**
	ทักษะ - กิจกรรมการอบรมช่วยให้มีกระบวนการคิดที่เป็นระบบ และมีทักษะการเขียนดีขึ้น - การเขียนแผนผังความคิดช่วยพัฒนาการเชื่อมโยงความคิดและทำให้เกิดความคิดรวบยอด
ครั้งที่ 3	ความรู้สึก - ชอบการเรียนรู้แบบนี้ ทำให้เข้าใจสาระลึกซึ้ง จดจำได้ดี - การฝึกอบรมทำให้ได้ฝึกทักษะการเรียนรู้หลายด้าน และได้รับประสบการณ์จากการศึกษาผู้ป่วยมากมาย - รู้สึกว่าได้พัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ดีขึ้น - ช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล เพราะทำให้เข้าถึงความรู้สึกของผู้ป่วยและเข้าใจบทบาทการพยาบาลที่ครอบคลุม องค์รวมได้ชัดเจนขึ้น และเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล - รู้สึกอึดอัดและเบื่อบ้าง อยากกลับบ้าน อยากออกข้างนอก อยากอ่านหนังสือสอบบ้าง แต่เมื่อคิดถึงประโยชน์ที่ได้รับก็ทำให้ยอมรับการฝึกอบรมนี้ ความรู้ - ได้รับความรู้ ประสบการณ์ที่ดีมากมาย และได้รู้จักการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ทักษะ - ได้ฝึกทักษะการเรียนรู้หลายด้าน เช่น ทักษะการคิด ทักษะการเขียน การอภิปราย การสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วย - การขึ้นไปศึกษาบนหอผู้ป่วยทำให้ได้ฝึกทักษะการสัมภาษณ์ผู้ป่วย การสร้างสัมพันธภาพ การฝึกกระบวนการคิด การตั้งคำถาม การสังเกตปฏิกิริยาของผู้ป่วยและสิ่งแวดล้อมในหอผู้ป่วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ครั้งที่ของการบันทึก	ผลการวิเคราะห์
	- มีการพัฒนาทักษะการสัมภาษณ์ ถามคำถามได้ข้อมูลผู้ป่วยตรงตามที่ต้องการเพิ่มขึ้นหลังจากได้ฝึกฝนหลายๆ ครั้ง และนำไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในหลักสูตรปกติด้วย - ได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การอภิปราย การนำเสนอ ความกล้าแสดงออก การอ่าน การเขียนรายงาน การเขียนแผนผังความคิด การทำงานเป็นทีม และการใช้กระบวนการพยาบาล - นำการเขียนแผนผังความคิดไปใช้ในการอ่านหนังสือสอบและในการเรียนปกติ เป็นประโยชน์มาก

จากตารางที่ 18 นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัยมีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยตั้งแต่ครั้งแรกของการฝึกอบรมและจนสิ้นสุดการฝึกอบรม นักศึกษาสนุกกับกิจกรรมการเรียนรู้ รู้สึกว่าวิธีเรียนรู้แบบนี้ช่วยให้มีความชัดเจนในเนื้อหาสาระ และช่วยให้ได้แนวทางการประยุกต์ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง นักศึกษามองเห็นคุณค่าของการเรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรมที่นอกจากจะช่วยให้ได้เข้าใจความรู้สึกที่ลึกซึ้งของผู้ป่วยแล้ว ยังช่วยให้เข้าใจบทบาทวิชาชีพได้ชัดเจนขึ้นด้วย

ในด้านทักษะ นักศึกษารับรู้การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเองหลายด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะการคิดต่างๆ ได้แก่ การพัฒนากระบวนการคิด การคิดวิเคราะห์ การคิดเป็นระบบ การคิดเชื่อมโยง การคิดรวบยอด ส่วนการพัฒนาทักษะอื่นๆ รับรู้รองลงมา ได้แก่ ทักษะการเขียนแผนผังการคิด การเขียนรายงาน การศึกษาผู้ป่วย การใช้กระบวนการพยาบาล เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์บันทึกการฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง (n=12)

ครั้งที่ของการบันทึก	ผลการวิเคราะห์
ครั้งที่ 1	ความรู้สึก - ชอบวิธีการเรียนนี้มาก ทำให้เข้าใจสาระที่เรียนมากขึ้น - ได้รับประสบการณ์ที่ดีจากการสัมภาษณ์ผู้ป่วย - รู้สึกตื่นเต้น กังวลและกลัวที่ต้องขึ้นไปศึกษาบนหอผู้ป่วยในครั้งแรก แต่เมื่อได้พูดคุยสัมภาษณ์ผู้ป่วยแล้วก็รู้สึกคลายความกลัว สนุก และได้รับประสบการณ์ที่ชัดเจน - กิจกรรมการฝึกอบรมมีหลากหลายและใช้เวลายาวนาน รู้สึกเหนื่อยล้าและอ่อนเพลีย แต่ก็สนุกกับการทำกิจกรรมต่างๆ ความรู้ - ได้รับความรู้มากและสามารถนำไปใช้ได้ในการเรียนปกติ - การศึกษาผู้ป่วยจริงทำให้เข้าใจความต้องการที่แท้จริงของผู้ป่วย และทำให้รู้ว่าจะนำสาระที่เรียนไปประยุกต์ใช้อย่างไร ทักษะ - เป็นโอกาสที่ได้ฝึกฝนในสิ่งที่ไม่ถนัดหลายอย่าง เช่น การเขียนบันทึกการเรียนรู้ การเขียนรายงาน การเขียนแผนผังความคิด และเชื่อว่าหลังการฝึกอบรมจะสามารถทำได้คล่องและดีขึ้น - ไม่รู้จะถามผู้ป่วยอย่างไรให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็น ยังไม่เข้าใจวิธีเขียนบันทึกการเรียนรู้ - ไม่ชอบและไม่ถนัดในการเขียนบันทึกการเรียนรู้และแผนผังความคิด ต้องใช้เวลาในการเขียนนาน - การเขียนบันทึกการเรียนรู้และการเขียนแผนผังความคิดทำให้เข้าใจข้อความรู้เชื่อมโยงจากการศึกษาผู้ป่วยได้ดียิ่งขึ้น - การฝึกอบรมช่วยให้เห็นข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของตนเอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ครั้งที่ของการบันทึก	**ผลการวิเคราะห์**
ครั้งที่ 2	ความรู้สึก - รู้สึกสนุกและชอบเข้าฝึกอบรมมากขึ้น เพราะมองเห็นการพัฒนาของตนเอง - เป็นโอกาสดีที่ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ และได้รับสาระความรู้ที่นำไปใช้ในการเรียนตามหลักสูตรปกติได้ - เวลาฝึกอบรมนานเกินไปทำให้บางครั้งรู้สึกเบื่อหน่าย และการทำให้ไม่มีเวลาอ่านหนังสือสอบอย่างเพียงพอ ความรู้ - ได้รับความรู้ที่ชัดเจน ลึกซึ้ง - วิธีการเรียนแบบนี้ช่วยให้เข้าใจสาระความรู้ได้ง่ายขึ้น - เรื่องการเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นเรื่องยาก สัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ป่วยยาก ไม่ได้ครบสมบูรณ์ - DVD ที่ใช้ในหน่วย ช่วยผู้ป่วยปรับตัวเมื่ออยู่โรงพยาบาล สามารถสื่อความรู้สึกผู้ป่วยได้ใกล้เคียงสถานการณ์จริง แต่สถานการณ์จริงดีกว่าสถานการณ์จำลอง ทักษะ - ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การอ่านจับประเด็น การประยุกต์ใช้ความรู้ การเขียนแผนผังความคิด - มีการพัฒนาทักษะการใช้คำถาม การเขียนบันทึกการเรียนรู้ได้ดีขึ้น การอ่านเร็ว การคิดวิเคราะห์ - สามารถเขียนแผนผังการคิดและรูปแบบการพยาบาลได้ดีขึ้น เขียนได้ถูกต้อง เป็นประเด็นและเร็วขึ้น
ครั้งที่ 3	ความรู้สึก - ได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมทั้งในด้านเนื้อหาสาระและการพัฒนาทักษะการเรียนรู้อย่างชัดเจน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ครั้งที่ของการบันทึก	ผลการวิเคราะห์
	- ชอบวิธีการเรียนรู้แบบนี้ ที่มีการศึกษาผู้ป่วยจริงแล้วมาศึกษาทฤษฎี ทำให้เข้าใจง่ายกว่าการอ่านหนังสืออย่างเดียว - ชอบการวิเคราะห์สถานการณ์ตอนท้าย ช่วยทำให้เข้าใจมากขึ้น เพราะได้นำความรู้ทั้งหน่วยนั้นมาใช้ตอบคำถาม - ช่วงแรกๆ จะมีความกังวลต่อการทำกิจกรรม เนื่องจากไม่คุ้นเคย ไม่ถนัด กังวลและกลัวทำไม่ได้ มีเครียดบ้าง เมื่อฝึกไปเรื่อยๆ ก็มีทักษะเพิ่มขึ้น - เป็นการได้รับโอกาสที่ดีกว่าเพื่อนที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม คุ้มค่ากับการใช้เวลาฝึกอบรมที่ยาวนาน แม้จะทำให้เหนื่อยล้าไปบ้าง ความรู้ - ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มากมายสามารถนำไปใช้ได้ทั้งการเรียนและชีวิตประจำวัน - ทำให้เข้าใจการพยาบาลองค์รวมชัดเจนขึ้น ทักษะ - ช่วงแรกๆ มีความไม่คล่องตัวและมีข้อบกพร่องในการเรียนรู้หลายด้าน เช่น การเขียนที่ไม่เป็นประเด็น ไม่สามารถจับประเด็นเรื่องที่อ่านได้ครบถ้วน อ่านช้า การคิดไม่เป็นระบบ คิดไม่ครอบคลุม - การฝึกอบรมช่วยให้มีการอ่านเร็วขึ้น การคิดเป็นระบบ วิเคราะห์ปัญหาผู้ป่วย ซึ่งนำมาใช้ในการเรียนปกติได้ ช่วยเสริมความเข้าใจเรียนรู้ง่ายขึ้น - ได้เรียนรู้และได้ประโยชน์มากเรื่องทักษะการเรียนรู้ต่างๆ ทั้ง การพูด การเขียน การอ่านจับใจความ การคิดและใช้เหตุผล การเขียนแผนผังความคิด การทำงานกลุ่ม การเข้าถึงปัญหาผู้ป่วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 19 นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุงมีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย โดยในครั้งแรกของการฝึกอบรมนักศึกษาสะท้อนความรู้สึกกลัว วิตกกังวล หรือเครียดกับการเรียนรู้กิจกรรมใหม่ ที่แตกต่างจากที่เคยเรียน แต่ก็มีการปรับตัวได้เร็ว เปลี่ยนเป็นความรู้สึกสนุกกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และประสบการณ์เรียนรู้ที่ชัดเจน มองหาการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมด้านทักษะการเรียนรู้และสิ่งที่จะนำไปใช้ได้หรือเป็นประโยชน์ต่อการเรียนปกติหรือในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตามนักศึกษากลุ่มนี้สะท้อนความเบื่อง่าย อดทนน้อยต่อการใช้เวลาการอบรมที่ยาวนาน แต่ก็เปรียบเทียบความคุ้มค่ากับประโยชน์ที่ได้รับด้วย

ในด้านทักษะ นักศึกษาสนใจกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเองมาก ประเมินและเปรียบเทียบข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของตนเองในครั้งแรกๆ กับครั้งหลังๆและพึงพอใจในการพัฒนาของตนเอง เพราะรู้สึกว่ามีการพัฒนาที่ชัดเจนในหลายด้าน ได้แก่ การพูด การเขียน การอ่าน การคิด การเขียน การทำงานกลุ่ม การเข้าถึงปัญหาผู้ป่วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.2 ผลการวิเคราะห์บันทึกการฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style)

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์บันทึกการฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย (n=14)

ครั้งที่ของการบันทึก	**ผลวิเคราะห์**
ครั้งที่ 1	ความรู้สึก - ได้รับประโยชน์และการเรียนรู้หลายด้าน นำไปปรับใช้กับการเรียนปกติได้ - วิธีการเรียนแบบนี้ดีมาก ชอบการเรียนรู้แบบนี้ ทำให้สนใจและตั้งใจเรียนมากกว่าปกติ - ชอบระดับหนึ่ง เข้าใจสาระการเรียนรู้ระดับหนึ่งเพราะคิดช้าตามไม่ทัน - เวลาฝึกอบรมนานเกินไป ทำให้เรียนรู้ได้ไม่ดี ช่วงบ่ายไม่ค่อย - กระตือรือร้นเท่าที่ควร เพราะเหนื่อยล้า - สนุกสนาน แต่เครียดกับการคิดวิเคราะห์ทั้งวัน ความรู้ - เข้าใจเนื้อหามากกว่าการเรียนปกติ - การแสดงบทบาทสมมติช่วยให้เห็นภาพและเข้าใจสาระชัดเจน เหมือนการถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนจากการเล่าเรื่อง - การระดมความคิดเพื่อการแก้ปัญหาในสถานการณ์ตัวอย่าง และการเตรียมสถานการณ์สมมติช่วยให้ได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนได้รับความรู้มาก - สนุกกับกิจกรรมบทบาทสมมติมาก ได้แบ่งปันความรู้กันและมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนๆ - กิจกรรมอภิปราย ระดมความคิดในกลุ่มย่อยช่วยให้เข้าใจสาระได้ง่ายและชัดเจน เพราะเป็นการสื่อสารเนื้อหาสาระด้วยภาษาของตนเอง - ไม่ค่อยถนัดกิจกรรมบทบาทสมมติ สรุปสาระความรู้ได้ไม่ลึกซึ้ง - ครูไม่จำเป็นต้องสอนสาระทั้งหมด แค่จุดประกายความคิดก็พอ - การจุดประกายความคิดของครูช่วยให้เข้าใจสาระได้ดีขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ครั้งที่ของการบันทึก	**ผลวิเคราะห์**
	- การเรียนรู้โดยไม่มีครูบางครั้งอาจเข้าใจเนื้อหาผิด ทักษะ - การคิดยังไม่เป็นระบบ และอภิปรายแสดงความคิดเห็นไม่ค่อยเป็น - ไม่ค่อยเข้าใจการวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ
ครั้งที่ 2	ความรู้สึก - รู้สึกดีที่ได้เรียนรู้อะไรใหม่ๆ ได้รับความรู้มากขึ้น ได้พบผู้ป่วยหลากหลาย ได้ช่วยเหลือผู้ป่วย ภูมิใจในตนเองอยากเป็นพยาบาลที่ดี - รู้สึกเริ่มเข้าที่ ไม่จำเจ ได้สาระที่น่าสนใจ น่าค้นหา ท้าทายความสามารถ - การขึ้นไปศึกษาผู้ป่วยในหัวข้อการเสริมสร้างพลังอำนาจได้รับรู้ความรู้สึกของผู้ป่วยที่ลึกซึ้ง สงสารผู้ป่วย - ชอบกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติทำให้เห็นภาพชัดเจน เข้าใจความรู้สึกของผู้ป่วย - ปรับตัวให้เข้ากับกิจกรรมได้มากกว่าแต่ก่อน - เครียดกับกิจกรรมขั้นวางแผนการศึกษา - กิจกรรมการฝึกอบรมยาวนาน เหนื่อยล้า ช่วงท้ายๆ จะง่วงนอน ทำกิจกรรมได้ไม่เต็มที่ - รู้สึกเหนื่อยล้าจากการฝึกอบรม และไม่ค่อยมีเวลาอ่านหนังสือสอบความรู้ - ได้เรียนรู้ว่าการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ให้การดูแลผู้ป่วยเป็นเรื่องยาก เพราะผู้ป่วยแต่ละคนมีความแตกต่างกัน - ใบความรู้ทุกใบมีประโยชน์ นำไปใช้ในห้องเรียนปกติได้ - ได้รับความรู้ทางการพยาบาลที่ชัดเจน นำไปใช้กับคนใกล้ชิดได้ด้วย - การได้ศึกษาผู้ป่วยจริง ทำให้เข้าใจและเรียนรู้สภาพความเจ็บป่วยทั้งร่างกายและจิตใจของผู้ป่วยได้ลึกซึ้ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ครั้งที่ของการบันทึก	**ผลการวิเคราะห์**
	- สาระเรื่อง การเสริมสร้างพลังอำนาจยากมาก ลึกซึ้ง นำไปใช้กับผู้ป่วยได้ยากสำหรับผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ แต่ก็สนุกและท้าทายดี ทักษะ - เขียนรูปแบบการพยาบาลไม่ค่อยได้ การมีครูช่วยแนะนำ กระตุ้นความคิด ช่วยให้คิดออก เขียนได้ดีขึ้น - ชอบการเข้ากลุ่มมาก ทำให้มีมุมมองกว้างและคิดรอบคอบขึ้น - ตอนแรกๆ ติดขัดในการเขียนรูปแบบการพยาบาล พอได้เขียนบ่อยๆ ก็คล่องขึ้น ได้ฝึกคิดและฝึกเขียนให้ตรงประเด็นด้วย
ครั้งที่ 3	ความรู้สึก - ได้รับทักษะและประสบการณ์ที่ดีจากการฝึกอบรม - การศึกษาบนหอผู้ป่วยทำให้เข้าใจความรู้สึกของผู้ป่วยและญาติได้ลึกซึ้ง เข้าใจปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ช่วยให้วางแผนการพยาบาลได้มีประสิทธิภาพ - การแสดงบทบาทสมมติช่วยให้เข้าใจความคิด ความรู้สึกของตัวละครนั้นได้ดี - การได้สัมผัสสถานการณ์จริงดีกว่าการเรียนแต่ทฤษฎี - รู้สึกดีที่ได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับผู้ป่วยและญาติ - กิจกรรมการฝึกอบรมทำได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและเกิดสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน - บางครั้งรู้สึกเหนื่อย และง่วงนอนมาก แต่มาคิดทบทวนแล้วก็คุ้มค่ากับความเหนื่อยและเวลาที่เสียไป - ตอนแรกรู้สึกว่าการเข้าอบรมทำให้ไม่มีเวลากลับบ้าน เมื่ออบรมหลายๆ ครั้งก็ไม่รู้สึกว่าอยากกลับบ้านแล้ว เพราะได้ประโยชน์จริงๆ - เวลาฝึกอบรมนานเกินไป แค่ครึ่งวันก็พอ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ครั้งที่ของการบันทึก	ผลการวิเคราะห์
	ความรู้ - ได้รับความรู้ใหม่ๆ นำไปใช้ในการเรียนปกติได้ - ได้รับประสบการณ์เรียนรู้ที่มีคุณค่าจากการศึกษาผู้ป่วย - ได้รับความรู้เพิ่มเติมจากเดิม เข้าใจเพิ่มขึ้น และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ ทักษะ - ได้ฝึกการคิด การใช้เหตุผล ทำให้กระบวนการคิด และทักษะการคิดวิเคราะห์ดีขึ้น - ได้เรียนรู้วิธีการเรียนหลายวิธี การเข้ากลุ่ม การเขียนแผนผังความคิด การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปความรู้ การสะท้อนคิด การใช้จินตนาการ การค้นคว้าทางอินเตอร์เน็ต การแสดงบทบาทสมมติ - ชอบทำแผนผังความคิดมาก ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ดี รวดเร็ว และจดจำได้ดี

จากตารางที่ 20 จะเห็นว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัยมีความรู้สึกที่ดี ต่อกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย ชอบวิธีการเรียนรู้แบบนี้ น่าสนใจ เข้าใจสาระความรู้ได้ชัดเจน ทำให้ตั้งใจเรียนมากกว่าวิธีการเดิม โดยให้ความสนใจกับกิจกรรมที่ช่วยให้เข้าใจสาระได้เป็นรูปธรรม และการอภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นด้วยภาษาของตนเอง เพราะช่วยให้เข้าใจสาระได้ง่ายชัดเจน นักศึกษาชอบกิจกรรมขบคิดและการระดมสมอง โดยต้องการการจุดประกายความคิดเพื่อให้สามารถพัฒนาความคิดได้ซับซ้อนมากขึ้น ทั้งยังสนใจการศึกษาและทำความเข้าใจความรู้สึกและจิตใจของผู้ป่วยและญาติเพื่อนำไปสู่การวางแผนการดูแลที่มีประสิทธิภาพด้วย ส่วนในด้านทักษะ นักศึกษามุ่งการประเมินข้อบกพร่องในทักษะการเรียนรู้เกี่ยวกับการคิด วิเคราะห์ที่จะส่งผลถึงการเขียนแผนการพยาบาลและการได้รับการฝึกฝนจากการอบรม ไม่ค่อยได้พิจารณาการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์บันทึกการฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ (n=1)

ครั้งที่ของการบันทึก	**ผลวิเคราะห์**
ครั้งที่ 1	ความรู้ - ได้ทบทวนบทเรียนที่ได้เคยเรียนมา ทำให้เข้าใจมากขึ้น ทักษะ - เข้าใจการทำงานเป็นกลุ่มมากขึ้น ได้ฝึกกระบวนการคิด และการอธิบายสาระความรู้ด้วยภาษาของตนเอง
ครั้งที่ 2	ความรู้สึก - ได้ประโยชน์หลายด้าน การได้ศึกษาบนหอผู้ป่วยเรียนรู้สภาพจิตใจของผู้ป่วยที่ไม่เคยเรียนรู้มาก่อน ทำให้เข้าใจความรู้สึกและปัญหาของผู้ป่วย - แม้ว่าต้องสละเวลาเพื่อฝึกอบรม แต่ก็ได้ประโยชน์กลับมามาก ทักษะ - การได้ฝึกการพูดคุย แนะนำผู้ป่วย นับเป็นประสบการณ์เพื่อการเตรียมตัวขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล
ครั้งที่ 3	ความรู้ - ได้รับความรู้ในการปฏิบัติการพยาบาลหลายรูปแบบที่ไม่มีความรู้มาก่อน และได้รับประสบการณ์จากการศึกษาบนหอผู้ป่วย ได้เห็นสภาพจริงและวิเคราะห์สถานการณ์ได้

จากตารางที่ 21 นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ ซึ่งมีเพียงคนเดียวมีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย โดยมองว่าการฝึกอบรมให้ประโยชน์ในด้านความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ มากกว่าการมองด้านการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตน และให้ความสนใจกับการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงว่าช่วยให้เห็นภาพจริงและรับรู้ความรู้สึกของผู้ป่วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์บันทึกการฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง (n=3)

ครั้งที่ของการบันทึก	**ผลการวิเคราะห์**
ครั้งที่ 1	ความรู้สึก - ชอบกิจกรรรมการเรียนรู้ ทำให้ได้รับความรู้และเข้าใจเนื้อหาสาระมากขึ้น - ชอบการแสดงบทบาทสมมติ รู้สึกสนุกกับกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ แต่บางครั้งก็เครียด - การอภิปรายและทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้ได้มุมมองความคิดที่หลากหลายจากคนอื่นๆ - เวลาฝึกอบรมนานเกินไป ทำให้เหนื่อยล้า อยากกลับบ้าน ความรู้ - ได้รับความรู้มากและเข้าใจสาระมากขึ้น - เข้าใจการพยาบาลแบบองค์รวมกระจ่างขึ้น
ครั้งที่ 2	ความรู้สึก - รู้สึกดีที่ได้ทำกิจกรรมแปลกใหม่ การฝึกอบรมช่วยให้ได้รับประสบการณ์ดีๆ มาก ได้คิดได้เรียนรู้ และทำความเข้าใจกับเรื่องต่างๆ ได้เป็นอย่างดี - เรื่องการเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นเรื่องยากมากๆ ถ้าอ่านแต่ทฤษฎี เมื่อขึ้นไปศึกษาผู้ป่วยก็ทำให้เข้าใจอย่างชัดเจน และเข้าถึงความรู้สึกและจิตใจของผู้ป่วย - รู้สึกอิ่มใจที่ได้สร้างความรู้สึกดีๆ ให้กับผู้ป่วย ทำให้เห็นคุณค่าของวิชาชีพพยาบาลมากขึ้น - ใช้เวลานานเกินไป กิจกรรมมากเกินไปในแต่ละหน่วย ความรู้ - ได้รับประสบการณ์และความรู้มากมายจากการขึ้นศึกษาบนหอผู้ป่วย - ได้ทบทวนความรู้เดิมและเพิ่มเติมความรู้ใหม่ให้สมบูรณ์มากขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ครั้งที่ของการบันทึก	ผลการวิเคราะห์
ครั้งที่ 3	ความรู้สึก - ได้มีสัมพันธภาพดีๆ กับเพื่อนจากการทำงานกลุ่ม - สนุกกับกิจกรรมการค้นคว้าทางอินเตอร์เน็ต การเขียนแผนผังความคิด วิเคราะห์สถานการณ์ และแสดงบทบาทสมมติ - ระยะเวลานานเกินไป บางครั้งง่วงนอน - เวลาที่ให้ทำกิจกรรมมากเกินไป ความรู้ - ได้ความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยมากมาย และความรู้ในกลวิธีการเรียนรู้ เช่น การเขียนแผนผังความคิด การอ่านกระบวนการกลุ่ม ทักษะ - มองเห็นการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของตนเองในด้านการเรียนรู้

จากตารางที่ 22 นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุงมีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย โดยสะท้อนถึงการชอบกิจกรรมที่แปลกใหม่ ได้รับความรู้ใหม่ๆ ชอบการได้นำตนเองเข้าไปร่วมในการเรียนรู้ ได้ค้น ได้คิด ได้ลงมือทำ ได้แสดงออก ที่ทำให้สนุกสนานพร้อมกับการได้รับประสบการณ์เรียนรู้และความเข้าใจเนื้อหาสาระที่ชัดเจน แต่ไม่ชอบที่ต้องใช้เวลานานเกินไปกับการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ส่วนในด้านทักษะ นักศึกษาไม่ค่อยได้มองในรายละเอียด แต่ก็เห็นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเองบ้างเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. ผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกด้านพฤติกรรมของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม

ในการดำเนินการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมแต่ละชุด ผู้วิจัยได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศในห้องฝึกอบรมขณะดำเนินการฝึกอบรมแต่ละหน่วย สำหรับหน่วยที่มีกิจกรรมการศึกษาผู้ป่วยบนหอผู้ป่วย ซึ่งมีการแบ่งนักศึกษาเป็น 3 กลุ่มย่อย แยกกันขึ้นศึกษากลุ่มละหอผู้ป่วย แต่ละกลุ่มจะมีผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยเป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำกลุ่มซึ่งจะคอยสังเกตพฤติกรรมและบรรยากาศการเรียนรู้ของนักศึกษากลุ่มที่นิเทศไว้ด้วย

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาและบันทึกสรุปการฝึกอบรมรม แต่ละกลุ่มฝึกอบรมเป็นรายหน่วย ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรมของกลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style)

3.1.1 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม หน่วยที่ 1 การพยาบาลแบบองค์รวม

บรรยากาศการฝึกอบรม

- นักศึกษามีท่าทางเกร็งเล็กน้อยในช่วงเริ่มต้นของการฝึกอบรม แต่ก็ตั้งใจฟังคำชี้แจง และสนใจอ่านเอกสารประกอบการฝึกอบรม

- นักศึกษากระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมดี

- นักศึกษามีท่าทางกังวลที่จะขึ้นไปศึกษาบนหอผู้ป่วย บอกว่า ตื่นเต้นกลัวการพูดคุยกับผู้ป่วย ยังไม่เคยศึกษาผู้ป่วยจริงมาก่อน

- เมื่อขึ้นไปศึกษาผู้ป่วย ช่วงแรกนักศึกษาส่วนใหญ่ยังพูดคุยกับผู้ป่วยอย่างไม่เป็นธรรมชาติ ถามไปตามคำถามที่เตรียมไว้ ช่วงหลังเริ่มพูดคุยอย่างผ่อนคลายมากขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาบางคนกล้าเข้าไปพูดคุยกับผู้ป่วยในทันทีที่อาจารย์นิเทศก์มอบหมายผู้ป่วยให้ ทั้งๆ ที่ยังมีท่าทางเกร็ง กลัว แต่ก็สามารถปรับตัวได้เร็ว ไม่นานก็พูดคุยกับผู้ป่วยอย่างสนุกสนาน

- ผู้ป่วยส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับนักศึกษาดี มีส่วนน้อยที่ปฏิเสธการพูดคุยกับนักศึกษา เนื่องจากต้องการพักผ่อนหรือมีญาติมาเยี่ยม

- นักศึกษาส่วนใหญ่ช่วยกันซักถามพูดคุยกับผู้ป่วย มีส่วนน้อยที่ทำเพียงเสริมการถามข้อมูลจากผู้ป่วยและปล่อยให้เพื่อนในกลุ่มพูดคุยเป็นหลัก

- นักศึกษาบางกลุ่มได้ศึกษาผู้ป่วยที่เงียบ ไม่ค่อยพูด ก็จะกลัวและเกรงใจผู้ป่วย ไม่กล้าซักถามประวัติส่วนตัวของผู้ป่วย

- นักศึกษาบางกลุ่มไม่สามารถควบคุมการสนทนากับผู้ป่วยให้อยู่ในประเด็นได้ ปล่อยให้ผู้ป่วยพูดคุยออกนอกประเด็นไปนาน จนเสียเวลา

- นักศึกษาหลายคนไม่ค่อยกล้าพูดคุยกับผู้ป่วย ขณะอาจารย์นิเทศก์อยู่ด้วย

- นักศึกษาใช้เวลานานกับการเขียนบันทึกการเรียนรู้ บางคนขอให้ผู้วิจัยอธิบายการเขียนบันทึกให้ฟังใหม่

- นักศึกษาร่วมมือกันสรุป แล้ววางแผนเขียนแผนผังความคิดกันอย่างตั้งใจ

- นักศึกษาช่วยกันเขียนแผนผังความคิดอย่างสนุกสนาน แบ่งกันเขียนคนละกิ่งบ้าง แต่งเติมบ้าง บางกลุ่มมีเสียงพูดคุยหยอกล้อ และเฮฮาเป็นระยะ

- ทุกกลุ่มใช้เวลานานกับการเขียนแผนผังความคิด

- นักศึกษาต้องเร่งรีบในการทำกิจกรรมขั้นสุดท้าย (การเขียนสถานการณ์การพยาบาลองค์รวม) เนื่องจากเหลือเวลาน้อย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาหยุดอภิปราย พูดคุยในกลุ่มหรือไม่ค่อยพูด เมื่อผู้วิจัยเข้าไปฟังการอภิปราย

- นักศึกษาทุกกลุ่มยังตั้งใจตอบคำถามท้ายหน่วย แม้ว่าจะเกินเวลาการฝึกอบรมแล้ว

ความสามารถของนักศึกษา

- เข้าใจกิจกรรมตามใบงานได้ดีภายหลังผู้วิจัยชี้แจง มีการซักถามเพิ่มเติมบ้างขณะทำกิจกรรม และสามารถทำกิจกรรมได้บรรลุวัตถุประสงค์ของใบงานทุกใบ

- นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถเข้าถึงข้อมูลของผู้ป่วยในระดับพอใช้ ได้ข้อมูลไม่ลุ่มลึก ยังขาดความสามารถตั้งคำถามและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ป่วย

- นักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยเข้าใจการเขียนบันทึกการเรียนรู้ ไม่เข้าใจการสะท้อนคิดสิ่งที่ได้เรียนรู้

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มสรุปความรู้มาเขียนแผนผังความคิดได้ดี ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของใบงาน แต่มีความละเอียดของข้อมูลแตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม และรูปแบบของแผนผังความคิดยังไม่ค่อยถูกต้อง

- ผู้แทนของทุกกลุ่มสามารถนำเสนอแผนผังความคิดได้ดี สะท้อนความเข้าใจและการเชื่อมโยงความคิดในสาระนั้นๆ

- นักศึกษาอ่านใบความรู้ที่มีจำนวนไม่มากนักได้รวดเร็ว

- นักศึกษาเขียนสถานการณ์ตัวอย่างได้ไม่ค่อยชัดเจนและไม่ครอบคลุมการพยาบาลองค์รวมทั้ง 4 มิติ แต่นำเสนอสถานการณ์ได้ชัดเจน มีรายละเอียดมากกว่าที่เขียนรายงาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสำเร็จ

- นักศึกษาให้การยอมรับกิจกรรมการฝึกอบรม ร่วมมือด้วยดีในทุกกิจกรรม แม้การศึกษาผู้ป่วยที่นักศึกษารู้สึกกังวลและกลัวก็เป็นกิจกรรมที่นักศึกษามีท่าทีชื่นชอบ และปรับตัวได้เมื่อได้ลงมือศึกษาผู้ป่วย

- นักศึกษาคนหนึ่งพูดกับผู้วิจัยหลังการฝึกอบรมหน่วยนี้ว่า ชอบการฝึกอบรม รู้สึกว่าจะทำให้ตนเก่งขึ้น

ปัญหา อุปสรรค และการแก้ปัญหา

- นักศึกษาตื่นเต้น กลัวการขึ้นไปศึกษาผู้ป่วย ไม่รู้จะใช้คำถามอย่างไรให้สามารถเข้าถึงข้อมูลของผู้ป่วยได้ ผู้วิจัยจึงให้ช่วยกันตั้งคำถามเตรียมไว้ก่อนขึ้นศึกษาผู้ป่วยและผู้วิจัยช่วยชี้แนะให้

- ดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมเกินเวลา ประมาณ20 นาที นักศึกษาใช้เวลากับแต่ละกิจกรรมนานกว่าที่วางแผนไว้ ผู้วิจัยจะปรับปรุง การควบคุมเวลาแต่ละกิจกรรมของหน่วยต่อไปให้กระชับกว่านี้

อาจสรุปได้ว่า บรรยากาศการฝึกอบรม หน่วยที่ 1 เป็นไปด้วยดี นักศึกษามีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมฝึกอบรม ให้ความร่วมมือ สนใจ และตั้งใจทำกิจกรรม นักศึกษาทุกคนพยายามมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม โดยนักศึกษายังมีท่าทางเกร็งกับผู้วิจัย ไม่ค่อยกล้าพูดคุย ซักถาม ทำกิจกรรมต่างๆ อย่างเชื่อฟัง ซึ่งก็พบว่า นักศึกษายังขาดทักษะการเรียนรู้หลายด้าน ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วย การสะท้อนคิดสิ่งที่เรียนรู้ การเขียนรายงาน กิจกรรมของหน่วยนี้ โดยทั่วไปดำเนินไปได้อย่างรื่นไหล นักศึกษาทุกกลุ่มสามารถทำกิจกรรมได้บรรลุวัตถุประสงค์ทุกใบงาน มีปัญหา อุปสรรคบ้างเกี่ยวเนื่องจาก ความตื่นเต้นในการศึกษาผู้ป่วย ซึ่งผู้วิจัยสามารถช่วยลดความตื่นเต้น วิตกกังวลของนักศึกษาได้ระดับหนึ่ง โดยช่วยแนะนำการใช้คำถามและเตรียมตั้งคำถามไว้ก่อนขึ้นศึกษาผู้ป่วย นอกจากนั้นยังพบปัญหาการควบคุมเวลาในแต่ละกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงในการฝึกอบรมหน่วยต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.1.2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม หน่วยที่ 2 ช่วยผู้ป่วยให้นอนหลับ

บรรยากาศการฝึกอบรม

- ผู้วิจัยนำบันทึกการเรียนรู้และการตอบคำถามท้ายหน่วย ของหน่วยที่ 1 มาให้ข้อมูลย้อนกลับโดยรวมแก่นักศึกษา โดยยกตัวอย่างจากงานของนักศึกษาประกอบคำอธิบายแต่ละหัวข้อ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงครั้งต่อไป นักศึกษาส่วนใหญ่สนใจและตั้งใจฟังดี มีเสียงเฮฮาและปรบมือให้แก่ผู้ได้รับคำชม แต่ก็มีบางคนมีสีหน้ากังวล ไม่เข้าใจ

- นักศึกษาแบ่งกลุ่มอย่างกระตือรือร้น เมื่อผู้วิจัยให้แบ่งเป็น3 กลุ่มย่อย โดยส่วนใหญ่จับกลุ่มคล้ายๆ ในหน่วยที่ 1 ผู้วิจัยจึงให้คละกลุ่มใหม่ นักศึกษามีท่าทางผิดหวังเล็กน้อย

- นักศึกษากระตือรือร้นแบ่งหน้าที่กันในกลุ่มและอ่านทำความเข้าใจใบงาน แล้วเตรียมคำถามสำหรับศึกษาผู้ป่วยไว้ โดยที่ผู้วิจัยไม่ได้บอก

- นักศึกษาบางกลุ่มขอคำแนะนำจากผู้วิจัย เกี่ยวกับประเด็นที่ควรซักถามหรือสังเกตเพิ่มเติมจากที่กลุ่มคิดไว้

- นักศึกษาส่วนใหญ่มีท่าทางกระตือรือร้นเมื่อจะขึ้นหอผู้ป่วย โดยไม่มีท่าทางกังวล ตื่นเต้น มีส่วนน้อยที่มีท่าทางกังวล ตื่นเต้นเล็กน้อย

- นักศึกษาคนหนึ่งบอกกับผู้วิจัยว่า การเปลี่ยนตึกที่ศึกษาผู้ป่วยใหม่ ทำให้กังวลเล็กน้อย กลัวเห็นสภาพผู้ป่วยที่หนักๆ นักศึกษาอีกคนหนึ่งบอกว่า กลัวถามผู้ป่วยไม่ได้ตามประเด็นที่ต้องการ ไม่รู้จะถามอย่างไร

- นักศึกษาหลายคนสัมภาษณ์ พูดคุยกับผู้ป่วยอย่างมั่นใจและกระตือรือร้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาขอความช่วยเหลือจากอาจารย์นิเทศก์มากขึ้น เพื่อช่วยให้รวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนและรวดเร็วขึ้น

- ผู้ป่วยส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับนักศึกษาดี มีส่วนน้อยที่ไม่ค่อยพูด ถามคำตอบคำ หรือมีความยากลำบากในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วย

- นักศึกษาที่มีบุคลิกเงียบมักจะปล่อยให้เพื่อนคนอื่นพูดคุยกับผู้ป่วยมากกว่า ส่วนตนทำหน้าที่จดบันทึกข้อมูล อาจซักถามเสริมบ้างเล็กน้อย

- นักศึกษาส่วนใหญ่เข้าใจวัตถุประสงค์ของใบงาน และรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาบนหอผู้ป่วยได้ครบถ้วน

- นักศึกษาใช้เวลาเขียนบันทึกการเรียนรู้น้อยลงกว่าหน่วยแรก มีการซักถามและขอคำแนะนำในการเขียนบันทึกจากผู้วิจัยกันมาก

- นักศึกษากระตือรือร้น อภิปรายข้อมูลจากการศึกษาบนหอผู้ป่วยร่วมกันเพื่อวางแผนเขียนแผนผังความคิด ใช้เวลาน้อยกว่าหน่วยแรก

- นักศึกษาเขียนแผนผังความคิดกันอย่างสนุกสนาน มีการแบ่งงานกันทำเป็นคู่ๆ บ้าง เช่น แบ่งกันสรุปแบ่งกันเขียนกิ่งใดกิ่งหนึ่งของแผนผัง

- นักศึกษาบางคนมีท่าทางง่วง ไม่ค่อยชอบการอ่านใบความรู้ที่มีจำนวนมาก

- ในช่วงกิจกรรมเลือกผู้ป่วยที่ศึกษามาวางแผนให้การพยาบาล นักศึกษาบางกลุ่มไม่ค่อยกระตือรือร้นเท่าที่ควร มีท่าทางง่วงติดพันมาจากการอ่านใบความรู้ แต่บางกลุ่มก็ยังสนุกสนาน กระฉับกระเฉง

- นักศึกษากล้าพูด กล้าซักถามผู้วิจัยมากขึ้น และมีท่าทางผ่อนคลาย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสามารถของนักศึกษา

- นักศึกษาเข้าใจกิจกรรมการฝึกอบรมได้เร็วขึ้นกว่าหน่วยแรก และวางแผนลงมือทำเองโดยไม่ต้องรอผู้วิจัย

- นักศึกษาบางกลุ่มยังสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วยได้ไม่ดีนัก โดยเฉพาะกับผู้ป่วยที่ไม่ค่อยพูด ทำให้ได้ข้อมูลไม่ลึก แต่ก็ได้ข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของใบงาน

- นักศึกษาเขียนบันทึกการเรียนรู้ได้ดีขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย มีประเด็นสะท้อนคิดที่น่าสนใจเพิ่มขึ้น

- นักศึกษาส่วนใหญ่อ่านช้า และจับประเด็นไม่ค่อยได้

- การเขียนรายงานวางแผนการพยาบาลเพื่อช่วยผู้ป่วยให้นอนหลับยังเขียนได้ไม่ดี เขียนข้อความสั้นๆ ไม่มีส่วนขยาย แต่สามารถนำเสนอได้ดีกว่าที่เขียนรายงาน

ความสำเร็จ

- นักศึกษาสนุกกับการศึกษาผู้ป่วย และเรียนรู้ในกิจกรรมอื่นๆ อย่างผ่อนคลาย

ปัญหา อุปสรรค และการแก้ปัญหา

- ในกิจกรรมอภิปรายสรุปสิ่งที่เรียนรู้จากการศึกษาบนหอผู้ป่วยเพื่อเขียนแผนผังความคิด นักศึกษาบางกลุ่มเข้ากลุ่มเล่าข้อมูลที่ได้จากการศึกษาบนหอผู้ป่วยแล้วจับคู่กันสรุปความรู้ เพื่อนำไปเขียนแผนผังความคิด ทำให้นักศึกษาไม่ได้อภิปรายร่วมกันอย่างกว้างขวางในแต่ละประเด็น ผู้วิจัยจึงขอให้นักศึกษากลับเข้ากลุ่มมาร่วมอภิปรายด้วยกันก่อนแบ่งกันเขียนแผนผังความคิด

- นักศึกษาใช้เวลาอ่านใบความรู้นานจับประเด็นสำคัญไม่ค่อยได้และง่วงซึม ผู้วิจัยจึงแนะนำเทคนิคการอ่านแบบ SQRW

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาขาดทักษะการเขียนรายงาน เขียนเป็นข้อความสั้นๆ ไม่ค่อยมีส่วนขยาย ทำให้มีผลต่อการประเมินรายงานตามเกณฑ์ให้คะแนน ผู้วิจัยจึงบันทึกสาระย่อยที่ตัวแทนกลุ่มนำเสนอเพิ่มเติมจากรายงานไว้ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาให้คะแนนรายงาน

สรุปได้ว่า เริ่มมีความคุ้นเคยกับผู้วิจัยและกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น สามารถทำกิจกรรมที่ซ้ำกับหน่วยที่ 1 ได้คล่องและเริ่มมีพัฒนาการขึ้นบ้าง นักศึกษาส่วนใหญ่พยายามที่จะปรับปรุงงานของตนเองและกลุ่มให้ดีขึ้น โดยพยายามขอคำแนะนำจากผู้วิจัย รวมทั้งขอความช่วยเหลือจากอาจารย์นิเทศก์ที่หอผู้ป่วย เพื่อให้รวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนตามใบงานและรวดเร็วขึ้น ความสามารถของนักศึกษาที่พัฒนาขึ้นได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วย การสะท้อนคิด การอภิปราย การสรุปความคิด การเขียนแผนผังความคิด นอกจากนั้นนักศึกษายังมีการเรียนรู้ที่ผ่อนคลายมากกว่าหน่วยแรกและมีความคุ้นเคยกับผู้วิจัยมากขึ้น ผู้วิจัยพบปัญหาอุปสรรคหลายเรื่องในหน่วยนี้ ได้แก่ การที่นักศึกษาพยายามรวบรัดกิจกรรมอภิปรายความรู้มาเขียนแผนผังความคิดเพื่อกระชับเวลา ปัญหาการอ่านและการเขียนของนักศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้พยายามแก้ไขปรับปรุงในขณะดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรม แต่บางปัญหาต้องรอติดตามผลการพัฒนาของนักศึกษาในหน่วยต่อไป

3.1.3 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม หน่วยที่ 3 การบรรเทาความเจ็บปวด

บรรยากาศการฝึกอบรม

- ผู้วิจัยนำบันทึกการเรียนรู้และการตอบคำถามท้ายหน่วย ของหน่วยที่ 2 โดยรวมแก่นักศึกษา นักศึกษาสนใจฟัง โดยเฉพาะเมื่อมีการนำตัวอย่างงานของนักศึกษามาอ่านเพื่ออธิบายให้ชัดเจน

- นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อย โดยจับกลุ่มกับสมาชิกกลุ่มเดิมๆ ผู้วิจัยขอให้คละกลุ่มใหม่ นักศึกษายอมเปลี่ยนกลุ่มด้วยดี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาช่วยกันดูภาพเกี่ยวกับความเจ็บปวด แต่ละคนร่วมแสดงความคิดเห็นโดยใช้เวลาไม่นาน

- นักศึกษาแต่ละคนเล่าประสบการณ์การเจ็บปวดของตนและคนใกล้ชิดสู่กันฟังอย่างสนุกสนาน

- นักศึกษาใช้เวลานานในการตอบคำถามเกี่ยวกับการเจ็บปวด บอกกับผู้วิจัยว่า บางคำถามตอบยาก คิดไม่ออก ถ้าศึกษาจากผู้ป่วยจริงจะง่ายกว่า

- นักศึกษากังวลกับการใช้ภาษาในการเขียนคำตอบจากการสะท้อนคิดมาก พยายามเขียนให้ได้ความหมายที่ชัดเจนและเป็นเหตุเป็นผล

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มวางแผนและเขียนแผนผังความคิดได้เร็วกว่าเดิม มีการติดขัดบ้างในการใส่สาระที่ซับซ้อนลงในแผนผังความคิด

- นักศึกษาบางกลุ่มแบ่งกันอภิปราย แบ่งกันวางแผนและเขียนแผนผังความคิด

- นักศึกษาหลายคนมีท่าทางง่วงนอนขณะอ่านใบความรู้ บอกว่าเอกสารมีจำนวนมากทำให้เบื่อ เอกสารที่เป็นบทความวิจัยตัวหนังสือเล็ก เนื้อหามาก ไม่ค่อยน่าอ่าน และเนื้อหายากอ่านไม่เข้าใจ

- นักศึกษามีท่าทางกระฉับกระเฉงขึ้น เมื่อเปลี่ยนมาทำกิจกรรมวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาและวางแผนสาธิตการแก้ปัญหา

- นักศึกษาทุกกลุ่มสาธิตวิธีบรรเทาความเจ็บปวดที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่กลุ่มได้รับผ่านการแสดงบทบาทสมมติ มีความสนุกสนานทั้งผู้ชมและผู้แสดง

- บางกลุ่มอธิบายวิธีการบรรเทาความเจ็บปวดประกอบการแสดงบทบาทสมมติ บางกลุ่มสรุปตอนท้ายการแสดง ผู้ชมให้ความสนใจดี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาหลายคนเข้ามาซักถามและชวนผู้วิจัยพูดคุยเกี่ยวกับกิจกรรมการฝึกอบรม

ความสามารถของนักศึกษา

- นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพแบบตรงไปตรงมาตามภาพที่เห็น และถ่ายทอดประสบการณ์ความเจ็บปวด โดยเน้นการเล่าสภาพอาการทั่วไปและการดูแลรักษา ทำให้มีข้อมูลมาสะท้อนคิด ไม่ลึกซึ้ง

- นักศึกษาส่วนใหญ่ขาดความสามารถในการเขียน เกี่ยวกับการใช้ภาษา การขยายความ

- นักศึกษายังจัดวางสาระที่ซับซ้อนลงแผนผังความคิดได้ไม่ดีนัก

- นักศึกษาส่วนใหญ่ขาดความสามารถในการอ่าน อ่านช้า ไม่จับประเด็นสำคัญ

- นักศึกษาสามารถนำความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ได้รับได้ดี

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มสาธิตวิธีบรรเทาความเจ็บปวดได้ถูกต้อง แต่ไม่ชัดเจนนัก เน้นการแสดงตามบทบาทอย่างสนุกสนานมากกว่า

ความสำเร็จ

- ผู้วิจัยรู้สึกว่าได้รับการยอมรับจากนักศึกษามากขึ้น นักศึกษาเข้ามาชวนผู้วิจัยพูดคุยและซักถามอย่างคุ้นเคย

- นักศึกษาเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะกิจกรรมการสาธิตตอนท้าย นักศึกษาหลายคนมีความสามารถในการแสดงบทบาทสมมติ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปัญหา อุปสรรค และการแก้ปัญหา

- การดูรูปภาพบรรเทาความเจ็บปวดและการเล่าประสบการณ์ความเจ็บปวดไม่พยายามคิดในประเด็นที่ลุ่มลึก และเชื่อมโยงไปสู่การตอบคำถามตามใบงานได้ไม่มาก ผู้วิจัยชี้แนะประเด็นให้นักศึกษาคิดเพิ่มเติม ขยายประสบการณ์ที่เล่าให้กันฟังให้ละเอียดมากขึ้น ร่วมกันนำความรู้เดิมมาอภิปรายเพิ่มเติม

- นักศึกษาบางกลุ่มแบ่งสมาชิก 2-3 คนออกมาวางแผนและลงมือเขียนแผนผังความคิด ขณะที่สมาชิกอีกส่วนหนึ่งยังอภิปรายหาคำตอบตามใบงานกันอยู่ ทำให้นักศึกษาบางส่วนไม่ได้ร่วมกิจกรรมอภิปราย และบางส่วนไม่ได้วางแผนและลงมือเขียนแผนผังความคิด ผู้วิจัยขอให้นักศึกษากลับไปร่วมอภิปรายให้เสร็จก่อน แล้วจึงมาวางแผนและลงมือเขียนแผนผังความคิดพร้อมกัน

- นักศึกษาง่วงซึมขณะอ่านเอกสาร และอ่านช้า ผู้วิจัยแนะนำเทคนิคการอ่านแบบ SQRW ให้นักศึกษาฝึกอ่านด้วยเทคนิคนั้น และให้นักศึกษาแบ่งกันอ่านแล้วอธิบายให้กันฟังภายในกลุ่มเพื่อช่วยกระชับเวลา

สรุปได้ว่า นักศึกษายังคงมีพฤติกรรมที่สะท้อนการยอมรับกิจกรรมของชุดฝึกอบรมที่เปลี่ยนไป ให้ความร่วมมือและร่วมกิจกรรมอย่างตั้งใจ นักศึกษาเริ่มไม่ยึดติดกับเพื่อนกลุ่มเดิมๆ มีความสุขที่จะเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มเพื่อนใหม่ นักศึกษาเรียนรู้อย่างมีความสุขในกิจกรรมสาธิตผ่านการแสดงบทบาทสมมติ แต่อาจไม่สนุกนักกับกิจกรรมการอ่าน ในหน่วยนี้นักศึกษามีความคุ้นเคยกับผู้วิจัยมากขึ้น เข้ามาพูดคุย ซักถาม หรือขอคำชี้แนะกันมาก สำหรับด้านความสามารถนั้น นักศึกษายังขาดทักษะการอ่าน การเขียนรายงาน ส่วนการเขียนแผนผังความคิดก็พบว่า เมื่อสาระซับซ้อน นักศึกษาจะมีปัญหาการจัดกิ่งแผนผังความคิด ส่วนที่พบว่ามีการพัฒนาขึ้น คือ ความสามารถนำความรู้มาใช้แก้ปัญหาสถานการณ์ การดำเนินกิจกรรมฝึกอบรมในหน่วยนี้ ผู้วิจัยพบปัญหา อุปสรรคที่สามารถแก้ไขให้ การฝึกอบรมดำเนินต่อไปได้ ได้แก่ กิจกรรมดูภาพและเล่าประสบการณ์ความเจ็บปวดที่ไม่สามารถนำนักศึกษาไปสู่สาระที่ลุ่มลึกได้ การลัดขั้นตอนการอภิปรายและเขียนแผนผังความคิด และทักษะการอ่านของนักศึกษาที่ต้องรอการฝึกฝนเพื่อการพัฒนาทักษะต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.1.4 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม หน่วยที่ 4 ช่วยผู้ป่วยปรับตัวเมื่ออยู่โรงพยาบาล

บรรยากาศการฝึกอบรม

- ผู้วิจัยนำบันทึกการเรียนรู้และการตอบคำถามท้ายหน่วย ของหน่วยที่ 3 มาให้ข้อมูลย้อนกลับโดยรวมแก่นักศึกษา ใช้เวลาค่อนข้างนาน นักศึกษาบางคนมีท่าทางเบื่อ

- ผู้วิจัยให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม โดยให้นับเลข1-3 แล้วเข้ากลุ่มตามเลขที่นับ ได้กลุ่มย่อยที่คละนักศึกษาต่างจากกลุ่มเดิม

- ผู้วิจัยเปิด DVD การปรับตัวเมื่ออยู่โรงพยาบาล ให้นักศึกษาดู 2 รอบ โดยเปิดให้ดูตั้งแต่ต้นจนจบก่อน แล้วเปิดให้ดูอีกรอบโดยหยุดเป็นตอนๆ นักศึกษาสนใจดี มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ และเฮฮาเป็นช่วงๆ

- นักศึกษาบอกว่าผู้แสดงสามารถถ่ายทอดความรู้สึกได้ดี ทำให้เข้าใจสาระชัดเจน

- มีนักศึกษากลุ่มละ 2-3 คนเท่านั้นที่มีประสบการณ์นอนโรงพยาบาลของตนหรือคนใกล้ชิดมาเล่าให้ฟัง ซึ่งคนอื่นๆ จะฟังอย่างสนใจและซักถามเพิ่มเติม

- มีการแบ่งหน้าที่ประธาน เลขาฯ และมีการดำเนินตามบทบาทภายในกลุ่มอย่างเหมาะสมทุกกลุ่ม

- นักศึกษาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยกันหาคำตอบตามใบงานอย่างกระตือรือร้น สนุกสนาน และร่วมมือกัน

- ตัวแทนกลุ่มที่ออกมานำเสนอผลงานจะผลัดเปลี่ยนกันและไม่ค่อยซ้ำคนเดิม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ผู้วิจัยทบทวนเทคนิคการอ่านหน้าห้องเรียน และขอให้นักศึกษาอ่านตามเทคนิคที่แนะนำ นักศึกษาสามารถอ่านได้เสร็จด้วยเวลาที่กระชับขึ้น

- นักศึกษามีท่าทางงงๆ ไม่รู้จะเริ่มต้นการเขียนรูปแบบการพยาบาลอย่างไร ผู้วิจัยจึงทบทวนวิธีเขียนและเน้นย้ำเกณฑ์ให้คะแนนให้นักศึกษาทำความเข้าใจก่อนลงมือเขียน

- นักศึกษาซักถามการเขียนรูปแบบการพยาบาลในแต่ละประเด็นจากผู้วิจัยเป็นระยะ และผู้วิจัยคอยแนะนำอย่างใกล้ชิด และกระตุ้นให้เขียนรายละเอียดที่ชัดเจน

- นักศึกษาช่วยกันแต่งสถานการณ์และวางแผนแสดงบทบาทสมมติ เพื่อนำเสนอรูปแบบการพยาบาลกันอย่างสนุกสนานและตั้งใจ แต่ก็มีนักศึกษา 2-3 คน ที่ไม่ค่อยมีส่วนร่วม นั่งฟังเพื่อนเท่านั้น

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติอย่างตั้งใจ และสนุกสนาน ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการแสดง

ความสามารถของนักศึกษา

- นักศึกษาทุกกลุ่มสามารถวิเคราะห์และเก็บประเด็นจาก DVD ได้ดี นำมาอภิปรายได้ค่อนข้างครอบคลุมและลุ่มลึก

- นักศึกษาเชื่อมโยงสาระใน DVD กับประสบการณ์ของตนเอง นำมาใช้ตอบคำถามได้ดีเกือบทุกข้อ

- นักศึกษาเขียนตอบคำถามได้เป็นประเด็นดีขึ้น มีส่วนขยายที่สอดคล้องกับหัวข้อ

- นักศึกษามีทักษะการอ่านที่ดีขึ้น อ่านได้เร็วและจับประเด็นมาสรุปกับเพื่อนๆ ได้ดี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สามารถเขียนรูปแบบการพยาบาลได้ดี ภายใต้การชี้แนะอย่างใกล้ชิดของผู้วิจัย

- นักศึกษาทุกกลุ่มมีความสามารถแต่งสถานการณ์และนำรูปแบบการพยาบาลที่เขียนไว้มาใช้ในสถานการณ์นั้นได้ดี-ดีมาก

- นักศึกษาสามารถถ่ายทอดรูปแบบการพยาบาลผ่านบทบาทสมมติได้ชัดเจนพอควร

ความสำเร็จ

- DVD ที่ทำขึ้นสามารถสื่อประเด็นต่างๆ ที่ต้องการให้นักศึกษาเรียนรู้ได้ดีและครอบคลุมตามที่วางแผนไว้

- นักศึกษามีพัฒนาการด้านการอ่านดีขึ้น อ่านเร็วขึ้นและจับประเด็นได้ดีขึ้น

- นักศึกษามีพัฒนาการด้านการเขียนดีขึ้น เขียนเป็นประเด็นมากขึ้น และมีส่วนขยายที่สอดคล้องกับหัวข้อ

ปัญหา อุปสรรค และการแก้ปัญหา

- นักศึกษาจับประเด็นจาก DVD ไม่ทัน เมื่อเปิดให้ดูตั้งแต่ต้นจนจบไปแล้ว อาจเพราะสนุกสนานกับการชม DVD อยู่ ผู้วิจัยจึงเปิดให้ดูอีกรอบโดยหยุดเป็นฉากๆ ประมาณ 30-60 วินาที

อาจสรุปได้ว่า นักศึกษายอมรับกิจกรรมใหม่ที่ใช้ในหน่วยนี้ดี แสดงความสนใจ ตั้งใจร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม ซึ่งพบว่าการใช้ DVDสามารถสื่อให้นักศึกษาเข้าใจสาระด้านอารมณ์ ความรู้สึกได้เป็นรูปธรรม นำมาสู่การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ครอบคลุมและลุ่มลึก การเขียนรูปแบบการพยาบาลก็ช่วยให้นักศึกษานำความรู้เชิงทฤษฎีมา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ปัญหาได้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน และการแสดงบทบาทสมมติช่วยสะท้อนความเข้าใจในสาระความรู้ของนักศึกษาได้ดี ในหน่วยนี้นักศึกษามีการพัฒนาความสามารถหลายด้าน ได้แก่ การสะท้อนคิด การคิดวิเคราะห์ การอ่าน การเขียน การประยุกต์ใช้ความรู้และกระบวนการกลุ่ม สำหรับปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมหน่วยนี้ คือ นักศึกษาจับประเด็นไม่ทันในการดู DVD รอบแรก ผู้วิจัยจึงเปิดให้ดูอีกรอบโดยหยุดเป็นฉากๆช่วยให้นักศึกษาสามารถจับประเด็นได้ดีขึ้น

3.1.5 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม หน่วยที่ 5 การเสริมพลังอำนาจ

บรรยากาศการฝึกอบรม

- นักศึกษาให้ความสนใจฟังข้อมูลย้อนกลับการตอบคำถามท้ายหน่วยของหน่วยที่ผ่านมา โดยผู้วิจัยใช้เวลาไม่นาน

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มดำเนินกระบวนการกลุ่มอย่างกระตือรือร้น หลังจากผู้วิจัยให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อยแล้วแจกใบงานและรายละเอียดกรณีผู้ป่วยที่ศึกษาให้อ่านทำความเข้าใจ

- นักศึกษาอภิปรายร่วมกันเพื่อลองตอบคำถามตามใบงานอย่างตั้งใจ นักศึกษาคนหนึ่ง บอกว่า ตอบยาก ไม่เคยดูแลคนใกล้ชิดที่เจ็บป่วยเรื้อรัง

- มีนักศึกษาไม่กี่คนที่มีประสบการณ์ดูแลญาติที่เจ็บป่วยเรื้อรัง ได้เล่าประสบการณ์ของตนเองให้เพื่อนในกลุ่มฟังเพื่อเป็นข้อมูลในการอภิปราย

- นักศึกษาใช้เวลานานในการอภิปรายเพื่อตั้งคำถามเตรียมไว้ซักถามผู้ป่วย บางคนมีสีหน้าเคร่งเครียดกับการทำกิจกรรมนี้ บางคนขอคำแนะนำจากผู้วิจัยในการตั้งคำถาม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาส่วนใหญ่ขึ้นหอผู้ป่วยอย่างกระตือรือร้น กล้าซักถาม พูดคุยกับผู้ป่วย บางกลุ่มแบ่งหน้าที่ให้คนใดคนหนึ่งในกลุ่มเป็นผู้จดบันทึก และบางคนเป็นผู้ซักถามเสริม

- มีนักศึกษาส่วนน้อยที่ขาดความมั่นใจ และไม่กล้าพูดคุยซักถามในประเด็นด้านจิตใจที่ลึกซึ้ง

- บางกลุ่มอาจารย์นิเทศก์ต้องเข้าไปช่วยสัมภาษณ์หาประเด็นแล้วจึงให้นักศึกษาสัมภาษณ์รายละเอียด หรือช่วยเจาะประเด็นที่นักศึกษาเข้าไม่ถึง เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและลุ่มลึก

- นักศึกษากลับจากหอผู้ป่วยมาบอกเล่าข้อมูลผู้ป่วยที่ได้ศึกษาอย่างสนุกสนานและภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง นักศึกษาคนหนึ่งบอกว่า ก่อนขึ้นไปสัมภาษณ์รู้สึกว่ายากที่จะสัมภาษณ์ข้อมูลเหล่านี้ แต่มีอาจารย์นิเทศก์ค่อยช่วยแนะนำบ้างขณะสัมภาษณ์ ทำให้ถามได้คล่องขึ้น คิดว่าได้ข้อมูลที่ดี นักศึกษาอีกคนหนึ่งบอกว่าเนื้อหาสาระของหน่วยนี้เป็นเรื่องเข้าใจยาก

- นักศึกษาส่วนใหญ่นำเทคนิคการอ่านที่ผู้วิจัยแนะนำมาใช้ในการอ่านใบความรู้

- นักศึกษาช่วยกันวางแผนเขียนแผนผังความคิด โดยวางแผนโครงใหญ่ก่อน แล้วแบ่งงานกันไปเขียนกิ่งเล็กของแผนผังความคิด

- นักศึกษามีการทำงานกลุ่มที่ประสานกันดี ทำให้ใช้เวลาเขียนแผนผังความคิดไม่นาน

- นักศึกษาบางคนเริ่มมีท่าทางไม่กระตือรือร้น ไม่ค่อยร่วมอภิปรายในกิจกรรมวางแผนแก้ปัญหาสถานการณ์ผู้ป่วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาไม่นำกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจที่ได้เรียนรู้ไปใช้ จึงวางแผนแก้ปัญหาไปอย่างไม่เป็นขั้นตอน ผู้วิจัยเข้าไปช่วยแนะนำและให้นักศึกษาปรับปรุง

ความสามารถของนักศึกษา

- นักศึกษาช่วยกันเตรียมคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ข้อมูลผู้ป่วยได้ไม่ค่อยลุ่มลึก

- นักศึกษาส่วนใหญ่กล้าพูดคุย และเข้าถึงข้อมูลได้ตรงประเด็นเมื่ออาจารย์นิเทศก์ช่วยแนะนำเล็กน้อย

- นักศึกษาร่วมกันสะท้อนคิดข้อมูลที่สัมภาษณ์ผู้ป่วยเพื่อตอบคำถามในใบงานได้ไม่ค่อยลุ่มลึก

- นักศึกษายังขาดความสามารถในการวิเคราะห์คำพูดของผู้ป่วย บางครั้งบอกไม่ได้ว่าคำพูดของผู้ป่วยสะท้อนปัญหาอะไร

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอคำตอบตามใบงานได้ค่อนข้างครอบคลุม ชัดเจนพอควร แต่การเขียนอธิบายเชิงเหตุเชิงผลในรายงาน ไม่ค่อยดีนัก และขาดตัวอย่างที่จะทำให้คำตอบชัดเจน

- นักศึกษาสามารถอ่านโดยใช้เทคนิคการอ่านที่ผู้วิจัยแนะนำได้รวดเร็วขึ้น และจับประเด็นได้ดีขึ้น

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มสามารถสรุปความรู้จากการศึกษาผู้ป่วยและจากใบความรู้ลงในแผนผังความคิดได้อย่างเชื่อมโยงกันดี

- นักศึกษาไม่นำกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจมาใช้แก้ปัญหาผู้ป่วย ทำให้การเสริมสร้างพลังอำนาจไม่เป็นขั้นตอนที่ถูกต้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสำเร็จ

- นักศึกษามีการพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วยได้ดีขึ้น

- นักศึกษาสามารถเก็บประเด็นสำคัญมาเขียนแผนผังความคิดได้ดีขึ้น

- นักศึกษาใช้กระบวนการกลุ่มได้ดีขึ้น มีการร่วมมือกันและแบ่งงานอย่างเหมาะสม ช่วยให้ทำงานได้เร็วขึ้น

ปัญหา อุปสรรค และการแก้ปัญหา

- นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ดูแลผู้ใกล้ชิดที่ป่วยเรื้อรัง ทำให้ขาดข้อมูลที่จะนำมาใช้คาดเดาคำตอบที่จะได้รับจากผู้ป่วย และทำให้วางแผนตั้งคำถามเตรียมไว้สัมภาษณ์ผู้ป่วยยากไปด้วย จึงได้คำถามที่ไม่ลุ่มลึก ผู้วิจัยจึงให้ข้อมูลของผู้ป่วยที่กลุ่มนักศึกษาได้รับมอบหมายเพิ่มเติม ชี้แนะประเด็นที่ควรสัมภาษณ์ เชื่อมโยงไปสู่คำถามในใบงาน นอกจากนั้นอาจารย์นิเทศก์ยังช่วยดูแลนักศึกษาขณะสัมภาษณ์ผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด ช่วยสัมภาษณ์หาประเด็นหรือเจาะประเด็น เพื่อให้นักศึกษาเข้าถึงประเด็นที่ต้องการได้ง่ายขึ้น

- นักศึกษาเขียนรายงานตอบคำถามไม่ค่อยชัดเจนนัก เนื่องจากขาดทักษะการเขียน ทำให้ได้รับการประเมินคะแนนรายงานค่อนข้างต่ำ ขณะที่การนำเสนอรายงานมีการขยายความ ยกตัวอย่างที่ชัดเจนมากกว่า ผู้วิจัยจึงขอให้นักศึกษาเขียนส่วนขยายและตัวอย่างเพิ่มในรายงานตามที่นำเสนอ

อาจสรุปได้ว่า นักศึกษายังให้ความสนใจและตั้งใจทำกิจกรรมของหน่วยนี้ดี มีการซักถามผู้วิจัยเพื่อช่วยให้เข้าใจคำสั่งในใบงาน ทำกิจกรรมได้ถูกต้อง และได้ผลงานที่ดี แต่บางช่วงบางกิจกรรมก็มีนักศึกษาบางคนที่แสดงท่าทางไม่กระตือรือร้นหรือไม่ค่อยมีส่วนร่วม ในหน่วยนี้นักศึกษามีการพัฒนาความสามารถเพิ่มขึ้นหลายด้าน ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพและการพูดคุยกับผู้ป่วย การอ่าน การใช้กระบวนการกลุ่ม และการเขียนแผนผังความคิด แต่ก็มีบางทักษะที่ยังต้องการการฝึกฝนต่อไป ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหาของผู้ป่วยและการเขียนรายงาน สำหรับปัญหา อุปสรรคที่พบจากการดำเนินกิจกรรมของหน่วยนี้เกี่ยวเนื่อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการขาดประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยเรื้อรังของนักศึกษาที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้แก้ไขโดยเพิ่มข้อมูลของผู้ป่วยให้กับนักศึกษา และคอยชี้แนะขณะศึกษาผู้ป่วย นอกจากนั้นยังมีปัญหาเรื่องทักษะการเขียนรายงานที่จะมีผลต่อการประเมินรายงาน ซึ่งผู้วิจัยต้องคอยชี้แนะและติดตามการพัฒนาของนักศึกษาต่อไป

3.1.6 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม หน่วยที่ 6 ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล

บรรยากาศการฝึกอบรม

- นักศึกษาให้ความสนใจกับการเกริ่นนำของผู้วิจัยและการชี้แจงแผนการดำเนินกิจกรรมของหน่วยนี้ดี

- นักศึกษาร่วมตั้งคำถามกันอย่างทั่วถึง เมื่อผู้วิจัยถามสิ่งที่ต้องการทราบจากผู้ดูแล ก่อนถึงเวลาที่ผู้ดูแลจะเข้ามาในห้องเรียน

- นักศึกษามีท่าทางกระตือรือร้นและให้ความสนใจฟังผู้ดูแลและผู้ป่วยที่ได้รับเชิญมาเล่าประสบการณ์ แต่ช่วงท้ายนักศึกษาบางคนมีท่าทางเบื่อบ้างเมื่อผู้ดูแลพูดวกวน

- นักศึกษาให้ความสนใจซักถามผู้ดูแลเพิ่มเติมหลายคำถามในช่วงที่ผู้วิจัยเปิดโอกาส

- นักศึกษาหลายคนเข้ามาพูดคุยกับผู้ดูแลและผู้ป่วยหลังการสัมภาษณ์

- นักศึกษาคนหนึ่งบอกกับผู้วิจัยว่า รู้สึกซาบซึ้งในความเสียสละทุ่มเทเวลาของผู้ดูแล และตระหนักในภาระการดูแลผู้ป่วยเรื้อรังที่บ้าน

- นักศึกษาเขียนบันทึกการเรียนรู้กันอย่างตั้งใจและใช้เวลาพอสมควร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาใช้เวลาไม่นานในการอ่านใบความรู้ ส่วนใหญ่นำเทคนิคที่ผู้วิจัยแนะนำมาใช้

- นักศึกษาอภิปรายร่วมกันอย่างกระตือรือร้น สนุกสนานเพื่อวางแผนและช่วยกันเขียนแผนผังความคิด โดยมีการแบ่งหน้าที่กันเขียนอย่างคล่องแคล่ว

- นักศึกษาส่วนใหญ่ร่วมมือกันอภิปราย วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาและวางแผนอย่างตั้งใจ แต่ก็มีนักศึกษาบางคนที่ไม่ค่อยร่วมอภิปราย ปล่อยให้เพื่อนทำ

- นักศึกษาทำกิจกรรมกันอย่างแคล่วคล่อง เข้าใจคำสั่งในใบงาน ไม่ค่อยซักถามและขอความช่วยเหลือจากผู้วิจัย นักศึกษาบอกว่า สาระของหน่วยนี้ไม่ยาก เข้าใจชัดเจน ทำให้คิดและทำกิจกรรมตามใบงานได้คล่อง

ความสามารถของนักศึกษา

- นักศึกษาสามารถทำกิจกรรมแต่ละขั้นได้อย่างคล่องแคล่วกว่าเดิมใช้เวลาน้อยลง

- นักศึกษามีความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการได้อย่างตรงประเด็น

- นักศึกษาส่วนใหญ่เขียนบันทึกการเรียนรู้ได้ดีขึ้น สะท้อนคิดในประเด็นที่น่าสนใจและมีการขยายความได้ชัดเจนขึ้น

- นักศึกษามีความสามารถอภิปรายความคิดเห็นได้ดี มีความเป็นเหตุเป็นผล และได้ประเด็นที่ลุ่มลึก

- นักศึกษาสามารถดึงประเด็นสำคัญมาเขียนในแผนผังความคิดได้อย่างครอบคลุม และสาระมีความเชื่อมโยงกันดี สามารถวางแผนและเขียนแผนผังได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษามีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนให้การพยาบาลได้อย่างครอบคลุมและลุ่มลึก

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มสามารถเขียนรายงานได้ชัดเจนมากขึ้น เขียนเป็นประเด็นและมีการอธิบาย ขยายความอย่างเป็นเหตุเป็นผล

ความสำเร็จ

- การนำผู้ดูแลมาเล่าประสบการณ์หน้าชั้นเรียน สามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก ช่วยให้นักศึกษาตระหนักในปัญหา และเสริมสร้างทัศนคติให้แก่นักศึกษาได้ดี นอกจากนั้นผู้วิจัยยังสามารถควบคุมสาระที่ต้องการให้นักศึกษาเรียนรู้ กระตุ้นให้นักศึกษาซักถามและประเมินการตั้งคำถามของนักศึกษาได้ง่าย ทั้งยังประเมินการเรียนรู้และความเข้าใจในสาระของนักศึกษาได้จากบันทึกการเรียนรู้และแผนผังความคิดอีกด้วย

ปัญหา อุปสรรค และการแก้ปัญหา

- นักศึกษาบางกลุ่มทำกิจกรรมเสร็จเร็วกว่ากลุ่มอื่น ต้องรอกลุ่มที่ยังไม่เสร็จนาน จึงพูดคุยหยอกล้อกัน รบกวนกลุ่มอื่น ผู้วิจัยจึงตรวจดูผลงานของกลุ่มที่เสร็จก่อนแล้วชี้แนะให้เพิ่มเติมเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และให้เตรียมการนำเสนอที่น่าสนใจ เมื่อเสร็จแล้วให้ไปพักนอกห้องเรียน

อาจสรุปได้ว่า นักศึกษายังให้การยอมรับ มีความสนใจและตั้งใจร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ดี โดยเฉพาะกิจกรรมเชิญผู้ดูแลมาเล่าประสบการณ์ให้นักศึกษาฟัง สร้างความรู้สึกแปลกใหม่และน่าสนใจแก่นักศึกษา นอกจากนักศึกษาจะได้สาระความรู้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์แล้ว ยังสามารถเสริมสร้างทัศนคติเรื่องการดูแลผู้ป่วยที่บ้านได้ด้วย ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยควบคุมการเรียนรู้ ประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา และควบคุมเวลาได้ง่าย นักศึกษาไม่เหนื่อยล้า กิจกรรมนี้มีความสอดคล้องกับกิจกรรมขั้นต่อๆ มาที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องกัน ในหน่วยนี้นักศึกษาทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ อย่างคล่องแคล่ว ผู้วิจัยเห็นพัฒนาการของนักศึกษาหลายด้าน ได้แก่ การตั้งคำถาม การสะท้อนคิด ความคิดเชิงเหตุเชิงผล ความสามารถในการอภิปราย การอ่าน การเขียน การเชื่อมโยงความรู้ การวิเคราะห์ปัญหา และ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ การดำเนินกิจกรรมของหน่วยนี้พบปัญหา อุปสรรคเล็กน้อยที่เกิดจากความแตกต่างของนักศึกษาในความคล่องแคล่วและความประณีตในการทำกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยก็สามารถแก้ไขให้การฝึกอบรมดำเนินต่อไปได้ด้วยดี

3.1.7 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม หน่วยที่ 7 การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต

บรรยากาศการฝึกอบรม

- นักศึกษาสนใจและตั้งใจฟัง เมื่อผู้วิจัยเกริ่นนำเกี่ยวกับการดูแลอย่างเอื้ออาทรกับการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย และอธิบายกิจกรรมของหน่วยนี้

- ผู้วิจัยขอให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อย3 กลุ่ม แล้วแจกใบงานและใบคำถามที่นักศึกษาต้องเก็บสาระจาก DVD ที่จะดูมาตอบคำถาม นักศึกษาอภิปรายเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นคำถาม แล้วแบ่งงานกันจับประเด็นจากDVD โดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องบอก

- นักศึกษาดู DVD ประสบการณ์การดูแลบิดาในระยะสุดท้ายของชีวิตอย่างตั้งใจและสนใจ ช่วงท้ายมีนักศึกษาบางคนมีท่าทางเบื่อ บางคนหลับ บอกว่า DVD ยาวเกินไป ปิดไฟดูยิ่งทำให้ง่วง

- นักศึกษากลับมาสดชื่นหลังเวลาพัก และเข้ากลุ่มอภิปรายประเด็นใน DVD อย่างกระตือรือร้น

- มีนักศึกษา 1-2 คน เท่านั้นที่มีประสบการณ์ดูแลผู้ใกล้ชิดที่อยู่ในระยะสุดท้ายของชีวิต ได้บอกเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนในกลุ่มฟัง แต่ได้ข้อมูลที่ผิวเผิน

- นักศึกษาส่วนใหญ่อ่านใบความรู้โดยใช้เทคนิค SQRW และแบ่งงานกันอ่านคนละ 2 ชุด แล้วอภิปรายความรู้ให้กันฟัง ทำให้กระชับเวลาขึ้น

- นักศึกษาช่วยกันเขียนแผนผังความคิดกันอย่างกลมเกลียว และคล่องแคล่ว โดยไม่ได้ขอคำชี้แนะจากผู้วิจัยเลย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มมีท่าทางติดขัดกับการแต่งสถานการณ์ปัญหาตามประเด็นที่กำหนดในใบงาน และขอคำชี้แนะจากผู้วิจัย

- นักศึกษาส่วนใหญ่ตั้งใจและร่วมมือกันแต่งสถานการณ์ แต่บางคนมีท่าทางกระตือรือร้นน้อยลงเมื่อมีความติดขัดในการแต่งสถานการณ์

ความสามารถของนักศึกษา

- นักศึกษาใช้กระบวนการกลุ่มได้ดีขึ้น มีการแบ่งงานกันและแสดงบทบาทของตนได้อย่างเหมาะสม ร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นระบบ

- นักศึกษาสามารถจับประเด็นสำคัญจากการดู DVD ได้ค่อนข้างครบถ้วน

- นักศึกษาสามารถอภิปราย แสดงความคิดเห็นได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล สามารถเลือกประเด็นมาอภิปรายเพื่อตอบคำถามตามใบงานได้ตรงประเด็น บางกลุ่มได้ประเด็นที่ลุ่มลึก

- นักศึกษาสามารถเขียนคำตอบจากการสะท้อนคิดใน DVD ได้ตรงประเด็น สอดคล้องกับคำถาม มีความเป็นเหตุเป็นผลดี ชัดเจนและลุ่มลึกพอควร

- นักศึกษามีทักษะการอ่านดีขึ้น อ่านได้เร็วขึ้น และสามารถจับประเด็นสำคัญมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ช่วยให้กระชับเวลาในการอ่านได้มากขึ้น

- นักศึกษาสามารถจับประเด็นสำคัญ ทั้งจาก DVD และใบความรู้มาเขียนลงแผนผังความคิดได้ครบถ้วน เชื่อมโยงกันดี แต่บางกลุ่ม นำรายละเอียดมาใส่ในแผนผังความคิดน้อยไป ทุกกลุ่มทำได้คล่องแคล่วและใช้เวลาเขียนน้อยกว่าเดิม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาขาดประสบการณ์การดูแลผู้ป่วย ทำให้แต่งสถานการณ์ไม่ค่อยได้ ผู้วิจัยช่วยชี้แนะให้ มีเพียงกลุ่มเดียวที่แต่งสถานการณ์ วิเคราะห์ความต้องการ และวางแผนการดูแลได้สอดคล้องกันดี ส่วนกลุ่มอื่นทำได้พอใช้

ความสำเร็จ

- นักศึกษามีความตั้งใจและสนใจทำกิจกรรมดี กระตือรือร้นที่จะทำ แม้มีบางช่วงง่วงนอนบ้าง

- นักศึกษาและผู้วิจัยมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีความสนิทสนมคุ้นเคย พูดคุยเล่น ซักถามและขอความช่วยเหลือจากผู้วิจัยขณะทำกิจกรรม

- นักศึกษามีความคล่องในการใช้ทักษะต่างๆ มากขึ้น ทั้งการคิดและการปฏิบัติ

ปัญหา อุปสรรค และการแก้ปัญหา

- DVD ประสบการณ์การดูแลบิดาในระยะสุดท้ายของชีวิต ยาวเกินไป ใช้เวลาประมาณ 1 ชม. ทำให้นักศึกษาเบื่อและง่วง ผู้วิจัยต้องคอยเข้าไปกระตุ้นซักถามประเด็นที่นักศึกษาจับได้เป็นระยะ

- นักศึกษาบางกลุ่มแบ่งสมาชิกเป็น 2 ทีม แล้วแบ่งกันอภิปรายประเด็นคำถามที่ตนรับผิดชอบ ผู้วิจัยขอให้นักศึกษากลับเข้ากลุ่มอภิปรายร่วมกันให้เสร็จก่อนแล้วจึงแบ่งงานกันทำ

- นักศึกษาขาดประสบการณ์การดูแลผู้ป่วย ทำให้ขาดข้อมูลมาแต่งสถานการณ์ตามประเด็นที่กำหนดในใบงาน ผู้วิจัยจึงต้องช่วยให้ข้อมูลสภาพอาการผู้ป่วย แล้วให้นักศึกษาช่วยกันขยายรายละเอียดเกี่ยวกับปฏิกิริยาต่อความตาย รวมทั้งวิเคราะห์ความต้องการด้านจิตวิญญาณ และวางแผนให้การดูแลให้สอดคล้องกับสถานการณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาจสรุปได้ว่า นักศึกษายังแสดงการยอมรับ ให้ความสนใจ และร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยสัมพันธภาพที่ดีกับผู้วิจัย โดยกิจกรรมนำของหน่วยนี้ คือ การดู DVD ประสบการณ์การดูแลบิดาในระยะสุดท้ายของชีวิต ที่สามารถสะท้อนสาระความรู้ให้นักศึกษาจับประเด็นสำคัญออกมาได้ตามวัตถุประสงค์ แม้ว่าจะน่าเบื่ออยู่บ้างเนื่องจากยาวเกินไป สำหรับกิจกรรมการนำความรู้มาแต่งสถานการณ์ปัญหาผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต วิเคราะห์ความต้องการ และวางแผนให้การดูแลนั้น อาจเกิดความติดขัดบ้างเกี่ยวเนื่องจากการขาดประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยของนักศึกษา ทำให้ยากในการแต่งสถานการณ์ ซึ่งผู้วิจัยก็สามารถแก้ไขให้กิจกรรมดำเนินต่อไปได้ นอกจากนั้นยังคงพบปัญหาการพยายามลัดขั้นตอนโดยแบ่งกันอภิปรายและตอบคำถามในบางกลุ่ม ที่ผู้วิจัยก็ดึงกลับเข้ามาร่วมอภิปรายด้วยกันได้ ในหน่วยสุดท้ายนี้ พบว่า นักศึกษามีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลายด้าน ได้แก่ การจับประเด็นสะท้อนคิด การอภิปราย การเขียน การอ่าน และกระบวนการกลุ่ม นอกจากนั้นในหน่วยนี้ ผู้วิจัยยังรู้สึกถึงความสำเร็จของการฝึกอบรมประการหนึ่งที่เป็นผลต่อเนื่องมาตั้งแต่การฝึกอบรมหน่วยแรกถึงหน่วยสุดท้าย คือ สัมพันธภาพของนักศึกษากับผู้วิจัยที่จะมีต่อกันต่อไปภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรมอย่างศิษย์กับครู

จากการวิเคราะห์เนื้อหาบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรมของกลุ่มฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย หน่วย 1-7 นั้น อาจสรุปได้ว่า กิจกรรมการฝึกอบรมช่วยให้นักศึกษาพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้หลายด้าน มีทั้งความสามารถที่พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ได้แก่ การเขียนแผนผังความคิด โดยนักศึกษาสามารถดึงประเด็นสำคัญของข้อมูลทั้งจากการศึกษาผู้ป่วย และ/หรือการอ่านใบความรู้มาเขียนลงแผนผังความคิดได้อย่างเชื่อมโยงกัน และเขียนได้ถูกต้องตามหลักการของการเขียนแผนผังความคิด

ส่วนความสามารถที่พัฒนาตามมา ได้แก่ ทักษะกระบวนการกลุ่ม การอภิปราย การสะท้อนคิด การสร้างสัมพันธภาพและการเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วย การวิเคราะห์ปัญหาการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ การอ่าน และการเขียนรายงาน

- ทักษะกระบวนการกลุ่ม นักศึกษามีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนในกระบวนการกลุ่มมากขึ้น มีการวางแผน แบ่งงานกันและร่วมมือกันทำงาน สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนใหม่และสร้างสัมพันธภาพระหว่างการทำงานร่วมกันได้ดี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- การอภิปราย นักศึกษามีการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล มีการคิดวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ อย่างหลากหลายและลุ่มลึกมากขึ้น

- การสะท้อนคิด นักศึกษามองเห็นประเด็นการเรียนรู้ที่สำคัญและน่าสนใจจากการศึกษาผู้ป่วย การดู DVD การฟังประสบการณ์การดูแล ได้มากขึ้น มีทั้งการสะท้อนคิดด้านสาระความรู้ ด้านอารมณ์ความรู้สึก และด้านทัศนคติ

- การสร้างสัมพันธภาพและการเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วยก็เป็นความสามารถที่นักศึกษาพัฒนาไปได้มาก แต่เป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป เริ่มจากความกลัวและกังวลไปสู่ความคุ้นเคยและสนุกสนานที่ได้พูดคุยกับผู้ป่วย และตั้งแต่การไม่รู้จะตั้งคำถามอย่างไรจนสามารถสัมภาษณ์ข้อมูลผู้ป่วยได้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของใบงาน

- การวิเคราะห์ปัญหาและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหา นักศึกษาค่อยๆ พัฒนาจากการวิเคราะห์ปัญหาที่ผิวเผินและแก้ปัญหาที่ไม่ครอบคลุม ไปสู่การวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้สอดคล้องและตรงประเด็นมากขึ้น

- การอ่าน นักศึกษาพัฒนาจากการอ่านที่ช้า ไม่ค่อยมีสมาธิกับการอ่าน จับประเด็นไม่ค่อยได้ ไปสู่การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

- การเขียน นักศึกษามีการพัฒนาในเรื่องนี้ค่อนข้างช้า โดยมีการเขียนที่เป็นประเด็น และมีการขยายความที่มีความสอดคล้องและชัดเจนมากขึ้น

อย่างไรก็ตามความสามารถบางอย่างมิได้มีพัฒนาการแบบเพิ่มขึ้นเป็นลำดับจากหน่วยแรกไปยังหน่วยสุดท้าย บางหน่วยที่สาระการเรียนรู้เป็นเรื่องเข้าใจยากก็อาจพบว่านักศึกษามีความสามารถบางอย่างยังไม่ดีนัก ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วย การวิเคราะห์ปัญหา การสะท้อนคิด และการเขียนรายงาน

นอกจากนั้นยังพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถในการนำเสนอรายงานได้ดีตั้งแต่หน่วยแรก โดยสามารถถ่ายทอดสาระตามรายงานได้อย่างเชื่อมโยง เป็นเหตุเป็นผล และมีการขยายความที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และความสามารถนี้ยังคงดีสม่ำเสมอจนกระทั่งหน่วยสุดท้าย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรมของกลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style)

3.2.1 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม หน่วยที่ 1 การพยาบาลแบบองค์รวม

บรรยากาศการฝึกอบรม

- นักศึกษาฟังผู้วิจัยเกริ่นนำและชี้แจงกิจกรรมการฝึกอบรมอย่างเงียบๆ ไม่ซักถาม ไม่ค่อยกระตือรือร้นท่าที่ควร

- นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม อ่านทำความเข้าใจใบงานอย่างเงียบๆ ยังไม่ทำอะไร รอให้ผู้วิจัยบอก

- นักศึกษาแยกย้ายกันไปเข้า Expert Group ต่างคนต่างอ่านใบความรู้อย่างเงียบๆ หลังอ่านจบจึงอภิปรายความรู้ร่วมกัน แต่อภิปรายได้ไม่มากนัก เพราะเวลามีจำกัด

- เมื่อนักศึกษากลับเข้า Home Group เริ่มมีท่าทางกระตือรือร้นขึ้น ผลัดกันอธิบายสาระที่ตนได้อ่านมา บางกลุ่มนำกระดานมาเขียนอธิบาย มีการซักถามกันไม่ค่อยมาก บางคนอธิบายอย่างฉะฉาน บางคนอธิบายไม่ค่อยได้ ใช้การอ่านสาระสำคัญจากใบงานให้เพื่อนฟัง

- นักศึกษาทำแบบทดสอบความรู้อย่างตั้งใจ เมื่อผู้วิจัยเฉลยโดยให้นักศึกษาแลกกันตรวจ นักศึกษามีท่าทางตั้งใจฟังและมีเสียงฮือฮาเมื่อเฉลยคำตอบแต่ละข้อ

- นักศึกษานั่งคิดกันเงียบๆ เคร่งเครียดเล็กน้อย พยายามช่วยกันคิดหาคำตอบแต่ละสถานการณ์โดยไม่ค่อยอภิปรายร่วมกัน บางกลุ่มมีเสียงหยอกล้อและหัวเราะเป็นระยะ

- นักศึกษาแบ่งกันเขียนคำตอบลงในรายงานภายหลังร่วมกันคิดคำตอบ

- นักศึกษาใช้เวลาทำกิจกรรมวิเคราะห์สถานการณ์และแก้ปัญหาค่อนข้างนาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาเริ่มมีท่าทางกระตือรือร้นขึ้นเมื่อวางแผนแสดงบทบาทสมมติ ภายหลังช่วยกันวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาและวางแผนการดูแล ทุกคนมีส่วนร่วมในการเตรียมบทบาทสมมติ

- นักศึกษาแสดงบทบาทสมมติอย่างตั้งใจ บรรยากาศสนุกสนานมากขึ้นกว่าเดิม นักแสดงบางกลุ่มไม่ค่อยกล้าแสดงออก แต่ก็สามารถสื่อเรื่องราวได้เข้าใจ

- นักศึกษาแบ่งกลุ่มเดิมมาจับกลุ่มใหม่ ตามเงื่อนไขของใบงาน นักศึกษามีท่าทางไม่ค่อยสนิทสนมกับสมาชิกกลุ่มใหม่เท่ากลุ่มเดิม

- นักศึกษาสะท้อนคิดบทบาทสมมติร่วมกับสมาชิกกลุ่มใหม่ มีท่าทางติดขัด บอกว่า ไม่รู้จะสะท้อนคิดอะไร ไม่เข้าใจการสะท้อนคิด

- นักศึกษาไม่ค่อยเข้าใจคำสั่งกิจกรรมการสะท้อนคิดบทบาทสมมติตามใบงาน สมาชิกกลุ่มหนึ่งทำผิดบทบาท ผู้ที่เป็นนักแสดงมาเป็นประธานกลุ่ม ร่วมตั้งประเด็นสะท้อนคิด

- นักศึกษาร่วมกันสะท้อนคิดอย่างตั้งใจ มีการอภิปราย พูดคุยในกลุ่มกันมากขึ้น แต่จะพูดน้อยลงเมื่อผู้วิจัยเข้าไปฟังการอภิปราย

- นักศึกษาใช้เวลาทำกิจกรรมสะท้อนคิดค่อนข้างนาน มีบรรยากาศเคร่งเครียดเล็กน้อย แต่บางกลุ่มก็มีเสียงหัวเราะ หยอกล้อกัน

- ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานอย่างเรียบๆ นักศึกษากลุ่มอื่นสนใจฟังดี ไม่มีการซักถาม ไม่มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

- นักศึกษาตอบคำถามท้ายหน่วยอย่างตั้งใจ บางคนทำเร็วกว่าคนอื่นมาก บางคนทำช้ามาก แต่นักศึกษาที่เสร็จก่อนก็ยอมรอเพื่อนที่ยังไม่เสร็จอย่างสงบ เพื่อฟังเฉลยคำตอบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสามารถของนักศึกษา

- นักศึกษาไม่ค่อยเข้าใจกิจกรรมตามใบงาน ต้องอธิบายชี้แจงเพิ่มเติมขณะทำกิจกรรม

- นักศึกษาไม่ค่อยเข้าใจบทบาทของแต่ละคนในกระบวนการกลุ่ม ไม่มีผู้ทำหน้าที่นำกระบวนการกลุ่มที่ชัดเจน ต่างคนต่างแสดงความคิดเห็นเมื่อต้องการ

- นักศึกษาบางคนมีการถ่ายทอดความรู้ที่ได้อ่านมาด้วยภาษาของตนเองไม่ค่อยดีนัก แต่ส่วนใหญ่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ดีพอใช้

- นักศึกษามีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นไม่กว้างขวางอภิปรายน้อยประเด็นอภิปรายผิวเผิน ไม่ค่อยแสดงความเป็นเหตุเป็นผลมากนัก

- นักศึกษาเขียนคำตอบในรายงานได้ตรงประเด็น แต่เป็นประเด็นสั้นๆ ไม่ค่อยมีส่วนขยาย แต่มีความเชื่อมโยงกัน

- นักศึกษาวิเคราะห์ปัญหา สถานการณ์ผู้ป่วยได้ตรงประเด็น แต่ไม่ค่อยลุ่มลึก การวางแผนการดูแลยังไม่ครอบคลุม แต่มีการสอดคล้องกับปัญหาดี

- นักศึกษาไม่เข้าใจการสะท้อนคิด ไม่ค่อยเห็นประเด็นที่จะนำมาสะท้อนคิด หรือมองประเด็นสะท้อนคิดไม่ลุ่มลึก สรุปความรู้จากการสะท้อนคิดไม่ค่อยสอดคล้องกับประเด็นสะท้อนคิด มีเพียงกลุ่มเดียวที่ได้ประเด็นสะท้อนคิดที่น่าสนใจ และสรุปความรู้ได้เชื่อมโยงกับประเด็นสะท้อนคิด

- ตัวแทนกลุ่มสามารถนำเสนอผลงานกลุ่มได้ชัดเจน

ความสำเร็จ

- ผู้วิจัยสามารถกระตุ้นให้นักศึกษาทำกิจกรรมจนบรรลุวัตถุประสงค์ได้ทุกใบงาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปัญหา อุปสรรค และการแก้ปัญหา

- นักศึกษาเข้าฝึกอบรมอย่างไม่กระตือรือร้น บางคนเงียบเฉย บางคนมีท่าทางเบื่อ แต่ก็ให้ความร่วมมือในกาทำกิจกรรมต่างๆ ผู้วิจัยพยายามเข้าไปกระตุ้นในกลุ่มย่อยเป็นระยะ ใช้เสียงดังและน้ำเสียงผ่อนคลาย หากิจกรรมผ่อนคลายเข้ามาให้นักศึกษามีส่วนร่วม เช่น การแสดงท่าประจำกลุ่มย่อยของสมาชิกทุกคนก่อนตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน ก็ช่วยให้บรรยากาศผ่อนคลายและกระตือรือร้นขึ้นบ้าง

- นักศึกษาใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ นาน เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา และการสะท้อนคิด เนื่องจากคิดวิเคราะห์ไม่คล่องมองไม่เห็นประเด็นสะท้อนคิด นักศึกษามีท่าทางเบื่อ ผู้วิจัยเข้าไปชี้แนะเป็นระยะ และเร่งเวลา นักศึกษาพยายามช่วยกันคิดและกระตือรือร้นมากขึ้น

อาจสรุปได้ว่า บรรยากาศการฝึกอบรมของหน่วยนี้ นักศึกษาเข้าฝึกอบรมแบบไม่ค่อยกระตือรือร้น แต่ก็ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมอย่างเชื่อฟัง บรรยากาศการฝึกอบรมจึงไม่ค่อยสนุกในช่วงแรก นักศึกษาบางคนทำกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เต็มที่ โดยเฉพาะการอภิปราย แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้ ในช่วงหลังบรรยากาศผ่อนคลายมากขึ้น ช่วงกิจกรรมวางแผนแสดงบทบาทสมมติ นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมและกระตือรือร้นมากขึ้น ส่วนกิจกรรมขั้นสุดท้าย คือ กิจกรรมสะท้อนคิดบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาไม่ค่อยเข้าใจและติดขัดในการหาประเด็นสะท้อนคิด ทำให้เคร่งเครียดขึ้นเล็กน้อย ในหน่วยนี้ ผู้วิจัยพบว่านักศึกษาขาดทักษะการเรียนรู้หลายด้าน ได้แก่ ทักษะกระบวนการกลุ่ม การอภิปราย การเขียน การวิเคราะห์ปัญหาและการวางแผนแก้ปัญหา การสะท้อนคิดและการสรุปความรู้ กิจกรรมของหน่วยนี้สามารถดำเนินไปได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรม แม้จะพบปัญหา อุปสรรคบ้างเกี่ยวข้องกับความไม่กระตือรือร้น และการนิ่งเงียบของนักศึกษา แต่ผู้วิจัยก็สามารถดึงให้นักศึกษาร่วมในกิจกรรมได้จนบรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากนั้นยังพบปัญหาเรื่องการควบคุมเวลาแต่ละกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยสามารถแก้ไขไปได้ระดับหนึ่ง และจะนำไปปรับปรุงในหน่วยต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.1.2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม หน่วยที่ 2 ช่วยผู้ป่วยให้นอนหลับ

บรรยากาศการฝึกอบรม

- นักศึกษาสนใจและตั้งใจฟัง เมื่อผู้วิจัยนำการตอบคำถามท้ายหน่วยของหน่วยที่ 1 มาให้ข้อมูลย้อนกลับโดยรวมแก่นักศึกษา และแนะนำวิธีเขียนตอบคำถามที่ดี

- นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อยกันอย่างกระตือรือร้น สมาชิกแต่ละกลุ่มคล้ายกลุ่มย่อยของหน่วยเดิม ผู้วิจัยจึงขอให้จัดกลุ่มใหม่ นักศึกษาต่อรองขอจัดกลุ่มแบบเดิม

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มตามที่ผู้วิจัยชี้แนะ

- นักศึกษาช่วยกันอ่านทำความเข้าใจใบงาน แล้วแยกกันอ่านใบความรู้อย่างเงียบๆ

- นักศึกษาใช้เวลาในการอ่านค่อนข้างนาน บางคนมีท่าทางง่วง เมื่อบอกว่าใบความรู้มีมาก อ่านแล้วง่วง

- ผู้วิจัยแนะให้นักศึกษาแบ่งกันอ่านแล้วผลัดกันสรุปประเด็นสำคัญให้เพื่อนในกลุ่มฟัง นักศึกษาดูกระฉับกระเฉงขึ้น

- นักศึกษาช่วยกันคิดรูปแบบการพยาบาลอย่างตั้งใจ และให้ความสนใจ เมื่อผู้วิจัยทบทวนวิธีเขียนรูปแบบการพยาบาล และชี้แนะตามกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มใช้เวลาเขียนรูปแบบการพยาบาลค่อนข้างนาน

- นักศึกษามีเวลาจำกัดในการร่วมกันวางแผนการทดลองใช้รูปแบบการพยาบาลและเขียนแผนการทดลอง เนื่องจากใช้เวลาในกิจกรรมที่ผ่านมานานเกินไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษามีท่าทางตื่นเต้นและสีหน้าวิตกกังวลก่อนขึ้นศึกษาบนหอผู้ป่วย

- ช่วงแรกที่พูดคุยกับผู้ป่วยนักศึกษามีท่าทางตื่นเต้น พูดคุยกับผู้ป่วยไม่เป็นธรรมชาติ บางคนไม่กล้าพูดคุยกับผู้ป่วย พูดคุยอยู่ช่วงเวลาหนึ่งก็ปรับตัวได้ กล้าพูดคุยมากขึ้น กระตือรือร้นที่จะซักถาม ให้คำแนะนำ และทำการพยาบาลเล็กน้อยตามที่วางแผนไว้ในรูปแบบการพยาบาล

- ผู้ป่วยส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือดี ช่วยให้นักศึกษาปรับตัวได้เร็ว แต่ผู้ป่วยบางคนไม่ค่อยพูด ทำให้นักศึกษาไม่กล้าพูดคุยกับผู้ป่วย

- นักศึกษาบางกลุ่มไม่ได้ทำกิจกรรมการพยาบาลอย่างครบถ้วนตามที่วางแผนในรูปแบบการพยาบาล มักได้สัมภาษณ์ พูดคุย ให้คำแนะนำ และให้การพยาบาลเล็กน้อย เนื่องจากโอกาสไม่อำนวย

- นักศึกษาบางกลุ่มได้ให้การพยาบาลผู้ป่วยอย่างครบถ้วนตามรูปแบบการพยาบาล และผู้ป่วยพึงพอใจ นักศึกษามีสีหน้าที่มีความสุข และภาคภูมิใจ

- นักศึกษาส่วนใหญ่ลงมาจากหอผู้ป่วยอย่างมีความสุข นำประสบการณ์การศึกษาของตนมาเล่าให้เพื่อนคนอื่นในกลุ่มฟัง นักศึกษาคนหนึ่งบอกว่า ไม่กลัวการขึ้นไปศึกษาผู้ป่วยแล้ว รู้สึกภูมิใจที่ได้ช่วยผู้ป่วยให้สุขสบาย

- นักศึกษาอภิปรายผลการใช้รูปแบบการพยาบาลร่วมกันอย่างตั้งใจ โดยใช้เวลาพอสมควร มีกลุ่มเดียวที่ใช้เวลาไม่นาน เสร็จก่อนกลุ่มอื่นนาน ต้องรอเพื่อน ก็ยอมรออย่างสงบ

- การฝึกอบรมเกินเวลาเล็กน้อย นักศึกษายังให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมจนขั้นสุดท้าย แต่ก็มีท่าทางเหนื่อยล้ากับการเรียนรู้ตลอดทั้งวัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสามารถของนักศึกษา

- นักศึกษาพยายามใช้กระบวนการกลุ่มตามที่ผู้วิจัยชี้แนะ บางคนยังแสดงบทบาทของตนได้ไม่ดีนัก แต่ก็ช่วยให้การทำงานกลุ่มดีขึ้น

- นักศึกษาใช้เวลาอ่านใบความรู้นาน จับประเด็นไม่ค่อยได้ นักศึกษาคนหนึ่งบอกว่า อ่านผ่านไปแล้วต้องกลับมาอ่านซ้ำ เพราะไม่เข้าใจ

- นักศึกษาอภิปรายแสดงความคิดเห็นในกลุ่มมากขึ้น มีประเด็นคิดที่กว้างขึ้น

- นักศึกษาไม่ค่อยเข้าใจการเขียนรูปแบบการพยาบาล เขียนแต่ละหัวข้อไม่สอดคล้องกัน รายละเอียดไม่ชัดเจน นักศึกษากลุ่มหนึ่งสามารถเขียนรูปแบบการพยาบาลได้ดีเมื่อได้รับการชี้แนะจากผู้วิจัย

- นักศึกษาบางกลุ่มวางแผนการทดลองใช้รูปแบบการพยาบาลได้อย่างรอบคอบและชัดเจน แต่บางกลุ่มมีรายละเอียดของแผนไม่ชัดเจน

- นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วยได้ในระดับพอใช้ ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ลุ่มลึก

- นักศึกษาสามารถถ่ายทอดประสบการณ์การศึกษาผู้ป่วยให้เพื่อนฟังได้ชัดเจน สะท้อนความเข้าใจในประเด็นที่ต้องการศึกษา

- นักศึกษาสรุปการทดลองไม่ค่อยละเอียด วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคของการใช้รูปแบบการพยาบาลที่สร้างขึ้นได้ไม่ลึกซึ้ง และให้แนวทางปรับปรุงรูปแบบการพยาบาลไม่สอดคล้องกับบางปัญหา

- ตัวแทนกลุ่มแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานกลุ่มได้ชัดเจน มีส่วนขยายมากกว่าในรายงาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสำเร็จ

- กิจกรรมการศึกษาผู้ป่วยช่วยให้นักศึกษาหลายคนภาคภูมิใจในการดูแลผู้ป่วยครั้งแรก และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพให้แก่นักศึกษา

- นักศึกษาส่วนใหญ่ปรับตัวได้ดี สามารถเรียนรู้จากการศึกษาผู้ป่วยได้เมื่อพูดคุยกับผู้ป่วยไม่นาน

ปัญหา อุปสรรค และการแก้ปัญหา

- นักศึกษาใช้เวลาอ่านใบความรู้นาน จับประเด็นไม่ค่อยได้ ไม่มีสมาธิในการอ่าน ง่วงและเบื่อที่จะอ่าน เพราะใบความรู้มีมาก ผู้วิจัยเข้าไปกระตุ้นและแนะนำเทคนิคการอ่านแบบ SQRW ให้แก่นักศึกษาหน้าชั้นเรียน ให้นักศึกษาฝึกอ่านตามเทคนิคที่แนะนำ และแบ่งกันอ่านใบความรู้ แล้วนำความรู้มาพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน นักศึกษาพยายามทำตามที่ผู้วิจัยแนะนำ มีท่าทางกระตือรือร้นขึ้น และกระชับเวลาขึ้น

- นักศึกษาใช้เวลาทำบางกิจกรรม เช่น การอ่าน การเขียนรูปแบบการพยาบาล นานกว่าที่กำหนด ทำให้กระทบต่อเวลาทำกิจกรรมถัดไป ได้แก่ การวางแผนทดลองใช้รูปแบบการพยาบาล การอภิปรายปัญหา อุปสรรค และแนวทางปรับปรุงรูปแบบการพยาบาล ผู้วิจัยพยายามเข้าไปกระตุ้นการอภิปราย และชี้แนะแต่ละกลุ่มย่อย ช่วยกระชับเวลาได้ไม่มาก

อาจสรุปได้ว่า บรรยากาศการฝึกอบรมของ หน่วยที่ 2 เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น นักศึกษาร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมอย่างกระตือรือร้นมากขึ้น สนใจและตั้งใจทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งมีกิจกรรมที่แปลกใหม่จากหน่วยเดิมหลายกิจกรรม กิจกรรมการนำรูปแบบการพยาบาลไปทดลองใช้กับผู้ป่วยเป็นกิจกรรมที่สร้างความตื่นเต้น และวิตกกังวลแก่นักศึกษามาก แต่นักศึกษาส่วนใหญ่ก็ปรับตัวได้เร็ว และหลายคนรู้สึกมีความสุขและมีทัศนคติที่ดีต่อการขึ้นไปศึกษาบนหอผู้ป่วย ส่วนกิจกรรมอื่นๆ นักศึกษาให้ความร่วมมือ ช่วยกันทำกิจกรรมอย่างตั้งใจ ในหน่วยนี้ นักศึกษายังไม่คล่องในการสร้างรูปแบบการพยาบาล การวางแผนการทดลอง การสรุปการทดลองใช้รูปแบบการพยาบาล รวมทั้งยังอ่านไม่มีประสิทธิภาพ จึงทำให้ใช้เวลาทำแต่ละ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิจกรรมนาน กระทบต่อเวลาของกิจกรรมถัดไป ซึ่งผู้วิจัยก็พยายามแก้ไขไปได้ระดับหนึ่งและจะนำไปปรับปรุงในหน่วยต่อไป หากนักศึกษามีทักษะ และมีความคล่องในการทำกิจกรรมดังกล่าวมากขึ้นจะทำให้ใช้เวลาลดลงไปได้ สำหรับความสามารถของนักศึกษาที่พัฒนาขึ้นบ้าง ได้แก่ ทักษะกระบวนการกลุ่ม ส่วนความสามารถอื่นๆ ที่ยังไม่เห็นการพัฒนา ได้แก่ การอ่าน และการเขียนรายงานต่างๆ

3.1.3 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม หน่วยที่ 3 การบรรเทาความเจ็บปวด

บรรยากาศการฝึกอบรม

- ผู้วิจัยให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อย3 กลุ่ม คละนักศึกษาให้ต่างจากกลุ่มย่อยในหน่วยที่ผ่านมา นักศึกษายอมเข้ากลุ่มด้วยดี

- นักศึกษาแยกย้ายกันไปเข้า Expert Group อย่างกระตือรือร้น ต่างคนต่างอ่านใบความรู้ที่ตนได้รับ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะได้รับใบความรู้หลายชุด ผู้วิจัยแจกให้ไม่ครบจำนวนสมาชิกเพื่อให้แบ่งกันอ่าน นักศึกษาบางคนใช้เทคนิคการอ่านที่ผู้วิจัยแนะนำ แต่ยังคงใช้เวลาอ่านนาน บางคนมีท่าทางง่วงนอน

- นักศึกษากระฉับกระเฉงขึ้นขึ้นเมื่อกลับเข้า Home Group ผลัดกันอธิบายสาระที่ได้จากการอ่านใบความรู้

- นักศึกษาช่วยกันคิดรูปแบบการพยาบาลอย่างกระตือรือร้น พร้อมกับเตรียมการทดลองใช้รูปแบบการพยาบาล โดยพยายามใช้กระบวนการกลุ่ม มีการแบ่งกันเตรียมเพลงที่จะนำไปใช้ และซ้อมขั้นตอนการนำรูปแบบการพยาบาลไปใช้ ทุกคนช่วยกันทำกิจกรรมอย่างสนุกสนาน แต่ละกลุ่มใช้เวลาในการทำกิจกรรมเหล่านี้นาน

- นักศึกษามีเวลาจำกัดในการเขียนแผนการทดลองใช้รูปแบบการพยาบาล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาคุ้นเคยกับผู้วิจัยมากขึ้น มีหลายคนซักถามและขอคำชี้แนะในการทำกิจกรรมต่างๆ ไม่ค่อยกังวลกับการมีผู้วิจัยมาฟังการอภิปราย

- นักศึกษามีท่าทางกระตือรือร้นที่จะขึ้นไปทดลองใช้รูปแบบการพยาบาล บางคนมีท่าทางตื่นเต้นเล็กน้อย

- นักศึกษาสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วยได้เร็วขึ้น กล้าซักถามพูดคุยกับผู้ป่วยมากขึ้น

- นักศึกษาทุกกลุ่มได้ทดลองใช้รูปแบบการพยาบาลตามที่วางแผนไว้อย่างสมบูรณ์ มีการปรับกิจกรรมบ้างเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพผู้ป่วย

- ผู้ป่วยทุกคนชื่นชอบกับกิจกรรมการบรรเทาความเจ็บปวดที่นักศึกษานำไปทดลองใช้กับผู้ป่วย นักศึกษามีท่าทางเป็นสุขและภาคภูมิใจมาก

- นักศึกษาทุกกลุ่มใช้เวลาขึ้นไปทดลองรูปแบบการพยาบาลไม่นาน ก็กลับลงจากหอผู้ป่วยเพื่ออภิปรายและเขียนบันทึกการศึกษาผู้ป่วยและบันทึกสรุปการทดลอง โดยใช้เวลาเขียนไม่นาน

ความสามารถของนักศึกษา

- นักศึกษายังคงอ่านช้าและอ่านซ้ำไปมา ไม่ค่อยมีสมาธิในการอ่าน มีนักศึกษาไม่กี่คนที่มีทักษะการอ่าน อ่านได้เร็ว

- นักศึกษากล้าอภิปรายแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ประเด็นอภิปรายกว้างขึ้น

- นักศึกษาสามารถถ่ายทอดสาระสำคัญจากใบความรู้ด้วยภาษาของตนเองได้ดีขึ้น อธิบายชัดเจนขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษามีความเข้าใจรูปแบบการพยาบาลมากขึ้น เขียนได้คล่องขึ้น แต่ละกลุ่มเขียนรูปแบบการพยาบาลได้ค่อนข้างดี มีรายละเอียดพอใช้ ผู้วิจัยชี้แนะเพียงวิธีเขียนและความสอดคล้องระหว่างหัวข้อ ไม่ค่อยได้ชี้แนะสาระการบรรเทาความเจ็บปวด

- นักศึกษามีการวางแผนทดลองร่วมกัน เตรียมสื่อและอุปกรณ์ที่จะนำไปใช้กับผู้ป่วยดี แต่เขียนแผนการทดลองไม่ค่อยละเอียด

- นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วยได้ดีขึ้น กล้าพูดคุย ซักถามผู้ป่วยได้ตรงประเด็น แต่เข้าถึงข้อมูลได้ไม่ลุ่มลึก

- นักศึกษาสามารถให้การพยาบาลผู้ป่วยตามที่วางแผนไว้ได้ประทับใจผู้ป่วย

- นักศึกษายังวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคของการทดลองใช้รูปแบบการพยาบาลไม่ลุ่มลึก แต่ให้แนวทางแก้ปัญหาได้สอดคล้องกับปัญหามากขึ้น

ความสำเร็จ

- นักศึกษานำรูปแบบการพยาบาลที่สร้างขึ้นไปใช้ได้อย่างสมบูรณ์ ได้ผลลัพธ์ที่ดี ผู้ป่วยชื่นชอบมากและนักศึกษาภาคภูมิใจในตนเอง

ปัญหา อุปสรรค และการแก้ปัญหา

- นักศึกษาใช้เวลาช่วงการอ่านใบความรู้ การสร้างรูปแบบการพยาบาลและการเตรียมการทดลองนาน ทำให้มีเวลาเขียนแผนการทดลองจำกัด ทำให้รายงานการวางแผนการทดลองนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงไม่ค่อยสมบูรณ์ ใส่รายละเอียดไม่ชัดเจน ประกอบกับนักศึกษายังขาดทักษะการเขียนรายงาน ที่มักเขียนเป็นประเด็นสั้นๆ ขาดการขยายความ จึงมีผลต่อการประเมินคะแนนรายงาน ผู้วิจัยพยายามเข้าไปกระตุ้นให้เขียนรายละเอียดให้ชัดเจนและแนะนำให้อ่านเกณฑ์ให้คะแนนรายงาน นักศึกษาปรับปรุงรายงานได้บางส่วน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาจสรุปได้ว่า นักศึกษาเริ่มมีความคุ้นเคยกับการเรียนรู้ตามกิจกรรมการฝึกอบรมและยอมรับวิธีการเรียนรู้แบบนี้มากขึ้น โดยกิจกรรมของหน่วยนี้มีความคล้ายกับหน่วยที่ผ่านมา ทำให้นักศึกษามีความเข้าใจการทำกิจกรรมต่างๆ ทำได้คล่องแคล่วมากขึ้น มีการร่วมมือกันทำงานเป็นระบบมากขึ้น แต่ละคนพยายามมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม ตั้งใจและพยายามทำผลงานออกมาให้ดี ในหน่วยนี้ผู้วิจัยพบว่า นักศึกษามีการพัฒนาความสามารถหลายด้าน ได้แก่ การอภิปราย การถ่ายทอดสาระสำคัญจากใบความรู้ การสร้างรูปแบบการพยาบาล การสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วย อย่างไรก็ตามนักศึกษายังคงต้องการฝึกฝน พัฒนาทักษะอีกหลายด้านเช่นกัน ได้แก่ การอ่าน การเขียนแผนการทดลอง การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคการทดลอง ทั้งนี้ทักษะการเขียนของนักศึกษาเป็นปัญหาอุปสรรคอย่างหนึ่งของหน่วยนี้ ที่มีผลต่อการประเมินคะแนนรายงาน นอกจากนั้นยังพบปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการควบคุมเวลาช่วงอ่านใบความรู้ สร้างและเขียนรูปแบบการพยาบาล ซึ่งผู้วิจัยก็พยายามแก้ไขโดยกระชับเวลาในกิจกรรมช่วงต่อไป ทำให้ผลงานของนักศึกษาไม่สมบูรณ์นัก

3.1.4 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม หน่วยที่ 4 ช่วยผู้ป่วยปรับตัวเมื่ออยู่โรงพยาบาล

บรรยากาศการฝึกอบรม

- นักศึกษาให้ความสนใจและตั้งใจฟังดี เมื่อผู้วิจัยนำการตอบคำถามท้ายหน่วย ที่ 3 มาให้ข้อมูลย้อนกลับโดยรวมแก่นักศึกษา เน้นการเขียนอย่างเป็นประเด็นและชัดเจน รวมทั้งนำการเขียนรูปแบบการพยาบาล แผนการทดลอง การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขรูปแบบการพยาบาลมาอธิบายการเขียนให้นักศึกษาเพิ่มเติม โดยนำตัวอย่างจากการเขียนในครั้งก่อนมาให้ข้อมูลย้อนกลับด้วย

- นักศึกษาแบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อย โดยคละนักศึกษาให้สมาชิกไม่ซ้ำเดิม ผู้วิจัยขอให้นักศึกษาที่ไม่เคยเป็นประธานและเลขานุการมารับบทบาท นักศึกษาทำตามโดยไม่ต่อรอง

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มใช้กระบวนการกลุ่ม ร่วมกันอ่านทำความเข้าใจใบงาน แล้วทำกิจกรรมตามใบงานอย่างกระฉับกระเฉง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาต่างคนต่างอ่านใบความรู้ โดยส่วนใหญ่พยายามฝึกใช้เทคนิคการอ่าน SQRW นักศึกษาใช้เวลาไม่นานในการอ่าน

- นักศึกษาร่วมกันอภิปรายความรู้จากการอ่านใบความรู้และแนวปฏิบัติการรับใหม่ผู้ป่วย อย่างกว้างขวาง ทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปราย และมีการอภิปรายเชิงเหตุเชิงผลมากขึ้น

- นักศึกษาระดมสมองร่วมกันสร้างรูปแบบการพยาบาลอย่างตั้งใจ โดยผู้วิจัยเข้าไปชี้แนะแต่ละกลุ่มอย่างใกล้ชิด นักศึกษาพยายามทำตามคำแนะนำของผู้วิจัย

- นักศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา แล้วนำรูปแบบการพยาบาลที่สร้างขึ้นไปใช้แก้ปัญหา พร้อมกับวางแผนแสดงบทบาทสมมติกันอย่างสนุกสนานและตั้งใจ

- นักแสดงบทบาทสมมติส่วนใหญ่แสดงบทบาทของตนได้ดี สร้างบรรยากาศที่สนุกสนานและผ่อนคลาย

- นักศึกษาช่วยกันสะท้อนคิดและสรุปความรู้อย่างกระตือรือร้น ตัวแทนกลุ่มนำเสนอได้ชัดเจน

- การฝึกอบรมเสร็จก่อนเวลาที่กำหนด 30 นาที

ความสามารถของนักศึกษา

- นักศึกษาสามารถใช้กระบวนการกลุ่มในการทำกิจกรรมได้คล่องขึ้น มีความร่วมมือและแบ่งงานกันอย่างทั่วถึง

- นักศึกษาอ่านใบความรู้ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ใช้เวลาน้อยลงและจับประเด็นสำคัญมาอภิปรายได้ดีขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษามีการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุเชิงผลมากขึ้น นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายเชิงลึกมากขึ้น

- นักศึกษาเขียนรูปแบบการพยาบาลได้สอดคล้องและชัดเจนมากขึ้น แต่บางกลุ่มยังกำหนดกิจกรรมไม่ครอบคลุม

- ผู้แทนนักศึกษาแต่ละกลุ่มสามารถนำเสนอรูปแบบการพยาบาลได้ชัดเจน อธิบายความเป็นเหตุเป็นผลได้ดี

- นักศึกษาบางกลุ่มยังวิเคราะห์ปัญหาไม่ตรงประเด็น หรือไม่นำความรู้มาอธิบายปัญหา ใช้ความคิดเห็นมาอธิบาย ทำให้ปัญหาไม่หนักแน่น

- นักศึกษาสามารถนำรูปแบบการพยาบาลที่สร้างขึ้นมาใช้ในสถานการณ์ปัญหาได้ดีพอใช้

- นักศึกษาเข้าใจการสะท้อนคิดและการสรุปความรู้จากการสะท้อนคิดได้ดีขึ้นสามารถสะท้อนคิดในประเด็นที่น่าสนใจ และสรุปความรู้ได้สอดคล้องกับประเด็นสะท้อนคิด

- นักศึกษายังขาดทักษะการเขียนรายงาน มักไม่ค่อยนำความรู้เชิงทฤษฎีมาอธิบายสาระที่เขียน

ความสำเร็จ

- “แนวปฏิบัติการรับใหม่ผู้ป่วย” เป็นสื่อที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดีกว่าที่คาดหวัง ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจกิจกรรมการรับใหม่บนหอผู้ป่วยได้ชัดเจน โดยที่นักศึกษาไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน และนำไปสู่การสร้างรูปแบบการพยาบาลเพื่อช่วยผู้ป่วยปรับตัวเมื่อเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลได้ดี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาร่วมกันคิดและทำกิจกรรมกันอย่างกระตือรือร้น และมีบรรยากาศสนุกสนานควบคู่ไปกับความตั้งใจของนักศึกษาในการทำกิจกรรมต่างๆ

- ผู้วิจัยสามารถควบคุมเวลาแต่ละกิจกรรมได้ดีขึ้น การฝึกอบรมเสร็จก่อนเวลา 30 นาที ทำให้นักศึกษาไม่เหนื่อยล้าเกินไป

ปัญหา อุปสรรค และการแก้ปัญหา

- นักศึกษามักวิเคราะห์ อภิปรายปัญหาและเขียนรายงานโดยไม่ค่อยนำความรู้เชิงทฤษฎีมาใช้ มักใช้ความคิดเห็นมาอภิปราย ทำให้ปัญหาไม่หนักแน่น ผู้วิจัยพยายามตรวจงานของแต่ละกลุ่มขณะเขียนรายงาน และชี้แนะให้เพิ่มเติมความรู้เชิงทฤษฎีเข้าไปในการวิเคราะห์ปัญหา ก็ช่วยแก้ปัญหาได้บางส่วน

อาจสรุปได้ว่า นักศึกษามีพฤติกรรมที่สะท้อนการยอมรับกิจกรรมการเรียนรู้ของหน่วยนี้มากขึ้น นักศึกษาให้ความร่วมมือตั้งใจทำกิจกรรมต่างๆ และเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ในหน่วยนี้ นักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ต่างจากหน่วยที่ผ่านมา ได้ฝึกการสร้างรูปแบบการพยาบาลโดยนำแนวปฏิบัติที่ใช้ในหอผู้ป่วยมาเป็นสื่อกระตุ้นการคิด ทำให้นักศึกษาได้คิดและอภิปรายกันอย่างกว้างขวาง นักศึกษาได้ทดลองใช้รูปแบบการพยาบาลกับสถานการณ์ปัญหาโดยไม่ต้องขึ้นไปทดลองกับผู้ป่วยจริง ก็ช่วยให้นักศึกษามีเวลาในการคิดวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้มากขึ้น เวลาการฝึกอบรมกระชับขึ้น นอกจากนั้นนักศึกษายังได้สนุกสนานกับการนำเสนอผ่านบทบาทสมมติ จึงเป็นบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย ผู้วิจัยพบว่า นักศึกษามีการพัฒนาความสามารถหลายด้าน ได้แก่ การใช้กระบวนการกลุ่ม การอภิปราย การสร้างรูปแบบการพยาบาล การสะท้อนคิดและการสรุปการเรียนรู้ แต่ก็พบว่านักศึกษายังขาดทักษะการวิเคราะห์ปัญหา และการเขียนรายงาน การดำเนินกิจกรรมของหน่วยนี้เป็นไปอย่างไหลรื่น มีปัญหา อุปสรรคบ้างเกี่ยวข้องกับทักษะการวิเคราะห์ปัญหาและการเขียน ที่นักศึกษายังต้องการการฝึกฝนเพื่อการพัฒนาต่อไป

3.1.5 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม หน่วยที่ 5 การเสริมพลังอำนาจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บรรยากาศการฝึกอบรม

- นักศึกษาเข้าห้องฝึกอบรมอย่างกระตือรือร้น นั่งรอในห้องเรียนก่อนเวลา

- นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อยอย่างรวดเร็ว ตามเงื่อนไขที่ผู้วิจัยกำหนด

- แต่ละกลุ่มอ่านทำความเข้าใจใบงาน และรีบอ่านใบความรู้กันอย่างตั้งใจ ใช้เวลาอ่านไม่นาน ส่วนใหญ่ใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQRW

- นักศึกษาอภิปรายร่วมกันเพื่อสร้างรูปแบบการพยาบาล มีความติดขัดในการเขียนรูปแบบการพยาบาลมาก อภิปรายกันอยู่นานก็ยังเขียนไม่ออก ผู้วิจัยเข้าไปชี้แนะและยกตัวอย่างกิจกรรมย่อยๆ ให้กับทุกกลุ่ม และเน้นให้เขียนรายละเอียดให้ชัดเจน

- นักศึกษาบอกกับผู้วิจัยว่า สาระเรื่องนี้เข้าใจยาก ทำให้นำไปใช้ยากด้วย

- นักศึกษามีเวลาจำกัดมากในการเขียนแผนการทดลองจึงไม่ได้นำเสนอแผนการทดลองที่ทำเสร็จแล้ว

- นักศึกษาตั้งใจและร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มย่อยมากขึ้น แสดงความคิดเห็นมากขึ้น

- นักศึกษาขึ้นหอผู้ป่วยอย่างกระตือรือร้น ไม่มีท่าทางตื่นเต้นหรือกังวล

- นักศึกษาส่วนใหญ่กล้าพูดคุย สร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วย กล้าซักถามข้อมูลการเจ็บป่วย แต่ไม่ค่อยกล้าถามข้อมูลด้านจิตใจ นักศึกษาคนหนึ่งบอกว่า ไม่รู้จะใช้คำถามอย่างไร กลัวกระทบจิตใจของผู้ป่วย นักศึกษาคนหนึ่งพยายามสัมภาษณ์ข้อมูลด้านจิตใจของผู้ป่วย แล้วผู้ป่วยร้องไห้ จึงไม่กล้าถามต่อ เปลี่ยนเรื่องคุยไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาบางคนไม่ซักถามพูดคุยกับผู้ป่วย คอยจดบันทึกข้อมูลหรือช่วยคิดประเด็นคำถามให้เพื่อนถาม

- นักศึกษาคุ้นเคยกับผู้วิจัยมากขึ้น อภิปรายกันโดยไม่กังวลกับการมีผู้วิจัยคอยฟังการอภิปราย และขอความช่วยเหลือจากผู้วิจัยเมื่อมีการติดขัดในการทำกิจกรรม

- นักศึกษานำรูปแบบการพยาบาลไปใช้ได้ไม่ครบทุกขั้นตอนของการเสริมพลังอำนาจ เนื่องจากต้องทิ้งเวลาก่อนดำเนินกิจกรรมขั้นตอนท้ายๆ

- นักศึกษามีท่าทางกระฉับกระเฉง สีหน้าแววตามีความสุข ไม่เบื่อหน่าย แม้ต้องยืนคุยและฟังผู้ป่วยตลอด2ชั่วโมง

- นักศึกษากลับเข้าห้องเรียน สะท้อนคิดข้อมูลที่ได้จากการศึกษาผู้ป่วย ร่วมกันอย่างเห็นคุณค่า นักศึกษาคนหนึ่งบอกว่ารู้สึกดีใจที่ได้ความรู้ที่มีคุณค่าจากผู้ป่วย

- ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการสะท้อนคิดได้ชัดเจนดี พร้อมเล่ากรณีผู้ป่วยที่ได้ศึกษาที่สะท้อนถึงการเข้าใจความรู้สึกของผู้ป่วย สงสารและเห็นใจผู้ป่วย

ความสามารถของนักศึกษา

- นักศึกษาอ่านได้เร็วขึ้น แต่เข้าใจสาระที่อ่านไม่ลึกซึ้ง ทำให้นำมาเขียนรูปแบบการพยาบาลยาก

- นักศึกษาสามารถแก้รูปแบบการพยาบาลตามคำแนะนำของผู้วิจัยได้ดี มีการเขียนรายละเอียดกิจกรรมที่ชัดเจน

- นักศึกษาสามารถสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วยได้ดี และเข้าถึงข้อมูลของผู้ป่วยได้ดีขึ้น แต่ประเด็นด้านจิตใจยังเข้าถึงไม่ลุ่มลึกนัก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาสามารถสะท้อนคิดการศึกษาปัญหาพลังอำนาจของผู้ป่วยได้ครอบคลุมและชัดเจนพอควร ดีขึ้นกว่าเดิม

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มเขียนแผนการทดลองได้พอใช้ ยังวางแผนเตรียมการไม่ครอบคลุม

ความสำเร็จ

- กิจกรรมการทดลองใช้รูปแบบการพยาบาลกับผู้ป่วยช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการดูแลด้านจิตใจของผู้ป่วยให้แก่นักศึกษา และนักศึกษารู้สึกว่าได้เรียนรู้ข้อมูลที่มีคุณค่า

ปัญหา อุปสรรค และการแก้ปัญหา

- นักศึกษาใช้เวลากับกิจกรรมการสร้างรูปแบบการพยาบาลเกินกว่าเวลาที่กำหนดไปมาก ทำให้กระทบต่อกิจกรรมต่อมา คือ การวางแผนทดลองใช้รูปแบบการพยาบาล ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมเวลาได้ จึงต้องให้นักศึกษาใช้เวลาสั้นๆ วางแผนและเขียนแผนการทดลอง ผู้วิจัยไม่มีโอกาสได้ชี้แนะหรือปรับปรุงแผน นักศึกษาเขียนแผนการทดลองได้ดีพอใช้

- นักศึกษายังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลด้านจิตใจที่ลึกซึ้งของผู้ป่วยได้ อาจารย์นิเทศก์ต้องช่วยชี้แนะหรือสัมภาษณ์เจาะประเด็นให้บ้าง

อาจสรุปได้ว่า นักศึกษายังคงมีพฤติกรรมยอมรับกิจกรรมการเรียนรู้ของหน่วยนี้ แม้ว่านักศึกษาจะมีความติดขัด ยากลำบากในการสร้างรูปแบบการพยาบาลในช่วงแรก แต่ก็ได้รับคำชี้แนะจากผู้วิจัยจนสามารถปรับปรุงรูปแบบการพยาบาลได้ดี และการนำรูปแบบการพยาบาล ไปทดลองใช้กับผู้ป่วยก็ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ที่น่าประทับใจ ซึ่งช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการดูแลด้านจิตใจของผู้ป่วยให้แก่นักศึกษาอีกด้วย ในหน่วยนี้พบว่า นักศึกษามีการพัฒนาทักษะการอ่านได้เร็วขึ้น แต่อาจจับประเด็นหรือทำความเข้าใจสาระไม่ลึกซึ้ง มีการพัฒนาความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วย และเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วย แต่ก็ยังไม่สามารถไปถึงข้อมูลด้านจิตใจที่ลุ่มลึกได้ สามารถสะท้อนคิดประสบการณ์ที่ได้รับจากการทดลองใช้รูปแบบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การพยาบาลได้ดีขึ้น สำหรับปัญหา อุปสรรค ของหน่วยนี้ยังคงเป็นปัญหาเดิม คือ การควบคุมเวลาในกิจกรรมการสร้างรูปแบบการพยาบาลที่กระทบต่อเวลาในการวางแผนการทดลองมากกว่าเดิม ซึ่งผู้วิจัยได้พยายามกระชับเวลาแล้ว แต่ก็ทำได้ไม่มาก นอกจากนั้นยังพบปัญหานักศึกษาไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลด้านจิตใจที่ลุ่มลึกของผู้ป่วยได้ ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้วิจัยต้องฝึกฝนและพัฒนานักศึกษาต่อไป

3.1.6 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม หน่วยที่ 6 ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล

บรรยากาศการฝึกอบรม

- นักศึกษาเข้าห้องฝึกอบรมอย่างกระฉับกระเฉง ให้ความสนใจกับการเกริ่นนำและชี้แจงกิจกรรมของหน่วยนี้

- นักศึกษาฟังการบรรยายของวิทยากรอย่างตั้งใจ พูดคุยโต้ตอบกับวิทยากรอย่างคุ้นเคย บรรยากาศผ่อนคลาย มีเสียงหัวเราะบางช่วง นักศึกษาคนหนึ่งบอกว่าชอบฟังบรรยายมากกว่าอ่านเอง เข้าใจง่ายกว่า และอาจารย์ช่วยจับประเด็นสำคัญให้ด้วย

- นักศึกษาฟังการทบทวนหลักการเขียนแผนผังความคิดอย่างตั้งใจ แต่ละคนลงมือเขียนแผนผังความคิดอย่างกระฉับกระเฉง มีการปรึกษาเพื่อนที่นั่งข้างๆ บ้าง ใช้สีต่างๆ ลากเส้นแผนผังความคิดอย่างมีความสุข ใช้เวลาในการเขียนค่อนข้างนาน

- นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อยเป็น 3 กลุ่ม โดยนักศึกษาขอแบ่งกลุ่มเอง

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มอ่านทำความเข้าใจใบความรู้ แล้วฟังผู้วิจัยให้ข้อมูลผู้ป่วยอย่างตั้งใจ มีการซักถามเพิ่มเติมบ้าง

- นักศึกษาอภิปรายร่วมกันเพื่อวางแผนทดลองนำความรู้ไปใช้กับผู้ป่วย มีการแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง และช่วยกันเขียนแผนการทดลอง ใช้เวลาในกิจกรรมนี้ไม่นานนัก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาขึ้นหอผู้ป่วยอย่างกระตือรือร้น เข้าไปพูดคุย สร้างสัมพันธภาพอย่างไม่รีรอเมื่ออาจารย์นิเทศพาไปแนะนำผู้ป่วยและผู้ดูแล

- นักศึกษาส่วนใหญ่กล้าพูดคุย ซักถามข้อมูลจากผู้ดูแล มีส่วนน้อยที่คอยฟังเพื่อนพูดคุยกับผู้ป่วย ซึ่งมักเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเช่นนี้มาตั้งแต่ต้นแล้ว

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มได้ศึกษาข้อมูลจากผู้ดูแลและให้คำแนะนำตามที่วางแผนไว้ แต่ไม่ได้ทำตามแผนอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากผู้ดูแลส่วนใหญ่มีประสบการณ์ดูแลอยู่แล้ว บางรายทำได้เพียงการตรวจสอบความถูกต้องของข้อความรู้

- นักศึกษากลับเข้ากลุ่มมาร่วมกันอภิปรายสะท้อนคิดอย่างตั้งใจ แต่ไม่ค่อยได้ประเด็นสะท้อนคิดที่น่าสนใจ นักศึกษาคนหนึ่งบอกกับผู้วิจัยว่า ผู้ดูแลมีประสบการณ์ดูแลมาเป็นปี และมีญาติคนอื่นช่วยเหลือ จึงไม่ค่อยมีปัญหา

ความสามารถของนักศึกษา

- นักศึกษาสามารถจับประเด็นสำคัญจากการฟังบรรยายมาเขียนแผนผังความคิดได้ค่อนข้างครอบคลุม

- นักศึกษายังไม่คล่องในการเขียนแผนผังความคิด ใช้เวลานานในการวางโครงสร้าง มีเขียนผิดหลักการเขียนแผนผังความคิดบ้าง พยายามแก้ไขเมื่อผู้วิจัยชี้แนะ

- นักศึกษาวางแผนการทดลองยังไม่ค่อยครอบคลุม มีรายละเอียดเพิ่มขึ้นกว่าเดิม แต่บางประเด็นยังไม่ชัดเจน

- นักศึกษามีความสามารถสร้างสัมพันธภาพกับผู้ดูแลและผู้ป่วยได้เป็นธรรมชาติดมากขึ้น เข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้มากขึ้น แต่ก็ยังเข้าถึงประเด็นที่ลุ่มลึกไม่ดีนัก เช่น ใช้คำถามไม่ตรงประเด็น ไม่นำคำตอบของผู้ดูแลมาขยายความถามต่อ

- นักศึกษาทำบทบาทของผู้แนะนำผู้ดูแลอย่างไม่ค่อยมั่นใจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาดึงประเด็นมาสะท้อนคิดได้น้อย ประเด็นไม่ค่อยน่าสนใจ และนำความรู้มาอธิบายประเด็นสะท้อนคิดได้น้อย ไม่หนักแน่น แต่สรุปความรู้ที่ได้รับค่อนข้างดี

ความสำเร็จ

- นักศึกษาชอบการเขียนแผนผังความคิดกันมาก ทำอย่างตั้งใจ และมีความสุข

ปัญหา อุปสรรค และการแก้ปัญหา

- นักศึกษาทำบทบาทของผู้แนะนำผู้ดูแลอย่างไม่มั่นใจ เนื่องจากนักศึกษาขาดความรู้เกี่ยวกับโรคของผู้ป่วย ยังไม่เคยเรียนทฤษฎีมาก่อน เตรียมความรู้มาเพียงผิวเผิน อาจารย์นิเทศก์จึงเข้าไปช่วยแนะนำในประเด็นที่นักศึกษาไม่มีความรู้

- ผู้ดูแลหลายรายที่วางแผนจะมอบหมายให้นักศึกษาพูดคุยด้วยไม่มา เมื่อนักศึกษาขึ้นไปศึกษา พบแต่ญาติที่ไม่ใช่ผู้ดูแลหลักบ้าง หรือเป็นผู้ดูแลมานานมีประสบการณ์มากแล้ว อาจารย์นิเทศก์จึงเปลี่ยนให้ศึกษาผู้ดูแลรายอื่น ทำให้นักศึกษาไม่ได้นำแผนการทดลองที่เตรียมไว้มาใช้อย่างเต็มที่

อาจสรุปได้ว่า นักศึกษามีความตั้งใจและร่วมมือทำกิจกรรมของหน่วยนี้ด้วยดีทุกกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมช่วงแรก ทั้งการฟังบรรยาย และการเขียนแผนผังความคิด ซึ่งไม่เคยนำมาใช้ในการฝึกอบรมกลุ่มนี้มาก่อน นักศึกษารู้สึกผ่อนคลายและมีความสุขกับการทำกิจกรรมนี้ โดยเฉพาะการเขียนแผนผังความคิด นักศึกษามีความตั้งใจทำมากและพยายามเรียนรู้วิธีเขียนที่ถูกต้อง สำหรับกิจกรรมการนำความรู้ไปใช้บนหอผู้ป่วยนั้น อาจมีการติดขัดบ้างที่ไม่ได้ศึกษาและแนะนำผู้ดูแลตามที่วางแผนไว้ ต้องเปลี่ยนไปศึกษาผู้ดูแลรายอื่น แต่นักศึกษาก็ยังคงเรียนรู้ในกิจกรรมนี้อย่างกระตือรือร้น จากความขัดข้องดังกล่าวทำให้กิจกรรมการสะท้อนคิดได้รับผลกระทบไปด้วย อย่างไรก็ตามนักศึกษายังพยายามสะท้อนคิดร่วมกันอย่างตั้งใจ ในหน่วยนี้พบว่า นักศึกษามีการพัฒนาความสามารถ ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพ การเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วย และยังมีความสามารถที่ต้องการฝึกฝนต่อไป ได้แก่ การเขียนแผนผังความคิด การวางแผนการทดลอง และการสะท้อนคิด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.1.7 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม หน่วยที่ 7 การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต

บรรยากาศการฝึกอบรม

- นักศึกษาตั้งใจฟังคำชี้แจงกิจกรรมของหน่วยนี้ มีท่าทางตื่นเต้นกับกิจกรรมแปลกใหม่ นักศึกษาบอกว่าชอบการอ่านจาก Website มากกว่าการอ่านจากใบความรู้ เพราะมีรูปภาพ สาระกระชับอ่านเข้าใจง่าย

- นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อย แล้วดำเนินกระบวนการกลุ่มอย่างกระตือรือร้นช่วยกันค้นหาWebsite ตาม URL ที่ได้รับ แบ่งกันค้นแบ่งกันอ่านจนครบ พร้อมจดประเด็นสำคัญจาก Website

- นักศึกษานำความรู้มาอภิปรายร่วมกันอย่างกว้างขวาง ช่วยกันจัดระบบข้อมูลและวางโครงสร้างแผนผังความคิด

- นักศึกษาบางกลุ่มช่วยกันเขียนกิ่งย่อยของแผนผังความคิด บางกลุ่มมอบหมายสมาชิกคนใดคนหนึ่งเขียนแผนผัง โดยสมาชิกคนอื่นช่วยร่างรายละเอียดแต่ละกิ่งให้

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มเขียนแผนผังอย่างตั้งใจ และมีความสุข บางกลุ่มเปิดเพลงจากอินเตอร์เน็ตฟังไปด้วย

- นักศึกษาใช้กระบวนการกลุ่มอภิปรายปัญหา ทำความเข้าใจสถานการณ์ที่กลุ่มได้รับ และเตรียมผู้แสดงบทบาทสมมติกันอย่างสนุกสนาน

- นักศึกษาบางกลุ่มไม่เข้าใจคำสั่งในใบงาน ขอคำชี้แนะจากผู้วิจัยเป็นระยะ จนทำได้ตามวัตถุประสงค์ของใบงาน

- นักศึกษากล้าพูดคุย ซักถามและขอความช่วยเหลือจากผู้วิจัยอย่างคุ้นเคย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ผู้แสดงแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติในรอบแรกได้ดีพอควร และถ่ายทอดสถานการณ์ได้เข้าใจชัดเจน

- นักศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์บทบาทสมมติและวางแผนให้การดูแลพร้อมกับร่วมกันวางแผนการแสดงบทบาทสมมติเพื่อนำเสนอผลงานของกลุ่มอย่างตั้งใจและสามัคคีกัน

- การแสดงบทบาทสมมติในรอบที่ 2 ของแต่ละกลุ่มมีความสนุกสนาน ผู้แสดงตั้งใจแสดงและถ่ายทอดสถานการณ์ได้ดีพอใช้ ตามแผนการช่วยเหลือที่กลุ่มวางไว้ แต่บางกลุ่มผู้แสดงสื่อความรู้สึกไม่ชัดเจน

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มมีความติดขัดในการหาประเด็นสะท้อนคิด แต่ก็พยายามค้นหาร่วมกัน และแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง

ความสามารถของนักศึกษา

- นักศึกษาสามารจับประเด็นสำคัญจาก Website ได้พอใช้ บางประเด็นไม่ครอบคลุม

- นักศึกษาบางกลุ่มจัดระบบข้อมูล วางโครงสร้างแผนผังความคิดยังไม่ดีนัก บางกิ่งข้อมูลซ้ำซ้อนกัน บางกลุ่มเก็บประเด็นสำคัญมาใส่ไม่ครบ

- นักศึกษามีความกล้าแสดงความคิดเห็นในกลุ่มย่อยมากขึ้น มีการอภิปรายในกลุ่มกันอย่างกว้างขวาง

- ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอแผนผังความคิดได้ชัดเจน และมีความเชื่อมโยงสาระได้ดี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นักศึกษาบางกลุ่มยังวิเคราะห์ปัญหาไม่ตรงประเด็น วางแนวทางการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยตามสถานการณ์บทบาทสมมติไม่ค่อยครอบคลุม บางกลุ่มไม่สอดคล้องกับปัญหาหรือไม่ลุ่มลึก

- นักศึกษาเขียนรายงานเป็นประเด็นสั้นๆ บางประเด็นไม่ค่อยมีส่วนขยาย เขียนอธิบายไม่หนักแน่น

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มมีความเข้าใจและสามารถสะท้อนคิดได้ดีขึ้น มีความเป็นเหตุเป็นผลดีขึ้น แต่อาจยังไม่หลากหลายและลุ่มลึกนัก ส่วนการสรุปความรู้จากการสะท้อนคิดทำได้ดีพอใช้

ความสำเร็จ

- กิจกรรมอ่านสาระความรู้จาก Website ใช้ได้ดีกว่าการอ่านจากใบความรู้ นักศึกษาอ่านอย่างผ่อนคลาย ไม่เบื่อ ไม่ง่วง มีการแบ่งกันอ่าน และช่วยกันเก็บสาระที่อ่าน ทำให้บรรยากาศเริ่มต้นของการฝึกอบรมเป็นไปได้ด้วยดี

ปัญหา อุปสรรค และการแก้ปัญหา

- นักศึกษาไม่ค่อยเข้าใจกิจกรรมในใบความรู้ที่ 2 เนื่องจากมีการทำกิจกรรมบทบาทสมมติ แล้วนำสถานการณ์จากบทบาทสมมติมาใช้ต่อเนื่อง 2 รอบ ผู้วิจัยได้เข้าไปช่วยชี้แจงในกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มเพิ่มเติม นักศึกษาเข้าใจและทำกิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์

- ผู้แสดงบางกลุ่มสื่อความรู้สึกออกมาไม่ชัดเจน หรือสถานการณ์ไม่สมเหตุสมผล ทำให้นักศึกษากลุ่มอื่นจับประเด็นไปสะท้อนคิดยาก ผู้วิจัยแนะนำให้นักศึกษานำประเด็นที่ไม่ชัดเจนนั้นมาสะท้อนคิด

อาจสรุปได้ว่า นักศึกษามีความสนใจ ตั้งใจทำกิจกรรมของหน่วยนี้ดี กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้กิจกรรมใหม่ๆ และกิจกรรมที่ผ่อนคลายมากกว่ากิจกรรมคิดวิเคราะห์ นักศึกษาเรียนรู้จาก Website และเขียนแผนผังความคิดอย่างสนุกสนาน ใช้กระบวนการกลุ่มใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การทำงานร่วมกัน นักศึกษาทำความเข้าใจปัญหาและการดูแลด้านจิตวิญาณจากบทบาทสมมติที่ตัวแทนแต่ละกลุ่มพยายามถ่ายทอดสถานการณ์ ซึ่งเป็นบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย และช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับนักศึกษาด้วย นักศึกษาอาจตึงเครียดเล็กน้อยกับการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา วางแผนการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย และสะท้อนคิดจากบทบาทสมมติ แต่นักศึกษาก็ยังตั้งใจและร่วมมือ การดำเนินกิจกรรมของหน่วยนี้มีปัญหา อุปสรรคเล็กน้อยจากกิจกรรมช่วงหลังที่ซับซ้อนทำให้นักศึกษาไม่เข้าใจ และการแสดงบทบาทสมมติที่ไม่ชัดเจนทำให้ยากต่อการสะท้อนคิดของนักศึกษากลุ่มอื่น ซึ่งผู้วิจัยก็สามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรคให้กิจกรรมดำเนินต่อไปได้ตามวัตถุประสงค์

จากการวิเคราะห์เนื้อหาบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรมของกลุ่มฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย หน่วย 1-7 นั้น อาจสรุปได้ว่า กิจกรรมการฝึกอบรมช่วยให้นักศึกษาพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้หลายด้าน โดยมีการพัฒนาความสามารถไปทีละน้อย ได้แก่ ทักษะกระบวนการกลุ่ม การอภิปรายแสดงความคิดเห็น การอ่าน การสร้างรูปแบบการพยาบาล การสร้างสัมพันธภาพ การสะท้อนคิด และการเขียนแผนผังความคิด

- ทักษะกระบวนการกลุ่ม นักศึกษาพัฒนาจากที่ไม่ค่อยเข้าใจบทบาทในกระบวนการกลุ่ม ก็เข้าใจและพยายามใช้กระบวนการกลุ่มอย่างถูกต้องมากขึ้น มีการทำหน้าที่ตามบทบาทที่ได้รับ มีการแบ่งงานกันทำ เรียนรู้และทำงานร่วมกับเพื่อนได้ทุกคน

- การอภิปรายแสดงความคิดเห็น นักศึกษามีความกล้าแสดงความคิดเห็นเพิ่มมากขึ้น สามารถสื่อสารความคิดของตนให้ผู้อื่นฟังได้เข้าใจ และมีประเด็นที่หลากหลายมาอภิปราย

- การอ่าน นักศึกษามีการพัฒนาทักษะได้ระดับหนึ่ง มีการอ่านเร็วขึ้น จับประเด็นได้ดีขึ้นบ้าง แต่บางครั้งจับประเด็นได้ไม่ครบถ้วนหากข้อความรู้ที่อ่านมีมากหรือซ้ำซ้อน

- การสร้างรูปแบบการพยาบาล นักศึกษาพัฒนาจากการกำหนดรายละเอียดแต่ละหัวข้อไม่ชัดเจนและไม่สอดคล้องกันระหว่างหัวข้อ จนได้รูปแบบการพยาบาลที่เป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- การสร้างสัมพันธภาพและการเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วย นักศึกษามีการพัฒนาทักษะขึ้นมาก จากความตื่นเต้น กังวล เปลี่ยนไปเป็นความคุ้นชิน ความกล้าพูดกล้าคุย กล้าซักถาม และได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ แต่ก็ยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลด้านจิตใจที่ลึกซึ้งของผู้ป่วยได้

- การวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาและการวางแผนดูแลผู้ป่วย นักศึกษามีการพัฒนาความสามารถนี้ไปไม่มาก ยังวิเคราะห์ปัญหาไม่ตรงประเด็นและไม่ลุ่มลึก ขาดเหตุผลเชิงทฤษฎีที่หนักแน่นมาสนับสนุน การวางแผนการดูแลยังไม่ค่อยครอบคลุม และบางครั้งไม่สอดคล้องกับปัญหา

- การสะท้อนคิด นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะนี้ไปได้ระดับหนึ่ง จากไม่เข้าใจการสะท้อนคิด ไม่มีประเด็นสะท้อนคิด สรุปความรู้ไม่สอดคล้องกับประเด็นที่สะท้อนคิด พัฒนาไปสู่การมีประเด็นสะท้อนคิดที่น่าสนใจ แต่ก็ยังไม่ลุ่มลึก มีข้อความรู้เชิงทฤษฎีมาอธิบายเพิ่มขึ้น และมีการสรุปความรู้ได้สอดคล้องมากขึ้น แม้นักศึกษาจะพัฒนาทักษะนี้เพิ่มขึ้น แต่ในบางสถานการณ์นักศึกษาก็ยังไม่มีประเด็นสะท้อนคิดที่น่าสนใจ

- การเขียนแผนผังความคิด นักศึกษาเริ่มจากการเขียนแผนผังความคิดที่เรียบง่าย บรรจุรายละเอียดน้อย มีผิดหลักการเขียนบ้าง พัฒนาไปสู่การจัดข้อมูลที่มีรายละเอียดมากลงในแผนผังได้เป็นระบบและเชื่อมโยงกันมากขึ้น แต่นักศึกษาก็ยังพัฒนาทักษะนี้ไปได้ระดับหนึ่งเพราะมีโอกาสฝึกฝนกิจกรรมนี้น้อย

สำหรับความสามารถที่พัฒนาไปได้น้อย ยังไม่น่าพอใจ ได้แก่ การวางแผนการทดลอง และการเขียนรายงาน โดยนักศึกษายังวางแผนการทดลองไม่ละเอียด และแผนบางส่วนไม่สอดคล้องกับส่วนอื่น ทั้งนี้อาจเกี่ยวเนื่องกับทักษะการเขียนที่มักไม่ค่อยมีการขยายรายละเอียด ที่อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนให้การเขียนแผนการทดลองไม่สมบูรณ์

นอกจากนั้นยังพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถนำเสนอรายงานได้ดีตั้งแต่หน่วยแรก มีการถ่ายทอดสาระได้อย่างเข้าใจ เชื่อมโยงประเด็นต่างๆ ได้ค่อนข้างดี และมีการขยายความได้ชัดเจน ความสามารถนี้ยังคงดีสม่ำเสมอจนกระทั่งหน่วยสุดท้าย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. ผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกด้านความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้

ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรมทั้ง 7 หน่วย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ไปเก็บข้อมูลกับนักศึกษาทั้งสองกลุ่มฝึกอบรม เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกและรูปแบบการเรียนรู้หลัก โดยประเมินความพึงพอใจเป็น 4 ระดับ ตั้งแต่ระดับความพึงพอใจน้อยมาก ถึงพึงพอใจมาก

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ โดยจำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ

(n=5)

รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก	ความพึงพอใจ							
	มาก		ค่อนข้างมาก		น้อย		น้อยมาก	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ศึกษาจากสถานการณ์จริงหรือจำลอง	5	100.00	-	-	-	-	-	-
ค้นหาแง่มุมต่างๆ ของสถานการณ์	5	100.00	-	-	-	-	-	-
สังเกตและรวบรวมข้อมูลจากสิ่งรอบตัว	3	60.00	2	40.00	-	-	-	-
จินตนาการต่อเนื่องจากสถานการณ์ที่พบ	3	60.00	2	40.00	-	-	-	-
จับความรู้สึกของคนอื่นมาศึกษา	3	60.00	2	40.00	-	-	-	-
ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง	5	100.00	-	-	-	-	-	-
รวม	**24**	**80.00**	**6**	**20.00**	-	-	-	-

จากตารางที่ 23 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรม นักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก คือ แบบคิดอเนกนัย ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมา คือ ระดับค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 20.00 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษาทุกคนพึงพอใจระดับมากต่อการเรียนรู้โดย ศึกษาจากของจริง สถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองที่ใกล้เคียงของจริง การค้นหาแง่มุมต่างๆ ของเรื่องราวหรือสถานการณ์ และการฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเองคิดเป็นร้อยละ 100.00

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลัก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย(Divergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ

(n=5)

รูปแบบการเรียนรู้หลัก	ความพึงพอใจ							
	มาก		ค่อนข้างมาก		น้อย		น้อยมาก	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
อ่านหรือฟังข้อมูลที่เป็นหลักการ ทฤษฎี	1	20.00	3	60.00	1	20.00	-	-
สะท้อนคิดข้อมูลที่ได้รับมาสรุปเป็นหลักการ	2	40.00	3	60.00	-	-	-	-
รวบรวมและทำความเข้าใจข้อมูล มาจัดระบบ	2	40.00	3	60.00	-	-	-	-
สร้างแนวทางปฏิบัติจากข้อความรู้ที่ได้ศึกษา	1	20.00	4	80.00	-	-	-	-
คิดวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับเชิงเหตุเชิงผล	2	40.00	3	60.00	-	-	-	-
ให้เวลากับการคิดเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้	4	80.00	1	20.00	-	-	-	-
รวม	**12**	**40.00**	**17**	**56.67**	**1**	**3.33**	-	-

จากตารางที่ 24 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรม นักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้เดิมในระดับค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 56.67 รองลงมา คือ ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 40.00 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษา ร้อยละ 80.00 พึงพอใจระดับมากต่อการเรียนรู้โดย การให้เวลากับการคิดเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย

(n=6)

รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก	ความพึงพอใจ							
	มาก		ค่อนข้างมาก		น้อย		น้อยมาก	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ศึกษาจากสถานการณ์จริงหรือจำลอง	6	100.00	-	-	-	-	-	-
ค้นหาแง่มุมต่างๆ ของสถานการณ์	2	33.33	4	66.67	-	-	-	-
สังเกตและรวบรวมข้อมูลจากสิ่งรอบตัว	4	66.67	2	33.33	-	-	-	-
จินตนาการต่อเนื่องจากสถานการณ์ที่พบ	3	50.00	3	50.00	-	-	-	-
จับความรู้สึกของคนอื่นมาศึกษา	3	50.00	3	50.00	-	-	-	-
ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง	4	66.67	2	33.33	-	-	-	-
รวม	22	61.11	14	38.89	-	-	-	-

จากตารางที่ 25 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรม นักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก คือ แบบคิดอเนกนัย ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 61.11 รองลงมา คือ ระดับค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 38.89 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษาทุกคนพึงพอใจระดับมากต่อการเรียนรู้โดย ศึกษาจากของจริง สถานการณ์จริง หรือสถานการณ์จำลองที่ใกล้เคียงของจริง คิดเป็นร้อยละ 100.00

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลัก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย(Divergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย

(n=6)

รูปแบบการเรียนรู้หลัก	ความพึงพอใจ							
	มาก		ค่อนข้างมาก		น้อย		น้อยมาก	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
นำหลักการไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์	4	66.67	1	16.67	1	16.67	-	-
แก้ปัญหาหรือตัดสินใจโดยค้นหาจากปัญหา	3	50.00	2	33.33	1	16.67	-	-
มองหาวิธีการปฏิบัติหรือแก้ปัญหาที่ดีที่สุด	4	66.67	2	33.33	-	-	-	-
มองหาขั้นตอน เทคนิค วิธีการแก้ปัญหา	5	83.33	-	-	1	16.67	-	-
ทดลองความรู้หลักการในสถานการณ์ใหม่	1	16.67	4	66.67	1	16.67	-	-
วางแผนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เป็นขั้นตอน	2	33.33	4	66.67	-	-	-	-
รวม	**19**	**52.78**	**13**	**36.11**	**4**	**11.11**	-	-

จากตารางที่ 26 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรม นักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้เดิมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 52.78 รองลงมา คือ ระดับค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 36.11 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษา ร้อยละ 83.33 พึงพอใจระดับมากต่อการเรียนรู้โดยการมองหาขั้นตอน เทคนิควิธีการปฏิบัติหรือแก้ปัญหา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง

(n=12)

รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก	ความพึงพอใจ							
	มาก		ค่อนข้างมาก		น้อย		น้อยมาก	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ศึกษาจากสถานการณ์จริงหรือจำลอง	10	83.33	2	16.67	-	-	-	-
ค้นหาแง่มุมต่างๆ ของสถานการณ์	6	50.00	6	50.00	-	-	-	-
สังเกตและรวบรวมข้อมูลจากสิ่งรอบตัว	2	16.67	10	83.33	-	-	-	-
จินตนาการต่อเนื่องจากสถานการณ์ที่พบ	2	16.67	10	83.33	-	-	-	-
จับความรู้สึกของคนอื่นมาศึกษา	4	33.33	7	58.33	1	8.33	-	-
ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง	10	83.33	2	16.67	-	-	-	-
รวม	**34**	**47.22**	**37**	**51.39**	**1**	**1.39**	-	-

จากตารางที่ 27 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรม นักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก คือ แบบคิดอเนกนัย ในระดับค่อนข้างมากคิดเป็นร้อยละ 51.39 รองลงมา คือ ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 47.22 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษา ร้อยละ 83.33 พึงพอใจระดับมากต่อการเรียนรู้โดย การศึกษาจากของจริง สถานการณ์จริง หรือสถานการณ์จำลองที่ใกล้เคียงของจริง และการฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลัก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย(Divergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง

(n=12)

รูปแบบการเรียนรู้หลัก	ความพึงพอใจ							
	มาก		ค่อนข้างมาก		น้อย		น้อยมาก	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ปฏิบัติในสถานการณ์จริงหรือทดลองในสถานการณ์ใกล้เคียงความจริง	9	75.00	3	25.00	-	-	-	-
ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้	4	33.33	8	66.67	-	-	-	-
แก้ปัญหาโดยใช้ความรู้สึกหรือสัญชาตญาณ	5	41.67	5	41.67	2	16.67	-	-
พึ่งพาความคิดเห็นผู้อื่นมากกว่าวิเคราะห์เอง	-	-	3	25.00	9	75.00	-	-
เรียนรู้และทำงานเป็นทีม	9	75.00	3	25.00	-	-	-	-
หาวิธีที่แตกต่างจากเดิมๆ เพื่อไปสู่เป้าหมาย	10	83.33	2	16.67	-	-	-	-
รวม	**37**	**51.39**	**24**	**33.33**	**11**	**15.28**	-	-

จากตารางที่ 28 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรม นักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้เดิมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 51.39 รองลงมา คือ ระดับค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 33.33 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษา ร้อยละ 83.33 พึงพอใจระดับมากต่อการเรียนรู้โดยการหาวิธีที่แตกต่างจากเดิมๆ เพื่อไปสู่เป้าหมายและผลสำเร็จ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent learning style)

ตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย

(n=14)

รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก	ความพึงพอใจ							
	มาก		ค่อนข้างมาก		น้อย		น้อยมาก	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
นำหลักการไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์	7	50.00	7	50.00	-	-	-	-
แก้ปัญหาหรือตัดสินใจโดยค้นหาจากปัญหา	7	50.00	7	50.00	-	-	-	-
มองหาวิธีการปฏิบัติหรือแก้ปัญหาที่ดีที่สุด	10	71.43	4	28.57	-	-	-	-
มองหาขั้นตอน เทคนิค วิธีการแก้ปัญหา	8	57.14	6	42.86	-	-	-	-
ทดลองความรู้หลักการในสถานการณ์ใหม่	12	85.71	2	14.29	-	-	-	-
วางแผนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เป็นขั้นตอน	12	85.71	2	14.29	-	-	-	-
รวม	**56**	**66.67**	**28**	**33.33**	-	-	-	-

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 29 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรม นักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก คือ แบบคิดเอกนัย ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมา คือ ระดับค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 33.33 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษา ร้อยละ 85.71 พึงพอใจระดับมากต่อการเรียนรู้โดย การทดลองความรู้หลักการในสถานการณ์ใหม่ และวางแผนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นขั้นตอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 30 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลัก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย(Convergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย

(n=14)

รูปแบบการเรียนรู้หลัก	ความพึงพอใจ							
	มาก		ค่อนข้างมาก		น้อย		น้อยมาก	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ศึกษาจากสถานการณ์จริงหรือจำลอง	14	100.00	-	-	-	-	-	-
ค้นหาแง่มุมต่างๆ ของสถานการณ์	5	35.71	9	64.29	-	-	-	-
สังเกตและรวบรวมข้อมูลจากสิ่งรอบตัว	8	57.14	6	42.86	-	-	-	-
จินตนาการต่อเนื่องจากสถานการณ์ที่พบ	10	71.43	4	28.57	-	-	-	-
จับความรู้สึกของคนอื่นมาศึกษา	10	71.43	4	28.57	-	-	-	-
ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง	11	78.57	3	21.43	-	-	-	-
รวม	**58**	**69.05**	**26**	**30.95**	-	-	-	-

จากตารางที่ 30 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรม นักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้เดิมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 69.05 รองลงมา คือ ระดับค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 30.95 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษาทุกคนพึงพอใจระดับมากต่อการเรียนรู้โดย ศึกษาจากของจริง สถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองที่ใกล้เคียงของจริง คิดเป็นร้อยละ 100.00

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ

(n=1)

รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก	ความพึงพอใจ							
	มาก		ค่อนข้างมาก		น้อย		น้อยมาก	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
นำหลักการไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์	1	100.00	-	-	-	-	-	-
แก้ปัญหาหรือตัดสินใจโดยค้นหาจากปัญหา	-	-	1	100.00	-	-	-	-
มองหาวิธีการปฏิบัติหรือแก้ปัญหาที่ดีที่สุด	-	-	1	100.00	-	-	-	-
มองหาขั้นตอน เทคนิค วิธีการแก้ปัญหา	1	100.00	-	-	-	-	-	-
ทดลองความรู้หลักการในสถานการณ์ใหม่	-	-	1	100.00	-	-	-	-
วางแผนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เป็นขั้นตอน	1	100.00	-	-	-	-	-	-
รวม	**3**	**50.00**	**3**	**50.00**	-	-	-	-

จากตารางที่ 31 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรม นักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดซึมซับ มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก คือ แบบคิดเอกนัย ในระดับมากและระดับค่อนข้างมาก เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50.00 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษาพึงพอใจระดับมากต่อการเรียนรู้โดย การนำหลักการ ทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ การมองหาขั้นตอน เทคนิค วิธีการปฏิบัติหรือแก้ปัญหา และวางแผนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นขั้นตอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 32 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลัก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย(Convergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ

(n=1)

รูปแบบการเรียนรู้หลัก	ความพึงพอใจ							
	มาก		ค่อนข้างมาก		น้อย		น้อยมาก	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
อ่านหรือฟังข้อมูลที่เป็นหลักการ ทฤษฎี	-	-	1	100.00	-	-	-	-
สะท้อนคิดข้อมูลที่ได้รับมาสรุปเป็นหลักการ	1	100.00	-	-	-	-	-	-
รวบรวมและทำความเข้าใจข้อมูล มาจัดระบบ	1	100.00	-	-	-	-	-	-
สร้างแนวทางปฏิบัติจากข้อความรู้ที่ได้ศึกษา	-	-	1	100.00	-	-	-	-
คิดวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับเชิงเหตุเชิงผล	1	100.00	-	-	-	-	-	-
ให้เวลากับการคิดเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้	1	100.00	-	-	-	-	-	-
รวม	4	66.67	2	33.33	-	-	-	-

จากตารางที่ 32 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรม นักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้เดิมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมา คือ ระดับค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 33.33 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษาพึงพอใจระดับมากต่อการเรียนรู้โดย การสะท้อนคิดจากข้อมูลที่ได้รับมาสรุปเป็นหลักการ ทฤษฎี การรวบรวมและทำความเข้าใจกับข้อมูลกว้างๆ แล้วนำข้อมูลมาจัดให้เป็นระบบ การคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับในเชิงเหตุ เชิงผล และการให้เวลากับการคิดเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 33 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง

(n=3)

รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก	ความพึงพอใจ							
	มาก		ค่อนข้างมาก		น้อย		น้อยมาก	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
นำหลักการไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์	3	100.00	-	-	-	-	-	-
แก้ปัญหาหรือตัดสินใจโดยค้นหาจากปัญหา	-	-	3	100.00	-	-	-	-
มองหาวิธีการปฏิบัติหรือแก้ปัญหาที่ดีที่สุด	3	100.00	-	-	-	-	-	-
มองหาขั้นตอน เทคนิค วิธีการแก้ปัญหา	2	66.67	1	33.33	-	-	-	-
ทดลองความรู้หลักการในสถานการณ์ใหม่	1	33.33	1	33.33	1	33.33	-	-
วางแผนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เป็นขั้นตอน	2	66.67	1	33.33	-	-	-	-
รวม	**11**	**61.11**	**6**	**33.33**	**1**	**5.56**	-	-

จากตารางที่ 33 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรม นักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก คือ แบบคิดเอกนัย ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 61.11 รองลงมา คือ ระดับค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 33.33 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษาทุกคนพึงพอใจระดับมากต่อการเรียนรู้โดย การนำหลักการ ทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ให้สอดรับกับสถานการณ์ และการมองหาวิธีการปฏิบัติหรือแก้ปัญหาที่ดีที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100.00

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 34 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลัก ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย(Convergent Learning Style) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง

(n=3)

รูปแบบการเรียนรู้หลัก	ความพึงพอใจ							
	มาก		ค่อนข้างมาก		น้อย		น้อยมาก	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ปฏิบัติในสถานการณ์จริงหรือทดลองในสถานการณ์ใกล้เคียงความจริง	2	66.67	1	33.33	-	-	-	-
ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้	2	66.67	1	33.33	-	-	-	-
แก้ปัญหาโดยใช้ความรู้สึกหรือสัญชาตญาณ	2	66.67	1	33.33	-	-	-	-
พึ่งพาความคิดเห็นผู้อื่นมากกว่าวิเคราะห์เอง	-	-	-	-	3	100.00	-	-
เรียนรู้และทำงานเป็นทีม	2	66.67	1	33.33	-	-	-	-
หาวิธีที่แตกต่างจากเดิมๆ เพื่อไปสู่เป้าหมาย	3	100.00	-	-	-	-	-	-
รวม	**11**	**61.11**	**4**	**22.22**	**3**	**16.67**	-	-

จากตารางที่ 34 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรม นักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้เดิมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 61.11 รองลงมา คือ ระดับค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 22.22 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษาทุกคนพึงพอใจระดับมากต่อการเรียนรู้โดย การหาวิธีที่แตกต่างจากเดิมเพื่อไปสู่เป้าหมายและผลสำเร็จคิดเป็นร้อยละ 100.00

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. ผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกด้านความความคิดเห็นต่อชุดฝึกอบรม

ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักศึกษาเจาะลึกเฉพาะรายเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่ได้ฝึกอบรม โดยกำหนดเกณฑ์คัดเลือกจาก รูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา ระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกและรูปแบบการเรียนรู้หลัก และบันทึกการฝึกอบรมของนักศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ได้นักศึกษาที่มีความหลากหลาย ผู้วิจัยคัดเลือกนักศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนดจากกลุ่มฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยและแบบคิดเอกนัย กลุ่มละ 10 คน และดำเนินการสัมภาษณ์นักศึกษารายบุคคลแบบมีโครงสร้างให้เสร็จสิ้นภายใน 2 สัปดาห์หลังสิ้นสุดการฝึกอบรมของแต่ละกลุ่ม

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อชุดฝึกอบรมของนักศึกษาแต่ละกลุ่มฝึกอบรม ดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อชุดฝึกอบรม ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style)

นักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย ที่ถูกคัดเลือกมาสัมภาษณ์ประกอบด้วย นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลัก 3 รูปแบบ เป็นผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ จำนวน 3 คน แบบคิดเอกนัย จำนวน 3 คน และแบบปรับปรุง จำนวน 4 คน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 35 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อชุดฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) จำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
1. พื้นฐานของผู้รับการฝึกอบรม 1.1 ความรู้สึกก่อนฝึกอบรม	- กังวลเล็กน้อย เพราะไม่รู้ว่าจะเรียนอะไร เรียนอย่างไร แต่ก็อยากเรียนรู้ด้วยรูปแบบใหม่ๆ - น่าสนใจดีและเป็นประโยชน์ มีต่อต้านบ้างเพราะอยากกลับบ้าน	- ตื่นเต้นที่จะได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ต่างจากเดิม ไม่รู้สึกต่อต้าน - แปลกใจที่ได้มีโอกาสเลือกรูปแบบการเรียนรู้ ปกติอาจารย์จะเป็นผู้กำหนดวิธีการเรียนการสอน - กังวลเล็กน้อยว่าจะมีเวลาอ่านหนังสือสอบในการเรียนปกติหรือไม่ แต่ก็คิดว่าการฝึกอบรมน่าจะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง	- ไม่เข้าใจว่าเรียนอะไร มีประโยชน์จริงหรือไม่ - สงสัยว่าทำไมตนต้องเข้าฝึกอบรม - รู้สึกไม่ดีเล็กน้อยที่ไม่ได้กลับบ้าน ไม่มีเวลาว่างในวันเสาร์-อาทิตย์
2. องค์ประกอบชุดฝึกอบรม 2.1 เนื้อหา	- ก่อนฝึกอบรมรู้สึกว่าเนื้อหาเป็นวิชาการมาก ไม่น่าเรียน เมื่อเข้าฝึกอบรมรู้สึกว่าไม่วิชาการมากอย่างที่คิด กิจกรรมการฝึกอบรมทำให้เข้าใจมากขึ้น	- สาระน่าสนใจ ไม่ซ้ำกับในห้องเรียน เสริมกับสาระที่เรียนในห้องเรียนปกติ ช่วยให้ทำข้อสอบได้มากขึ้น	- สาระการฝึกอบรม มีความยาก-ง่ายพอดี เสริมสาระในห้องเรียนปกติ แต่เข้าใจง่ายกว่า เพราะกิจกรรมช่วยให้สาระมีความชัดเจนขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
2.2 สื่อ/ ใบความรู้	- เนื้อหาเรียนรู้ง่ายกว่าในห้องเรียน เข้าใจมากขึ้น และเอื้อต่อการเรียนในห้องเรียนด้วย - ชอบการเรียนรู้จากผู้ป่วยจริงมากที่สุด - ชอบสื่อประเภท ภาพ DVD มากกว่าสื่อตัวหนังสือ - DVD บทสัมภาษณ์ประสบการณ์ดูแลบิดาในระยะสุดท้ายของชีวิต ระบบเสียงไม่ค่อยชัดเจน - ชอบเอกสารที่มีการจัดเรียงให้น่าอ่าน มีการ์ตูน รูปภาพ หรือแผนภูมิ ประกอบ - ไม่ชอบอ่านใบความรู้ที่มีสาระมาก เช่น บทความจากวารสาร	- ความยาก-ง่ายของสาระพอดี มีตัวอย่างและกิจกรรมการฝึกอบรมช่วยให้เข้าใจชัดเจน - ชอบสื่อที่เป็นรูปธรรมมากกว่าสื่อประเภทใบความรู้ ได้รับรู้ถึงอารมณ์และความรู้สึกด้วย เช่น DVD ของหน่วยช่วยผู้ป่วยปรับตัวเมื่ออยู่โรงพยาบาล ช่วยสะท้อนพฤติกรรมพยาบาลและความรู้สึกของผู้ป่วยได้ชัดเจน หรือการศึกษาจากผู้ป่วยจริง - ไม่ชอบการอ่านใบความรู้ที่มีเนื้อหามากๆ จะเลือกอ่านใบความรู้ที่มีเนื้อหาน้อย หรือมีตัวอย่างชัดเจนก่อน	- บางหน่วยสาระคล้ายกับในห้องเรียนปกติ แต่เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้มากกว่า - ชอบศึกษาจากผู้ป่วยจริง ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย ได้รวบรวมข้อมูลที่ต้องการศึกษาด้วยตนเอง และได้รับรู้ถึงความรู้สึก/ ปฏิกิริยาของผู้ป่วยด้วย - ชอบสื่อที่เป็นรูปธรรมมากกว่าสื่อตัวหนังสือ - DVD ช่วยให้เข้าใจเรื่องที่ไม่สามารถสังเกตจากสถานการณ์จริงได้ ชัดเจนกว่าการอ่านจากตำรา - การอ่านใบความรู้อย่างเดียวต้องใช้จินตนาการ ทำความเข้าใจไปด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
			- ใบความรู้ต่างๆ มีมากเกินไป อ่านไม่ทัน
2.3 กิจกรรม	- กิจกรรมย่อยที่ชอบได้แก่ การศึกษาผู้ป่วย การเขียนแผนผังความคิด การแสดงบทบาทสมมติ เพราะช่วยให้เข้าใจสาระได้ชัดเจน ชอบการอภิปรายร่วมกันหลังศึกษาผู้ป่วย และการสะท้อนคิดร่วมกัน เพราะ ได้ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	- กิจกรรมย่อยที่ชอบ ได้แก่ การดู DVD แล้วนำมาคิดวิเคราะห์ร่วมกัน เพราะได้เข้าใจความรู้สึก อารมณ์ของผู้ป่วยชัดเจน ดีกว่าการศึกษาจากผู้ป่วยจริงที่อาจเข้าไม่ถึงในข้อมูลนี้ ชอบการเขียนแผนผังความคิด เพราะช่วยให้ได้สรุปความรู้เป็นความคิดของตนเอง ชอบบทบาทสมมติ การนำเสนอผลงาน เพราะได้ผ่อนคลายความเครียด	- กิจกรรมย่อยที่ชอบ ได้แก่ การศึกษาผู้ป่วยจริง การอภิปรายหลังการศึกษาผู้ป่วย เพราะเป็นกิจกรรมที่ท้าทาย และนำไปสู่การได้มุมมองที่หลากหลาย ชอบการเขียนแผนผังความคิด เพราะ ได้สรุปความรู้เป็นความเข้าใจร่วมกัน
	- กิจกรรมย่อยที่ไม่ค่อยชอบ ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหาและการวางแผนแก้ปัญหา เพราะไม่ค่อย	- กิจกรรมย่อยที่ไม่ค่อยชอบ ได้แก่ การอ่านใบความรู้ เพราะใบความรู้มีมาก เวลามีน้อย อ่านไม่ทัน	- กิจกรรมย่อยที่ไม่ค่อยชอบ ได้แก่ การอ่านใบความรู้ เพราะ ไม่ได้สาระที่เป็นรูปธรรม ไม่ชอบการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	เข้าใจการพยาบาล กลัวเขียนแล้วทำไม่ได้ ไม่ชอบการตอบคำถามท้ายหน่วย เพราะไม่รู้จะเอาความคิดเห็น หรือทฤษฎี หรือข้อมูลการศึกษาผู้ป่วยมาตอบคำถาม	ไม่ชอบการเขียนบันทึกการเรียนรู้โดยเฉพาะช่วงแรกๆ เพราะไม่เข้าใจการสะท้อนคิด	เขียนบันทึกการเรียนรู้ และการตอบคำถามท้ายหน่วย เพราะ ไม่เข้าใจการสะท้อนคิด และไม่มีทักษะการเขียน ไม่ชอบการวิเคราะห์ปัญหาและการวางแผนแก้ปัญหา เพราะยาก
	- กิจกรรมของหน่วยที่ชอบ ได้แก่ หน่วยที่ 2 ช่วยผู้ป่วยให้นอนหลับ เพราะ เข้าถึงข้อมูลของผู้ป่วยได้ง่าย หน่วยที่ 3 การบรรเทาความเจ็บปวด เพราะ ชอบการดูรูปภาพแล้วใช้จินตนาการ และการแบ่งกันอ่านใบความรู้แล้วนำมาอภิปรายร่วมกัน	- กิจกรรมของหน่วยที่ชอบ ได้แก่ หน่วยที่ 4 ช่วยผู้ป่วยปรับตัวเมื่ออยู่โรงพยาบาล เพราะ สาระน่าสนใจและกิจกรรมสนุกทุกกิจกรรม หน่วยที่ 6 ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล เพราะการนำผู้ดูแลมาเล่าประสบการณ์ช่วยให้เข้าถึงข้อมูลได้ลึกซึ้งกว่าการศึกษาบนหอผู้ป่วย และดีกว่าการดู DVD เพราะ ได้รับความรู้สึก และ	- กิจกรรมของหน่วยที่ชอบ ได้แก่ หน่วยที่ 2 ช่วยผู้ป่วยให้นอนหลับ เพราะ สามารถเข้าถึงข้อมูลของผู้ป่วยที่ต้องการได้ดีกว่าหน่วยแรก และสาระง่าย เข้าใจชัดเจน หน่วยที่ 3 การบรรเทาความเจ็บปวด เพราะ มีการแสดงบทบาทสมมติ ช่วยให้เข้าใจสาระชัดเจนขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	หน่วยที่ 6 ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล เพราะ สาระนำไปใช้ในครอบครัวได้ และ ประทับใจผู้ดูแลที่มาเล่าประสบการณ์ - ชอบกิจกรรมของหน่วยที่มีการศึกษาบนหอผู้ป่วยทุกหน่วย ทำให้สนุกในการเรียนรู้ - กิจกรรมของหน่วยที่ไม่ชอบ ได้แก่ หน่วยที่ 1 การพยาบาลแบบองค์รวม เพราะ ยังไม่ค่อยเข้าใจกิจกรรมการเรียนรู้ และไม่กล้าพูดคุยกับผู้ป่วย หน่วยที่ 7 การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต เนื่องจาก สมาชิกในกลุ่มง่วงซึมจากการดู DVD ทำให้	สังเกตปฏิกิริยาจากผู้เล่าได้ลึกซึ้งกว่า - กิจกรรมของหน่วยที่ไม่ชอบ ได้แก่ หน่วยที่ 7 การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต เพราะ สาระเป็นเรื่องเศร้า และกิจกรรมยาก - ไม่ชอบหน่วยที่ไม่มีกิจกรรมศึกษาผู้ป่วย หรือดู DVD	หน่วยที่ 6 ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล เพราะประทับใจผู้ดูแลที่มาเล่าประสบการณ์ ได้ข้อมูลที่ชัดเจนกว่าการศึกษาบนหอผู้ป่วย ได้ข้อคิดหลายประเด็น - กิจกรรมของหน่วยที่ไม่ชอบ ได้แก่ หน่วยที่ 1 การพยาบาลแบบองค์รวม เพราะยังไม่ค่อยเข้าใจกิจกรรมการเรียนรู้ และขาดทักษะการเรียนรู้หลายอย่าง ทำให้มีความติดขัดในการเรียนรู้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	ไม่ค่อยกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่อมา		
2.4 การประเมินผลและเกณฑ์การประเมินผล	- การประเมินผลจากรายงานเป็นวิธีที่ดี เพราะได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ได้ความคิดที่หลากหลาย แล้วจึงนำข้อสรุปมาเขียนในรายงาน - การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียนและผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะ ช่วยให้ได้ความรู้ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น - การตอบคำถามท้ายหน่วยเป็นกิจกรรมที่ดีที่ช่วยให้ได้ประมวลความรู้ที่ได้รับ แต่ควรให้เวลาตอบคำถามท้ายหน่วยให้นานกว่านี้	- การประเมินผล จากรายงานเป็นวิธีที่เหมาะสม เพราะ ได้มาจากการรวบรวมความคิดของสมาชิกกลุ่ม แต่อาจไม่สมบูรณ์นัก เนื่องจากเวลาทำรายงานไม่เพียงพอ - การประเมินผลจากการฟังการอภิปราย อาจใช้ได้ดีกับนักศึกษาบางคนที่กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น - การตอบคำถามท้ายหน่วยช่วยให้เข้าใจสาระที่อบรมมากขึ้น และการฟังเฉลยทำให้ได้ความรู้ที่สมบูรณ์	- การประเมินผลจากรายงานดีกว่าการประเมินจากการอภิปราย เพราะเป็นผลรวมความคิดของสมาชิกในกลุ่ม - ไม่ชอบการประเมินผลขณะอภิปราย เพราะ ทำให้เกร็ง พูดไม่ออก เหมือนถูกจับจ้อง - ชอบการเขียนบันทึกการเรียนรู้และการแต่งสถานการณ์ เพราะได้ตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	- เกณฑ์การประเมินผล จะอ่านเฉพาะช่วงแรกๆ เพื่อให้รู้แนวทางการทำงาน แต่เมื่อลงมือทำงานจะไม่ค่อยคำนึงถึงเกณฑ์การประเมินผล	- ทราบว่าเกณฑ์การประเมินผลใช้เป็นแนวทางในการทำกิจกรรมต่างๆ จะอ่านเฉพาะช่วงแรกและไม่ค่อยคำนึงถึงเกณฑ์ขณะทำกิจกรรม	- ไม่ค่อยได้สนใจเกณฑ์การประเมินผล บางคนไม่รู้ว่ามีประโยชน์อย่างไร - ช่วงแรกไม่สนใจเกณฑ์การประเมินผล แต่ช่วงหลังเมื่อได้อ่านแล้วจึงรู้ประโยชน์ และนำไปใช้เมื่อทำกิจกรรม ทำให้ได้แนวทางในการทำกิจกรรมต่างๆ และทำได้คล่องขึ้น
3. ผลลัพธ์การฝึกอบรม			
3.1 ความรู้สึกต่อการใช้รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก	- ชอบวิธีการเรียนรู้แบบนี้ โดยเฉพาะการได้ศึกษาผู้ป่วยจริง ทำให้สนุกกับการเรียนรู้และเข้าใจชัดเจน แต่ทำให้เหนื่อยบ้าง ช่วงการคิดวิเคราะห์หลังการศึกษา	- ชอบวิธีการเรียนรู้แบบนี้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เรียนรู้ได้ชัดเจนกว่าวิธีเดิมๆ	- รู้สึกสนุกในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะเมื่อมีกิจกรรมศึกษาผู้ป่วย - มีความคล่องในการใช้ทักษะย่อยๆ เพิ่มขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	ผู้ป่วยจริงจึงกระตือรือร้นน้อยลง - ยิ่งเรียนยิ่งชอบมากขึ้น ไม่รู้สึกขัดแย้ง	- ช่วงแรกรู้สึกแปลกๆ กับการเรียนรู้ด้วยรูปแบบนี้ ไม่มั่นใจว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจะได้รับความรู้ที่ถูกต้องทั้งหมดหรือไม่ แต่เมื่ออ่านใบความรู้จะช่วยให้ชัดเจนและมั่นใจในข้อความรู้ที่ได้รับเพิ่มขึ้น	
3.2 ประสิทธิภาพของการเรียนรู้	- รูปแบบการเรียนรู้นี้ช่วยให้เรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพกว่าเดิม ช่วยให้เข้าใจสาระเป็นรูปธรรม - ได้ใช้ทักษะการเรียนรู้ย่อยๆ หลายอย่าง ทำให้พัฒนาทักษะเหล่านี้มากขึ้น นำไปใช้ในห้องเรียนปกติได้ ทักษะการเรียนรู้บางอย่างดีกว่าเพื่อนที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม เช่น การสร้างสัมพันธภาพกับ	- รูปแบบการเรียนรู้นี้ช่วยให้เรียนรู้ได้ดีกว่าวิธีเดิมๆ และสนุกกับการเรียนรู้ - บางขั้นตอน/กิจกรรมก็เรียนรู้ไม่ชัดเจน แต่เมื่อเรียนจนครบกิจกรรมของหน่วยนั้น จะทำให้ชัดเจนมากขึ้น	- การเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกนี้มีประสิทธิภาพมากกว่าแบบเดิม เป็นขั้นตอน ทำให้เรียนรู้อย่างมีทิศทาง - มีทักษะการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ทำให้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ - การเรียนรู้ด้วยรูปแบบนี้ ทำให้มีการผสมผสานกันระหว่างความรู้เชิงทฤษฎีและการปฏิบัติ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	ผู้ป่วย การเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วย		
3.3 ความพึงพอใจต่อผลลัพธ์	- พึงพอใจในผลลัพธ์ที่ได้จากการฝึกอบรม ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ย่อย ๆ หลายด้าน เช่น การอ่าน การเขียนแผนผังความคิด การเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วย การทำงานกลุ่ม การคิดวิเคราะห์ การสะท้อนคิด การเขียน และได้รู้จักเพื่อนมากขึ้น - ได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมมาก หมดความรู้สึกต่อต้านการฝึกอบรม - ต้องการพัฒนาทักษะบางอย่างเพิ่มขึ้น ได้แก่ การอ่าน การแสดงความคิดเห็น การเข้าถึง	- พึงพอใจในผลลัพธ์จากการฝึกอบรมได้ทั้งสาระความรู้ และช่วยให้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่จะนำไปใช้ต่อไป ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การสะท้อนคิด ความกล้าแสดงออก การเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วย การอ่าน การนำเสนอผลงาน - ฝึกอ่านโดยใช้เทคนิคการอ่านที่ผู้วิจัยแนะนำแล้ว อ่านได้เร็วขึ้นหลังจากฝึกอ่านไป 2-3 หน่วย - ตอนแรกรู้สึกต่อต้านที่ต้องอยู่หอในวันเสาร์-อาทิตย์ที่ฝึกอบรม แต่เมื่อได้ฝึกอบรมก็รู้ว่า ได้รับประโยชน์โดยเฉพาะการได้ขึ้นศึกษาบนหอ	- พึงพอใจในผลลัพธ์ที่ได้จากการฝึกอบรม มีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้หลายด้าน เช่น การอ่าน การเขียนแผนผังความคิด กระบวนการกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น การเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วย ความกล้าแสดงออก การนำเสนอหน้าชั้นเรียน - พอใจกับผลลัพธ์การฝึกอบรม อยากให้มีเวลามากกว่านี้ เชื่อว่าจะพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้นอีก - ชอบที่ได้ใช้เวลาร่วมกับเพื่อนๆ ได้มีโอกาสรู้จักเพื่อนๆ จากการทำงานกลุ่มร่วมกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	ข้อมูลผู้ป่วย การวิเคราะห์ปัญหาผู้ป่วย และการวางแผนการดูแล	ผู้ป่วย ทำให้มีความรู้สึกที่ดีต่อการฝึกอบรม	
3.4 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก	- ช่วยให้ใช้รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกได้คล่องขึ้น รู้สึกชอบรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกมากกว่ารูปแบบการเรียนรู้หลัก	- ได้พัฒนาทักษะย่อยๆ ที่นำไปใช้ในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่ฝึกอบรม และนำไปใช้ในรูปแบบการเรียนรู้อื่นๆ ได้ด้วย	- ได้วิธีเรียนรู้ใหม่ ด้วยการสังเกตเรียนรู้จากสถานการณ์รอบตัว แล้วนำไปสู่การสะท้อนคิด
3.5 การนำรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกไปใช้ภายหลังการฝึกอบรม	- นำไปใช้ได้กับทุกเรื่องที่สนใจเรียนรู้ ทั้งในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติ - นำไปใช้กับการเรียนรู้เหตุการณ์ที่พบในชีวิตประจำวันที่เชื่อมโยงกับสาระในห้องเรียน ช่วยเสริมความเข้าใจการเรียนในชั้นเรียน - นำไปใช้กับการเรียนรายวิชาภาคปฏิบัติที่ต้องศึกษาบนหอผู้ป่วย	- นำไปใช้กับการเรียนรายวิชาภาคปฏิบัติที่ต้องศึกษาบนหอผู้ป่วย - นำทักษะย่อยๆ ที่ได้ฝึกฝนในการฝึกอบรมไปใช้ในการเรียนรู้ต่างๆ - เลือกนำมาใช้เมื่อรูปแบบการเรียนรู้นี้เหมาะกับสถานการณ์ที่ต้องการเรียนรู้	- น่าจะนำไปใช้ได้ดีในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ - นำทักษะการเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนปกติได้ - นำรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์เรียนรู้ต่างๆ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
4. ปัญหาและข้อเสนอแนะ			
4.1 ปัญหาและการแก้ไข	- สาระในใบความรู้มีมากเกินไป ทำให้ต้องใช้เวลาอ่านนานและน่าเบื่อ	- กิจกรรมบางหน่วยซ้ำๆ เดิม ทำให้เบื่อเล็กน้อย - กิจกรรมอ่านใบความรู้ ต้องอ่านใบความรู้จำนวนมาก อ่านช้า ทำให้ง่วงนอน เวลาอ่านไม่เพียงพอ ต้องแบ่งกันอ่านแล้วนำมาแลกเปลี่ยนความรู้กัน	- อ่านจับประเด็นไม่ค่อยได้ อ่านช้าไม่ทันเวลา แก้ไขโดยฝึกอ่านตามเทคนิคที่ผู้วิจัยแนะนำ ฝึกหลายๆ ครั้งก็อ่านได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น - ทักษะการเขียนรายงานไม่ดี ทำให้ใช้เวลาเขียนรายงานต่างๆ นาน แก้ไขโดยทำความเข้าใจร่วมกันและคิดร่วมกันก่อน แล้วแบ่งกันเขียน - อ่านบทความวิจัยไม่ค่อยเข้าใจ แก้ไขโดยอ่านข้ามส่วนที่ไม่เข้าใจ เลือกอ่านเฉพาะประเด็นสำคัญ
4.2 ข้อเสนอแนะ	- คัดเลือกสาระเฉพาะประเด็นสำคัญมาเป็นใบความรู้ และควรมีตัวอย่างประกอบให้ชัดเจน	- อยากให้เพิ่มเวลากิจกรรมการศึกษาผู้ป่วยให้มากขึ้น และลดเวลาของกิจกรรมในห้องเรียนลง	- อยากให้ผู้วิจัยควบคุมเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้กระชับกว่านี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
		- ควรมีกิจกรรมคลายเครียดเพิ่มขึ้น เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การสาธิตฯ	

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 35 สรุปได้ว่า นักศึกษากลุ่มฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ แบบคิดเอกนัย และแบบปรับปรุง มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ ตั้งแต่พื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีทั้งนักศึกษาที่มีความรู้สึก เชิงบวก ได้แก่ สนใจ ตื่นเต้น คาดว่าจะเป็นประโยชน์ ความรู้สึกกลางๆ ได้แก่ สงสัย ไม่เข้าใจ แปลกใจ และความรู้สึกเชิงลบ ได้แก่ กังวล รู้สึกไม่ค่อยดี แต่เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมไประยะหนึ่งแล้ว นักศึกษาก็ค่อยๆ ยอมรับ และเห็นคุณค่าของการฝึกอบรม โดยเฉพาะเมื่อได้เรียนรู้สาระอย่างเป็นรูปธรรม สนุกกับการเรียนรู้ และได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้หลายด้าน

นักศึกษาให้ความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของชุดฝึกอบรม ในด้านเนื้อหา นักศึกษาทั้งสามกลุ่มมีความเห็นคล้ายกันว่า สาระของการฝึกอบรมมีความยาก-ง่ายเหมาะสม ไม่ซ้ำซ้อนกับสาระที่เรียนในห้องเรียนปกติ ทั้งยังเสริมสาระในห้องเรียน เข้าใจง่าย และชัดเจน นักศึกษากลุ่มปรับปรุงมองว่า สาระที่ใช้ในชุดฝึกอบรมเน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้มากกว่าในหลักสูตรปกติ ด้านสื่อ/ ใบความรู้ นักศึกษาทั้งสามกลุ่มชอบสื่อที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ ผู้ป่วยจริงหรือ DVD มากกว่าสื่อประเภทตัวหนังสือ และไม่ชอบสื่อประเภทใบความรู้ที่มีเนื้อหามากๆ ด้านกิจกรรมย่อย นักศึกษาทั้งสามกลุ่มชอบคล้ายกัน คือ ชอบกิจกรรมที่ช่วยให้ได้สาระที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม ได้แก่ การศึกษาผู้ป่วยจริงหรือดู DVD แล้วนำมาวิเคราะห์และอภิปรายร่วมกัน และชอบการเขียนแผนผังความคิด ส่วนกิจกรรมย่อยที่นักศึกษากลุ่มคิดเอกนัยและปรับปรุง ไม่ชอบคล้ายกัน คือ การอ่านใบความรู้ และการเขียนบันทึกการเรียนรู้ ส่วนนักศึกษากลุ่มซึมซับ ไม่ชอบการวิเคราะห์ปัญหาและการแก้ปัญหา เช่นเดียวกับนักศึกษากลุ่มปรับปรุง ด้านการประเมินผลและเกณฑ์การประเมินผล นักศึกษามีความเห็นคล้ายกัน คือ การประเมินผลจากรายงานเป็นวิธีที่เหมาะสม และนักศึกษาไม่ค่อยให้ความสนใจในเกณฑ์การประเมินผลนัก

นักศึกษาทั้งสามกลุ่มชอบการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก มีความเห็นว่าช่วยให้เรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพกว่ารูปแบบเดิมๆ โดยนักศึกษากลุ่มคิดเอกนัยมองว่า บางขั้นตอนจะเรียนรู้ไม่ชัดเจน แต่เมื่อเรียนครบทุกกิจกรรมของหน่วยนั้นแล้วจะทำให้ชัดเจนมากขึ้น ส่วนนักศึกษากลุ่มปรับปรุงมองว่า รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกนี้ช่วยให้มีการผสมผสานกันระหว่างความรู้เชิงทฤษฎีและปฏิบัติ นอกจากนั้น นักศึกษายังมีความพึงพอใจต่อผลลัพธ์ที่ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ย่อยๆ หลายด้านคล้ายกันทั้งสามกลุ่ม ได้แก่ การอ่าน การเขียนแผนผังความคิด การเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วย การทำงานกลุ่ม การคิดวิเคราะห์ การสะท้อนคิด นักศึกษากลุ่มคิดเอกนัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และกลุ่มปรับปรุงมีความเห็นว่า ได้พัฒนาความกล้าแสดงออกและการนำเสนอผลงานด้วย ส่วนนักศึกษากลุ่มซึมซับมองว่า การฝึกอบรมทำให้มีโอกาสรู้จักเพื่อนมากขึ้นเช่นเดียวกับกลุ่มปรับปรุง นักศึกษาทั้งสามกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า ตนมีการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกขึ้น ได้เรียนรู้วิธีเรียนรูปแบบใหม่ ได้พัฒนาทักษะย่อยๆ ที่ใช้ในการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก และนักศึกษากลุ่มซึมซับบอกว่าชอบการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกมากกว่ารูปแบบการเรียนรู้หลัก โดยนักศึกษาทั้งสามกลุ่มจะนำไปใช้ทั้งในการเรียนรู้สถานการณ์ทั่วไปและการเรียนรู้ในหลักสูตรปกติ โดยเฉพาะการเรียนภาคปฏิบัติ

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการฝึกอบรม นักศึกษาทั้งสามกลุ่มพบปัญหาในการทำกิจกรรมแต่ละหน่วยที่คล้ายกัน คือ การอ่านใบความรู้ ที่ต้องอ่านใบความรู้จำนวนมาก ร่วมกับการขาดทักษะการอ่านทำให้ใช้เวลาเกินกว่าที่กำหนด และเกิดความเบื่อหน่าย นักศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้คัดเลือกสาระที่สำคัญมาเป็นใบความรู้ ต้องการให้ลดเวลากิจกรรมในห้องเรียนเพิ่มเวลากิจกรรมศึกษาผู้ป่วย และจัดกิจกรรมคลายเครียดเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นนักศึกษากลุ่มปรับปรุงยังมีปัญหาขาดทักษะการเขียนอีกด้วย

5.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อชุดฝึกอบรม ของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style)

นักศึกษากลุ่มฝึกอบรมเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย ที่ถูกคัดเลือกมาสัมภาษณ์ประกอบด้วย นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลัก 3 รูปแบบ เป็นผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย จำนวน 14 คน แบบซึมซับ จำนวน 1 คน และแบบปรับปรุง จำนวน 3 คน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อชุดฝึกอบรมของนักศึกษากลุ่มฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) จำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
1. พื้นฐานของผู้รับการฝึกอบรม			
1.1 ความรู้สึกก่อนฝึกอบรม	- คิดว่าน่าจะดีที่จะมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้ - ไม่รู้ว่าเป็นการฝึกอบรมแบบไหน คาดเดาว่า คงน่าเบื่อ - ไม่อยากเข้าฝึกอบรม เพราะ ชื่อหัวข้อซ้ำกับที่เคยเรียนมาแล้ว - รู้สึกต่อต้านที่ต้องอยู่หอเพื่อฝึกอบรมในวันเสาร์-อาทิตย์	- ไม่อยากร่วมฝึกอบรม เพราะไม่ได้กลับบ้าน	- คาดว่าจะได้ประโยชน์จากการฝึกอบรม - ไม่เข้าใจและสงสัยว่าฝึกอบรมอะไร รู้สึกไม่อยากเข้าฝึกอบรมบ้างเล็กน้อย แต่ก็คิดว่าจะเป็นประโยชน์ - ไม่เข้าใจว่าทำไมต้องเข้าฝึกอบรม รู้สึกไม่ดี เพราะถูกแยกฝึกอบรมคนละกลุ่มกับเพื่อนสนิท
2. องค์ประกอบชุดฝึกอบรม			
2.1 เนื้อหา	- เนื้อหาน่าสนใจ มีความยาก-ง่ายพอดี แต่กิจกรรมคิดวิเคราะห์และการเขียนรูปแบบการพยาบาล	- เนื้อหาคล้ายเดิม แต่ไม่ซ้ำเดิม ความยาก-ง่ายเหมาะสม เรียนรู้เข้าใจได้ง่ายกว่า	- สาระเข้าใจง่ายกว่าที่เคยเรียนมา - สาระไม่ซ้ำกับที่เคยเรียน กว้างและลึกกว่า แต่ไม่ยาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	ทำให้สาระยากขึ้น - สาระไม่ซ้ำซ้อนกับในหลักสูตรปกติ เน้นการนำไปใช้และสาระลึกซึ้งกว่า - เนื้อบางหน่วยเคยเรียนมาแล้ว แต่ไม่ค่อยเข้าใจ กิจกรรมการฝึกอบรมช่วยให้เข้าใจสาระได้ชัดเจน เสริมความเข้าใจสาระเดิมที่เคยเรียน - การฝึกอบรมทำให้เข้าใจสาระได้ชัดเจน ซึมซับสาระเข้าไปเองทั้งที่ไม่ได้ตั้งใจรับอย่างเต็มที่		- สาระย่อยน่าสนใจ สนุกทุกเรื่อง บางเรื่องนำไปใช้กับตนเองได้ - การศึกษาและนำความรู้ไปใช้กับผู้ป่วยจริง ช่วยให้เข้าใจสาระได้ชัดเจนมากขึ้น
2.2 สื่อ/ ใบความรู้	- ชอบสื่อผู้ป่วยจริง สามารถรับรู้ความคิด ความรู้สึกได้ ซักถามข้อมูลได้ น่าสนใจกว่าสื่อประเภทเอกสาร	- สื่อที่ชอบคือ ผู้ป่วยจริง เพราะได้ประสบการณ์ที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย	- ชอบสื่อประเภทผู้ป่วยจริง เพราะสามารถซักถามข้อมูลที่ต้องการได้และศึกษาข้อมูลความรู้สึก จิตใจได้ชัดเจนกว่าสื่อประเภทอื่น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	- ชอบ Website น่าอ่านกว่าเอกสาร เพราะ ได้คัดกรองสาระที่ต้องการด้วยตนเอง ได้ความรู้กว้าง - ชอบบทความวิจัย งานวิจัย เพราะ มีการนำเสนอกระบวนการศึกษาเป็นขั้นตอน มีตัวอย่างชัดเจน เจาะลึกเฉพาะเรื่อง ส่วนศัพท์วิจัยที่ไม่เข้าใจก็อ่านข้ามไปได้ - ชอบสื่อประเภทเอกสารต่างๆ เพราะ มีรายละเอียดดี ชอบการอ่าน - ชอบ CD เพลง ช่วยให้เข้าใจสาระในสื่อเอกสารชัดเจนขึ้น		- ชอบทั้งสื่อประเภทเอกสารและผู้ป่วยจริง ต้องประกอบกัน จึงจะเข้าใจสาระได้ดี - ชอบสื่อประเภทตัวหนังสือทั้งใบความรู้และ Website เพราะให้รายละเอียดต่างกัน Website มักให้สาระเฉพาะเรื่อง ใบความรู้จะมีรายละเอียดกว้างกว่า - ชอบใบความรู้ที่มีเฉพาะประเด็นสำคัญ ไม่ต้องจับประเด็นจากการอ่านมากนัก - CD เพลงช่วยให้ผ่อนคลาย เมื่อนำไปทดลองใช้กับผู้ป่วย ทำให้เข้าใจสาระได้ชัดเจนขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	- ไม่ชอบบทความวิชาการ และสื่อเอกสาร เพราะสาระมีปริมาณมาก เข้าใจไม่ชัดเจน ทำให้เบื่อ - ไม่ชอบอ่าน Website เพราะ ไม่ชอบการค้นหา Website และไม่ชอบการคัดกรองสาระ	- ไม่ชอบสื่อประเภทตัวหนังสือ เพราะเข้าใจยากและไม่ชัดเจน แต่ชอบสื่อประเภท Website แม้เป็นตัวหนังสือ แต่เป็นเรื่องเฉพาะ มีแต่สาระสำคัญและปริมาณไม่มาก	- ใบความรู้ที่ใช้ในการฝึกอบรมมีรายละเอียดที่ชัดเจนและน่าสนใจ แต่มีปริมาณมากเกินไป ทำให้น่าเบื่อ
2.3 กิจกรรม	- กิจกรรมย่อยที่ชอบ ได้แก่ การเขียนแผนผังความคิด การแสดงบทบาทสมมติ เพราะช่วยให้เข้าใจสาระง่ายขึ้น จำได้ดีขึ้น ชอบการเขียนรูปแบบการพยาบาลและนำไปใช้กับผู้ป่วย เพราะได้นำความรู้เชิงทฤษฎีไปทดลองใช้จริง ได้รับรู้ความคิด ความรู้สึก จิตใจของผู้ป่วยด้วย ชอบจิกซอลความรู้	- กิจกรรมย่อยที่ชอบ ได้แก่ การศึกษาผู้ป่วยและการนำรูปแบบการพยาบาลไปทดลองใช้ เพราะได้นำความรู้ไปทดลองปฏิบัติจริง ทำให้เข้าใจสาระได้ชัดเจนขึ้น ชอบการสะท้อนคิด เพราะช่วยให้ได้ทบทวนความเข้าใจและคิดในแง่มุมต่างๆ ของเรื่องที่สะท้อนคิด ทำให้เข้าใจสาระเพิ่มมากขึ้น	- กิจกรรมย่อยที่ชอบ ได้แก่ การวางแผนการทดลอง การทดลองใช้รูปแบบการพยาบาลกับผู้ป่วย เพราะ มีแนวทางการปฏิบัติที่เป็นขั้นตอน ปรับปรุง เพิ่มเติมก่อนลงมือปฏิบัติได้ เมื่อได้ลงมือปฏิบัติก็ได้เห็นผลลัพธ์จากการนำทฤษฎีไปใช้จริง ชอบการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา เพราะ ได้นำ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	เพราะแต่ละคน อ่านใบความรู้ไม่มาก แล้วมาแลกเปลี่ยนกันด้วยภาษาพูด ช่วยให้เข้าใจง่ายกว่าการอ่านด้วยตนเอง ชอบการวางแผนทดลอง เพราะทำให้มีจุดมุ่งหมายและมีแนวทางก่อนลงมือปฏิบัติ		ความรู้ที่อ่านมาทำความเข้าใจให้ชัดเจนเพิ่มขึ้นด้วยการจินตนาการจากสถานการณ์ปัญหา
	- กิจกรรมย่อยที่ไม่ค่อยชอบ ได้แก่ การศึกษาและทดลองใช้รูปแบบการพยาบาลกับผู้ป่วย เพราะบางครั้งไม่ทราบว่าจะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยอย่างไร ไม่ชอบการวิเคราะห์กรณีตัวอย่างและวางแผนการพยาบาล เพราะ ไม่ค่อยมีทักษะการวิเคราะห์ปัญหา ไม่ชอบ	- ชอบและสนุกกับทุกกิจกรรม ไม่มีกิจกรรมที่ไม่ชอบ	- กิจกรรมย่อยที่ไม่ค่อยชอบ ได้แก่ การสะท้อนคิด เพราะยาก ไม่ค่อยเข้าใจ ไม่ชอบจิกซอลความรู้ เพราะ เพื่อนอธิบายข้อความรู้ไม่เข้าใจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	การอ่านใบความรู้ เพราะต้องอ่านใบความรู้จำนวนมาก ไม่ค่อยมีทักษะการอ่าน ไม่ชอบการเขียน การปฏิบัติเป็นลำดับขั้นตอน ไม่ชอบการสะท้อนคิดในช่วงแรกๆ ที่ยังไม่เข้าใจ แต่เมื่อเขียนหลายครั้ง เข้าใจมากขึ้นก็เปลี่ยนมาชอบ		
	- กิจกรรมของหน่วยที่ชอบ ได้แก่ หน่วยที่ 3 การบรรเทาความเจ็บปวด สนุกในช่วงกิจกรรมสร้างรูปแบบการพยาบาลและวางแผนทดลอง มีการเตรียมเพลงเพื่อนำไปทดลองใช้กับผู้ป่วย เพราะ มีแนวทางที่ชัดเจนจากงานวิจัยที่อ่าน ได้เตรียมการอย่างเป็นรูปธรรม และประสบ	- กิจกรรมของหน่วยที่ชอบ ได้แก่ หน่วยที่ 3 การบรรเทาความเจ็บปวด เพราะ ผู้ป่วยให้ความร่วมมือกับการทดลองใช้รูปแบบการพยาบาล รู้สึกสนุกและประสบความสำเร็จกับการทำกิจกรรมนี้	- กิจกรรมของหน่วยที่ชอบ ได้แก่ หน่วยที่ 3 การบรรเทาความเจ็บปวด เพราะ กิจกรรมทดลองใช้รูปแบบการพยาบาลประสบความสำเร็จอย่างมาก ผู้ป่วยพึงพอใจ เห็นผลลัพธ์ได้ชัดเจน กิจกรรมขั้นอื่นๆ ก็สนุกทุกกิจกรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	ความสำเร็จในการทดลองใช้รูปแบบการพยาบาล หน่วยที่ 5 การเสริมพลังอำนาจ เพราะ ผู้ป่วยให้ความร่วมมือดี สามารถเข้าถึงความรู้สึกของผู้ป่วยได้ ประสบความสำเร็จเกินความคาดหมาย และรู้สึกภาคภูมิใจในความสำเร็จ หน่วยที่ 6 ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล เพราะ สามารถเข้าถึงความรู้สึกของผู้ดูแล ทำให้เข้าใจสาระชัดเจน หน่วยที่ 7 การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต เพราะกิจกรรมหลากหลาย ได้คิด ได้แสดงบทบาทสมมติและสนุกสนาน		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	- กิจกรรมของหน่วยที่ไม่ชอบ ได้แก่ หน่วยที่ 3 การบรรเทาความเจ็บปวด เพราะ ผู้ป่วยที่ไปทดลองใช้รูปแบบการพยาบาลไม่ค่อยให้ความร่วมมือ รู้สึกไม่ประสบผลสำเร็จ หน่วยที่ 5 การเสริมพลังอำนาจ เพราะ สาระยาก และเป็นการยากที่จะนำไปใช้กับผู้ป่วยในเวลาจำกัด ไม่กล้าสัมภาษณ์ผู้ป่วยเรื่องนี้ ทำให้ไม่สนุกที่จะเรียน หน่วยที่ 7 การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต เพราะ ไม่ได้ศึกษาจากผู้ป่วยจริง ทำให้ไม่ได้เรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม บทบาทสมมติและสถานการณ์ตัวอย่างไม่ช่วยให้	- กิจกรรมของหน่วยที่ไม่ชอบ ได้แก่ หน่วยที่ 7 การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต เพราะ การแสดงบทบาทสมมติไม่ชัดเจน ทำให้ไม่เข้าใจสาระของหน่วยนี้	- กิจกรรมของหน่วยที่ไม่ชอบ ได้แก่ หน่วยที่ 5 การเสริมพลังอำนาจ เพราะ ทดลองใช้รูปแบบการพยาบาลกับผู้ป่วยแล้วไม่สำเร็จ ทำให้ผู้ป่วยร้องไห้ ไม่ทราบว่าจะช่วยเหลือผู้ป่วยอย่างไร หน่วยที่ 7 การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต เพราะ ไม่มีกิจกรรมการศึกษาและทดลองนำความรู้ไปใช้กับผู้ป่วยจริง การแสดงบทบาทสมมติไม่ชัดเจน ไม่ถึงอารมณ์และความรู้สึก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	ชัดเจน ลึกซึ้งเท่าการศึกษาจากผู้ป่วยจริง		
2.4 การประเมินผลและเกณฑ์การประเมินผล	- การประเมินผลจากรายงานเป็นวิธีที่เหมาะสมกว่าการประเมินจากการอภิปรายกลุ่มย่อย เพราะ การทำรายงานจะมีเวลากลั่นกรองความคิด และต่อเติมรายงานได้ การที่ผู้วิจัยอยู่ฟังการอภิปรายและประเมินผลจะทำให้เกร็ง ไม่กล้าพูด - การตอบคำถามท้ายหน่วยช่วยให้ได้ตรวจสอบความเข้าใจของตนเองต่อสาระที่เรียนได้ดี - การประเมินผลจากรายงานร่วมกับการอภิปรายกลุ่ม จะได้ผลการประเมินที่ตรงและชัดเจนกว่า	- การประเมินผล จากรายงานเป็นวิธีที่เหมาะสมมากกว่าการประเมินผลขณะอภิปราย เพราะ สามารถประเมินความคิดที่เป็นข้อสรุปของกลุ่ม และไม่ทำให้เกร็งขณะอภิปราย - การตอบคำถามท้ายหน่วยช่วยให้ได้สรุปประเด็นที่เรียนรู้ - ทราบประโยชน์ของเกณฑ์การประเมินผล แต่ไม่ค่อยคำนึงถึงเกณฑ์ขณะทำกิจกรรม	- การประเมินผลจากรายงานดีกว่าการประเมินจากการอภิปรายกลุ่มย่อย ไม่ทำให้เกร็งขณะอภิปราย - ชอบการตอบคำถามท้ายหน่วย เพราะเป็นการตรวจสอบความเข้าใจสาระการฝึกอบรมของตนเองได้ดี และเป็นการประเมินผลที่ดี - ทราบประโยชน์ของเกณฑ์การประเมินผล อ่านก่อนทำกิจกรรม แต่ไม่ค่อยคำนึงถึงเกณฑ์ขณะทำกิจกรรม - ไม่ทราบประโยชน์ของเกณฑ์ประเมินผล ไม่ค่อยสนใจเกณฑ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	- เข้าใจประโยชน์ของเกณฑ์การประเมินผล จะอ่านเฉพาะครั้งแรกๆ และไม่ค่อยคำนึงถึงขณะทำกิจกรรม - อ่านเกณฑ์เป็นครั้งคราว ไม่ค่อยให้ความสนใจ บางครั้งย้อนดูเกณฑ์การประเมินผลหลังจากที่ทำงานเสร็จ และปรับแก้งานตามเกณฑ์บ้าง		แต่พยายามทำกิจกรรมต่างๆ อย่างสมบูรณ์เต็มที่
3. ผลลัพธ์การฝึกอบรม			
3.1 ความรู้สึกต่อการใช้รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก	- ชอบการเรียนรู้ด้วยรูปแบบนี้เพิ่มขึ้นเมื่อได้ฝึกอบรมหลายๆ ครั้ง เพราะสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้คล่องขึ้นและสนุกกับกิจกรรม	- รู้สึกคล่องขึ้นในการใช้รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ง่ายขึ้น เมื่อฝึกอบรมหลายหน่วย ไม่รู้สึกเบื่อหรือขัดแย้ง	- ยิ่งเรียน ยิ่งชอบรูปแบบนี้ ยิ่งเรียนยิ่งคล่องในการเรียนรู้ - ชอบรูปแบบการเรียนรู้นี้ แต่ไม่ชอบที่ต้องอ่านใบความรู้จำนวนมาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	- หน่วยหลังๆ จะเรียนรู้ได้คล่องขึ้น รู้สึกว่าเวลาผ่านไปเร็ว - ช่วงหลังๆ จะมีเบื่อบ้าง เพราะกิจกรรมซ้ำเดิม - โดยรวมแล้วชอบการเรียนรู้แบบนี้ มีเพียงบางกิจกรรมเท่านั้นที่ไม่ชอบ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งไม่ชอบมาตั้งแต่แรกแล้ว - ชอบรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้ เพราะสอดคล้องกับการเรียนรู้ในวิชาชีพพยาบาล		
3.2 ประสิทธิภาพของการเรียนรู้	- รูปแบบการเรียนรู้นี้ช่วยให้เรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพมากกว่ารูปแบบเดิม จดจำได้ดี นำไปใช้ใน	- รูปแบบการเรียนรู้แบบนี้ช่วยให้เรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพมากกว่ารูปแบบเดิม เพราะ ได้เรียนรู้หลักการ	- รูปแบบการเรียนรู้แบบนี้มีประสิทธิภาพมากกว่าแบบเดิม เพราะ มีขั้นตอนชัดเจน ส่วน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	การเรียนปกติได้โดยไม่รู้ตัว มีลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ ทำให้มีแนวทางการเรียนรู้ ช่วยให้เข้าใจสาระได้ชัดเจนและเข้าใจการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ - คิดว่าการเรียนรู้ด้วยรูปแบบใหม่มีประสิทธิภาพมากกว่ารูปแบบเดิม แต่ยังชอบรูปแบบเดิมอยู่	มีความรู้ที่ถูกต้องก่อนนำไปทดลองใช้อย่างเป็นขั้นตอน ทำให้ชัดเจนในข้อความรู้ยิ่งขึ้น	การลองผิดลองถูกและไม่มีการวางแผนที่ใช้ในรูปแบบเดิม อาจเกิดความผิดพลาดและเสียเวลา
3.3 ความพึงพอใจต่อผลลัพธ์	- พึงพอใจในผลลัพธ์ที่ได้จากการฝึกอบรม คุ้มค่ากับการไม่ได้กลับบ้านในวันเสาร์-อาทิตย์ - ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ย่อย ๆ หลายด้าน เช่น การอ่าน การเขียนแผนผังความคิด การเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วย กระบวนการกลุ่ม	- พอใจในผลลัพธ์จากการฝึกอบรม แม้จะรู้สึกว่าตนเองยังพัฒนาไม่ได้มากนัก - ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ย่อยๆ หลายด้าน ได้แก่ ทักษะการอ่าน สามารถจับประเด็นจากการอ่านได้ดีขึ้น อ่านได้เร็วขึ้น ทักษะการคิด	- พึงพอใจในประโยชน์ที่ได้รับมาก คุ้มค่ากับการไม่ได้กลับบ้าน รู้สึกมั่นใจเวลาขึ้นไปศึกษาบนหอผู้ป่วยในรายวิชาภาคปฏิบัติของหลักสูตรปกติ สามารถทำได้ดีกว่าเพื่อนที่ไม่ได้ฝึกอบรม รู้สึกประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	กระบวนการคิด การสะท้อนคิด การวางแผนการทดลอง การเขียนรายงาน - ได้พัฒนาทักษะการอ่านให้ดีขึ้นมาก โดยฝึกการอ่านตามที่ผู้วิจัยแนะนำ ทำให้มีสมาธิในการอ่าน จับประเด็นได้มากขึ้น อ่านได้เร็วขึ้น และยังนำไปฝึกฝนต่อในการเรียนปกติ - ต้องการพัฒนาทักษะบางอย่างเพิ่มขึ้น ได้แก่ การสะท้อนคิด การเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วย การวิเคราะห์ปัญหา การเขียนรูปแบบการพยาบาล การวางแผนทดลอง	วิเคราะห์ มีหลักการคิดวิเคราะห์และสามารถเข้าใจประเด็นคิดวิเคราะห์มากขึ้น ทักษะการเขียนสามารถเขียนได้เป็นประเด็นมากขึ้น - ฝึกใช้เทคนิคการอ่านที่ผู้วิจัยแนะนำช่วยให้พัฒนาทักษะการอ่านได้ดีขึ้นระดับหนึ่ง - ต้องการพัฒนาทักษะการอ่านให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอีก	- ได้พัฒนาทักษะหลายด้าน ได้แก่ การอ่าน การเขียนแผนผังความคิด การวางแผนการทำงาน การเข้าถึงข้อมูลของผู้ป่วย การวางแผนการพยาบาล การสะท้อนคิด - ไม่ค่อยได้พัฒนาทักษะการเขียน เพราะ ไม่ได้เขียนรายงานในกลุ่มย่อย - ต้องการพัฒนาทักษะการสะท้อนคิด และทักษะการเขียนเพิ่มขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
3.4 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก	- เมื่อฝึกอบรมไปหลายหน่วยจะคุ้นเคยกับกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบนี้ สามารถเรียนรู้ได้คล่องขึ้นและชอบรูปแบบการเรียนรู้นี้ - ชอบทั้งรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกและรูปแบบการเรียนรู้หลัก - ชอบรูปแบบการเรียนรู้หลักมากกว่าทางเลือก แต่คิดว่าแบบทางเลือกมีประสิทธิภาพกว่า	- การฝึกอบรมทำให้ได้รูปแบบการเรียนรู้ใหม่ และมีความคล่องในการใช้รูปแบบการเรียนรู้นี้	- ได้เรียนรู้วิธีเรียนรู้ด้วยรูปแบบใหม่และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ จนทำให้ใช้รูปแบบการเรียนรู้ใหม่ได้คล่อง
3.5 การนำรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกไปใช้ภายหลังการฝึกอบรม	- สามารถนำทักษะการเรียนรู้ย่อยๆ ไปใช้ในชั้นเรียนปกติได้ - จะนำรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกไปใช้โดยเลือกใช้ให้สอดคล้องกับสาระที่เรียนรู้ และปรับขั้นตอนการเรียนรู้ให้เหมาะกับสถานการณ์เรียนรู้	- นำไปใช้กับสถานการณ์เรียนรู้ต่างๆ ได้ทุกสถานการณ์ อาจต้องปรับขั้นตอนการเรียนรู้บางขั้นตอนให้เหมาะกับสถานการณ์เรียนรู้นั้นๆ	- เลือกนำรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกไปใช้ให้เหมาะกับสถานการณ์เรียนรู้ ถ้าเป็นเรื่องที่มีความรู้อยู่บ้างจะทดลองทำเลย หากเป็นเรื่องใหม่จะศึกษาทฤษฎีให้มั่นใจแล้วจึงนำไปวางแผน ทดลองปฏิบัติ หรือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
			อาจปรับเปลี่ยนขั้นตอนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม
4. ปัญหาและข้อเสนอแนะ			
4.1 ปัญหาและการแก้ไข	- ต้องอ่านใบความรู้จำนวนมาก ทำให้ง่วง - กิจกรรมบางขั้นตอนไม่สนุก ยาก เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์ ทำให้เบื่อ	- บางช่วงของการฝึกอบรม เป็นช่วงที่มีการสอบในหลักสูตรปกติ ทำให้กังวล ว่าจะอ่านหนังสือสอบไม่ทัน แต่ก็พยายามอ่านหนังสือเตรียมสอบไว้ล่วงหน้า	- ผู้ป่วยบางรายที่ไปทดลองใช้รูปแบบการพยาบาล ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ทำให้เสียกำลังใจ อาจารย์นิเทศก์จะเปลี่ยนผู้ป่วยรายใหม่ให้ศึกษา - เพื่อนบางคนไม่สามารถถ่ายทอดความรู้จากการศึกษาร่วมกันในกลุ่ม Expert ได้ ต้องให้เพื่อนคนอื่นจากกลุ่ม Expert เดียวกันช่วยกันอธิบายและอ่านจากใบความรู้เพิ่มเติม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
4.2 ข้อเสนอแนะ	- น่าจะจัดการฝึกอบรมนี้ให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ทุกคน เพราะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนในหลักสูตรปกติ - อยากให้กระชับเวลาการฝึกอบรมแต่ละหน่วยให้มากกว่านี้ เช่น ช่วงการอ่าน การเขียนรูปแบบการพยาบาล จะทำให้นักศึกษาตื่นตัวเพิ่มขึ้น และไม่เหนื่อยล้าเกินไป ควรจัดฝึกอบรมสัปดาห์ละ 1 วัน - ควรกระชับเวลากิจกรรมการฝึกอบรมในห้องเรียนให้สั้นลง ไม่ต้องลดเวลาการขึ้นศึกษาบนหอผู้ป่วย	- ต้องการให้กระชับเวลาการฝึกอบรมกว่านี้ บางกิจกรรมสามารถกระชับเวลาได้ โดยผู้วิจัยต้องเข้มงวดเรื่องเวลาเพิ่มขึ้น	- ใบความรู้มีจำนวนมากเกินไป ทำให้น่าเบื่อ ควรปรับรูปแบบเอกสารให้น่าอ่านขึ้น โดยเฉพาะบทความวิชาการจากวารสาร อาจใช้ Website แทนใบความรู้ - ต้องการให้ผู้วิจัยสรุปสาระหลังการอ่านทฤษฎีให้หน้าชั้นเรียนก่อนทำกิจกรรมขั้นต่อไป เพื่อให้มั่นใจว่าได้รับสาระที่ครบถ้วนและถูกต้อง - อยากให้ปรับเวลาการฝึกอบรมแต่ละหน่วยให้กระชับขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของนักศึกษา		
	รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ**	**รูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง**
	- คิดว่าเวลาการฝึกอบรมแต่ละหน่วยนานเกินไป แต่เมื่อพิจารณาจากกิจกรรมที่วางไว้แล้วก็ไม่น่าจะกระชับเวลาที่กิจกรรมใดได้ - กิจกรรมควรแตกต่างกันไปทุกครั้งจะทำให้รู้สึกท้าทาย ไม่น่าเบื่อ - ต้องการให้มีกิจกรรมศึกษาบนหอผู้ป่วยทุกครั้งที่ฝึกอบรม เพราะช่วยให้ได้ประสบการณ์ที่ชัดเจน		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 36 สรุปได้ว่า นักศึกษากลุ่มฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย แบบซึมซับ และแบบปรับปรุง มีความคิดเห็นค่อนข้างคล้ายคลึงกัน ตั้งแต่พื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม นักศึกษาทั้งสามกลุ่มมีทั้งความรู้สึกเชิงลบเล็กน้อย ได้แก่ ไม่อยากเข้าฝึกอบรม รู้สึกไม่ค่อยดี รู้สึกต่อต้าน คาดว่าน่าเบื่อ ความรู้สึกกลางๆ ได้แก่ สงสัย ไม่เข้าใจ และความรู้สึก เชิงบวก ได้แก่ น่าจะดี คาดว่าจะได้ประโยชน์ แต่เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมไปหลายหน่วยแล้วจึงเห็นประโยชน์ของการฝึกอบรม สนุกกับกิจกรรมการเรียนรู้ และยอมรับรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้ฝึกอบรม

นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของชุดฝึกอบรม ในด้านเนื้อหา นักศึกษาทั้งสามกลุ่มมีความเห็นคล้ายกันว่า สาระของการฝึกอบรมมีความยาก-ง่ายเหมาะสม ไม่ซ้ำซ้อนกับสาระที่เคยเรียนในห้องเรียนปกติ เข้าใจง่าย และชัดเจน นักศึกษากลุ่มคิดอเนกนัยและกลุ่มปรับปรุงมีความเห็นว่า สาระที่ใช้ในชุดฝึกอบรมลึกและกว้างกว่า เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้มากกว่าในหลักสูตรปกติ กิจกรรมการฝึกอบรมช่วยให้เข้าใจสาระได้ชัดเจนมากขึ้น แต่กิจกรรมบางอย่างก็ทำให้สาระยากขึ้นเช่นกันตามความเห็นของนักศึกษากลุ่มคิดอเนกนัย ด้านสื่อ ใบความรู้ นักศึกษาทั้งสามกลุ่มชอบสื่อที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ ผู้ป่วยจริง มากกว่าสื่อประเภทอื่น เพราะ ชัดเจน เข้าใจง่าย รับรู้อารมณ์ ความคิด ความรู้สึก และซักถามข้อมูลที่ต้องการได้ นักศึกษากลุ่มคิดอเนกนัยและกลุ่มปรับปรุงยังชอบสื่อประเภทตัวหนังสือด้วย โดยเฉพาะ Website เพราะ มีความน่าอ่าน สื่อประเภท CD เพลงก็เป็นที่ชื่นชอบของนักศึกษาสองกลุ่มนี้เช่นกัน ส่วนใบความรู้ นักศึกษามีความเห็นแตกต่างกันไปแต่ละคน มีทั้งชอบและไม่ชอบใบความรู้แต่ละประเภท แต่โดยรวมนักศึกษาทั้งสามกลุ่มไม่ชอบสื่อประเภทตัวหนังสือที่มีสาระปริมาณมาก ด้านกิจกรรมย่อยที่นักศึกษาทั้งสามกลุ่มชอบเหมือนกัน คือ การเขียนรูปแบบการพยาบาล รวมถึงการการวางแผนการทดลองแล้วนำไปทดลองใช้กับผู้ป่วยจริง ส่วนกิจกรรมย่อยอื่นๆ มีการชอบแตกต่างกันไปบ้าง ได้แก่ นักศึกษากลุ่มคิดอเนกนัยชอบการเขียนแผนผังความคิด การแสดงบทบาทสมมติ และจิกซอลความรู้ นักศึกษากลุ่มซึมซับชอบการสะท้อนคิด ส่วนนักศึกษากลุ่มปรับปรุงชอบการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา ส่วนกิจกรรมย่อยที่นักศึกษาไม่ชอบมีความแตกต่างกันไปรายบุคคล ไม่เป็นกลุ่มกิจกรรม สำหรับกิจกรรมของหน่วยที่ชอบ นักศึกษาทั้งสามกลุ่มชอบคล้ายกัน คือ หน่วยที่ 3 การบรรเทาความเจ็บปวด โดยมีเหตุผลว่าประสบผลสำเร็จในการทดลองใช้รูปแบบการพยาบาล ส่วนกิจกรรมหน่วยที่ไม่ชอบเหมือนกันทั้งสามกลุ่ม คือ หน่วยที่ 7 การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต โดยให้เหตุผลว่าไม่ได้ศึกษาผู้ป่วยจริง ทำให้เข้าใจสาระไม่ชัดเจน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ด้านการประเมินผลและเกณฑ์การประเมินผล นักศึกษาทั้งสามกลุ่มมีความเห็นคล้ายกันว่า การประเมินผลจากรายงานเป็นวิธีที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เข้าใจประโยชน์ของเกณฑ์ประเมินผลแต่ไม่ค่อยให้ความสนใจนัก และเห็นว่าการตอบคำถามท้ายหน่วยเป็นการตรวจสอบความเข้าใจสาระการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ดี

นักศึกษาทั้งสามกลุ่มชอบการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก มีความเห็นว่าช่วยให้เรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพกว่ารูปแบบเดิม แต่นักศึกษากลุ่มคิดอเนกนัยบางคนบอกว่า ช่วงหลังรู้สึกเบื่อบ้างเพราะกิจกรรมซ้ำ และไม่ชอบบางกิจกรรมในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกเช่นเดียวกับนักศึกษากลุ่มปรับปรุง นอกจากนั้น นักศึกษายังมีความพึงพอใจต่อผลลัพธ์ที่ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ย่อยๆ หลายด้านคล้ายกันทั้งสามกลุ่ม ได้แก่ ทักษะการอ่าน การเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วย กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิด การสะท้อนคิด นักศึกษากลุ่มคิดอเนกนัยและกลุ่มปรับปรุงมีความเห็นว่า ได้พัฒนาทักษะการเขียนแผนผังความคิดและการวางแผนการพยาบาลด้วย ส่วนนักศึกษากลุ่มซึมซับมองว่า ได้พัฒนาทักษะการเขียนรายงานด้วยเช่นเดียวกับกลุ่มคิดอเนกนัย นักศึกษาทั้งสามกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า ได้พัฒนาตนเองจนมีรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก และมีทักษะการเรียนรู้เพิ่มขึ้นทำให้ใช้รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกได้คล่องขึ้น นักศึกษากลุ่มคิดอเนกนัยยังมีความเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องความชอบ คือ ชอบทั้งรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกและรูปแบบการเรียนรู้หลัก และชอบรูปแบบการเรียนรู้หลักมากกว่า ในแง่การนำรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกไปใช้นั้น นักศึกษาทั้งสามกลุ่มจะเลือกนำไปใช้ให้สอดคล้องกับในสถานการณ์เรียนรู้ และปรับขั้นตอนการเรียนรู้ให้เหมาะกับสถานการณ์เรียนรู้นั้นๆ

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการฝึกอบรม นักศึกษาทั้งสามกลุ่มพบปัญหาในการทำกิจกรรมแต่ละหน่วยแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล แต่มีข้อเสนอแนะที่เหมือนกันในเรื่อง ต้องการให้กระชับเวลากิจกรรมการฝึกอบรมแต่ละหน่วย นักศึกษากลุ่มปรับปรุงยังเสนอแนะให้ปรับปรุงรูปแบบใบความรู้ให้น่าอ่านยิ่งขึ้น และต้องการให้ผู้วิจัยสรุปสาระความรู้ที่ได้จากใบความรู้ หน้าชั้นเรียนก่อนทำกิจกรรมขั้นต่อไป ส่วนนักศึกษากลุ่มคิดอเนกนัย มองเห็นคุณค่าของการฝึกอบรมเสนอแนะให้จัดฝึกอบรมนี้กับนักศึกษาชั้นปีที่2 ทุกคน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อวิจารณ์

จากผลการวิจัยการพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยมีข้อวิจารณ์ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล

ผลการศึกษารูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนต้น ปีการศึกษา 2551 จำนวน 62 คน ที่ได้จากการให้นักศึกษาทำแบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 43.55 มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย รองลงมา คือ แบบปรับปรุง ร้อยละ 27.42 แบบคิดเอกนัย ร้อยละ 19.35 และแบบซึมซับ ร้อยละ 9.68

จากผลการศึกษานี้จะเห็นว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัยมีสัดส่วนจำนวนที่มากกว่ารูปแบบการเรียนรู้อื่นอย่างโดดเด่น และนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุงมีจำนวนรองลงมา สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลหลายงาน เช่น งานวิจัยของ Richard (2003) ที่ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาในโปรแกรมเทคนิค 2 ปี จาก 3 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีในมอนทาน่าก็พบว่า นักศึกษาพยาบาลระดับปฏิบัติมีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยและแบบปรับปรุง งานวิจัยของ Hauer (2005) ที่ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เข้าเรียนในโปรแกรมวิชาชีพสุขภาพ 5 วิชาชีพ ของสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง พบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย และงานวิจัยของ Salehi and Shahnooshi (2007) ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 ของมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์การแพทย์อิสฟาฮา ก็พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 29.44 มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย เช่นกัน

นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning style) จะมีลักษณะการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม (Concrete Experience) ผสมผสานกับการเรียนรู้จากการสังเกตและไตร่ตรอง (Reflective Observation) ผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยจะเก่งในการมองสถานการณ์รูปธรรมด้วยมุมมองที่หลากหลาย และใช้การสังเกตมากกว่าการกระทำ ทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องการความคิดที่หลากหลาย เช่น การระดม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมอง และจะให้ความสนใจแก่บุคคล วัฒนธรรมต่างๆ ชอบใช้จินตนาการและอารมณ์ความรู้สึก บุคคลเหล่านี้มักมีพื้นฐานทางด้านมนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ (Kolb, Osland and Rubin, 1995; 54) ลักษณะการเรียนรู้เช่นนี้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์เรียนรู้ในวิชาชีพพยาบาล ที่สถานการณ์บนหอผู้ป่วยเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ เป็นสถานการณ์เรียนรู้ที่มีความเป็นรูปธรรมชัดเจน และมีความซับซ้อน จึงทำให้ผู้เรียนต้องสังเกต ค้นหา แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์นั้นๆ อีกทั้งวิชาชีพการพยาบาลยังต้องทำงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพทางสุขภาพอื่นๆ ที่ต้องร่วมกันให้การดูแลผู้ป่วย ลักษณะการทำงานเช่นนี้ต้องอาศัยการร่วมกันคิดร่วมกันทำ ด้วยความคิดเห็นที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่เป้าหมายการดูแลที่สูงสุด และในการให้การดูแลผู้ป่วยอย่างมีคุณภาพนั้นพยาบาลจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์ทางการพยาบาลและศิลปะในการดูแลผู้ป่วย รวมทั้งให้การดูแลผู้ป่วย โดยคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของบุคคล ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ

ส่วนรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุง (Accomodation Learning Style) ที่มีจำนวนนักศึกษารองลงมานั้น เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีลักษณะร่วมกับผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย คือ มีการเรียนรู้จากประสบการณ์เชิงรูปธรรม (Concrete Experience) เหมือนกัน ผสมผสานกับการเรียนรู้จากการทดลองและปฏิบัติ (Active Experimentation) ผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้นี้จะชอบลงมือปฏิบัติและแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ท้าทาย เน้นการหาข้อมูลจากบุคคลต่างๆ มากกว่าการวิเคราะห์ด้วยตนเอง ปรับตัวเข้ากับแต่ละสถานการณ์ได้ดี (Kolb *et al*., 1995: 54) รูปแบบการเรียนรู้นี้ก็มีความสอดคล้องกับลักษณะงานในวิชาชีพพยาบาลเช่นกัน เพราะ วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติดูแลผู้ป่วย ผู้ป่วยแต่ละคนแม้จะป่วยด้วยโรคเดียวกัน แต่ก็มีความแตกต่างและซับซ้อนของโรคต่างกันเสมอตามบริบทของผู้ป่วยนั้นๆ ดังนั้นผู้ป่วยแต่ละคนจึงเป็นสถานการณ์เรียนรู้ใหม่ที่น่าท้าทายในการให้การดูแลอย่างมีคุณภาพได้เสมอ Kolb (1984: 88) อธิบายว่าสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ในวิชาชีพหนึ่งๆ จะช่วยหล่อหลอมรูปแบบการเรียนรู้ของบุคคลในวิชาชีพให้เป็นไปตามลักษณะของวิชาชีพนั้นๆ

สำหรับผลการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาที่ได้จากการให้นักศึกษาเลือกรูปแบบการเรียนรู้อื่นๆ ที่ต้องการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) คิดเป็นร้อยละ 37.10 รองลงมา คือแบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) คิดเป็นร้อยละ 30.64

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนรูปแบบการเรียนรู้อื่นได้รับการเลือกน้อยกว่าสองรูปแบบนี้อย่างแตกต่างชัดเจน เมื่อพิจารณารูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษาที่เลือกพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยเป็นรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก พบว่า มีแบบปรับปรุงมากที่สุด ร้อยละ 19.35 ส่วนนักศึกษาที่เลือกพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย เป็นรูปแบบทางเลือกนั้นส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย ร้อยละ 22.58

ผลการศึกษานี้อธิบายได้ว่า การที่นักศึกษาเลือกที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) เป็นทางเลือกมากที่สุด อาจเพราะ เล็งเห็นในธรรมชาติการเรียนรู้ในรายวิชาทางการพยาบาลที่ได้เรียนผ่านมาแล้ว ได้แก่ วิชาชีพการพยาบาลขั้นแนะนำ ระบบสุขภาพ ที่จะเรียนรู้ได้ชัดเจน เข้าใจง่าย หากได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม แล้วนำประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้นั้นมาสะท้อนคิดใคร่ครวญร่วมกัน โดยมีอาจารย์ผู้สอนคอยเติมเต็มสาระความรู้ในเชิงทฤษฎีให้มีความสมบูรณ์ ซึ่งทำให้นักศึกษาเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพ ประกอบกับนักศึกษากลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง จึงยังคงคุ้นชินกับการเรียนจากประสบการณ์เชิงรูปธรรมที่เป็นลักษณะร่วมกันของรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุงกับแบบคิดอเนกนัย เหตุผลที่กล่าวมานี้จึงช่วยสนับสนุนผลการศึกษาที่ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยเป็นรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

สำหรับการที่นักศึกษาเลือกที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย(Convergent Learning Style) เป็นทางเลือกรองลงมา โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ของกลุ่มนี้มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย ซึ่งเป็นรูปแบบที่ต่างขั้วกัน ผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยจะมีการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบสร้างมโนมติเชิงนามธรรม(Abstract Conceptualization) กับการเรียนด้วยการทดลองลงมือปฏิบัติ (Active Experimentation) ส่วนผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยจะมีการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนจากประสบการณ์เชิงรูปธรรม(Concrete Experience) กับการเรียนจากการสังเกตอย่างไตร่ตรอง (Reflective Observation) เหตุผลการเลือกพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกนี้จึงไม่น่ามีความเชื่อมโยงกับรูปแบบการเรียนรู้หลัก อาจเป็นไปได้ที่ว่า บรรยากาศการเรียนรู้ที่นักศึกษาเรียนรู้อยู่ในขณะนั้นส่งเสริมการนำแนวคิดทฤษฎี/ หลักการไปใช้ในการแก้ปัญหา เช่น รายวิชาระบบสุขภาพ ฟิสิกส์ทางการพยาบาล นอกจากนั้นการสอบความรู้ที่มักใช้ข้อสอบปรนัย ให้เลือก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวก็อาจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนส่งเสริมให้นักศึกษาคุ้นชินและต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยให้ประสิทธิภาพมีเพิ่มขึ้น

2. ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล

การพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยศึกษาเอกสาร ตำรา เว็บไซด์ ต่างประเทศเกี่ยวกับชุดฝึกอบรม และการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experience Learning) แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ได้ชุดฝึกอบรม จำนวน 2 ชุด คือ ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย และชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย ที่มีส่วนประกอบชุดฝึกอบรมและสาระเหมือนกัน ต่างกันที่กิจกรรมการฝึกอบรม โดยชุดฝึกอบรมแต่ละชุดประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมสำหรับอาจารย์หรือผู้จัดการฝึกอบรม และชุดฝึกอบรมสำหรับนักศึกษา ใช้สาระการฝึกอบรม เรื่อง การพยาบาลแบบองค์รวม มาเป็นสาระของชุดฝึกอบรมทั้งสองชุด ซึ่งเป็นสาระพื้นฐานและเป้าหมายสำคัญของวิชาชีพการพยาบาล ประกอบด้วย 5 โมดูล 7 หน่วย โดยเดินหัวข้อโมดูลไปตามองค์ประกอบขององค์รวมบุคคล จัดเรียงลำดับจากด้านร่างกาย จิตใจ จิตสังคม และจิตวิญญาณ ด้วยเหตุผลว่าด้านร่างกายจัดว่าเป็นองค์ประกอบที่ทำความเข้าใจได้ง่ายกว่าด้านอื่นๆ สามารถอธิบายด้วยทฤษฎีได้ชัดเจน เพราะโดยทั่วไปผู้ป่วยมักเข้ามารับการดูแลรักษาในโรงพยาบาลฝ่ายกายด้วยความผิดปกติหรือความเจ็บป่วยด้านร่างกาย อาการแสดงของความผิดปกติทางร่างกายและความต้องการการดูแลด้านร่างกายจะถูกแสดงให้เห็นเด่นชัดเป็นส่วนใหญ่ จึงสามารถอธิบายเหตุและผลที่เกิดขึ้นได้ชัดเจนด้วยหลักการทฤษฎี ทำความเข้าใจกับข้อมูลได้ไม่ยากและตอบสนองได้ตรงกับความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วย ส่วนในด้านจิตใจ จิตสังคม และจิตวิญญาณมักจะแอบแฝงอยู่ในปัญหาทางกายของผู้ป่วยและมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องมากมาย ที่เป็นความเฉพาะของบุคคล จำเป็นต้องค้นหาวิเคราะห์จากบริบทและข้อมูลแวดล้อมร่วมด้วยจึงจะค้นพบปัญหาและความต้องการได้อย่างครอบคลุม โดยเฉพาะด้านจิตวิญญาณเป็นเรื่องที่เป็นนามธรรม ยากที่จะทำความเข้าใจ จากธรรมชาติของสาระดังกล่าว จึงนำมาเป็นหลักในการจัดเรียงลำดับหัวข้อโมดูล ดังนั้นสาระของชุดฝึกอบรมทั้งสองชุดจึงมีการเพิ่มลำดับความยากของสาระขึ้นตามโมดูล ทั้งนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีสาระที่เป็นพื้นฐานเบื้องต้นเพื่อไปสู่การเรียนรู้สาระที่ยากขึ้นไป นอกจากนั้นการจัดเรียงเนื้อหาจากง่ายไปสู่ยากนั้นยังกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ไปตามลำดับขั้น ความรู้สึก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ในหน่วยแรกๆ ก็จะสร้างแรงจูงใจให้อยากเรียนรู้และเกิดความพยายามเรียนรู้ในหน่วยต่อๆ ไป

โมดูลที่กำหนดขึ้นในชุดฝึกอบรมนั้น แต่ละโมดูลจัดเป็นหน่วย 1-2 หน่วย ผู้วิจัยกำหนดหน่วยโดยใช้การพยาบาลเป็นจุดเน้นของทุกหน่วย และกำหนดชื่อหน่วยจากสิ่งที่เป็นตัวแทนสาระของโมดูลหนึ่งๆ เช่น โมดูล 1 เยียวยาร่างกายให้หายป่วย ประกอบด้วย 2 หน่วย ได้แก่ ช่วยผู้ป่วยให้นอนหลับ และการบรรเทาความเจ็บปวด ทั้งสองหน่วยใช้การพยาบาลเป็นจุดเน้นร่วมกัน คือ การช่วยเหลือและบรรเทาอาการของผู้ป่วย และเลือก “การนอนหลับ” และ “ความเจ็บปวด” มาเป็นตัวอย่างสาระด้านร่างกายของบุคคล นาตยา ปิลันธนานนท์ (2546 : 43-45) อธิบายว่า การสร้างหน่วยการเรียนโดยกำหนดจุดเน้นของหน่วยการเรียน จะทำให้หน่วยการเรียนแต่ละหน่วยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เกาะเกี่ยวอยู่ในเรื่องนั้น ไม่สะเปะสะปะ และทำให้หน่วยการเรียนมีความหมายมากขึ้น ส่วนการกำหนดชื่อหน่วยต้องเลือกประเด็นที่เป็นตัวแทนหรือเป็นกรณีตัวอย่างที่จะนำไปสู่องค์ความรู้ตามที่กำหนด และเป็นตัวอย่างที่มีความหมายต่อผู้เรียนมองเห็นการนำความรู้ที่เรียนไปเชื่อมโยงใช้ได้จริง

สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลของชุดฝึกอบรม ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละชุดฝึกอบรมจะประกอบด้วยกิจกรรมครบ 4 ขั้น ของวัฏจักรการเรียนรู้ เรียงไปตามลำดับ แต่เริ่มต้นที่ขั้นการเรียนรู้ต่างกัน คือ เริ่มต้นในขั้นการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่ต้องการพัฒนา และใช้เวลากับ 2 ขั้นแรกมากกว่าขั้นต่อไป ซึ่ง Smith and Kolb (1986) อธิบายว่า ผู้เรียนควรมีการเรียนรู้ไปตามลำดับขั้นของวัฏจักรการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้ประสบการณ์รูปธรรม การสะท้อนคิดไตร่ตรอง การสร้างมโนมติเชิงนามธรรม และการนำไปทดลองปฏิบัติ สอดคล้องกับที่ Gibbs (1988) เชื่อว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีการเรียนรู้ครบ 4 ขั้นของวัฏจักรการเรียนรู้ โดย Raschick *et al*. (1998) เชื่อว่า ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเริ่มต้นที่การเรียนรู้ประสบการณ์รูปธรรม แต่ควรเริ่มต้นที่ขั้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบหรือเป็นรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน จากแนวคิดดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยโดยเริ่มต้นการให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมแล้วนำมาคิดไตร่ตรองในประสบการณ์เรียนรู้ที่ได้รับ ส่วนกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดเอกนัยจะเริ่มต้นที่การให้ผู้เรียนทำความเข้าใจกับหลักการและทฤษฎี และการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นำหลักการที่ได้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ โดยผู้วิจัยได้ออก แบบกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยให้มีความหลากหลายและเหมาะกับสาระของหน่วยนั้นๆ

ส่วนกิจกรรมการประเมินผล จะประเมินผลตามขั้นการเรียนรู้แต่ละขั้น โดยออกแบบกิจกรรมการประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นนั้นๆ และท้ายการฝึกอบรมแต่ละหน่วย ผู้รับการฝึกอบรมจะได้รับการประเมินด้วยคำถามท้ายหน่วยเพื่อประเมินสาระที่ได้รับด้วยข้อคำถามตามรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ต้องการพัฒนา เนื่องจากผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ใดก็ย่อมจะมีจุดแข็งหรือความสามารถเรียนรู้ในขั้นนั้นดี ดังที่Mc.Donough and Osterbrink (2005 : 90-91) อธิบายว่า ผู้เรียนแต่ละคนจะมีความสามารถในการเรียนรู้แต่ละขั้นของวัฏจักรการเรียนรู้ไม่เท่ากัน ซึ่งสะท้อนรูปแบบการเรียนรู้ของผู้นั้น ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนนอกจากครูจะต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมทั้ง4 รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนแล้ว ยังต้องคำนึงถึงการประเมินผู้เรียนให้มีความแตกต่างกันใน 4 รูปแบบการเรียนรู้ด้วย โดยผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยใช้การประเมินด้วยการให้เขียนสะท้อนคิดและการนำเสนอประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ ส่วนผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยใช้การประเมินความสามารถแก้ปัญหา การทดสอบด้วยข้อสอบปรนัย การเขียนความเรียงและการนำเสนอเชิงวิเคราะห์ (Healey *et al*., 2005: 38-39)

อาจสรุปว่าชุดฝึกอบรมทั้ง 2 ชุดที่สร้างขึ้นในงานวิจัยนี้ มีการออกแบบโดยอ้างอิงหลักการ ทฤษฎี ตั้งแต่การกำหนดโครงสร้างของชุดฝึกอบรม การกำหนดสาระเนื้อหา การออกแบบกิจกรรมการฝึกอบรมและการประเมินผล โดยคาดหวังผลลัพธ์ให้ผู้รับการอบรมได้พัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่ตนเลือก อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้รับการอบรม ทั้งนี้สอดคล้องกับที่Kolb (1984: 203) กล่าวว่า การสอนที่ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยรูปแบบที่ขัดแย้งกับวิธีหรือรูปแบบการเรียนรู้ของตนและเกิดความยากลำบาก จะทำให้เกิดความงอกงามขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. ผลการใช้ชุดฝึกอบรม

ภายหลังการพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย และแบบคิดเอกนัย ผู้วิจัยได้นำชุดฝึกอบรมไปทดลองใช้กับนักศึกษา2 กลุ่ม ที่ได้ระบุความต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกดังกล่าวไว้ในการสำรวจข้อมูลในขั้นแรก ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมแต่ละกลุ่มฝึกอบรม ทั้งในระหว่างการฝึกอบรมและภายหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรม ข้อมูลที่เก็บรวบรวม ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมของนักศึกษา บันทึกการฝึกอบรมเกี่ยวกับความรู้สึก ความรู้ และทักษะของนักศึกษา ความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมของนักศึกษา และความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยจำแนกข้อมูลตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา นอกจากนั้นผู้วิจัยยังเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรมที่เป็นภาพรวมของกลุ่มฝึกอบรมแต่ละกลุ่มไว้ด้วย ผู้วิจัยจึงขอวิจารณ์ผลการใช้ชุดฝึกอบรมแต่ละชุด ดังนี้

3.1 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย

3.1.1 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมด้านผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรม

ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยนำไปทดลองกับนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ จำนวน5 คน แบบคิดเอกนัย จำนวน 6 คน และแบบปรับปรุง จำนวน 12 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักทั้ง 3 กลุ่ม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทีละน้อย แม้จะไม่ได้เพิ่มขึ้นเป็นลำดับจากหน่วยแรกไปจนหน่วยสุดท้าย บางช่วงเพิ่มและบางช่วงลดสลับกันไป และนักศึกษาแต่ละกลุ่มมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รายหน่วยใกล้เคียงกัน

จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ชุดฝึกอบรมช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มได้ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้อธิบายได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยนี้ใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ประกอบด้วยกิจกรรมครบทั้ง 4 ขั้นของวัฏจักรการเรียนรู้ โดยเริ่มที่ขั้นการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาก่อน และให้เวลากับกิจกรรมใน 2 ขั้นแรกคือ ขั้นการมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม และขั้นการคิดไตร่ตรองใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประสบการณ์ มากกว่าขั้นถัดไป เพื่อให้นักศึกษาฝึกฝนวิธีการเรียนรู้ในขั้นดังกล่าวให้มากจนเกิดความคุ้นเคยและคล่องในการเรียนรู้ด้วยวิธีเหล่านั้น จากนั้นจึงทำกิจกรรมในขั้นถัดไปอีก2 ขั้น คือ ขั้นการประมวลข้อสรุปเป็นหลักการ และขั้นการนำหลักการที่ได้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ จนครบตามวัฏจักรการเรียนรู้ ซึ่งนักศึกษาแต่ละคนก็จะได้ใช้วิธีการเรียนรู้ที่ตนเองถนัดในการเรียนรู้แต่ละหน่วยฝึกอบรมด้วย การจัดกิจกรรมที่หลากหลายเช่นนี้จะช่วยให้นักศึกษาต้องปรับตัวกับวิธีการเรียนรู้ใหม่ที่ไม่ใช่วิธีที่ตนถนัด แต่เมื่อฝึกฝนซ้ำๆ กันหลายครั้งก็จะทำให้เกิดการพัฒนาขึ้น กิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการปรับตัวให้เรียนรู้ตามกิจกรรมการเรียนรู้นั้นๆ ได้ ขณะเดียวกันนักศึกษาก็ยังได้เรียนรู้ด้วยวิธีที่เขาถนัดก็จะช่วยทำให้ผ่อนคลายต่อการปรับตัวได้บ้าง

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รวมทุกหน่วยของนักศึกษาแต่ละกลุ่มรูปแบบการเรียนรู้หลัก จะพบว่า นักศึกษากลุ่มที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ 83.95 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษากลุ่มที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับมีการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกอบรมได้ดีกว่ารูปแบบการเรียนรู้หลักอื่นๆ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยเป็นความพยายามพัฒนาความสามารถเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้จากประสบการณ์เชิงรูปธรรมกับการเรียนรู้จากการสังเกตอย่างไตร่ตรอง ขณะที่ผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับจะมีความถนัดในการเรียนรู้จากการสังเกตและไตร่ตรองและการเรียนรู้แบบสร้างมโนมติเชิงนามธรรม ที่มีส่วนเหมือนกับรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยที่นักศึกษาต้องการพัฒนา จึงช่วยให้นักศึกษาปรับตัวต่อกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมได้ง่ายกว่า ส่วนนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัยมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รวมทุกหน่วย เท่ากับ 82.68 ซึ่งโดยทั่วไปผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยจะมีความถนัดในการเรียนรู้แบบสร้างมโนมติเชิงนามธรรมผสมผสานกับการเรียนรู้ด้วยการทดลองลงมือปฏิบัติ ไม่มีความถนัดที่ตรงกับวิธีการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยเลย จึงต้องใช้การปรับตัวต่อการเรียนรู้มากกว่า ขณะที่นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รวมทุกหน่วย เท่ากับ 81.96 แม้จะมีความถนัดตรงกับวิธีการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยอยู่บ้าง คือการเรียนรู้จากประสบการณ์เชิงรูปธรรม แต่ผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุงจะไม่ถนัดในการคิดไตร่ตรอง มักชอบทดลอง เรียนรู้แบบลองผิดลองถูก จึงต้องใช้กรปรับตัวในการเรียนรู้ตามกิจกรรมของชุดฝึกอบรมมากกว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักทั้ง 3 รูปแบบ ก็มีค่าอยู่ในระดับดี แสดงว่านักศึกษาทั้งสามกลุ่มมีการปรับตัวต่อกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย เมื่อมีการฝึกฝนซ้ำๆ หลายครั้งทำให้เกิดความคุ้นชิน เกิดความคล่องและเกิดทักษะในวิธีการเรียนรู้นั้น McDonough and Osterbrink (2005: 91) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้จะไม่ถาวร เปลี่ยนแปลงได้ตามวิธีการสอนที่จัดให้ผู้เรียน กิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ และวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

3.1.2 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมด้านความรู้สึก ความรู้ และทักษะ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาของบันทึกการฝึกอบรมที่นักศึกษาเขียนภายหลังการฝึกอบรมหน่วยที่ 1, 4 และ 7 โดยจำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา ผู้วิจัยได้เลือกประเด็นที่น่าสนใจมาให้ข้อวิจารณ์ ดังนี้

ก. นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับมีความรู้สึกที่ดีกับกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นแรก คือ เรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรม และตระหนักในคุณค่าของการเรียนรู้ตามกิจกรรมของชุดฝึกอบรม ว่า มีความชัดเจนกว่าการเรียนรู้จากทฤษฎีเพียงอย่างเดียว และชอบวิธีการเรียนรู้แบบนี้ ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับยอมรับกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย ทั้งนี้อธิบายได้ว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับจะมีการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนจากการสังเกตอย่างไตร่ตรอง และการสร้างมโนมติเชิงนามธรรม การได้เรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรมก่อน เช่น การให้นักศึกษาได้ศึกษาผู้ป่วยจริง ได้พูดคุย สัมภาษณ์ ค้นหาข้อมูลที่สนใจ ได้สังเกตสภาพภายในหอผู้ป่วย สภาพความเจ็บป่วย รับรู้ความรู้สึกทุกข์ทรมานของผู้ป่วยฯ ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ช่วยให้นักศึกษามีข้อมูลที่ชัดเจน นำไปสู่การสะท้อนคิด ไตร่ตรอง และการสร้างองค์ความรู้ จึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ด้วยวิธีเดิมหรือวิธีที่นักศึกษาถนัด ทำให้นักศึกษายอมรับวิธีการเรียนรู้แบบนี้

ด้านทักษะ นักศึกษากลุ่มนี้รู้สึกว่าได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้เพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรม ได้แก่ ทักษะการคิด การอภิปราย การอ่าน การเขียน การเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วย การนำเสนอ และการทำงานเป็นทีม จากผลการวิจัยส่วนนี้จะเห็นว่า ทักษะการเรียนรู้ที่นักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประเมินว่ามีการพัฒนานั้น ส่วนใหญ่เป็นทักษะที่พัฒนามาจากกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นที่ 1 ,2 และ 3 ของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ และการประมวลข้อสรุปเป็นหลักการ โดยกิจกรรมสองขั้นแรกเป็นกิจกรรมเน้นของชุดฝึกอบรมเพื่อมุ่งหวังให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ส่วนกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นที่3 เป็นการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เดิมของนักศึกษา ซึ่งผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยจะมีความสามารถในการจินตนาการ เก่งในการสรุปความคิดและมองในมุมมองที่แตกต่าง ชอบทำงานกับผู้คน ส่วนผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบซึมซับจะมีความสามารถสร้างโมเดลเชิงทฤษฎี และการใช้เหตุผลเชิงอุปนัย (Smith, 2001 cited Tennant, 1997) นั่นคือ นักศึกษามีการพัฒนาทักษะที่ใช้ในการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยร่วมกับแบบซึมซับ ซึ่งเป็นผลจากการที่นักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะเหล่านั้นซ้ำๆ กันจนเกิดความคุ้นเคย และมีความคล่องในการใช้ทักษะนั้นๆ เพิ่มขึ้น

ข. นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบเอกนัยมีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยตั้งแต่เริ่มแรกจนสิ้นสุดการฝึกอบรม โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรมที่นอกจากจะช่วยให้เข้าใจเนื้อหาสาระได้ชัดเจนแล้ว ยังช่วยให้เข้าใจบทบาทวิชาชีพได้ชัดเจน และช่วยให้ได้แนวทางการประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลอีกด้วย ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัยยอมรับกิจกรรมการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย โดยนักศึกษากลุ่มนี้จะมองเห็นประโยชน์ในด้านการฝึกการประยุกต์ใช้ความรู้สู่การปฏิบัติ และความชัดเจนในแง่การปฏิบัติ นักศึกษามองว่าเขาได้ฝึกการนำความรู้ไปใช้ตั้งแต่กิจกรรมการเรียนรู้ขั้นแรก เช่น ในการศึกษาผู้ป่วย นักศึกษาก็จะนำข้อความรู้เดิมที่มีอยู่มาใช้ในการพูดคุยกับผู้ป่วยเพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลที่แท้จริงของผู้ป่วยได้ จะเห็นว่า นักศึกษาพยายามนำวิธีการเรียนรู้ที่ตนถนัด คือ การนำหลักการทฤษฎีไปทดลองปฏิบัติ ไปใช้ในวิธีการเรียนรู้ที่กำลังพัฒนา คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรม จึงทำให้นักศึกษาไม่รู้สึกขัดแย้งต่อการเรียนรู้ตามกิจกรรมของชุดฝึกอบรม และรู้สึกว่าได้พัฒนาวิธีการเรียนรู้เดิมของตนเองให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วย

ด้านทักษะนักศึกษากลุ่มนี้รู้สึกว่าได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเองหลายด้าน ได้แก่ การพัฒนากระบวนการคิด การคิดวิเคราะห์ การคิดเป็นระบบ การคิดเชื่อมโยง การคิดรวบยอด การเขียนแผนผังความคิด การเขียนรายงาน การศึกษาผู้ป่วย และ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การใช้กระบวนการพยาบาล จากผลการวิจัยส่วนนี้จะเห็นว่า ทักษะที่นักศึกษาส่วนใหญ่ประเมินว่าได้รับการพัฒนา ได้แก่ ทักษะการคิดแบบต่างๆ และทักษะทางวิชาชีพการพยาบาล คือ การใช้กระบวนการพยาบาล ซึ่งโดยลักษณะของกระบวนการพยาบาลแล้ว เป็นแบบแผนการดูแลผู้ป่วยที่คำนึงถึงปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย การใช้กระบวนการพยาบาลต้องนำทฤษฎี หลักการมาวิเคราะห์ พิจารณาเชิงเหตุเชิงผลเพื่อนำไปสู่การวางแผนให้การพยาบาลที่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย (พรศิริ พันธสี, 2553: 2-5) ดังนั้น การใช้กระบวนการพยาบาลจึงเป็นการประยุกต์หลักการและทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ ทั้งทักษะการคิดและการประยุกต์ทฤษฎีสู่การปฏิบัติจัดว่าเป็นทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นและเป็นทักษะการเรียนรู้ที่เฉพาะสำหรับผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย ที่อาจเรียกว่า เป็นผู้ที่เรียนรู้จากการคิด (Learning by Thinking) และการกระทำ (Learning by Doing) (Kolb,1984: 68) ด้วยเหตุผลข้างต้นจึงช่วยอธิบายผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษากลุ่มที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัยจะมองพัฒนาการของตนเองในด้านการคิด และการประยุกต์ใช้ความรู้เป็นสำคัญ

ค. นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุงมีความรู้สึกกลัว วิตกกังวล หรือเครียดกับการเรียนรู้ตามกิจกรรมของชุดฝึกอบรมในครั้งแรก แต่ก็ปรับตัวได้เร็ว เปลี่ยนเป็นความรู้สึกสนุกกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และประสบการณ์เรียนรู้ที่ชัดเจน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านทักษะการเรียนรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมและประโยชน์ต่อการเรียนในชั้นเรียนปกติหรือในชีวิตประจำวัน แม้จะสะท้อนความเบื่อหน่ายต่อการใช้เวลาฝึกที่ยาวนานก็ยังพิจารณาว่าคุ้มค่ากับประโยชน์ที่ได้รับ ผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุงยอมรับกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย ทั้งนี้อธิบายได้ว่า นักศึกษากลุ่มนี้ยังคงแสดงลักษณะของผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุง คือ เป็นผู้ที่ชอบการลงมือปฏิบัติ ไม่ชอบการปฏิบัติตามสิ่งที่เคยทำเป็นประจำ แต่จะชอบสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทายและเฝ้าดูว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง (Kolb,1984: 78) จึงทำให้นักศึกษากลุ่มนี้มีการปรับตัวต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบใหม่ได้เร็ว รู้สึกสนุกกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากที่ใช้ในชั้นเรียนปกติที่มักเป็นการเรียนในห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ ไม่ค่อยมีกิจกรรมที่ให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงและลงมือปฏิบัติ ภายหลังการเรียนรู้ด้วยรูปแบบใหม่จะเห็นว่า นักศึกษากลุ่มนี้จะเฝ้าสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเอง โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ เช่น การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และการนำสิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ในชั้นเรียนปกติ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ด้านทักษะ นักศึกษากลุ่มนี้ให้ความสนใจกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเองมาก พึงพอใจกับพัฒนาการของตนเอง รู้สึกว่ามีพัฒนาการที่ชัดเจนในหลายด้าน ทั้งการพูด การเขียน การอ่าน การคิด การทำงานกลุ่ม การเข้าถึงปัญหาของผู้ป่วย จะเห็นว่านักศึกษากลุ่มนี้มองพัฒนาการตนเองอย่างรอบด้าน ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะทักษะการเรียนรู้ที่เป็นความถนัดของรูปแบบการเรียนรู้เดิมของนักศึกษาเท่านั้น โดยพิจารณาว่าทักษะการเรียนรู้เหล่านั้นนำมาใช้ประโยชน์ในชั้นเรียนปกติได้ ลักษณะเช่นนี้สะท้อนลักษณะของผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุงที่สนใจว่า จะนำข้อมูลใหม่ๆ ไปใช้กับชีวิตจริงได้อย่างไร ต้องการมีประสบการณ์ตรงและเรียนรู้ด้วยตนเอง และพยายามค้นหาวิธีการที่แตกต่างไปจากเดิมในการไปสู่เป้าหมายหรือบรรลุผลสำเร็จ (Paver, 2005) นักศึกษากลุ่มนี้จึงให้ความสนใจกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ทุกด้านที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ต่อไป

3.1.3 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมด้านความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมของนักศึกษา

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมของนักศึกษา โดยเจาะลึกเฉพาะราย เป็นนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับ จำนวน 5 คน แบบคิดเอกนัย จำนวน 6 คน และแบบปรับปรุง จำนวน 12 คน มีทั้งความเห็นที่แตกต่างและคล้ายคลึงกัน จึงเลือกประเด็นที่น่าสนใจมาให้ข้อวิจารณ์ ดังนี้

ก. นักศึกษาทั้งสามกลุ่มชอบกิจกรรมที่ช่วยให้ได้สาระที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม ได้แก่ การศึกษาผู้ป่วยจริงหรือการดู DVD แล้วนำมาวิเคราะห์อภิปรายร่วมกัน และชอบการเขียนแผนผังความคิด ผลการวิจัยส่วนนี้อธิบายได้ว่า กิจกรรมของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยนี้จะเริ่มต้นด้วยการมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม กิจกรรมที่จัดไว้ในชุดฝึกอบรม ได้แก่ การศึกษาผู้ป่วยบนหอผู้ป่วย การสังเกตบรรยากาศบนหอผู้ป่วย การดูภาพที่สะท้อนความรู้สึก การดู DVD จำลองสถานการณ์บนหอผู้ป่วย DVD สะท้อนประสบการณ์ตรง โดยกำหนดประเด็นคำถามไว้ให้นักศึกษาหาคำตอบจากประสบการณ์เหล่านั้นอย่างใกล้ชิด ได้รับรู้ความเป็นมาเป็นไปในแง่มุมต่างๆ ที่ต้องการรู้ ได้รับรู้ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่ทำให้เข้าใจสิ่งที่เห็นได้ชัดเจน และดึงดูดความสนใจของนักศึกษาได้ดี ในขั้นที่ 2 ของกิจกรรมการฝึกอบรมนักศึกษาก็จะนำประสบการณ์เหล่านั้นมาสะท้อนคิด ไตร่ตรองร่วมกันในกลุ่มย่อย ทำให้ได้มุมมองในประสบการณ์นั้นๆ จากเพื่อนในกลุ่มเพิ่มขึ้น ได้ตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง ได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทบทวนความคิดของตนเอง จึงช่วยให้เรียนรู้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ขั้นที่ 3 ของกิจกรรมการฝึกอบรมเป็นการประมวลข้อสรุปเป็นหลักการ นักศึกษาจะนำข้อความรู้ที่ได้มาเขียนเป็นแผนผังความคิดร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่มย่อย เชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้ในแง่มุมต่างๆ มาเขียนเป็นกิ่งก้านของแผนผังความคิด ช่วยให้มองเห็นภาพรวมของประสบการณ์ และเพิ่มความชัดเจนในสาระความรู้ที่เป็นเป้าหมายของกิจกรรม จากเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นการสะท้อนได้ว่า นักศึกษาทั้งสามกลุ่มชอบวิธีการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย

ข. นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัยและปรับปรุงไม่ชอบการอ่านใบความรู้และการเขียนบันทึกการเรียนรู้ ส่วนนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับไม่ชอบการวิเคราะห์ปัญหาและการแก้ปัญหา เช่นเดียวกับนักศึกษากลุ่มปรับปรุง ผลการวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกับลักษณะของบุคคลตามรูปแบบการเรียนรู้ กล่าวคือ นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยจะชอบการประยุกต์ทฤษฎีหลักการไปสู่การปฏิบัติ ชอบการแก้ปัญหา การปฏิบัติอย่างเป็นเทคนิคขั้นตอน(Kolb,1984:77) แม้การอ่านใบความรู้จะทำให้ได้มาซึ่งทฤษฎีหลักการ แต่เนื่องจากใบความรู้มีจำนวนมากอาจทำให้นักศึกษาเบื่อหน่าย ส่วนการเขียนบันทึกการเรียนรู้นั้นเป็นการสะท้อนคิดจากประสบการณ์ของนักศึกษา ซึ่งไม่ใช่ความถนัดของผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเอกนัย นักศึกษาจึงไม่ชอบการเขียนบันทึกการเรียนรู้ สำหรับผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบซึมซับจะชอบการทำความเข้าใจในแนวคิด ทฤษฎีมากกว่าการนำไปปฏิบัติหรือการประยุกต์หลักการไปใช้ เก่งในการใช้เหตุผลเชิงอุปนัย(Kolb,1984:78) จึงเป็นไปได้ที่นักศึกษากลุ่มนี้จะไม่ชอบกิจกรรมการวิเคราะห์ปัญหาและการแก้ปัญหา ส่วนผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุงจะชอบการลงมือทดลอง ปฏิบัติ ชอบความเสี่ยงความท้าทาย และมักจะปฏิบัติออกนอกแผน มีแนวโน้มว่าจะเชื่อข้อมูลที่ได้รับจากผู้อื่นมากกว่าการวิเคราะห์เชิงเหตุเชิงผลด้วยตนเอง (Kolb,1984: 78) ขณะที่กิจกรรมการวิเคราะห์และแก้ปัญหาต้องใช้การคิดวิเคราะห์เชิงเหตุเชิงผลและนำไปสู่การแก้ปัญหาโดยอิงหลักการ จึงเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับลักษณะของผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุง จากการผลวิจัยข้างต้นจึงเป็นการสะท้อนว่า นักศึกษาแต่ละกลุ่มยังคงชอบในรูปแบบการเรียนรู้หลักของตน

ค. นักศึกษาทั้งสามกลุ่มชอบการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก มีความเห็นว่า ช่วยให้เรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพกว่ารูปแบบเดิมๆ โดยนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัย มีความเห็นว่า บางขั้นตอนจะเรียนรู้ไม่ชัดเจน แต่เมื่อเรียนครบทุกกิจกรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ของหน่วยนั้นจะทำให้ชัดเจนมากขึ้น ผลการวิจัยส่วนนี้อธิบายได้ว่า การจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาคทฤษฎีในชั้นเรียนปกตินั้นมักเน้นการฟังบรรยายในห้องเรียน อาจมีกิจกรรมกลุ่มที่ให้นักศึกษาได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์สถานการณ์สมมติในห้องเรียน หรือการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกห้องเรียน ไม่ค่อยมีกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้ป่วยจริงหรือประสบการณ์ตรง นักศึกษาจึงรู้สึกว่ากิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมทำให้มีความชัดเจนในสาระที่เรียนรู้มากกว่ากิจกรรมในชั้นเรียนปกติ นอกจากนั้นกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมยัง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ตามวัฏจักรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb โดยผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ให้สอดคล้องกับขั้นการเรียนรู้แต่ละขั้น เพื่อตอบสนองความแตกต่างของนักศึกษา นอกจากนั้นกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นก่อนจะเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นถัดไป จึงช่วยขยายความเข้าใจของนักศึกษาให้เพิ่มมากขึ้นและเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะนักศึกษากลุ่มที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัยที่ชอบกิจกรรมที่เป็นขั้นเป็นตอน จึงชอบที่จะเรียนรู้เป็นขั้นกิจกรรมไปตามลำดับจนครบกระบวนการ หรืออาจยังติดกับการเรียนรู้แบบสร้างมโนมติเชิงนามธรรมผสมผสานกับการทดลองลงมือปฏิบัติตามรูปแบบการเรียนรู้หลัก ทำให้รู้สึกว่าต้องเรียนรู้ถึงขั้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตนถนัด คือ กิจกรรมขั้นที่3 และ 4 ของชุดฝึกอบรมเสียก่อน เท่ากับว่าต้องเรียนจนครบกระบวนการจึงจะรู้สึกชัดเจนในสิ่งที่เรียนรู้ ขณะที่นักศึกษากลุ่มที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบอื่นจะไม่ติดกับขั้นกิจกรรมการเรียนรู้นี้

ง. นักศึกษาทั้งสามกลุ่มพบปัญหาในการทำกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละหน่วยที่คล้ายกัน คือ การขาดทักษะการอ่าน และต้องอ่านใบความรู้จำนวนมาก ทำให้ใช้เวลาเกินกว่าที่กำหนดและเกิดความเบื่อหน่าย โดยมีข้อเสนอแนะให้คัดเลือกสาระที่สำคัญมาเป็นใบความรู้ ต้องการให้ลดกิจกรรมในห้องเรียน เพิ่มกิจกรรมศึกษาผู้ป่วย และจัดกิจกรรมคลายเครียด ผลการวิจัยส่วนนี้อธิบายได้ว่า กิจกรรมขั้นที่ 3 ของชุดฝึกอบรมชุดนี้เป็นการประมวลข้อสรุปเป็นหลักการ โดยผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมในขั้นนี้เชื่อมโยงจากขั้นที่ 1 และ 2 ที่มักเป็นการสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษาผู้ป่วย สังเกตบรรยากาศในหอผู้ป่วย ดู DVD ร่วมกับการอ่านใบความรู้ เพื่อให้นักศึกษาได้รับข้อความรู้ทั้งจากประสบการณ์จริงและหลักการ ทฤษฎี เกิดการเรียนรู้ในสาระนั้นๆ ชัดเจนมากขึ้น โดยใบความรู้ที่นำมาใช้นั้น ผู้วิจัยจะคัดเลือกบทความทางวิชาการ บทความวิจัย หรืองานวิจัยมาใช้ก่อน หากไม่มีผู้วิจัยจะเขียนใบความรู้ขึ้นเอง เนื่องจากต้องการให้นักศึกษาฝึกการเรียนรู้และสร้างความคุ้นเคยกับการอ่านบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารทั่วไป ดังนั้นใบความรู้ที่จัดไว้ในชุดฝึกอบรม จึงมีสาระที่เป็นวิชาการ รูปแบบใบความรู้ก็เป็นทางการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ไม่ดึงดูดความสนใจ มีสาระครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยนั้นๆ ปริมาณใบความรู้ก็จะมาก-น้อยแตกต่างกันไปแต่ละหน่วย ประกอบกับ การที่นักศึกษาขาดทักษะการอ่าน ซึ่งในงานวิจัยนี้ไม่ได้ออกแบบให้มีการเตรียมความพร้อมในเรื่องทักษะการอ่านของนักศึกษาไว้ก่อน จึงทำให้นักศึกษาใช้เวลากับการอ่านใบความรู้นานและไม่สนุกกับการอ่านใบความรู้ นอกจากนั้นช่วงการอ่านใบความรู้นักศึกษาจะนั่งอ่านในห้องเรียน ไม่ได้กำหนดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักศึกษาเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนหรือมีการเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งแตกต่างจากกิจกรรมขั้นที่ผ่านมา จึงทำให้นักศึกษาไม่ค่อยชอบกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นนี้ อย่างไรก็ตามนักศึกษายังเห็นความสำคัญของการอ่านใบความรู้ ที่จะช่วยเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรมในกิจกรรมขั้นที่ผ่านมา จึงเสนอแนะให้คัดเลือกเฉพาะสาระที่สำคัญมาเป็นใบความรู้

3.1.4 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมด้านพฤติกรรมของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาและบรรยากาศระหว่างการฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย โดยสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาโดยรวม ได้ข้อค้นพบหลายประเด็น จึงขอสรุปประเด็นมาให้ข้อวิจารณ์ดังนี้

ก. นักศึกษาชอบและสนุกกับการเรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรม ในขั้นแรกของกิจกรรมฝึกอบรมนั้นนักศึกษาจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรมแตกต่างกันไปแต่ละหน่วย ได้แก่ การศึกษาผู้ป่วยจริง การศึกษาญาติผู้ป่วย การศึกษาบรรยากาศในหอผู้ป่วย การดู DVD การดูรูปภาพ การฟังประสบการณ์ของเพื่อนและญาติผู้ป่วย จากการสังเกตพบว่า นักศึกษาชอบการขึ้นไปศึกษาบนหอผู้ป่วย ทั้งการศึกษาจากผู้ป่วยและบรรยากาศในหอผู้ป่วย ในการขึ้นศึกษาบนหอผู้ป่วยครั้งแรกๆ นักศึกษาจะรู้สึกกลัวและตื่นเต้น ไม่กล้าซักถาม-พูดคุยกับผู้ป่วย ยิ่งผู้ป่วยไม่ค่อยพูดก็ยิ่งทำให้นักศึกษาไม่กล้าซักถาม-พูดคุยด้วย ทั้งยังไม่รู้ว่าจะใช้คำถามอย่างไรเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ แต่ก็มีนักศึกษาหลายคนที่สามารถปรับตัวได้เร็ว ลดความเกร็งกลัว และความตื่นเต้นลงเมื่อได้พูดคุยกับผู้ป่วยหรือญาติอยู่ไม่นาน ผู้วิจัยได้ช่วยให้นักศึกษาปรับตัวต่อการเรียนรู้จากผู้ป่วยจริง โดยให้อาจารย์นิเทศก์คอยช่วยเหลือ แนะนำขณะศึกษาบนหอผู้ป่วย นอกจากนั้น ก่อนขึ้นศึกษาบนหอผู้ป่วยแต่ละครั้งผู้วิจัยจะให้เวลานักศึกษาประชุมกลุ่มย่อยร่วมกันเพื่อคิดประเด็นคำถามเตรียมไว้ การขึ้นศึกษาบนหอผู้ป่วยในครั้งต่อๆ มาก็พบว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นักศึกษาปรับตัวต่อการสัมภาษณ์ผู้ป่วยได้ดีขึ้น และสามารถเข้าถึงข้อมูลของผู้ป่วยได้ตามวัตถุประสงค์ของใบงาน นักศึกษาหลายคนบอกว่าชอบการศึกษาบนหอผู้ป่วยมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ

สำหรับกิจกรรมดู DVD ในการฝึกอบรมนี้มีการดู DVD ในกิจกรรมขั้นแรก 2 หน่วย ได้แก่ DVD เกี่ยวกับการเข้าพักรักษาในโรงพยาบาล และการสัมภาษณ์ประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต นักศึกษาชอบ DVD เรื่องแรก เนื่องจากสามารถสะท้อนสาระที่ต้องการได้ชัดเจน สั้น กระชับ ผู้วิจัยกำหนดให้ผู้แสดงถ่ายทอดอารมณ์ที่ต้องการ สะท้อนความรู้สึกของการนอนโรงพยาบาลให้ผู้ชมสังเกตและรู้สึกได้ อีกทั้งผู้แสดงเป็นอาจารย์ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือที่นักศึกษารู้จัก จึงช่วยกระตุ้นความสนใจของนักศึกษาได้อีกด้วย ส่วน DVD เรื่องที่สอง มีความยาวประมาณ 1 ชม. เป็นการสัมภาษณ์ประสบการณ์ของอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือผู้หนึ่ง เน้นการบอกเล่าสาระ ไม่มีการแสดง จึงไม่ค่อยดึงดูดความสนใจของนักศึกษาเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามนักศึกษาสามารถเก็บประเด็นจากการดู DVD แล้วนำมาวิเคราะห์วิจารณ์ร่วมกัน และนำไปตอบคำถามได้บรรลุวัตถุประสงค์ของใบงาน

ส่วนการดูรูปภาพ ได้นำมาใช้ในการฝึกอบรม 2 หน่วย ได้แก่ ดูรูปภาพแสดงความเจ็บปวดร่วมกับการนำประสบการณ์ตรงของนักศึกษามาสะท้อนคิดและไตร่ตรองร่วมกัน แล้วนำไปสู่การตอบคำถามตามใบงาน พบว่า นักศึกษาสามารถสะท้อนการเรียนรู้จากภาพและประสบการณ์ตรงได้ดีเมื่อผู้วิจัยกระตุ้นให้นักศึกษาคิดต่อในประเด็นที่ลึกขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้วิจัยเลือกใช้กิจกรรมนี้ได้เหมาะกับสาระ ซึ่งนักศึกษทุกคนจะมีประสบการณ์ตรงกับความเจ็บปวด ทำให้แต่ละคนสามารถนำมาคิดร่วมกันในมุมมองและประสบการณ์ที่แตกต่างนำไปสู่การเรียนรู้ได้ดี ขณะที่อีกหน่วยหนึ่งผู้วิจัยนำรูปภาพผู้ป่วยที่มีความจำกัดในการช่วยเหลือตนเองหรือต้องการการดูแลเกือบตลอดเวลา ให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของผู้ป่วย เมื่อกลับไปอยู่ที่บ้าน แล้วจึงเชิญผู้ดูแลมาบอกเล่าประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยที่บ้าน ในช่วยการดูรูปภาพผู้ป่วย นักศึกษามีความคิดเห็นเพียงผิวเผิน ไม่สามารถแสดงความคิดในประเด็นที่ลุ่มลึกในแง่จิตสังคมได้ อาจเนื่องจาก นักศึกษาขาดประสบการณ์ตรง มีนักศึกษาเพียง 1-2 คน เท่านั้นที่มีญาติที่ต้องการดูแลเกือบตลอดเวลาอยู่ที่บ้าน แต่นักศึกษาก็มิใช่ผู้ดูแลหลัก เมื่อนักศึกษาได้ฟังผู้ดูแลที่เชิญมาบอกเล่าประสบการณ์การดูแลญาติที่บ้าน ทำให้นักศึกษาได้รับทั้งสาระ ความตระหนักในภาระการดูแลและซาบซึ้งในความกตัญญูของผู้ดูแล ทั้งนี้ในการออกแบบกิจกรรมฝึกอบรม ผู้วิจัยคำนึงถึงประสบการณ์ตรงของนักศึกษาที่จะนำมาใช้ใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กระบวนการเรียนรู้ด้วย ถ้าเป็นสาระที่นักศึกษาทุกคนมีประสบการณ์ตรงก็ไม่จำเป็นต้องจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมประสบการณ์ตรงของนักศึกษา สามารถให้นักศึกษาดึงประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้ได้เลย หากเป็นสาระที่นักศึกษาส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ตรงก็จำเป็นต้องจัดกิจกรรมที่เสริมให้นักศึกษามีมุมมองเรื่องนั้นชัดเจนมากขึ้น นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้ข้อสังเกตว่า การนำบุคคลมาบอกเล่าประสบการณ์ให้นักศึกษาฟังมีความน่าสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ดีกว่าการบันทึกบทสัมภาษณ์ประสบการณ์แล้วจัดทำเป็น DVD ให้นักศึกษาดู ดังเช่น DVD การสัมภาษณ์ประสบการณ์ดูแลบิดาในระยะสุดท้ายของชีวิต ทั้งนี้เพราะ นักศึกษามีโอกาสได้ซักถามประเด็นที่ตนสนใจด้วยตนเอง รับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้ถ่ายทอดได้ชัดเจน ได้สังเกตอากัปกริยาของผู้ถ่ายทอดในมุมที่ตนต้องการสังเกต และเห็นความเป็นธรรมชาติของผู้ถ่ายทอดมากกว่าการดูบทสัมภาษณ์จาก DVD

ข. นักศึกษาลัดขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ ภายหลังการเรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรมโดยศึกษาจากผู้ป่วยจริง ดูภาพ หรือดูDVD นักศึกษาต้องกลับมาสะท้อนคิดแล้วตอบคำถามในใบงานร่วมกันหรือเขียนบันทึกการเรียนรู้ จากนั้นจึงนำประสบการณ์มาสรุปเป็นแผนผังความคิด กิจกรรมขั้นนี้ผู้วิจัยกำหนดให้นักศึกษาอภิปรายร่วมกันในกลุ่มย่อยเพื่อหาคำตอบด้วยกัน และเรียนรู้ประสบการณ์ที่แตกต่างจากเพื่อนในกลุ่ม แต่ในการฝึกอบรมพบว่านักศึกษาพยายามลดเวลาเพื่อให้กิจกรรมเสร็จเร็วขึ้น โดยจับคู่กันทำงาน ไม่ระดมความคิดและอภิปรายร่วมกันในกลุ่มย่อย และแยกกันเขียนแผนผังความคิดคู่ละกิ่งแล้วจึงนำมาเขียนประกอบกันในกลุ่มย่อย การลัดขั้นตอนเช่นนี้ทำให้นักศึกษาไม่ได้ฝึกการอภิปรายกลุ่มย่อย ไม่ได้เห็นมุมมองที่หลากหลายในประสบการณ์รูปธรรม และพลาดการฝึกการสะท้อนคิดในแง่มุมที่แตกต่างกับเพื่อนร่วมกลุ่ม ทิศนา แขมมณี (2550: 349) กล่าวว่า วัตถุประสงค์หลักของการอภิปราย ก็คือ การให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง และได้รับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายจะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดที่ลึกซึ้ง และรอบคอบขึ้น สอดคล้องกับที่McGonigal (2005) กล่าวว่า การอภิปรายเป็นเครื่องมือที่ดีเยี่ยมในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงเหตุเชิงผลของนักศึกษา ในการฝึกอบรมหน่วยต่อๆ มา ผู้วิจัยพยายามเข้าไปควบคุมให้นักศึกษาอภิปรายและสะท้อนคิดร่วมกัน เพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มย่อยและแผนผังความคิดภาพรวมก่อน แล้วจึงแบ่งกันเขียนลงกระดาษ ผลจากการควบคุมเช่นนี้ทำให้นักศึกษามีทักษะในการอภิปรายกลุ่ม ฝึกสะท้อนคิดอย่างไตร่ตรองมากขึ้น รวมทั้งได้เรียนรู้และพัฒนาความคิดรวบยอดจากประสบการณ์ที่ได้รับร่วมกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นักศึกษาตอบคำถามได้ครอบคลุมและลุ่มลึกมากขึ้น เขียนแผนผังความคิดที่มีความเชื่อมโยงกันระหว่างกิ่งและมีกิ่งย่อยมากขึ้น

ค. นักศึกษาขาดทักษะการอ่าน ในขั้นที่สามของกิจกรรมฝึกอบรม นักศึกษาจะได้อ่านใบความรู้ที่มีสาระความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยนั้นๆ ประกอบด้วย บทความวิชาการ บทความวิจัย ข้อความรู้จาก Website และเอกสารความรู้ที่ผู้วิจัยเขียนขึ้นเอง ผู้วิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ขาดทักษะการอ่าน ไม่ค่อยมีสมาธิกับการอ่าน ใช้เวลาอ่านนาน นักศึกษาบางคนบอกว่ามักต้องย้อนกลับมาอ่านที่เขียนไปแล้ว เพราะไม่รู้ว่าอ่านอะไรไป หรือไม่เข้าใจข้อความที่อ่าน จับประเด็นไม่ได้ จึงทำให้นักศึกษาใช้เวลาในการทำกิจกรรมขั้นนี้นานเกินไปและรู้สึกเบื่อหน่าย ข้อสังเกตนี้สอดคล้องกับผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านในโครงการวิจัย PISA 2009 ที่เป็นการประเมินผลในระดับนานาชาติ พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนการอ่านเฉลี่ย เท่ากับ 421 คะแนน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยการอ่านระดับนานาชาติ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 493 คะแนน และยังพบว่า นักเรียนไทยส่วนใหญ่มีการอ่านไม่ถึงระดับพื้นฐานถึง 43 % (สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2553) ทั้งนี้การอ่านถือเป็นทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญ เพราะการอ่านช่วยให้บุคคลมีความรอบรู้ทันเหตุการณ์ และยังเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเองที่จำเป็นต้องได้รับการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและพัฒนาการอ่านอีกด้วย Cooper and Kiger (2009: 6 cited Harris and Hodges, 1995) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ต้องใช้การสะกดคำที่อ่านและทำความเข้าใจกับความหมายของคำเหล่านั้น การอ่านที่มีประสิทธิภาพจึงไม่เพียงแค่สามารถแปลตัวหนังสือออกมาเป็นเสียงหรือคำพูดได้เท่านั้น ต้องได้รับความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอย่างแท้จริง สามารถนำความรู้จากการอ่านไปใช้ได้ สามารถวิเคราะห์ข้อเท็จจริง และมีวิจารณญาณในการอ่าน Sejnost and Thiese (2007: 96-97) อธิบายว่า การอ่านที่มีประสิทธิภาพนั้นผู้อ่านต้องสามารถควบคุมการอ่านของตนให้เป็นไปตามกระบวนการอ่าน ได้แก่ การวิเคราะห์หนังสือที่อ่านว่าจะทำให้บรรลุความต้องการและเป้าหมายการอ่านหรือไม่ การวางแผนเลือกวิธีที่จะใช้อ่าน การทำความเข้าใจกับสาระ และการจัดระบบสาระเหล่านั้น ซึ่งการอ่านที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝน (สุวดี ภู่ประดิษฐ์, 2546: 1) ในการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้นำเทคนิคการอ่านแบบ SQRW มาแนะนำให้นักศึกษาฝึกใช้ในการอ่านเอกสารใบความรู้ต่างๆ ที่ใช้ในกิจกรรมฝึกอบรม หลังจากฝึกเทคนิคการอ่าน SQRW อยู่ 2-3 หน่วย ก็พบว่า นักศึกษาอ่านอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีสมาธิในการอ่านดีขึ้น จับประเด็นสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ และอัตราเร็วในการอ่านเพิ่มขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ง. นักศึกษาขาดทักษะการเขียน ในการฝึกอบรมมีกิจกรรมให้นักศึกษาเขียนรายงานทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มในทุกหน่วยฝึกอบรม ได้แก่ การเขียนบันทึกการเรียนรู้รายบุคคลเพื่อสะท้อนการเรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรม การเขียนตอบคำถามตามประเด็นที่กำหนด การเขียนรูปแบบการพยาบาลเพื่อประมวลหลักการ การเขียนรายงานการวิเคราะห์ผู้ป่วยและวางแผนให้การดูแล เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยใช้รายงานเหล่านี้เป็นเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมด้วย จากการตรวจรายงาน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ขาดทักษะในการเขียน โดยใช้เวลาในการเรียบเรียงความคิดก่อนเขียนรายงานแต่ละชิ้นค่อนข้างนาน เขียนเป็นข้อความสั้นๆ ไม่ค่อยมีส่วนขยาย เขียนแล้วลบ แก้ไขหลายครั้ง แต่จากการสังเกตพฤติกรรมนักศึกษาขณะอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปมาเขียนรายงาน นักศึกษามีประเด็นที่หลากหลาย ชัดเจน และครอบคลุมมากกว่าที่เขียนลงในรายงาน รวมทั้งเมื่อตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน ก็พบว่านักศึกษาสามารถให้รายละเอียดที่ชัดเจน มีการอธิบายความคิดได้เชื่อมโยง เป็นเหตุเป็นผลได้ดีพอควร

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาขาดทักษะการเขียนรายงาน ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า การเขียนถือเป็นทักษะที่มีความสลับซับซ้อนและยากที่สุดในบรรดาทักษะทางภาษาทั้งสี่ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เนื่องจากการเขียนต้องใช้ความสามารถของตนเองสื่อสารความหมายก่อนลงมือเขียน ผู้เขียนจึงต้องมีความรู้ ความคิด และนำประสบการณ์ต่างๆ ที่สะสมมากลั่นกรอง แล้วแสดงออกเป็นลายลักษณ์อักษรที่สื่อความหมายและความคิดให้ประจักษ์ Sejnost and Thiese (2007: 36-37) กล่าวว่า การเขียน เป็นส่วนประกอบหนึ่งของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ ที่ต้องการการฝึกฝนและพัฒนา Gunning (2010: 541) กล่าวถึงการอ่านและการเขียนว่า การอ่านช่วยส่งเสริมทักษะการเขียน ช่วยให้เรียนรู้รูปแบบการเขียนจากเรื่องที่อ่าน ทำให้เกิดความคิดและประเด็นในเรื่องที่จะเขียน นอกจากนั้นการอ่านยังช่วยให้ได้เทคนิคการเขียนอีกด้วย สอดคล้องกับที่ สุมาลี ธนวุฒิคติวรกุล (2541: 21) อธิบายว่า การอ่านและการเขียนเป็นทักษะที่ส่งเสริมกัน ถ้านักศึกษามีทักษะการอ่านดี ทักษะการเขียนก็จะดีตามไปด้วย ดังนั้นหากพัฒนาทักษะการอ่านก็ควรพัฒนาทักษะการเขียนควบคู่กันไปด้วย จากผลการวิจัยครั้งนี้ ก็พบว่า นักศึกษาจำนวนมากขาดทักษะการอ่าน ในการฝึกอบรมผู้วิจัยมีการแนะนำเทคนิคการอ่านแบบ SQRW เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักศึกษา แต่ไม่สามารถจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนควบคู่ไปกับกิจกรรมการฝึกอบรมได้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตการเขียนรายงานและให้คำแนะนำแก่นักศึกษาให้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กำหนดประเด็นเขียนก่อนลงมือเขียนรายงาน และชี้แนะให้ขยายรายละเอียดเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังขาดความชัดเจน และครอบคลุม นอกจากนั้นในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของรายงาน ผู้วิจัยนำสาระการนำเสนอของตัวแทนกลุ่มมาพิจารณาร่วมด้วย เพื่อให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ของรายงานมีความใกล้เคียงกับความสามารถที่แท้จริงของนักศึกษายิ่งขึ้น

จ. นักศึกษาขาดประสบการณ์การดูแลผู้ป่วย ทำให้ยากลำบากในการแต่งสถานการณ์ปัญหา ในหน่วยสุดท้ายของชุดฝึกอบรม กิจกรรมขั้นที่ 4 การนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ ผู้วิจัยออกแบบให้นักศึกษาร่วมกันแต่งสถานการณ์เกี่ยวกับความต้องการด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิตและวางแผนให้การดูแล พบว่า นักศึกษามีความยากลำบากในการแต่งสถานการณ์ปัญหามาก เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา ชั้นปีที่2 ยังไม่เคยขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยในการเรียนปกติมาก่อน ในรายวิชาทฤษฎีทางการพยาบาลก็มักเป็นการเรียนในชั้นเรียนไม่มีโอกาสได้สัมผัสผู้ป่วยจริง รวมทั้งนักศึกษาไม่เคยมีประสบการณ์การดูแลญาติที่เจ็บป่วยรุนแรงมาก่อน ทำให้ขาดข้อมูลมาแต่งสถานการณ์การเจ็บป่วย แม้ว่านักศึกษาจะมีข้อความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิตจากการดู DVD แต่นักศึกษาไม่สามารถเชื่อมโยงการเจ็บป่วยของผู้ป่วยนำมาสู่วาระสุดท้ายของชีวิตได้ สุรางค์ โค้วตระกูล (2552: 284) อธิบายว่า การถ่ายโอนการเรียนรู้แบบรู้-คิดจะเกิดขึ้นได้ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน ที่มีความสัมพันธ์กับสภาพการณ์หรืองานใหม่ ในการฝึกอบรมผู้วิจัยจึงเข้าไปช่วยชี้แนะเกี่ยวกับกรณีผู้ป่วย ให้นักศึกษาร่วมกันคิดบริบทแวดล้อม และสร้างสรรค์สถานการณ์ให้มีชีวิตชีวา ก่อนที่จะดึงเข้าสู่ระยะสุดท้ายของชีวิตผู้ป่วยและวางแผนให้การดูแล ผลการวิจัยนี้ ทำให้ได้ข้อสังเกตว่า การแต่งสถานการณ์เรื่องหนึ่งจำเป็นต้องมีความรู้ข้างเคียงเพื่อนำมาสร้างสรรค์สถานการณ์ให้ครอบคลุมเป้าหมายที่ต้องการ ประสบการณ์ตรงที่เคยได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อการเขียนสถานการณ์ เพราะช่วยให้เห็นความต่อเนื่องและเข้าใจบริบทแวดล้อมที่ทำให้สถานการณ์ดำเนินไปเช่นนั้น การเรียนภาคทฤษฎี โดยเฉพาะการเรียนหลักการทฤษฎี ไม่ได้ให้สิ่งเหล่านี้กับผู้เรียน ในขั้นการออกแบบกิจกรรมชุดนี้ผู้วิจัยคาดว่านักศึกษาจะได้เรียนเกี่ยวกับโรคและการเจ็บป่วยที่นำผู้ป่วยไปสู่ระยะสุดท้ายของชีวิตมาบ้างแล้ว แต่จากการฝึกอบรมก็พบว่า นักศึกษาไม่สามารถดึงความรู้ที่ได้รับมาต่อยอดเชื่อมโยงไปสู่ระยะสุดท้ายของชีวิตได้ นั่นแสดงว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำเป็นต้องพิจารณาข้อความรู้และประสบการณ์ที่ผู้เรียนจะนำมาใช้ในกิจกรรมเรียนรู้นั้นๆ ด้วย สอดคล้องกับที่Robert and Kellagh (1996) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนรู้ที่ช่วยให้มีการถ่ายโอนการเรียนรู้ และวางเนื้อหาสาระ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความคิด ทักษะ และเจตคติให้สัมพันธ์กัน จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดในสิ่งที่เรียนได้อย่างลึกซึ้ง เป็นระบบ และถ่ายโอนความเข้าใจจากเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่งได้ดี

จึงอาจสรุปข้อสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรมได้ว่า กิจกรรมขั้นแรกของชุดฝึกอบรม คือการเรียนรู้ประสบการณ์รูปธรรมช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นักศึกษาชอบกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นแรกนี้มาก และสามารถนำการเรียนรู้ที่ได้รับไปสู่การเรียนรู้ตามกิจกรรมในขั้นตอนต่อไปได้ดี แม้จะมีปัญหาการลัดขั้นตอนการอภิปรายในกลุ่มย่อยเพื่อร่วมกันสะท้อนคิดการเรียนรู้ที่ได้รับ แต่เมื่อมีการควบคุมการลัดขั้นตอนนี้ก็ทำให้นักศึกษาได้ฝึกฝนและพัฒนาการสะท้อนคิดอย่างไตร่ตรองได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังได้ข้อสังเกตว่า นักศึกษาขาดทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญ2 ทักษะ คือ ทักษะการอ่านและการเขียน ซึ่งเป็นทักษะที่ส่งเสริมกัน จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาควบคู่กันไป ข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ นักศึกษามีความยากลำบากในการแต่งสถานการณ์ปัญหา เนื่องจากขาดประสบการณ์การดูแลผู้ป่วย ทั้งนี้เกี่ยวข้องกับความสามารถเชื่อมโยงข้อความรู้ที่เคยได้รับ ซึ่งการมีประสบการณ์รูปธรรมจะช่วยให้นักศึกษามีการเชื่อมโยงได้ง่ายขึ้น อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรมโดยรวมสะท้อนว่า นักศึกษาสามารถเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.5 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมด้านความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกและรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษาทั้งกลุ่ม ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรมทั้ง7 หน่วย จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาทั้งสามกลุ่มส่วนใหญ่มีความพึงพอใจทั้งรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกและรูปแบบหลักในระดับมากและค่อนข้างมาก โดยนักศึกษากลุ่มรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับที่มีความพึงพอใจระดับมากในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกมีจำนวนมากกว่ารูปแบบการเรียนรู้หลัก (ร้อยละ 80.00 และร้อยละ 40.00 ตามลำดับ) นักศึกษากลุ่มรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัยที่พึงพอใจระดับมากในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกมีจำนวนมากกว่ารูปแบบการเรียนรู้หลัก (ร้อยละ 61.11 และร้อยละ 52.78 ตามลำดับ) ส่วนนักศึกษากลุ่มรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุงที่พึงพอใจระดับมากในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกมีจำนวนน้อยกว่ารูปแบบการเรียนรู้หลักเพียงเล็กน้อย(ร้อยละ 47.22 และ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ร้อยละ 51.39 ตามลำดับ) จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่ได้รับการพัฒนา และยังคงพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลักของตน นั่นหมายความว่า นักศึกษามีวิธีการเรียนรู้ที่นักศึกษารู้จักและคุ้นเคย และยอมรับในประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งวิธี โดยทั่วไปคนแต่ละคนมีแนวโน้มที่จะมีความถนัดในการเรียนรู้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งมากกว่ารูปแบบอื่น จึงมักนำรูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นจุดแข็งของตนเองมาใช้ในการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้เฉพาะรูปแบบที่ตนถนัด โดยไม่สนใจรูปแบบอื่น (Healey *et al.*, 2005: 31-32 cited Kolb and Fry, 1975: 35-36) การฝึกอบรมนี้จึงเป็นการช่วยพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นจุดอ่อนให้นักศึกษาและเพิ่มทางเลือกในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย Mc.Donough and Osterbrink (2005:91) กล่าวว่า นักศึกษาจำเป็นต้องรู้ว่าตนมีรูปแบบการเรียนรู้แบบใด และพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นจุดอ่อนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนั้นการที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยในระดับมากนั้น อธิบายได้ว่า วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่เน้นการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้ป่วย การได้สัมผัสกับประสบการณ์รูปธรรมโดยเฉพาะการศึกษาผู้ป่วยจริง การสังเกตบรรยากาศบนหอผู้ป่วยนั้น นักศึกษาไม่เพียงได้รับสาระ ข้อความรู้แต่ยังได้รับรู้และเข้าใจความรู้สึก นึกคิดของผู้ป่วยที่มีความซับซ้อน จำเพาะคน เกี่ยวข้องกับบริบทต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อความเจ็บป่วย ซึ่งครูจะสอนหรืออธิบายให้นักศึกษาเข้าใจได้ยาก ความเข้าใจที่ชัดเจนในขั้นแรกนี้จะนำไปสู่การให้การดูแลผู้ป่วยที่มีประสิทธิภาพ จากผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกรายข้อจึงพบว่า นักศึกษาทุกกลุ่มส่วนใหญ่จะพึงพอใจระดับมากในการศึกษาจากสถานการณ์จริงหรือจำลองที่ใกล้เคียงของจริง การจัดการเรียนรู้โดยเริ่มจากการมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม สังเกตและนำมาคิดไตร่ตรองในประสบการณ์แล้วนำไปสู่การสรุปหลักการและทดลองนำหลักการไปใช้ ในสถานการณ์ใหม่ ตามกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยจึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะกับการเรียนรู้ในวิชาชีพการพยาบาล

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาที่พึงพอใจระดับมากในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกและรูปแบบการเรียนรู้หลัก จะพบว่า นักศึกษากลุ่มที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลัก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบซึมซับและคิดเอกนัยที่พึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย มีจำนวนมากกว่าที่พึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลัก ขณะที่นักศึกษากลุ่มรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุงที่พึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย มีจำนวนน้อยกว่าที่พึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลัก แต่ก็มีจำนวนใกล้เคียงกันมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะ การเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุง เป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่กับการได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งมีขั้วการเรียนรู้ที่ทับซ้อนกันอยู่กับการเรียนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย ที่เป็นการเรียนรู้จากการมีประสบการณ์ตรงผสมผสานกับการคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ นักศึกษาอาจรู้สึกว่าไม่แตกต่างกันมาก จึงมีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลักใกล้เคียงกับรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ขณะที่รูปแบบการเรียนรู้หลักอื่นๆ ไม่ได้เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม จึงอาจพิจารณาว่าช่วยให้เรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพและรู้สึกพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกมากกว่ารูปแบบการเรียนรู้หลัก อย่างไรก็ตามนักศึกษาทุกกลุ่มรูปแบบการเรียนรู้หลัก ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกและรูปแบบการเรียนรู้หลักในระดับมากและค่อนข้างมาก จึงพอสรุปได้ว่าผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้อื่นก็สามารถฝึกฝนวิธีเรียนรู้ตามกิจกรรมของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยได้โดยไม่รู้สึกขัดแย้งและพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกนั้นได้

3.2 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดเอกนัย

3.2.1 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมด้านผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรม

ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดเอกนัยนำไปทดลองกับนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย จำนวน 14 คน แบบซึมซับ จำนวน 1 คน และแบบปรับปรุง จำนวน 3 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักทั้ง 3 กลุ่ม อยู่ในระดับดี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นค่อนข้างน้อย และไม่ได้เพิ่มขึ้นเป็นลำดับจากหน่วยแรกไปจนหน่วยสุดท้าย บางช่วงเพิ่มและบางช่วงลดสลับกันไป นักศึกษากลุ่มคิดแบบอเนกนัยและกลุ่มปรับปรุงมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รวมทุกหน่วยใกล้เคียงกัน ส่วนนักศึกษากลุ่มซึมซับจะมีคะแนนผลสัมฤทธิ์รวมทุกหน่วยต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ชุดฝึกอบรมช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มได้ โดยมีการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป ทั้งนี้อธิบายได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดเอกนัยนี้ใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ประกอบด้วยกิจกรรมครบทั้ง 4 ขั้นตามวัฏจักรการเรียนรู้ โดยเริ่มที่ขั้นการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาก่อน และให้เวลากับกิจกรรมใน 2 ขั้นแรกคือ ขั้นการทำความเข้าใจกับหลักการและทฤษฎีและขั้นการนำหลักการที่ได้ไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ มากกว่าขั้นถัดไป เพื่อให้นักศึกษาฝึกฝนวิธีการเรียนรู้ในขั้นดังกล่าวให้มากจนเกิดความคุ้นเคยและคล่องในการเรียนรู้ด้วยวิธีเหล่านั้น จากนั้นจึงทำกิจกรรมในขั้นถัดไปอีก2 ขั้น คือ ขั้นการได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมและการคิดไตร่ตรองในประสบการณ์จนครบตามวัฏจักรการเรียนรู้ โดยกิจกรรมตามขั้นตอนดังกล่าวมีความใกล้เคียงกับการเรียนการสอนภาคทฤษฎีในชั้นเรียนปกติ แต่มีขั้นตอนกิจกรรมไม่ครบ 4 ขั้นตามกิจกรรมของชุดฝึกอบรม เช่น ในรายวิชาทางการพยาบาล อาจารย์ผู้สอนมักจะสอนบรรยายหลักการ ทฤษฎีให้แก่นักศึกษาก่อน แล้วนำสถานการณ์ผู้ป่วยมาให้นักศึกษาอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาทางการพยาบาลและวางแผนการพยาบาลให้สอดคล้องกับสถานการณ์ แล้วนำเสนอข้อสรุปของกลุ่มหน้าชั้นเรียน ซึ่งอาจารย์ผู้สอนจะนำกิจกรรมการเรียนการสอนลักษณะนี้มาใช้อยู่เป็นระยะ จะเห็นว่า กิจกรรมที่ใช้ในชั้นเรียนปกติเช่นนี้คล้ายกับกิจกรรมขั้นที่ 1 และ 2 ของชุดฝึกอบรม ซึ่งเป็นกิจกรรมขั้นเน้นของชุดฝึกอบรมที่มุ่งพัฒนาให้นักศึกษามีความชำนาญในการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่ต้องการพัฒนา นั่นคือ นักศึกษาจะเคยฝึกฝนกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของชุดฝึกอบรมแบบคิดเอกนัย 2 ขั้นแรกมาบ้างแล้วในชั้นเรียนปกติ และจะได้รับการฝึกฝนกิจกรรมขั้นที่ 3 และ 4 เพิ่มจากชั้นเรียนปกติ จึงเป็นการฝึกฝนเรื่องเดิมบางส่วนทำให้ไม่ค่อยเห็นการเพิ่มขึ้นของผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจนนัก

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รวมทุกหน่วยของนักศึกษาแต่ละกลุ่มรูปแบบการเรียนรู้หลัก จะพบว่า นักศึกษากลุ่มที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบอเนกนัยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ 78.29 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษากลุ่มนี้มีการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกอบรมได้ดีกว่ารูปแบบการเรียนรู้หลักอื่นๆ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยแรก นักศึกษามีความคุ้นเคยกับกิจกรรมฝึกอบรม 2 ขั้นแรกของชุดฝึกอบรมจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ ปัจจัยที่สองคือ กิจกรรมขั้นที่ 3 และ 4 เป็นกิจกรรมขั้นที่นักศึกษากลุ่มคิดแบบอเนกนัยมีความถนัดตามรูปแบบการเรียนหลักของนักศึกษาอยู่แล้ว โดยผู้ที่มีการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยจะมีการเรียนรู้จาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประสบการณ์เชิงรูปธรรมผสมผสานกับการคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ จาก 2 ปัจจัยที่เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษากลุ่มคิดอเนกนัย จึงทำให้นักศึกษากลุ่มนี้ปรับตัวต่อกิจกรรมฝึกอบรมน้อยกว่านักศึกษากลุ่มอื่น ขณะที่นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับมีคะแนนรวมต่ำที่สุด เท่ากับ 73.10 ซึ่งตามลักษณะของผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับจะมีการเรียนรู้จากการคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ผสมผสานกับการประมวลข้อสรุปเป็นหลักการ และเก่งในการใช้เหตุผลเชิงอุปนัย ไม่เก่งในการใช้เหตุผลเชิงนิรนัย (Kolb, 1984: 78) จึงไม่เอื้อกับการเรียนรู้ตามกิจกรรมฝึกอบรม ทำให้ต้องปรับตัวต่อกิจกรรมการเรียนรู้มากกว่า และเรียนรู้ได้ไม่ดีเท่ากลุ่มคิดอเนกนัย

3.2.2 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมด้านความรู้สึก ความรู้ และทักษะ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาของบันทึกการฝึกอบรมที่นักศึกษาเขียนภายหลังการฝึกอบรมหน่วยที่ 1, 4 และ 7 โดยจำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา ผู้วิจัยได้เลือกประเด็นที่น่าสนใจมาให้ข้อวิจารณ์ ดังนี้

ก. นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัยมีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย ให้ความสนใจกับกิจกรรมที่ช่วยให้เข้าใจสาระที่เป็นรูปธรรม การอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์เรียนรู้ที่มีคุณค่าจากการศึกษาผู้ป่วย ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัยยอมรับกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย แต่ยังให้ความสนใจกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นความถนัดตามรูปแบบการเรียนรู้หลัก คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรมและการคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ มากกว่าการพิจารณากิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมของชุดฝึกอบรม จะเห็นได้จาก การที่นักศึกษาสนใจศึกษา ทำความเข้าใจความรู้สึก จิตใจของผู้ป่วยและญาติ ชอบการทำงานกลุ่ม การระดมสมอง ชอบการแสดงบทบาทสมมติ แต่จะไม่ชอบการวางแผนนำหลักการไปใช้ ไม่ชอบการเขียนรูปแบบการพยาบาล มองว่าการประยุกต์ใช้ทฤษฎีสู่การปฏิบัติเป็นเรื่องยาก ความชอบเหล่านี้สอดคล้องกับลักษณะของผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย ที่มีความสามารถในการสร้างจินตนาการ มีความคิดในหลายแง่มุม ชอบการระดมสมอง ให้ความสนใจกับผู้คน อารมณ์และความรู้สึก (Kolb *et al*., 1995: 54) อย่างไรก็ตามใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บันทึกการฝึกอบรมครั้งสุดท้าย นักศึกษาสะท้อนความรู้สึกที่ดีที่ได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับผู้ป่วยและญาติ และประเมินว่าตนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้

ด้านทักษะ นักศึกษากลุ่มนี้รู้ในข้อบกพร่องของตนเองด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การเขียนรูปแบบการพยาบาล และมีความเห็นว่า การฝึกอบรมช่วยพัฒนากระบวนการคิด และทักษะการคิดวิเคราะห์ให้ดีขึ้น จากผลการวิจัยส่วนนี้แสดงให้เห็นว่า แม้นักศึกษาจะไม่ค่อยชอบการเขียนรูปแบบการพยาบาล ซึ่งเป็นการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ให้การพยาบาลผู้ป่วย ก็ยังมองหาทักษะที่ต้องพัฒนาเพื่อปรับปรุงความสามารถในการเขียนรูปแบบการพยาบาลของตนซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นจุดเน้นของชุดฝึกอบรมให้ดีขึ้น ภายหลังจากผ่านการฝึกอบรมหลายๆ หน่วย ได้ฝึกคิด ฝึกเขียนซ้ำๆ หลายครั้ง ก็ช่วยให้นักศึกษาพัฒนาความสามารถในการเขียนรูปแบบการพยาบาลให้ดีขึ้นได้

ข. นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับมีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย โดยมองในแง่ได้รับประโยชน์ด้านความรู้และประสบการณ์เรียนรู้มากกว่าการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ผลการวิจัยส่วนนี้แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้เน้นสาระที่ได้รับมากกว่ากระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบซึมซับที่มีความสามารถในการสรุปแนวคิดหรือทฤษฎีต่างๆ ไม่ค่อยให้ความสนใจกับบุคคล แต่จะให้ความสนใจในแนวคิดนามธรรมมากกว่าการนำทฤษฎีไปปฏิบัติ (Kolb *et al*., 1995: 54) อย่างไรก็ตามนักศึกษายังสะท้อนถึงการปรับเข้าหากิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรม โดยแสดงความสนใจต่อการเรียนรู้จากสภาพจริง การศึกษาบนหอผู้ป่วย การเรียนรู้สภาพจิตใจของผู้ป่วยที่นักศึกษาไม่เคยให้ความสนใจมาก่อน แต่นักศึกษาไม่ได้ให้ความสนใจกับการประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติการพยาบาล ทั้งนี้นักศึกษายังคงลักษณะความเป็นผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบซึมซับอยู่มาก

ค. นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุงมีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย โดยเฉพาะกิจกรรมที่แปลกใหม่ และการนำตนเองเข้าไปร่วมในการเรียนรู้ ค้น คิด ลงมือปฏิบัติ และแสดงออก จากผลการวิจัยส่วนนี้แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุงยอมรับกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย โดยสะท้อนลักษณะของผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลัก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบปรับปรุงที่มองกิจกรรมฝึกอบรมเป็นเรื่องแปลกใหม่ ท้าทาย และเอาตนเองเข้าไปลงมือปฏิบัติในกิจกรรมเรียนรู้อย่างสนุกสนาน (Kolb *et al.*, 1995: 54) นอกจากนั้นนักศึกษากลุ่มนี้จะแสดงความประทับใจในประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาบนหอผู้ป่วย และเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ จะเห็นได้ว่า นักศึกษากลุ่มนี้ชอบกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นที่3 คือ การได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษาที่ชอบการเรียนรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียน (Paver, 2005) นั่นแสดงว่านักศึกษาปรับตัวต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยได้ แต่ก็ยังให้ความสนใจกับกิจกรรมที่เป็นความถนัดตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของตน

ด้านทักษะ นักศึกษากลุ่มนี้มองว่ามีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนโดยรวมๆ เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม แต่ประเมินว่าตนเองได้รับความรู้ในกลวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย จะเห็นว่าเป็นการมองในเชิงนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ต่อๆ ไป ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุงที่มักจะมองหาวิธีประยุกต์ข้อความรู้ใหม่ๆ ไปใช้ในชีวิตจริง

3.2.3 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมด้านความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมของนักศึกษา

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมของนักศึกษา โดยเจาะลึกเฉพาะราย เป็นนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัย จำนวน 14 คน แบบซึมซับ จำนวน 1 คน และแบบปรับปรุง จำนวน 3 คน มีทั้งความเห็นที่แตกต่างและคล้ายคลึงกัน จึงเลือกประเด็นที่น่าสนใจมาให้ข้อวิจารณ์ ดังนี้

ก. นักศึกษาทั้งสามกลุ่มมีความเห็นที่คล้ายคลึงกันว่า สาระการฝึกอบรมมีความเหมาะสม เข้าใจง่ายและชัดเจนกว่าที่เคยเรียน ผลการวิจัยส่วนนี้อธิบายได้ว่า สาระของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดเอกนัยนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกเรื่อง การพยาบาลแบบองค์รวม มาเป็นสาระของชุดฝึกอบรม เนื่องจากเป็นสาระสำคัญของวิชาชีพการพยาบาล และเป็นสาระพื้นฐานที่สถาบันการศึกษาพยาบาลมักจัดให้นักศึกษาพยาบาลเรียนในชั้นปีแรกๆ หรือจัดบูรณาการในรายวิชาการพยาบาลสาขาต่างๆ สำหรับวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือได้จัดให้เรียนแนวคิดการพยาบาลแบบองค์รวมอย่างกว้างๆ ในรายวิชาพื้นฐานวิชาชีพ แล้วขยายการเรียนรู้การพยาบาลแบบองค์รวมในรายวิชาทางการพยาบาลสาขาต่างๆ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงเคยเรียนแนวคิดกว้างๆ ของการพยาบาลแบบองค์รวมมาบ้างแล้ว อาจารย์ผู้สอนมักใช้การสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบบรรยาย เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจแนวคิดเบื้องต้น อาจทำให้นักศึกษามีการเรียนรู้แบบเป็นนามธรรม ขณะที่สาระของชุดฝึกอบรมจะเน้นการทำความเข้าใจแต่ละองค์ประกอบของการพยาบาลแบบองค์รวม ผู้วิจัยจะคัดเลือกประเด็นที่เป็นตัวแทนของแต่ละองค์ประกอบมาให้นักศึกษาฝึกอบรม โดยเลือกประเด็นที่นักศึกษาพยาบาลมีโอกาสสัมผัสในการเรียนรายวิชาปฏิบัติหรือเป็นประเด็นที่คนทั่วไปซึ่งไม่ใช่บุคลากรทางการพยาบาลพอเข้าใจอยู่บ้างมาเป็นประเด็นนำไปสู่องค์ความรู้ตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ทั้งนี้ในการเลือกประเด็นหรือสาระการเรียนรู้ของรายวิชาควรเลือกประเด็นที่มีความชัดเจน เฉพาะเจาะจง ใกล้เคียงกับประสบการณ์จริงของผู้เรียน ที่คิดว่าน่าจะเป็นตัวแทน หรือกรณีตัวอย่างที่จะนำไปสู่องค์ความรู้ตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้นั้นๆ ได้ (นาตยา ปิลันธนานนท์, 2546: 44) นอกจากนั้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการฝึกอบรมใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่เน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมและได้ลงมือปฏิบัติอันจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนกว่าการเรียนเฉพาะแนวคิดทฤษฎี ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์นั้น ผู้เรียนควรได้เรียนรู้โดยได้สัมผัสของจริง ได้เผชิญกับปรากฏการณ์จริง มิใช่เพียงแค่พิจารณาว่าจะทำอย่างไรบ้างเมื่อต้องเผชิญกับปรากฏการณ์เหล่านั้น (Kolb, 1984: 5 cited Keeton and Tate, 1978) จากลักษณะการจัดสาระการฝึกอบรมและกิจกรรมการฝึกอบรมที่กล่าวมา จึงทำให้นักศึกษาเรียนรู้ได้ชัดเจนและลึกซึ้งกว่าการเรียนในชั้นเรียนปกติ

อย่างไรก็ตาม แม้นักศึกษาจะมีความเห็นว่า กิจกรรมการฝึกอบรมช่วยให้เข้าใจสาระชัดเจนขึ้น แต่นักศึกษากลุ่มที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยมีความเห็นว่ากิจกรรมบางอย่างทำให้สาระยากขึ้น เช่น การเขียนรูปแบบการพยาบาล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเขียนรูปแบบการพยาบาลนั้นต้องใช้การสรุปหลักการจากข้อความรู้เชิงทฤษฎีมาเขียนเป็นขั้นตอน/แบบแผนการปฏิบัติอย่างกว้างๆ ซึ่งผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยจะไม่ถนัดการเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นนามธรรม แต่ถนัดเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ดังนั้น การถอดความเข้าใจจากหลักการทฤษฎีมาเป็นรูปแบบการพยาบาลจึงเป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย ทำให้รู้สึกว่าสาระนั้นยากไปด้วย

ข. นักศึกษาทั้งสามกลุ่มชอบสื่อที่เป็นรูปธรรมมากกว่าสื่อประเภทอื่น เพราะ ชัดเจน เข้าใจง่าย สามารถรับรู้อารมณ์ ความคิด ความรู้สึกได้ ไม่ชอบสื่อประเภทตัวหนังสือที่มีสาระปริมาณมาก สื่อที่นักศึกษาชอบมาก ได้แก่ ผู้ป่วยจริง โดยในกิจกรรมฝึกอบรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขั้นที่ 3 นักศึกษาจะนำข้อสรุปหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ หลายหน่วยที่นักศึกษาได้ขึ้นไปทดลองใช้กับผู้ป่วยจริง ในขั้นนี้นักศึกษาได้พูดคุยและศึกษาข้อมูลจากผู้ป่วยก่อนลงมือทดลองใช้หลักการที่เตรียมมาและหลังจากทดลองนักศึกษาก็สามารถประเมินผล ซักถามจากผู้ป่วย หรือสังเกตผลที่เกิดขึ้นได้ การเรียนรู้จากผู้ป่วยจริงนั้น นักศึกษาได้เรียนรู้มากกว่าสาระที่กำหนด ได้เรียนรู้สาระที่เป็นบริบทของผู้ป่วย ความเป็นบุคคลของผู้ป่วย อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการนำความรู้ไปปฏิบัติ เหล่านี้เป็นชีวิตที่น่าสนใจ น่าเรียนรู้มากกว่าตัวหนังสือที่เขียนบรรยายไว้ที่มิอาจสื่อสารได้เหมือนการสัมผัสของจริง สำหรับสื่อประเภทตัวหนังสือ นักศึกษามีความคิดเห็นที่แตกต่างกันแต่ละบุคคล มีทั้งที่ชอบและไม่ชอบ ในการฝึกอบรมส่วนใหญ่ผู้วิจัยจัดบทความวิชาการ บทความวิจัย ใบความรู้ และเว็บไซต์ให้นักศึกษาใช้เป็นสื่อทำความเข้าใจหลักการ ทฤษฎี ในขั้นที่ 1 ของการฝึกอบรม สื่อประเภทตัวหนังสือที่นักศึกษาชอบ ได้แก่ สื่อที่มีสาระกระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย มีตัวอย่างประกอบ นักศึกษาหลายคนชอบอ่านเว็บไซต์ ด้วยเหตุผลว่า มีโอกาสได้คัดกรองสาระที่ต้องการด้วยตนเอง ได้ความรู้หลากหลาย สาระเฉพาะเรื่อง ปริมาณไม่มาก สื่อประเภทตัวหนังสือที่นักศึกษาไม่ชอบ ได้แก่ สื่อที่มีปริมาณสาระมากๆ แต่นักศึกษาก็ยังตระหนักถึงความจำเป็นของการอ่านสื่อประเภทตัวหนังสือ เพราะทำให้ได้ข้อความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติ สะท้อนว่า นักศึกษามีการปรับตัวเข้าหารูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย โดยพยายามสร้างความเข้าใจในแนวคิดทฤษฎีจากการอ่านก่อนนำไปทดลองปฏิบัติ

ค. นักศึกษาทั้งสามกลุ่มชอบกิจกรรมการเรียนรู้ของหน่วย การบรรเทาความเจ็บปวด และไม่ชอบกิจกรรมการเรียนรู้หน่วย การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต โดยนักศึกษาให้ข้อมูลว่า หน่วย บรรเทาความเจ็บปวด ขั้นการสร้างรูปแบบการพยาบาล วางแผนการทดลอง และการทดลองใช้รูปแบบการพยาบาลเป็นช่วงที่นักศึกษาสนุกและรู้สึกประสบความสำเร็จในการเรียนรู้อย่างมาก ได้เห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน ผลการวิจัยส่วนนี้อธิบายได้ว่าสาระของหน่วยนี้เป็นองค์ประกอบด้านร่างกายขององค์รวมบุคคล สาระมีความเป็นรูปธรรม ง่ายต่อการทำความเข้าใจ อีกทั้งนักศึกษาทุกคนมีประสบการณ์ความเจ็บปวดมาก่อนแล้ว และความเจ็บปวดสามารถสังเกตจากการแสดงออกและคำบอกเล่าของผู้ป่วยได้ จึงช่วยให้นักศึกษาประเมินผลการนำความรู้ไปใช้ได้ง่าย ในขั้นการทำความเข้าใจหลักการ ทฤษฎี ผู้วิจัยนำงานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมการพยาบาลเพื่อบรรเทาความเจ็บปวดหลายรูปแบบ และใบความรู้เกี่ยวกับเทคนิคบรรเทาความเจ็บปวดที่หลากหลายมาให้นักศึกษาอ่านทำความเข้าใจและสรุปข้อความรู้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาจช่วยให้นักศึกษาเห็นตัวอย่างและแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน นำไปเขียนรูปแบบการพยาบาลและวางแผนการพยาบาลได้ง่าย นอกจากนั้นยังได้จัดซีดีเพลงบรรเลงเอาไว้ให้นักศึกษาเลือกใช้ในการทดลอง นักศึกษาจึงรู้สึกผ่อนคลายจากการฟังเพลงในช่วงที่อ่านหลักการทฤษฎีไปด้วย ส่วนขั้นการทดลองใช้รูปแบบการพยาบาลก็ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากผู้ป่วยและช่วยบรรเทาความเจ็บปวดให้ผู้ป่วยได้อย่างมาก ผู้ป่วยประเมินว่าความเจ็บปวดลดลงอย่างชัดเจน ทำให้นักศึกษารู้สึกประสบความสำเร็จจากการเรียนรู้หน่วยนี้ อย่างไรก็ตามมีนักศึกษาบางคนไม่ชอบกิจกรรมของหน่วยนี้ โดยให้เหตุผลว่าผู้ป่วยไม่ให้ความร่วมมือในการทดลอง ทำให้รู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้หน่วย การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต นักศึกษาทั้งสามกลุ่มไม่ชอบเหมือนกัน ให้เหตุผลที่คล้ายกัน ได้แก่ เรียนรู้ไม่ชัดเจน เพราะ ไม่ได้ศึกษาผู้ป่วยจริง แม้ผู้วิจัยจะจัดสถานการณ์ตัวอย่างและการแสดงบทบาทสมมติทดแทนการศึกษาจากผู้ป่วยจริงก็ตาม ผลการวิจัยส่วนนี้อธิบายได้ว่า สาระของหน่วยนี้ถือเป็นเรื่องโศกเศร้าของผู้ป่วยและญาติ การนำนักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์การดูแลเข้าไปศึกษาผู้ป่วยและญาติในช่วงเวลาสั้นๆ ของการฝึกอบรมจะไม่สามารถเข้าถึงจิตวิญญาณที่เป็นวัตถุประสงค์ของหน่วยได้ ทั้งยังอาจเป็นการกระทบความรู้สึกเศร้าเสียใจ สิ้นหวัง หมดหวังของผู้ป่วยและญาติ ตามหลักจริยธรรมพื้นฐานการดูแลผู้ป่วย ผู้ให้บริการสุขภาพต้องไม่ทำในสิ่งที่เป็นผลร้ายหรือเป็นอันตรายกับผู้ป่วย (Non-maleficence) (Silva and Ludwick, 1999) โดยครอบคลุมทั้งการรักษา บุคลิกท่าทาง การพูดจา และการปฏิบัติ และถือเป็นหน้าที่โดยตรงที่ผู้ให้บริการสุขภาพต้องป้องกันให้ผู้ป่วยมีความปลอดภัย จึงควรหลีกเลี่ยงการกระทำ/การทดลองที่อาจเป็นผลเสียแก่ผู้ป่วยและญาติ ผู้วิจัยจึงออกแบบให้นักศึกษาเรียนรู้จากกิจกรรมอื่นทดแทน แต่ก็ไม่สามารถสื่ออารมณ์ ความคิด ความรู้สึกที่ทำให้เรียนรู้จิตวิญญาณของผู้ป่วยใกล้ตายได้ชัดเจนเท่าการศึกษาจากผู้ป่วยจริง

ง. นักศึกษาทั้งสามกลุ่มชอบการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ช่วยให้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่มีความรู้สึกเบื่อบ้างในช่วงหลัง เนื่องจากกิจกรรมซ้ำเดิม ผลการวิจัยส่วนนี้สะท้อนว่า นักศึกษาทุกกลุ่มรูปแบบการเรียนรู้หลักยอมรับในวิธีการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย โดยนักศึกษาค่อยๆ ปรับตัวและยอมรับทีละน้อย จะเห็นได้จากการที่นักศึกษาให้สัมภาษณ์ว่า “ชอบการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้นี้เพิ่มขึ้นเมื่อฝึกอบรมหลายครั้ง“ “รู้สึกคล่องในการใช้รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆง่ายขึ้นเมื่อ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ฝึกอบรมหลายหน่วย“ “ยิ่งเรียนยิ่งชอบรูปแบบการเรียนรู้ ยิ่งเรียนยิ่งคล่องในการเรียนรู้“ ทั้งนี้การที่นักศึกษาจะยอมรับในประสิทธิภาพของวิธีการเรียนรู้แบบนี้ได้ นักศึกษาต้องรู้ว่า ตนมีทักษะหรือความสามารถในการเรียนรู้ตามรูปแบบนั้น Healey *et al.* (2005: 31) อธิบายว่า ผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย จะมีความสามารถในการประยุกต์หลักการสู่การปฏิบัติ การตัดสินใจ การประเมินแผน การเลือกทางเลือก การแก้ปัญหา และชอบการทำงานแบบเป็นขั้นตอน จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักศึกษาแต่ละกลุ่ม พบว่า นักศึกษารู้สึกว่าตนมีการพัฒนาทักษะการวางแผนการทดลอง การเขียนรูปแบบการพยาบาลดีขึ้น และชอบการนำรูปแบบการพยาบาลไปทดลองใช้กับผู้ป่วย นอกจากนั้นการจัดให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมซ้ำๆ หลายๆ หน่วย ทำให้นักศึกษาเกิดความคุ้นชินกับการเรียนรู้ข้อความรู้ทางการพยาบาลด้วยวิธีเรียนรู้แบบนั้นไปทีละน้อย Healey *et al*. (2005: 33) กล่าวว่า สาขาวิชาแต่ละสาขาจะมีรูปแบบการเรียนรู้เฉพาะของสาขาวิชานั้นๆ ลักษณะการเรียนรู้เหล่านั้นจะค่อยๆ ปรับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาให้เป็นไปตามลักษณะการเรียนรู้ในสาขานั้นๆ โดยนักศึกษาที่เป็นวัยรุ่นจะปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ได้ง่ายกว่านักศึกษาผู้ใหญ่

อย่างไรก็ตามการฝึกซ้ำๆ ก็ทำให้นักศึกษาบางคนบ่นว่าเบื่อในช่วงท้ายๆ เนื่องจากกิจกรรมซ้ำเดิมและช่วงเวลาฝึกอบรมนานตลอดทั้งวัน ทำให้เหนื่อยล้า นักศึกษาทุกกลุ่มมีข้อเสนอแนะให้กระชับเวลาการฝึกอบรมให้สั้นลง โดยเฉพาะกิจกรรมในห้องเรียน ผู้วิจัยจึงได้พิจารณากิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมแบบคิดเอกนัย กิจกรรมจะคล้ายคลึงกันคือ ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจหลักการ ทฤษฎี ได้แก่ การอ่านใบความรู้แล้วมาเขียนรูปแบบการพยาบาล ขั้นที่ 2 การนำหลักการไปทดลองใช้ ในสถานการณ์ใหม่ ได้แก่ การเขียนแผนการทดลองใช้รูปแบบการพยาบาล ขั้นที่ 3 การได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ การรวบรวมผลการทดลองและบันทึกผล ขั้นที่ 4 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ ได้แก่ การสะท้อนคิดแล้วนำมาปรับปรุงรูปแบบการพยาบาล จะเห็นว่า แต่ละขั้นมีการเขียนรายงานเสมอ ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ขาดทักษะการเขียน ทำให้ต้องใช้เวลากับการเขียนรายงานทุกขั้นการเรียนรู้ ทั้งนี้รายงานใช้เป็นเครื่องมือประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้แต่ละขั้น หากปรับเปลี่ยนเครื่องมือประเมินผลเป็นอย่างอื่น เช่น การประเมินผลจากการอภิปรายความคิดเห็น หรือการสังเกตขั้นตอน กระบวนการทำงานขณะทดลองใช้รูปแบบการพยาบาล ก็อาจช่วยกระชับเวลาการฝึกอบรมลงได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.2.4 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมด้านพฤติกรรมของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาและบรรยากาศระหว่างการฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย โดยสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาโดยรวม ได้ข้อค้นพบหลายประเด็น จึงขอสรุปประเด็นมาให้ข้อวิจารณ์ดังนี้

ก. นักศึกษาชอบและสนุกกับการนำทฤษฎี หลักการไปทดลองใช้ ในการฝึกอบรมนั้นนักศึกษาจะได้ขึ้นไปบนหอผู้ป่วยเพื่อนำรูปแบบการพยาบาลที่วางแผนไว้ไปใช้กับผู้ป่วยหรือญาติ นักศึกษาส่วนใหญ่ประทับใจในกิจกรรมนี้มาก บอกว่ารู้สึกดีใจที่ช่วยให้ผู้ป่วยสุขสบายขึ้น รู้สึกภาคภูมิใจในวิชาชีพการพยาบาล โดยครั้งแรกที่ขึ้นไปทดลองใช้รูปแบบการพยาบาลบนหอผู้ป่วยนักศึกษามีท่าทีวิตกกังวล กลัว ตื่นเต้น และไม่มั่นใจในการทดลองปฏิบัติ แต่นักศึกษาส่วนใหญ่จะปรับตัวได้เร็วเมื่อได้พูดคุยทำความรู้จักกับผู้ป่วย หลังจากซักข้อมูลพื้นฐานของผู้ป่วยตามแผนการทดลองที่นักศึกษาวางไว้ แบ่งหน้าที่กันในกลุ่มทำการทดลอง ทั้งนี้การได้ลงมือปฏิบัติจะช่วยทำให้ข้อความรู้เชิงหลักการ ทฤษฎีมีความเป็นรูปธรรม และการได้รับประสบการณ์ตรงทำให้นักศึกษาได้พัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหา และค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในการทดลองใช้รูปแบบการพยาบาล นักศึกษาอาจต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการพยาบาลที่เขียนไว้อยู่บ้างให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพของผู้ป่วยหรือสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้จากประสบการณ์นั้นจึงมีความหมายต่อตนเอง และช่วยให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกผูกพันต้องการและรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ต่อไป (ทิศนา แขมมณี, 2550: 130) นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้ออกแบบให้นักศึกษาแสดงบทบาทสมมติในบางหน่วยแทนการทดลองใช้กับผู้ป่วยจริง นักศึกษาสนุกสนานและชอบการแสดงบทบาทสมมติ ส่วนใหญ่นักศึกษาจะแสดงบทบาทสมมติได้ชัดเจนทำให้ผู้ชมเข้าใจความรู้สึก นึกคิด และพฤติกรรมของผู้แสดงได้ดี ทั้งนี้การแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เกิดความเข้าใจในเรื่องที่แสดงบทบาทสมมตินั้น (ทิศนา แขมมณี, 2550: 358) โดยผู้วิจัยได้เลือกเอาหน่วยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านจิตใจ และจิตวิญญาณมาจัดกิจกรรมบทบาทสมมติแทนการศึกษาสถานการณ์จริง และเลือกสาระที่ง่ายต่อการคาดเดาความคิด ความรู้สึกของผู้ป่วย และถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดผ่านบทบาทการแสดงได้ง่าย ได้แก่ หน่วยการพยาบาลแบบองค์รวม และช่วยผู้ป่วยปรับตัวเมื่ออยู่โรงพยาบาล ส่วนหน่วยการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิตผู้วิจัยใช้บทบาทสมมติด้วยเหตุผลว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ต้องการหลีกเลี่ยงการกระทบความรู้สึกของผู้ป่วยและญาติ ซึ่งนักศึกษาก็สามารถถ่ายทอดความรู้สึกได้ดีพอใช้ แต่บางส่วนอาจไม่ชัดเจนนัก ทำให้ได้ข้อสังเกตว่า การนำกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติมาใช้ในการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงสาระที่ต้องการให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยเป็นสาระที่ไม่ซับซ้อนเกินไป หากนักศึกษามีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสาระเหล่านั้นอยู่บ้างก็จะช่วยให้การแสดงบทบาทสมมติบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดี

ข. นักศึกษาใช้เวลาอ่านหลักการทฤษฎีและเขียนรูปแบบการพยาบาลนานจนกระทบเวลาการทำกิจกรรมในขั้นถัดไป กิจกรรมฝึกอบรมขั้นแรกของชุดฝึกอบรมนั้นเป็นการทำความเข้าใจหลักการ ทฤษฎี ได้แก่ การอ่านใบความรู้ บทความวิชาการ บทความวิจัย และเว็บไซด์ที่มักมีปริมาณมาก ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ขาดทักษะการอ่าน สังเกตจากการที่นักศึกษาจะใช้เวลาอ่านอยู่หน้าเดียวนานๆ พลิกกลับมาอ่านหน้าที่อ่านผ่านไปแล้วอยู่บ่อยๆ จากการสอบถามนักศึกษาได้ข้อมูลว่า นักศึกษาไม่ค่อยมีสมาธิในการอ่าน อ่านผ่านไปแล้วไม่ทราบว่าอ่านอะไรต้องอ่านซ้ำอีกครั้ง ในขั้นการอ่านจึงใช้เวลานานกว่าที่ควร นักศึกษาจะมีท่าทางเบื่อ และง่วง หากเป็นการอ่านข้อความรู้จากเว็บไซด์ นักศึกษาจะไม่มีท่าทางเบื่อ เปลี่ยนไปดูเว็บไซด์ต่างๆที่ให้ URL ไว้ แต่ก็ใช้เวลาอ่านพอสมควร ภายหลังการอ่านข้อความรู้ นักศึกษาจะร่วมกันสรุปความรู้แล้วเขียนรูปแบบการพยาบาล ซึ่งหน่วยแรกๆ นักศึกษายังไม่ค่อยเข้าใจรูปแบบการพยาบาล ผู้วิจัยต้องช่วยทบทวน ชี้แนะให้ แต่ก็ยังมีปัญหาจากการขาดทักษะการเขียน โดยนักศึกษาจะเขียนเป็นข้อความสั้นๆ ไม่ค่อยมีการขยายรายละเอียด เขียนไม่สอดคล้องกันในแต่ละหัวข้อ ใช้เวลาคิดและเขียนรูปแบบการพยาบาลนาน ทั้งนี้อาจเกี่ยวเนื่องกับนักศึกษาขาดทักษะการคิดด้วย Sejnost and Thiese (2007: 36) อธิบายว่า การเขียนเป็นส่วนประกอบสำคัญของการคิด เป็นเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้ และการเขียนเป็นวิธีการที่ช่วยนักศึกษาตั้งคำถาม แสดงความคิดเห็น สะท้อนความคิดเห็นและความรู้สึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อทักษะการเขียนไม่ดีก็ทำให้คิดไม่คล่องไปด้วย ด้วยเหตุนี้ทำให้ทั้งสองกิจกรรมนี้ขยายเวลาไปกระทบกิจกรรมขั้นถัดไป ได้แก่ การวางแผนการทดลอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งฝึกนักศึกษาให้มีการคิดและวางแผนอย่างเป็นขั้นตอนก่อนนำรูปแบบการพยาบาลไปทดลองใช้กับผู้ป่วยหรือญาติ ทำให้นักศึกษามีเวลาเขียนแผนการทดลองจำกัด เขียนแผนไม่ละเอียด และพบว่า กิจกรรมวางแผนการทดลองจะถูกกระทบเวลาเสมอ ผู้วิจัยจึงพยายามกระชับเวลาในกิจกรรมขั้นแรก โดยแนะนำเทคนิคการอ่านแบบ SQRW ให้นักศึกษาฝึกฝน และให้นักศึกษาแบ่งกันอ่านใบความรู้ แล้วนำข้อความรู้มาอภิปรายแลกเปลี่ยนกัน ช่วยให้นักศึกษาทำความเข้าใจกับสาระความรู้ได้ง่ายและเร็วขึ้น อย่างไรก็ตาม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นักศึกษามีการพัฒนาทักษะการอ่านดีขึ้นเมื่อฝึกการอ่านตามเทคนิค SQRW ไป 3 หน่วย สามารถจับประเด็นสำคัญมาอภิปรายได้ดีขึ้น และใช้เวลาอ่านน้อยลง สำหรับกิจกรรมเขียนรูปแบบการพยาบาล ผู้วิจัยพยายามเข้าไปชี้แนะขณะอภิปรายความรู้และเขียนรูปแบบการพยาบาล รวมทั้งนำผลการประเมินรูปแบบการพยาบาลมาให้ข้อมูลย้อนกลับ นักศึกษามีพัฒนาการในการเขียนรูปแบบการพยาบาลดีขึ้นและลดเวลาที่ใช้ในกิจกรรมนี้ได้บ้าง

ค. นักศึกษาขาดความมั่นใจในการแนะนำผู้ดูแล ในหน่วย ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล ผู้วิจัยให้ข้อมูลพื้นฐานของผู้ป่วยแต่ละรายที่นักศึกษาจะไปทดลองใช้ความรู้กับผู้ดูแล ได้แก่ ข้อมูลการเจ็บป่วย สภาพผู้ป่วย ความสามารถช่วยเหลือตนเอง และอุปกรณ์การแพทย์ที่ติดตัวผู้ป่วยกลับบ้าน ให้นักศึกษานำไปอภิปรายร่วมกันเพื่อค้นหาความต้องการการดูแลของผู้ป่วยเมื่อกลับบ้าน แล้วศึกษาข้อความรู้ที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำราต่างๆ นำมาวางแผนเตรียมผู้ดูแลเมื่อผู้ป่วยกลับบ้าน กิจกรรมขั้นนี้นักศึกษาอภิปรายร่วมกันอย่างกว้างขวาง ใช้เวลาไม่นาน และขึ้นไปทดลองใช้แผนเตรียมผู้ดูแลอย่างกระตือรือร้น แต่เมื่อได้พบและพูดคุยกับผู้ดูแลก็พบว่าผู้ดูแลส่วนใหญ่มีประสบการณ์ดูแลมานานหลายปี มีความเข้าใจวิธีการดูแลค่อนข้างดี ผู้ดูแลบางคนถามคำถามลึกกว่าที่นักศึกษาเตรียมความรู้ไว้ หรือยังไม่เคยเรียนเรื่องเหล่านั้นในชั้นเรียนปกติมาก่อน นักศึกษาบางกลุ่มผู้ดูแลหลักที่นัดหมายไว้ไม่มา ต้องเปลี่ยนไปทดลองใช้แผนเตรียมผู้ดูแลกับรายใหม่ นักศึกษาไม่ได้เตรียมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยรายที่ได้รับมอบหมายใหม่มาก่อน จึงตอบคำถามของผู้ดูแลไม่ได้ จากผลการวิจัยส่วนนี้ทำให้ได้ข้อสังเกตว่าในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากการออกแบบกิจกรรมให้เรียนรู้ได้บรรลุวัตถุประสงค์แล้ว ยังต้องคำนึงถึงสาระเกี่ยวข้องที่นักศึกษาต้องนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้นั้นๆ ด้วย

ง. นักศึกษาขาดความเข้าใจการสะท้อนคิด จับประเด็นมาสะท้อนคิดไม่ค่อยได้และสะท้อนคิดไม่ลุ่มลึก ในขั้นสุดท้ายของกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละหน่วยผู้วิจัยออกแบบให้นักศึกษานำประสบการณ์เรียนรู้ที่ได้รับจากการทดลองใช้หลักการทฤษฎีมาสะท้อนคิด ไตร่ตรองแล้วนำไปสู่การปรับปรุงข้อสรุปเชิงทฤษฎีที่นักศึกษามีความเข้าใจอยู่ก่อน ซึ่งมีทั้งสะท้อนคิดจากการทดลองใช้รูปแบบการพยาบาลกับผู้ป่วยจริงและสะท้อนคิดจากบทบาทสมมติ ในหน่วยแรกๆ นักศึกษาติดขัดมากในการสะท้อนคิด นักศึกษาไม่เข้าใจว่า การสะท้อนคิดคืออะไร สะท้อนคิดอะไร ในการสะท้อนคิดนักศึกษามักอภิปรายกันในเชิงสรุปผลการทดลอง หรือการวิจารณ์ความชัดเจนของการแสดงบทบาทสมมติ ไม่ค่อยจับประเด็นที่ลุ่มลึกมาอภิปราย การสะท้อนคิดใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประสบการณ์รูปธรรมนี้เป็นประโยชน์อย่างมากต่อนักศึกษา เพราะ การสะท้อนคิดช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Barrett, 2007 cited Moon, 1999) ในการฝึกอบรมผู้วิจัยจะเข้าไปร่วมฟังการอภิปรายเป็นระยะ และชี้ประเด็นสะท้อนคิดให้แก่นักศึกษาโดยเฉพาะในหน่วยแรกๆ ก็ช่วยให้นักศึกษาสะท้อนคิดได้ลุ่มลึกมากขึ้น เมื่อนักศึกษาฝึกการสะท้อนคิดหลายๆ หน่วยก็สามารถจับประเด็นสะท้อนคิดได้ดีขึ้น แต่ยังไม่ได้ประเด็นที่หลากหลายนัก

ผู้วิจัยได้ข้อสังเกตประการหนึ่ง คือ หน่วยใดที่นักศึกษาเรียนรู้ไม่ชัดเจนจากการอ่านทฤษฎีหลักการในขั้นแรกของการฝึกอบรม นักศึกษาจะมีประเด็นสะท้อนคิดที่ดีจากการทดลอง เช่น หน่วยการเสริมพลังอำนาจ ในขั้นทำความเข้าใจหลักการทฤษฎี นักศึกษาบอกว่า สาระหน่วยนี้ยาก ไม่ค่อยเข้าใจ และใช้เวลาในการสร้างรูปแบบการพยาบาลนานมาก อภิปรายร่วมกันอยู่นานก็ยังเขียนไม่ออก ผู้วิจัยต้องเข้าไปช่วยชี้แนะและยกตัวอย่างให้นักศึกษาในขั้นการนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่นักศึกษาสามารถสร้างสัมพันธภาพได้เร็ว ซักถามเรื่องการเจ็บป่วย แต่ไม่ค่อยกล้าซักถามข้อมูลด้านจิตใจ ครูนิเทศก์ประจำกลุ่มจึงช่วยชี้แนะและสัมภาษณ์เจาะประเด็นให้ ทำให้นักศึกษาเข้าถึงข้อมูลได้ลึก เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้ป่วยได้ชัดเจนแตกต่างจากการอ่านทฤษฎี หลักการ ในการทดลองใช้หลักการ ทฤษฎีของหน่วยนี้นักศึกษาไม่สามารถนำรูปแบบการพยาบาลมาทดลองใช้ได้ทุกขั้นตอน เนื่องจากขั้นตอนหลังๆ จำเป็นต้องเว้นช่วงเวลาจากขั้นตอนต้นๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของผู้ป่วยเสียก่อน กระนั้นนักศึกษาก็ยังคาดเดาและเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ และเห็นแนวทางการนำรูปแบบการพยาบาลขั้นหลังไปใช้ได้

ข้อสังเกตนี้อธิบายได้ว่า การที่นักศึกษาจะมีประเด็นสะท้อนคิดที่ลุ่มลึกได้นั้น นักศึกษาน่าจะมีประเด็นคำถามในใจไว้ก่อน McKenzie (2004) กล่าวว่า มีความคิดจำนวนมากที่ไม่ถูกทำให้สำเร็จ ไม่ได้รับการสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจ ไม่ถูกดึงมาเป็นประเด็นสำคัญ หรือถูกทิ้งขว้างไปไม่ได้มาทำให้กระจ่างชัด นั่นก็เพราะ ความคิดเหล่านั้นไม่ได้ถูกทำให้อยู่ในรูปคำถาม ในการฝึกอบรม ความรู้สึกสงสัยไม่ชัดเจนในสาระอาจเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดประเด็นคำถามในใจตั้งแต่ขั้นแรก ทำให้จับจ้องประเด็นนั้นๆ เอาไว้มาหาคำตอบในการทดลอง ถ้าการทดลองเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจนก็จะช่วยตอบคำถามในใจของนักศึกษาได้ นักศึกษาจึงมีทั้งประเด็นคำถามและคำตอบเกิดขึ้นขณะการทดลองใช้หลักการทฤษฎี ขณะที่หน่วยอื่นอาจเป็นสาระที่ไม่ซับซ้อน ง่ายต่อการทำความเข้าใจจากการอ่านหลักการ ทฤษฎี เช่น หน่วยช่วยผู้ป่วยให้นอนหลับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หรือหน่วยบรรเทาความเจ็บปวด นักศึกษาเขียนรูปแบบการพยาบาลได้ง่าย นำไปทดลองใช้ได้ตามรูปแบบที่กำหนดไว้ จึงไม่มีประเด็นคำถามที่เป็นข้อสงสัยในใจและประเด็นที่เป็นปัญหาของการทดลองมาเป็นประเด็นสะท้อนคิด ส่วนในหน่วยแรก การพยาบาลแบบองค์รวมเป็นการสะท้อนคิดจากบทบาทสมมติ นักศึกษายังไม่เข้าใจการสะท้อนคิด จึงไม่ค่อยมีประเด็นสะท้อนคิดที่น่าสนใจและไม่สอดคล้องกับความรู้ที่สรุปได้จากบทบาทสมมติ ในหน่วย ช่วยผู้ป่วยปรับตัวเมื่ออยู่โรงพยาบาล นักศึกษาสามารถสะท้อนคิดจากบทบาทสมมติได้ดีขึ้น มีประเด็นสะท้อนคิดที่น่าสนใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักศึกษาไม่เคยมีประสบการณ์เข้านอนโรงพยาบาล จึงอาจเกิดคำถามในใจตั้งแต่ก่อนทดลองนำหลักการ ทฤษฎีไปใช้ในบทบาทสมมติ และมีประเด็นที่จับจ้องไว้ในการสังเกตบทบาทสมมติ ทำให้ได้ประเด็นสะท้อนคิดที่น่าสนใจ ขณะที่หน่วยสุดท้าย การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต ผู้วิจัยออกแบบให้มีการแสดงบทบาทสมมติต่อเนื่องกันสองรอบ ด้วยสถานการณ์ผู้ป่วยเดียวกัน แล้วแยกประเด็นย่อยให้แต่ละกลุ่ม อาจทำให้ประเด็นของแต่ละกลุ่มค่อนข้างแคบ ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของนักศึกษาบางกลุ่มไม่ค่อยชัดเจน จึงทำให้นักศึกษาจับประเด็นลำบาก

จึงอาจสรุปข้อสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรมได้ว่า นักศึกษาชอบและสนุกกับกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นที่เป็นจุดเน้นของชุดฝึกอบรมนี้ คือ การนำทฤษฎี หลักการไปทดลองใช้ ที่ช่วยให้เรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพและยังทำให้นักศึกษารู้สึกภาคภูมิใจในวิชาชีพการพยาบาลด้วย กิจกรรมบทบาทสมมติที่จัดให้นักศึกษาเกิดประสบการณ์เรียนรู้แทนการศึกษาผู้ป่วยจริงก็เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาเรียนรู้อย่างสนุกสนานและช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้ดีเช่นกัน โดยรวมนักศึกษาจะรู้สึกประสบความสำเร็จกับการเรียนรู้ในกิจกรรมขั้นนี้ แม้การฝึกอบรมชุดนี้จะมีปัญหาเรื่องการควบคุมเวลาของกิจกรรมขั้นแรก คือ ขั้นการทำความเข้าใจหลักการ ทฤษฎี เนื่องมาจากการขาดทักษะการคิดและการเขียนรูปแบบการพยาบาล จนกระทบเวลาการวางแผนการทดลอง แต่นักศึกษาก็สามารถนำรูปแบบการพยาบาลไปทดลองใช้บนหอผู้ป่วยหรือในบทบาทสมมติได้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ นอกจากนั้นการขึ้นไปทดลองใช้หลักการทฤษฎีในสถานการณ์จริงทำให้ได้เรียนรู้การปรับหลักการ ทฤษฎีให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง ซึ่งบางหน่วยนักศึกษาอาจต้องใช้ความรู้ที่เกี่ยวข้องหลายเรื่องร่วมด้วย จนทำให้เกิดความขัดข้องในการทดลองใช้ทฤษฎี หลักการอยู่บ้าง ข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ นักศึกษาขาดความเข้าใจและทักษะการสะท้อนคิดที่จะช่วยให้เรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้อาจเกี่ยวเนื่องกับความซับซ้อนของสาระและความสงสัยไม่ชัดเจนในสาระที่ผู้สอนอาจจัดเตรียมให้เกิดขึ้นได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อย่างไรก็ตามพฤติกรรมของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรมโดยรวมสะท้อนว่า นักศึกษาสามารถเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดเอกนัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.5 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมด้านความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกและรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษาทั้งกลุ่ม ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรมทั้ง7 หน่วย จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาทั้งสามกลุ่มส่วนใหญ่มีความพึงพอใจทั้งรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกและรูปแบบหลักในระดับมาก โดยนักศึกษากลุ่มรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัยที่มีความพึงพอใจระดับมากในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกมีจำนวนน้อยกว่ารูปแบบการเรียนรู้หลักเพียงเล็กน้อย(ร้อยละ 66.67 และร้อยละ 69.08 ตามลำดับ) นักศึกษากลุ่มรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับที่พึงพอใจระดับมากในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกมีจำนวนน้อยกว่ารูปแบบการเรียนรู้หลัก (ร้อยละ 50.00 และร้อยละ 66.67 ตามลำดับ) ส่วนนักศึกษากลุ่มรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุงที่พึงพอใจระดับมากในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกมีจำนวนเท่ากับรูปแบบการเรียนรู้หลัก (ร้อยละ 61.11) และพึงพอใจระดับค่อนข้างมากในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกมีจำนวนมากกว่ารูปแบบการเรียนรู้หลัก (ร้อยละ 33.33 และร้อยละ 22.22 ตามลำดับ)

จากผลการวิจัยจะเห็นว่า จำนวนนักศึกษาทั้งสามกลุ่มที่พึงพอใจระดับมากในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกและรูปแบบการเรียนรู้หลักมีจำนวนใกล้เคียงกันมาก แม้นักศึกษากลุ่มคิดอเนกนัยและกลุ่มซึมซับจะมีจำนวนนักศึกษาที่พึงพอใจระดับมากในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกน้อยกว่ารูปแบบการเรียนรู้หลัก อาจเป็นไปได้ว่า นักศึกษายังติดกับรูปแบบการเรียนรู้หลักของตนอยู่มาก กิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมที่เสริมการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยอาจยังไม่ทำให้นักศึกษารู้สึกประสบความสำเร็จในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ รูปแบบการเรียนรู้เป็นลักษณะส่วนบุคคลที่ค่อนข้างมีรูปแบบที่คงที่ (Healey *et al*., 2005: 31 cited Coffied *et.al*., 2004) แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้ด้วยการเรียนการสอนที่จัดให้กับนักศึกษาแล้วทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ (Mc Donough, and Osterbrink, 2005: 91) สอดคล้องกับที่ Kazu (2009: cited Kaplan and Kies,1995) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้เป็นบุคลิกที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เปลี่ยนแปลงได้ไม่ง่ายนัก แต่สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ผ่านประสบการณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เรียนรู้ หากนำผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาเฉพาะบุคคลมาพิจารณาร่วมด้วย จะพบว่า นักศึกษาทั้งสามกลุ่มรู้สึกชอบรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก และรู้สึกว่าเป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ กิจกรรมที่นักศึกษาประทับใจและกล่าวถึงกันทุกกลุ่ม คือ การทดลองนำหลักการทฤษฎีไปใช้กับผู้ป่วย ซึ่งมีทั้งประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จในการทดลองใช้ เนื่องมาจากข้อจำกัดหลายประการ เช่น ความไม่ร่วมมือของผู้ป่วย ระยะเวลาที่นักศึกษาเข้าไปทำความรู้จักคุ้นเคยกับผู้ป่วยอาจน้อยเกินไป เป็นต้น จึงทำให้เกิดความรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยในบางหน่วย โดยทั่วไป การทดลองนำหลักการไปประยุกต์ใช้อาจไม่ประสบความสำเร็จเสมอไป นักศึกษาควรนำปัจจัยที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จมาคิดไตร่ตรองเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งเป็นไปตามวัฏจักรการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรม ขั้นที่3 และ 4 แต่นักศึกษาอาจไม่พิจารณาในมุมมองเช่นนั้น ความรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จเหล่านั้นอาจทำให้นักศึกษายังคงมั่นใจในวิธีการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้หลัก อย่างไรก็ตามจำนวนนักศึกษาที่พึงพอใจระดับมากในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกก็มีจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม นอกนั้นเป็นความพึงพอใจระดับค่อนข้างมาก และมีส่วนน้อยมากที่พึงพอใจระดับน้อย นั่นคือ นักศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

เมื่อพิจารณาจำนวนนักศึกษากลุ่มเรียนรู้แบบปรับปรุงที่มีความพึงพอใจระดับมากในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกเท่าๆ กับรูปแบบการเรียนรู้หลัก อาจเป็นเพราะ ผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุงจะชอบมีประสบการณ์แปลกใหม่ ท้าทาย กล้าเสี่ยง เชื่อมั่นในสัญชาตญาณมากกว่าเหตุผล มีการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการลงมือปฏิบัติกับการได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม (Kolb *et al*., 1995: 54) จึงน่าจะคุ้นเคยกับความเป็นธรรมชาติของการปฏิบัติและการไม่ประสบผลสำเร็จของการปฏิบัติมากกว่าผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบอื่นๆ นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาที่ข้อคำถามของแบบสอบถามความพึงพอใจ ข้อที่มีข้อความว่า “แก้ปัญหาหรือตัดสินใจโดยค้นหา จากปัญหา” เป็นข้อที่นักศึกษากลุ่มปรับปรุงทั้งกลุ่มมีความพึงพอใจระดับค่อนข้างน้อย ขณะที่ข้ออื่นๆ ยังมีนักศึกษาที่พึงพอใจจะดับมากอยู่ด้วย หากนำข้อความนั้นมาพิจารณาเปรียบเทียบกับลักษณะของผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุงแล้วจะเห็นว่า ผู้ที่มีรูปแบบนี้จะเชื่อมั่นในสัญชาตญาณมากกว่าเหตุผล ฉะนั้นจึงไม่น่าจะชอบการค้นหาปัญหาเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา จากลักษณะการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้หลักบางประการจึงอาจทำให้นักศึกษาไม่รู้สึกพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกไปกว่ารูปแบบการเรียนรู้หลักของเขา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อย่างไรก็ตามนักศึกษาทุกกลุ่มรูปแบบการเรียนรู้หลักส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกและรูปแบบการเรียนรู้หลักในระดับมาก จึงพอสรุปได้ว่าผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้อื่นก็สามารถฝึกฝนวิธีการเรียนรู้ตามกิจกรรมของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดเอกนัยโดยไม่รู้สึกขัดแย้ง และพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกนั้นได้

โดยสรุป ผลการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาลทั้งแบบคิดอเนกนัยและแบบคิดเอกนัยสามารถเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกเหล่านั้นและช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาได้จากผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมของนักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นผลการวิจัยยังสะท้อนถึงการยอมรับการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก ไม่ว่านักศึกษาจะมีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบใดก็สามารถเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกได้โดยไม่รู้สึกขัดแย้ง อันจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ความรู้สึกของนักศึกษาต่อการฝึกอบรม พฤติกรรมของนักศึกษาและบรรยากาศการฝึกอบรม และความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ที่จะนำไปพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกอื่นๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล และศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรมต่อการเสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล โดยมีการดำเนินการดังนี้ ดังนี้

ประเด็นที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาลให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย และชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่นักศึกษาต้องการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้ข้อมูลรูปแบบการเรียนรู้หลักและรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกมาจากการสำรวจข้อมูลขณะนักศึกษาเรียนชั้นปีที่1 พิจารณาจำนวนนักศึกษาที่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแต่ละรูปแบบ เลือกนำมาพัฒนาชุดฝึกอบรม 2 รูปแบบที่มีนักศึกษาต้องการพัฒนาจำนวนมากเป็นอันดับ 1 และ 2 แล้วนำมาทดลองใช้และศึกษาผลกับนักศึกษากลุ่มที่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้นั้น ขณะนักศึกษาเรียนชั้นปีที่2 ดังนั้นประเด็นที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยและแบบคิดเอกนัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ

กลุ่มตัวอย่าง ในขั้นการสำรวจข้อมูล คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่1 ภาคต้น ปีการศึกษา 2551 จำนวน 62 คน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กลุ่มตัวอย่างในขั้นการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมคือนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่2 ภาคต้น ปีการศึกษา 2552 จำนวน 41 คน ซึ่งเป็นนักศึกษากลุ่มเดิมเฉพาะที่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยและแบบคิดเอกนัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – experimental Research Design) มีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย จากนั้นได้พัฒนาแบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ของ Kolb *et al*. (1995) จัดทำเป็นฉบับภาษาไทย นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ปรับแก้ให้สมบูรณ์ และสร้างแบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่นักศึกษาต้องการพัฒนา นำไปเก็บข้อมูลกับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปี 1/2551 จำนวน 62 คน นำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มรูปแบบการเรียนรู้หลักและรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างชุดฝึกอบรม

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัย เว็บไซด์ที่เกี่ยวข้อง และศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ พิจารณาผลการสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกจากจำนวนนักศึกษาที่ต้องการพัฒนา แล้วกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่จะพัฒนาให้แก่นักศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยและแบบคิดเอกนัย กำหนดกรอบของชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนา สร้างชุดฝึกอบรม คู่มือฝึกอบรม นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วปรับแก้ให้สมบูรณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขั้นตอนที่ 3 การนำชุดฝึกอบรมไปใช้

ผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมไปใช้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่2 ภาคต้น ปีการศึกษา 2552 ที่เลือกแบบเจาะจง โดยใช้นักศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเดิมที่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยและแบบคิดเอกนัย จำนวน23 คน และ 18 คน ตามลำดับ ทำการฝึกอบรมระหว่าง 22 มิ.ย. – 23 ส.ค.52 ณ วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ โดยใช้ช่วงนอกเวลาเรียน วันธรรมดา และวันเสาร์ – อาทิตย์

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรม

ระหว่างการฝึกอบรมผู้วิจัยประเมินผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมของนักศึกษาจากกิจกรรมตามใบงานแต่ละหน่วย สังเกตพฤติกรรมและบรรยากาศการฝึกอบรม ให้นักศึกษาเขียนบันทึกการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมหน่วย 1, 4 และ 7 ภายหลังการฝึกอบรมผู้วิจัยสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกและรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมแบบเจาะลึกเฉพาะราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมนำมาวิเคราะห์เชิงปริมาณด้วยการแจกแจงความถี่ คำนวณร้อยละและค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสำรวจรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษาพยาบาล จำนวน 62 คน พบว่า มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย จำนวน27 คน แบบซึมซับ จำนวน 6 คน แบบคิดเอกนัย จำนวน 12 คน และแบบปรับปรุง จำนวน 17 คน

ส่วนผลการสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่นักศึกษาต้องการพัฒนา พบว่า นักศึกษาต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย จำนวน23 คน แบบซึมซับ จำนวน 9 คน แบบคิดเอกนัย จำนวน 18 คน และแบบปรับปรุง จำนวน 11 คน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกทำให้ได้ชุดฝึกอบรม จำนวน 2 ชุด คือ ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย และแบบคิดเอกนัย ประกอบด้วย ชุดฝึกอบรม และคู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมที่มีแผนการสอนแต่ละหน่วย ใบงาน ใบความรู้ คำถามท้ายหน่วย และเกณฑ์การประเมินผลของแต่ละหน่วยจัดเตรียมไว้ สาระของชุดฝึกอบรมทั้งสองชุดเหมือนกัน คือ เรื่องการพยาบาลแบบองค์รวม ประกอบด้วย 5 โมดูล 7 หน่วย ได้แก่

โมดูล บทนำ
หน่วย 1 การพยาบาลแบบองค์รวม
โมดูล 1 เยียวยาร่างกายให้หายป่วย
หน่วย 2 ช่วยผู้ป่วยให้นอนหลับ
หน่วย 3 การบรรเทาความเจ็บปวด
โมดูล 2 เสริมใจยามเจ็บไข้
หน่วย 4 ช่วยผู้ป่วยปรับตัวเมื่ออยู่โรงพยาบาล
หน่วย 5 การเสริมพลังอำนาจ
โมดูล 3 คนไข้กับผู้ดูแล
หน่วย 6 ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล
โมดูล 4 ดูแลอย่างเอื้ออาทร
หน่วย 7 การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต

กิจกรรมของชุดฝึกอบรมใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ของ Kolb (1984) และ Raschick *et al*. (1998) นำมาสังเคราะห์กิจกรรมขึ้นใหม่ โดยชุดฝึกอบรมสองชุดนี้จะแตกต่างกันที่ลำดับขั้นการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) ประกอบด้วยกิจกรรมการฝึกอบรม 4 ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 การมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม
ขั้นที่ 2 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขั้นที่ 3 การประมวลข้อสรุปเป็นหลักการ
ขั้นที่ 4 การนำหลักการที่ได้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่

สำหรับชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) ประกอบด้วยกิจกรรมการฝึกอบรม 4 ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจกับหลักการและทฤษฎี
ขั้นที่ 2 การนำหลักการที่ได้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่
ขั้นที่ 3 การได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม
ขั้นที่ 4 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์

กิจกรรมแต่ละขั้นของแต่ละชุดฝึกอบรมจะมีความหลากหลายและแตกต่างกันไปสอดคล้องกับขั้นการเรียนรู้นั้นๆ

3. ผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกมีดังนี้

3.1 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style)

ผลการใช้ชุดฝึกอบรมโดยภาพรวมสะท้อนว่า นักศึกษายอมรับในกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยและเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพ แม้ระหว่างการฝึกอบรมจะพบว่า นักศึกษามีการลัดขั้นตอนกิจกรรมอภิปรายประสบการณ์รูปธรรมที่ได้รับร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยจับคู่กันอภิปรายและแบ่งกันเขียนแผนผังความคิดคู่ละส่วน เพื่อกระชับเวลา ทำให้พลาดการฝึกสะท้อนคิดในแง่มุมที่หลากหลาย หลังจากผู้วิจัยเข้าไปควบคุมการอภิปรายก็ช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะการอภิปรายและสะท้อนคิดได้ลุ่มลึกยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังพบว่า นักศึกษาขาดทักษะการอ่านและการเขียน หลังจากผู้วิจัยแนะนำเทคนิคการอ่านแบบ SQRW ให้นักศึกษาฝึกอ่านและชี้แนะการเขียนรายงานต่างๆ อย่างใกล้ชิดขณะฝึกอบรม ก็ช่วยให้พัฒนาทักษะเหล่านั้นให้ดีขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลการใช้ชุดฝึกอบรมกับนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบซึมซับ จำนวน 5 คน พบว่า นักศึกษากลุ่มนี้มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รวมทุกหน่วยอยู่ในระดับดี เท่ากับ 83.95 และมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเมื่อเทียบกับนักศึกษากลุ่มอื่น โดยนักศึกษามีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรมและยอมรับว่าช่วยให้เรียนรู้ได้ชัดเจนกว่าการเรียนรู้จากทฤษฎีเพียงอย่างเดียว แต่ก็พบว่า นักศึกษากลุ่มนี้ไม่ชอบกิจกรรมวิเคราะห์และแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษากลุ่มนี้ที่ชอบการทำความเข้าใจในแนวคิดทฤษฎีหลักการมากกว่าการนำไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ และเก่งในการใช้เหตุผลเชิงอุปนัย ภายหลังการฝึกอบรมยังพบว่า นักศึกษากลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยในระดับมาก ร้อยละ 80.00 และพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับในระดับค่อนข้างมาก ร้อยละ 56.67 จากผลการใช้ชุดฝึกอบรมจึงสะท้อนว่านักศึกษากลุ่มที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับยอมรับกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยและสามารถพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพขึ้นได้ แต่อาจต้องพัฒนาความสามารถที่ไม่ใช่ความถนัดตามรูปแบบการเรียนรู้หลักอยู่บ้าง

ผลการใช้ชุดฝึกอบรมกับนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย จำนวน 6 คน พบว่า นักศึกษากลุ่มนี้มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รวมทุกหน่วยอยู่ในระดับดี เท่ากับ 82.68 โดยนักศึกษามีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรม โดยเฉพาะการเรียนรู้จากประสบการณ์รูปธรรมที่ช่วยให้เข้าใจสาระได้ชัดเจน และเข้าใจบทบาทวิชาชีพการพยาบาลอีกด้วย ทั้งยังช่วยให้ได้แนวทางการประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล อย่างไรก็ตาม นักศึกษากลุ่มนี้ยังติดกับวิธีการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้หลัก คือ รู้สึกว่าต้องเรียนรู้ด้วยการสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรมและนำไปทดลองปฏิบัติตามรูปแบบการเรียนรู้หลักที่ตนถนัดด้วยจึงจะเรียนรู้ได้ชัดเจน ภายหลังการฝึกอบรมยังพบว่า นักศึกษากลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยและรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัยในระดับมาก ร้อยละ 61.11และ 52.78 ตามลำดับ จากผลการใช้ชุดฝึกอบรมจึงสะท้อนว่า นักศึกษากลุ่มที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดเอกนัยยอมรับกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยและสามารถพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพขึ้นได้ แต่ยังคงเชื่อมั่นในวิธีการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้หลักของตนอยู่ด้วย

ผลการใช้ชุดฝึกอบรมกับนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุง จำนวน 12 คน พบว่า นักศึกษากลุ่มนี้มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รวมทุกหน่วยอยู่ในระดับดี เท่ากับ 81.96 และมี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น โดยนักศึกษาปรับตัวต่อกิจกรรมการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรมได้ค่อนข้างเร็ว สนุกกับการเรียนรู้รูปแบบใหม่ ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ได้รับและประโยชน์ต่อการเรียนหรือชีวิตประจำวัน แต่นักศึกษากลุ่มนี้ก็ยังคงลักษณะของผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุง คือ ไม่ชอบกิจกรรมวิเคราะห์และแก้ปัญหา และแสดงความเบื่อหน่ายต่อการฝึกอบรมที่ยาวนาน อย่างไรก็ตามยังพิจารณาว่าคุ้มค่ากับประโยชน์ที่ได้รับ ภายหลังการฝึกอบรมยังพบว่า นักศึกษากลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัยในระดับค่อนข้างมาก ร้อยละ 51.39 และพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุงในระดับมาก ร้อยละ 51.39 จากผลการใช้ชุดฝึกอบรมจึงสะท้อนว่า นักศึกษากลุ่มที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุงยอมรับกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยและสามารถพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพขึ้นได้ และยังคงสะท้อนความเป็นรูปแบบการเรียนรู้หลักและเชื่อมั่นในรูปแบบการเรียนรู้หลักของตนอยู่ด้วย

3.2 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style)

ผลการใช้ชุดฝึกอบรมโดยภาพรวมสะท้อนว่า นักศึกษายอมรับในกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยและเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพ แม้ระหว่างการฝึกอบรมนักศึกษาจะรู้สึกเหนื่อยล้าจากการใช้เวลาฝึกอบรมที่ยาวนานตลอดทั้งวัน และเบื่อหน่ายกับกิจกรรมอ่านบทความและใบความรู้ต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจหลักการทฤษฎี แต่นักศึกษาก็ประเมินว่าได้ประโยชน์จากการฝึกอบรมที่คุ้มค่า จากการฝึกอบรมยังพบว่า นักศึกษาขาดทักษะการอ่าน การเขียน และการสะท้อนคิด ซึ่งผู้วิจัยได้แนะนำเทคนิคการอ่านแบบ SQRW ให้นักศึกษาฝึกอ่าน ชี้แนะขณะอภิปราย สะท้อนคิด และเขียนรายงาน ก็ช่วยให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะเหล่านี้ได้ดีขึ้นเป็นลำดับ

ผลการใช้ชุดฝึกอบรมกับนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย จำนวน 14 คน พบว่า นักศึกษากลุ่มนี้มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รวมทุกหน่วยอยู่ในระดับดี เท่ากับ 78.29 และมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเมื่อเทียบกับนักศึกษากลุ่มอื่น โดยนักศึกษามีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมที่ช่วยให้เข้าใจสาระอย่างเป็นรูปธรรม การอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์เรียนรู้ที่มีคุณค่าจากการศึกษาผู้ป่วย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับความถนัดตามรูปแบบการเรียนรู้หลักมากกว่าให้ความสนใจกับกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมของชุดฝึกอบรม และไม่ชอบการเขียนรูปแบบการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พยาบาล มองว่าเป็นเรื่องยาก แต่ในท้ายการฝึกอบรมนักศึกษาก็สามารถพัฒนาทักษะการเขียนรูปแบบการพยาบาลได้ดีระดับหนึ่งและสะท้อนความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักของชุดฝึกอบรมนี้ ภายหลังการฝึกอบรมยังพบว่า นักศึกษากลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดเอกนัยและรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัยในระดับมาก ร้อยละ 66.67 และ 69.05 ตามลำดับ จากผลการใช้ชุดฝึกอบรมจึงสะท้อนว่า นักศึกษากลุ่มที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบคิดอเนกนัยยอมรับกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยและสามารถพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพขึ้นได้ แต่นักศึกษายังชอบกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้หลักและยังคงต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้บางอย่างที่ไม่ใช่ความถนัดของรูปแบบการเรียนรู้หลักของตนต่อไป

ผลการใช้ชุดฝึกอบรมกับนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบซึมซับ จำนวน1 คน พบว่า นักศึกษามีคะแนนผลสัมฤทธิ์รวมทุกหน่วยอยู่ในระดับดี เท่ากับ 73.10 โดยนักศึกษามีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ มองว่าทำให้ได้รับสาระความรู้ และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์มากกว่าการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ไม่ให้ความสนใจการประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนลักษณะของผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบซึมซับ แต่นักศึกษาก็แสดงความสนใจต่อการเรียนรู้จากสภาพจริง การเรียนรู้ความรู้สึกนึกคิดของผู้คน ภายหลังการฝึกอบรมยังพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดเอกนัยในระดับมากและค่อนข้างมาก ร้อยละ 50.00 เท่ากัน และพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.67 จากผลการใช้ชุดฝึกอบรมจึงสะท้อนว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบซึมซับยอมรับกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยและสามารถพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพขึ้นได้ โดยนักศึกษายังคงติดกับกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้หลักอยู่มาก แต่ก็แสดงถึงการปรับตัวเข้าหากิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกได้ดี

ผลการใช้ชุดฝึกอบรมกับนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุง จำนวน3 คน พบว่า นักศึกษากลุ่มนี้มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์รวมทุกหน่วยอยู่ในระดับดี เท่ากับ77.16 โดยนักศึกษามีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมแปลกใหม่จากการเรียนในชั้นเรียนปกติ ได้แก่ การนำตนเองเข้าไปร่วมในการเรียนรู้ ค้น คิด ลงมือปฏิบัติ และแสดงออก ทั้งยังแสดงความประทับใจในประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาบนหอผู้ป่วยและการเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ลักษณะความชอบเหล่านี้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา นอกจากนั้นยังมองว่าได้รับกลวิธีการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เรียนรู้ที่หลากหลายสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ต่อไปได้ ภายหลังการฝึกอบรมยังพบว่า นักศึกษากลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดเอกนัยและพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุงในระดับมาก ร้อยละ 61.11 เท่ากัน จากผลการใช้ชุดฝึกอบรมจึงสะท้อนว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบปรับปรุงยอมรับกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยและสามารถพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพขึ้นได้ โดยนักศึกษายังคงชอบกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้หลักอยู่ แต่ก็เปิดรับการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. บุคคลไม่ว่าจะมีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบใดก็สามารถพัฒนาให้มีรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกใดๆ ได้

บุคคลแต่ละบุคคลสามารถเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ แต่จะมีรูปแบบการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่งที่บุคคลถนัดและนำมาใช้เป็นประจำ ถือเป็นรูปแบบการเรียนรู้หลักที่ช่วยให้บุคคลเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพมากที่สุด อย่างไรก็ตามรูปแบบการเรียนรู้ที่บุคคลไม่ถนัดนั้นก็สามารถพัฒนาให้มีความชำนาญเพิ่มขึ้นจนเป็นรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกให้แก่บุคคลได้ จากผลการวิจัยช่วยยืนยันว่า ไม่ว่าบุคคลจะมีรูปแบบการเรียนรู้หลักแบบใดก็สามารถพัฒนาให้มีความสามารถในการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกใดๆ ก็ได้ ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ได้ฝึกฝนวิธีการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกนั้นซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญในการใช้วิธีการเรียนรู้นั้น รวมทั้งยอมรับและปรับตัวต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่บุคคลไม่ชอบหรือไม่ถนัดมาก่อนได้ ทั้งนี้รูปแบบการเรียนรู้หลักจะเป็นต้นทุนในกระบวนการเรียนรู้ให้กับบุคคล นั่นหมายถึง บุคคลจะใช้ทักษะการเรียนรู้ที่ถนัดหรือบุคลิกลักษณะตามรูปแบบการเรียนรู้หลักมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกให้เพิ่มขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ใดจำเป็นต้องพิจารณาความเหมาะสมกับสาระที่ต้องการให้เรียนรู้ด้วย

กิจกรรมของชุดฝึกอบรมในงานวิจัยนี้ใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ประกอบด้วย 4 ขั้นของวัฏจักรการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากขั้นการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแล้วดำเนินไปตามลำดับจนครบ 4 ขั้น ให้เวลากับการทำกิจกรรมขั้นการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกมากกว่ากิจกรรมขั้นอื่นๆ

กิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยจะให้ความสำคัญกับขั้นการทำความเข้าใจหลักการ ทฤษฎีและขั้นการทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ แล้วนำไปสู่ขั้นการได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมและขั้นการคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในสองขั้นแรกนั้นอาจพบข้อจำกัดเกี่ยวเนื่องกับสาระที่ต้องการให้เรียนรู้ เช่น สาระที่อาจเกิดอันตรายหรือมีผลกระทบจากการทดลองใช้หลักการทฤษฎี ไม่เหมาะที่จะเรียนรู้ตามรูปแบบนี้ เนื่องจากต้องหลีกเลี่ยงการทดลองกับผู้ป่วยจริง การใช้สถานการณ์สมมติก็อาจทำให้เรียนรู้ไม่ชัดเจนเท่ากับการศึกษาในสถานการณ์จริง โดยเฉพาะสาระเกี่ยวกับความรู้สึก นึกคิด ความเชื่อ จิตใจ และสาระที่ผู้เรียนไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องมาก่อน ขณะที่กิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยสามารถออกแบบกิจกรรมให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์รูปธรรมจากการศึกษาผู้ป่วยจริง โดยหลีกเลี่ยงผลกระทบหรืออันตรายต่อผู้ป่วยได้ง่ายกว่า ดังนั้นในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องพิจารณาสาระที่ต้องการให้เรียนรู้ว่าเหมาะกับกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้นั้นๆ หรือไม่ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

3. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกให้มีประสิทธิภาพต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ใช้ในการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้นั้นๆ ควบคู่กันไปด้วย

ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้หนึ่งๆ จะมีความถนัดในวิธีการเรียนรู้และทักษะการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้นั้นๆ การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกให้กับผู้เรียนต้องทำให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยกับกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้นั้นด้วย โดยฝึกฝนทักษะการเรียนรู้นั้นๆ พร้อมกันไปในกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้นั้นๆ กรณีที่พบว่ามีผู้เรียนจำนวนมากขาดทักษะการเรียนรู้บางอย่าง และต้องการระยะเวลาในการฝึกฝนนาน อาจแยกทักษะนั้นๆ ออกมา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ฝึกต่างหาก โดยจัดกิจกรรมการฝึกอบรมทักษะนั้นๆ เฉพาะเรื่องให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่ต้องการพัฒนา ตัวอย่างเช่น การพัฒนาทักษะการเขียนตามวิธีการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย อาจเริ่มต้นด้วยการนำรายงานหรือชิ้นงานการเขียนที่มีผู้เขียนไว้มาให้ผู้เรียนศึกษา ร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงชิ้นงานการเขียนให้มีคุณภาพ นำประเด็นจากการศึกษา วิจารณ์มาสะท้อนคิดแล้วสรุปเป็นหลักการและวิธีการเขียนที่ถูกต้อง ทดลองเขียนชิ้นงานใหม่โดยนำหลักการที่ได้มาประยุกต์ใช้ แล้วนำชิ้นงานนั้นมาร่วมกันพิจารณา เป็นวัฏจักรการเรียนรู้รอบใหม่ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ต่อเนื่องไป

ขณะที่การพัฒนาทักษะการเขียนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย จะเริ่มต้นด้วยการให้หลักการ วิธีการเขียนที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน ที่อาจให้นักศึกษาอ่านจากเอกสารตำรา หรือศึกษาจากผู้รู้ แล้วทดลองเขียนชิ้นงานขึ้น จากนั้นนำชิ้นงานการเขียนมาพิจารณาจุดด้อย วิเคราะห์วิพากษ์ร่วมกันเพื่อปรับปรุงชิ้นงานการเขียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ได้ข้อสรุปหลักการขึ้นมาใหม่ เป็นวัฏจักรการเรียนรู้รอบใหม่ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ต่อเนื่องไปเช่นกัน

การพัฒนาทักษะย่อยๆ เฉพาะเรื่องแยกออกมาร่วมกับการฝึกฝนกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกจนเพิ่มพูนความสามารถและความชำนาญในวิธีการเรียนรู้นั้น จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ไปได้เร็วยิ่งขึ้น

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มจะช่วยให้นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้ต่างกันได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน

การพัฒนาความสามารถเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกนั้น ต้องจัดให้ผู้เรียนผ่านประสบการณ์เรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาและฝึกฝนซ้ำๆ จนเกิดความคุ้นเคย กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มที่มีผู้เรียนหลากหลายรูปแบบการเรียนรู้ในกลุ่มเดียวกันจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตอบสนองทุกรูปแบบการเรียนรู้ ผู้เรียนที่มีความถนัดในกิจกรรมการเรียนรู้ใดก็จะช่วยสอน แนะนำ หรือเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนที่ไม่มีความถนัดในกิจกรรมนั้นได้ จึงเป็นการเกื้อกูลกันในการเรียนรู้ และช่วยส่งเสริมการพัฒนาความสามารถเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้อื่นไปด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. การนำแนวคิดเชิงประสบการณ์ไปใช้จัดการเรียนการสอน สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้วนตามวัฏจักรการเรียนรู้มากกว่า 1 รอบ เพื่อแบ่งย่อยวัตถุประสงค์การเรียนรู้ลงได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติ แต่ละหน่วยการเรียนอาจมีปริมาณสาระมาก หากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพียง 1 รอบ 4 ขั้นตอน จะทำให้มีวัตถุประสงค์การเรียนรู้จำนวนมากในแต่ละขั้น และต้องใช้เวลาทำกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นยาวนานเกินไป อาจทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย ผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้วนตามวัฏจักรการเรียนรู้ได้มากกว่า 1 รอบ เพื่อแบ่งย่อยวัตถุประสงค์การเรียนรู้แต่ละกิจกรรมให้น้อยลง และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น ไม่ใช้เวลากับกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งนานจนเกินไป นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้แต่ละแบบมีโอกาสใช้ทักษะหรือวิธีการเรียนรู้ที่เป็นความถนัดของตนเองและฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ที่ตนไม่ถนัดได้มากขึ้น จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ต้องพิจารณาชั่วโมงการสอนที่กำหนดไว้ด้วย

6. สื่อประเภทเอกสาร ควรจัดทำให้มีเนื้อหากระชับ ชัดเจน และน่าอ่าน

สื่อประเภทเอกสารนั้นยังมีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา แม้ว่าอาจทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม แต่ก็ช่วยให้เข้าใจหลักการ ทฤษฎีที่สำคัญ บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทคัดย่องานวิจัยอาจนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้ แต่ควรคัดเลือกมาใช้ตามความจำเป็น เพราะ เอกสารเหล่านี้มักนำเสนอประเด็นเฉพาะ แต่มีรายละเอียดลึก หากต้องการให้ผู้เรียนได้สาระที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่กำหนด จำเป็นต้องใช้หลายบทความ ผู้เรียนต้องใช้เวลาอ่าน ศึกษาทำความเข้าใจนาน อาจทำให้เกินชั่วโมงเรียนที่กำหนด อีกทั้งรูปแบบของเอกสารเหล่านี้เป็นทางการ ตัวหนังสือเล็ก ไม่ค่อยมีรูปภาพ หรือออกแบบไม่น่าสนใจ ก็อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายในการเรียนรู้ การคัดเลือกเนื้อหาที่สำคัญมาจัดทำเป็นใบความรู้ และออกแบบใบความรู้หรือตัวหนังสือให้น่าอ่าน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของสื่อได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีความจำเป็นที่นักศึกษาควรจะได้อ่าน ศึกษาสื่อประเภทบทความวิชาการ บทความวิจัย หรืองานวิจัย เพื่อให้ได้ความรู้ที่ทันสมัย เฉพาะเจาะจง หรือเรียนรู้การศึกษาวิจัยในประเด็นเหล่านั้นด้วย แต่ก็ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็นและน่าสนใจเท่านั้น

7. กิจกรรมประเมินผลควรออกแบบให้มีความหลากหลายและเป็นการประเมินผลจากสภาพจริง (Authentic Assessment)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบให้มีการประเมินผลเกือบทุกขั้นของกิจกรรมฝึกอบรม เพื่อประเมินความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละกิจกรรม โดยประเมินจากรายงานรูปแบบต่างๆเป็นส่วนใหญ่ ในการนำแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ไปใช้จัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมประเมินผลให้มีความหลากหลายและเป็นการประเมินผลจากสภาพจริง (Authentic Assessment) เช่น การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา การอภิปรายความรู้ความคิดเห็นของนักศึกษา กระบวนการทำงานและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักศึกษา เป็นต้น นอกจากนั้น ผู้สอนอาจไม่จำเป็นต้องประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ทุกขั้นหรือทุกกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถรวบการประเมินผลหลายขั้นการเรียนรู้ หลายกิจกรรมไว้ด้วยกันได้ เนื่องจากการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เป็นวัฏจักรที่มีความต่อเนื่องกันไปแต่ละขั้นการเรียนรู้ จึงสามารถวัดผลสัมฤทธิ์เมื่อสิ้นสุดวัฏจักรการเรียนรู้ได้ อย่างไรก็ตามหากผู้สอนมีการแบ่งย่อยวัตถุประสงค์การเรียนรู้ไว้ในขั้นต่างๆ อาจจำเป็นต้องแยกประเมินผลสัมฤทธิ์ตามขั้นการเรียนรู้นั้นๆ ด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ที่เหลือ ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้แบบซึมซับ และแบบปรับปรุง เพื่อเสริมรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาให้มีทางเลือกที่หลากหลาย สามารถนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์เรียนรู้ต่างๆ ได้มากขึ้น ช่วยให้เรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาติดตามผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่ได้รับการฝึกอบรมและประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาในระยะยาว ว่ามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ภายหลังการฝึกอบรมหรือไม่

3. ควรมีการวิจัยพัฒนาชุดฝึกอบรมให้เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่นักศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อให้นักศึกษามีโอกาสพัฒนารูปแบบการเรียนของตนเองได้ตามความสนใจและฝึกฝนตามศักยภาพของตนเอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. **คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา: การนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการเรียนรู้.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานทดสอบทางการศึกษา.

จิราพร จิตต์มั่น. 2547. **รูปแบบการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จินตนา เดชะประทุมวัน. 2548. **การสอนอ่านที่ยึดรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จำรุญ ปั้นดี. 2545. **วิธีการสอนที่เหมาะสมกับแบบการเรียนของนักศึกษาโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ภาคกลาง.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ทิศนา แขมมณี. 2550. **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

_____. 2551. "ลีลาการเรียนรู้-ลีลาการสอน." **วารสารราชบัณฑิตยสถาน** 33 (1) : 68-94.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นาฏหทัย หัทยาภิรมย์. 2540. **ระดับของแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาสายสามัญประเภทชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาผู้ใหญ่, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นาตยา ปิลันธนานนท์. 2546. **จากหลักสูตรสู่หน่วยการเรียน**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพาณิช.

บุญเกื้อ ควรหาเวช. 2545. **นวตกรรมการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: SR Printing.

ประสาท อิศรปรีดา. 2538. **สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: นำอักษรการพิมพ์.

พงษ์ศักดิ์ แป้นแก้ว. 2545. **แบบจำลองการใช้ความรู้วิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีแบบการเรียนและความถนัดทางการเรียนแตกต่างกัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรประภัสสร ปริญชาญกล. 2546. **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรศิริ พันธสี. 2553. **กระบวนการพยาบาล& แบบแผนสุขภาพ: การประยุกต์ใช้ทางคลินิก**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์อักษร จำกัด.

เมธี ปิลันธนานนท์. 2541. “รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา.” **วารสารศรีปทุม** : 42-43.

วรวิทย์ นิเทศศิลป์. 2551. **สื่อและนวตกรรมแห่งการเรียนรู้**. ปทุมธานี: บริษัท พีเอ็นเค แอนด์ สกายพริ้นติ้งค์ จำกัด.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัชรา สามาลย์. 2545. **การพัฒนาชุดฝึกอบรมการวิจัยชั้นเรียน เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยชั้นเรียนและการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร-มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปกร.

ศิริพรรณ สายหงษ์ และ สมประสงค์ วิทยเกียรติ. 2534. "หน่วยที่ 14 การผลิตและการใช้ชุดฝึกอบรมเพื่อการศึกษานอกระบบ." **เอกสารการสอนชุดวิชา การพัฒนาและการใช้สื่อการศึกษานอกระบบ**. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช: 672-726.

ศิริพงษ์ เศาภายน. 2546. **การวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2553. **ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ บทสรุปเพื่อการบริหาร**. (Online). www3.ipst.ac.th/ReportPISA2006/PISA2009_บทสรุปเพื่อการบริหาร.pdf, 2 มีนาคม 2554.

สุคนธ์ สินธพานนท์. 2552. **นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒฯคุณภาพของเยาวชน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

สุทธิพงศ์ บุญผดุง. 2549. **การบูรณาการทักษะการอ่านและการเขียนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีแผนการเรียนและรูปแบบการเรียนต่างกัน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร-ดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุนี ภู่พันธ์. 2546. **การสร้างและการพัฒนาหลักสูตร**. เชียงใหม่: โรงพิมพ์แสงศิลป์.

สุรางค์ โค้วตระกูล. 2552. **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวดี ภู่ประดิษฐ์. 2546. **การอ่านในระดับอุดมศึกษา**. ม.ป.ท.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. 2543. **เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ**. กรุงเทพมหานคร: ที พี พริ้นท์.

สมคิด อิสระวัฒน์. 2543. **การสอนผู้ใหญ่**. กรุงเทพมหานคร: จรัญสนิทวงศ์การพิมพ์.

สมชาย เรืองมณีชัชวาล. 2550 **การพัฒนาชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เรื่อง แนวทางการผลิตอาหารตามหลักเกณฑ์วิธีที่ดี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาผู้ใหญ่, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา. 2540. **ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เรื่อง การวิจัยในชั้นเรียน**. กรุงเทพมหานคร: กรมสามัญศึกษา.

อัศวินี นามะกันคำ และ พจนีย์ ภาคภูมิ. 2551. **รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. เชียงใหม่: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Abu-Moghli, F. A. *et al*. 2005. "Jordanion baccalaureate nursing students' perception of their learning styles." **International Council of Nurses Internation Nursing Review** 52: 39-45.

Atherton, T.S. 2005. **Learning and Teaching: Experience Learning** (Online). www.learningandteaching.info/learning/experience.htm, September 3, 2008.

Azevedo, R. E. and M. Akdere. 2010. "Measureing the effects of learning styles: Is a little knowledge dangerous of excellence in management education?" **Journal of Leardership& Organizational Studies** 17 (2): 192.

Barrett, H. 2007. **Reflection for Learning** (Online) sites.google.com/site/ reflection4learning/why-reflect, February 15, 2011. cited Moon, J. 1999. **Reflection in Learning ang Professional Development.** London: Kogan Page.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Berings, M. G. *et al.* 2007. "The development and validation of the on-the-job learning styles questionnaire for the nursing professional." **JAN: Research Methodology** 24: 480-492.

Chapman, A. 2006. **Kolb Learning Styles** (Online). www.businessballs.com/kolblearning Styles.htm, May 19, 2009.

Cooper, J. D. and N. D. Kinger. 2009. **Literacy Helping Students**. 7th ed. Boston: Hughton Mufflin Company.

Claxton, C. S. and P. H. Murrell. 1987. Learning Styles (Online). www.ntlf.com/html/ Lib/bib/88dig.htm, October 1, 2009.

Dembo, M. H. and K. Howard. 2007. "Advice about the use of learning styles: A major myth in education." **Journal of College Reading and Learning** 37 (2): 101-109.

_____. 2007. "Advice about the use of learning styles: A major myth in education." **Journal of College Reading and Learning** 37 (2): 101-109. cited Coman, M. J. and K. L. heavers. 1998. **How to Improve Your Study Skill.** 2nd ed. Lincolnwood, IL: NTC Publishing.

_____. 2007. "Advice about the use of learning styles: A major myth in education." **Journal of College Reading and Learning** 37 (2): 101-109. cited Nolting P. D. 2002. **Winning at Match Your Guide to Learning Mathematics though Successful Study Skills.** 4th ed. Bradenton, FL: Academic Success Press.

Donche, V., L. Coertjns, and P. V. Petegem. 2010. "Learning pattern development throughout higher education: A longitudinal study." **Learning and Individual Difference** 20 (3) : 256 -259.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Gibbs, G. 1988. **Learning by Doing: A Guide to Teaching and Learning Methods**. (Online). www2.glos.ac.uk/GDN/gilbs/index.htm, October 8, 2008.

Gunning, T. G. 2010. **Greating Literacy Instruction for All Students**. 7th ed. Boston: Pearson Education, Inc.

Gray, R. L. 2003. **Identifying Predominant Learning Styles of Students in Diesel Technology and Practical Nursing Programs**. Doctor of Education Thesis in Education, Montana State University.

Gyeong,J. A. and S. Y. Myung. 2008. "Critical thinking and learning styles of nursing students at the baeealaureate nursing program in Korea." **Contemporary Nurse** 29 (1): 100-109.

Davis, B. G. 1993. **Tool for Teaching**. San Francisco: Jossey-Bass, Inc.

Hauer, P. 2005. **Learning Styles of Allied Health Students Using Kolb's LSI-IIa. of Allied Health** (Online). findarticals.com/p/articals/mi_qa4040/is_200510/ai_n15641767, May 20, 2010.

_____. 2005. **Learning Styles of Allied Health Students Using Kolb's LSI-IIa. of Allied Health** (Online). findarticals.com/p/articals/mi_qa4040/is_200510/ai_n15641767, May 20, 2010. cited Montogomery, S. and L. Groat. **Student Learning Styles and Their Implications for Teaching**. (Online) www.crit.umich.edu/occ10.html, April 15, 2002.

Healey, M. and A. Jenkins. 2000. "Kolb's experiential learning theory and its application in geography in higher education." **Journal of Geography** 99: 185-195.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Healey, M., P. Kneale, and J. Bradbeer. 2005. "Learning styles among geography undergraduates: an international comparison." **Area** 37 (1): 30-42.

_____. 2005. "Learning styles among geography undergraduates: an international comparison." **Area** 37 (1): 30-42. cited Coffield F. et al. 2004. **Learning Styles and Pedagogy in post-16 Learning.** London: Learning and skill research centre.

_____. 2005. "Learning styles among geography undergraduates: an international comparison." **Area** 37 (1): 30-42. cited Felder, R. M. 1993. "Reaching the second tier: learning and teaching styles in college science education." **Journal of College Science Teaching** 23: 286-290.

_____. 2005. "Learning styles among geography undergraduates: an international comparison." **Area** 37 (1): 30-42. cited Kolb, D. A. and R. Fry. 1975. **Toward and Applied Theory of Experiential Learning in Cooper C ed Theory of Group Process.** London: John Wiley.

Hainer, E. V. *et al*. 1990. **Integrating Learning Styles and Skill in the ESL Classroom: An Approach to lesson planning** (Online). www.ncela.gue.edu, July 17, 2008.

Hawk, T. F. and A. J. Shah. 2007. "Using learning style instruments to enhance student learning." **Decision Sciences Journal of Innovative Education** 5 (1): 1-19.

Hunt, D. E. 1981. "Learning style and the interdependence of practice and theary." **Phi Delta Kappan** 9: 647.

Kazu, I. Y. 2009. "The effect of learning style on education and the teaching process." **Journal of Social Sciences** 5 (2): 85-94.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

_____. 2009. "The effect of learning style on education and the teaching process." **Journal of Social Sciences** 5 (2): 85-94. cited E. J. Kaplan and D. A. Kies. 1995. "Teaching styles and learning styles." **J Instruct Psychol** 22: 29-34.

Kinshuk, T. C. Liu, and S. Graf. 2009. "Coping with mismatched courses: students' behavior and performance in course mismatched to their learning styles." **Education Tech Research Dev** 57: 739-752.

Klob, D. A. 1984. **Experiential Learning Style: Experience as the Source of Learning and Development.** New Jercy: Prentice Hall.

_____. 1984. **Experiential Learning Style: Experience as the Source of Learning and Development.** New Jercy: Prentice Hall. cited Keeton, M. and P. Tate. eds. 1978. Learning by Experience_What, Why, How. San Francisco: Jossey-Bass.

_____, J. S. Osland, and I. M. Rubin. 1995. **Organization Behavior An Experiential Approach.** 6th ed. New Jersey: Practice-Hall.

_____. 1995. **Organization Behavior An Experiential Approach.** 6th ed. New Jersey: Practice-Hall. Cited Kolb D.A. 1976. **Learning Style Inventory.** Massaschusetts: Institute for Development Research.

Lisko, S. A. and Valerie, O. 2010. "Integration of Theory and Practice: Experiential Learning Theory and Nursing Education." **Nursing Education Perspective** 31 (2): 106-108.

McDonough, J. P. and J. Osterbrink. 2005. "Learning styles: an issue in clinical education?" **AANA journal** 73 (2): 89-93.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

McGonigal, K. 2005. **Using Class Discussion to Meet Your Teaching Goals** (Online). ctl.stanford.edu, January 18, 2011.

McKenzie, J. 2004. **Why Question?** (Online). questioning.org/nov04/ whyquestion.html, February 22, 2011.

Ministries of Education in Africa et al. 1993. **Better School: Resources Materials for School Heads in Africa** (Online). library.unesco-iicba.org/English/ Better_Schools//home.htm, October 10, 2008.

National Institute for Metalworking Skill. 2008. **Structured On-the-job Training System Training Coordinator Component** (Online). www.nims-skills.org/oldnimswebsite/ home/documents/TrainingCoordinatorComponentPreviewMaterial_001.pdf, October 18, 2008.

Price, L. 2004. "Individual differences in learning cognitive control, cognitive style, and learning style." **Educational Psychology** 24 (5): 681-699.

Rakoezy, M. and S. Money. 1995. "Learning style of nursing students: A 3–year cohort longitudinal study." **Journal of Professional Nursing** 11 (3): 170–174.

Raschick M, D.E. Maypole, and P.A. Day. 1998. "Improving field education through Kolb learning theory." **Journal of Social Work Education** 34 (1): 31-42.

Robotham, D. 1999. **The Application of Learning Style Theory in Higher Education Teaching** (Online). www.2.glos.ac.uk/GDN/discuss/kolb2.htm, July 15, 2007

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Romanelli, F., E. Bird, and M. Ryan. 2009. "Learning style : A review of theory, application, and best practices." **American Journal of Pharmaceutical Education** 73 (1): 1-5.

Pashler, H. M. *et al.* 2009. "Learning styles: concept and evidence." **Association for Psychological Science** 9 (3): 105-119.

Paver, J. 2005. **Using Kolb' s Experiential Learning Model as a Foundation for Course Design** (Online). www.uwec.edu/lts/Spotlight/04-03/artical2.htm, August 26, 2008.

Roberts, P. L. and R. D. Kellagh. 1996. **A Guide for Developing and Interdisciplinary Thematic Unit.** Upper Saddle River,NJ: Printice Hall.

Salehi, S. and E. Shahnooshi. 2007. "Nursing students' preferred learning style." **Iranian Journal of Nursing and Midwifery Reasearch** 12 (4): 153-157.

Sejnost, R. L. and S. Thiese. 2007. **Reading and Writing across Content Areas.** 2nd ed. California: A sage publication company.

Silva, M. C. and R. Ludwick. 1999. **Ethics: Interstate Nursing Practice and regulation: Ethical Issues for the 21st Century** (Online). www.nursingworld.org// MainMenuCategories/ NAMarketplace/ANAPeriodicals/OJIN/TableofContents/ Volume41999/No2Sep1999/InterstateNursingPracticeandRegulation.aspx, January 21, 2011.

Sirin, A. and A. Guzel. 2006. "The relationship between learning styles and problem solving skill among college students." **Educational Sciences: Theory & Practice** 6 (1): 255-264.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Smith.A. 2010. "Learning style of registered nurses enrolled in an online nursing program." **Journal of professional Nursing** 26 (1): 49-53.

Smith,M. K. 1996. **David A. Kolb on Experiential Learning** (Online). www.infed.org/b-explrn.htm, May 18, 2009.

Suliman, W.A. 2006. "Critical thinking and learning styles of students in conventional and accelerated programmes." **International Nursing Review** 53: 73-79.

Van Blerkom, D. L. 2006. **College study Skills: Becoming a strategic learner**. 5th ed. Boston: Thompson Higher Education.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบวัดรูปแบบการเรียนรู้

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ ภาควิชาอาชีวศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. วิกร ตัณฑวุฑโฒ ภาควิชาอาชีวศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. รองศาสตราจารย์ ดร. จิตตินันท์ บุญสถิรกุล ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริรัตน์ นีละคุปต์ ข้าราชการบำนาญ ภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัญชัน เกียรติบุตร ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ช่วยวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายนามผู้ช่วยวิจัย

1. นาวาโทหญิงคณาลักษณ์ ดลเสมอ	ภาควิชาการพยาบาลแม่และเด็ก วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ
2. นาวาโทหญิงวรรณพร หลำวรรณะ	ภาควิชาพื้นฐานการพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ
3. นาวาโทหญิงสรชา ตันติเวชกุล	ภาควิชาการพยาบาลแม่และเด็ก วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ
4. นาวาตรีหญิงอภิญญา ปานชูเชิด	ภาควิชาพื้นฐานการพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างเครื่องมือวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เครื่องมือวิจัย

งานวิจัยเรื่อง : การพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล

ผู้วิจัย : นาวาโทหญิงกนกนุช ขำภักตร์

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบเครื่องมือวิจัยชุดนี้ คือ นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของนักศึกษาพยาบาล ดังนั้น นักศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้งานวิจัยเรื่องนี้ประสบความสำเร็จและมีส่วนช่วยในการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากนักศึกษาตอบเครื่องมือวิจัยชุดนี้ โดยขอให้ตอบตามที่เป็นจริงที่สุด ผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือวิจัยไว้เป็นความลับ และจะไม่ส่งผลกระทบต่อคะแนน ผลการเรียน และอื่นๆ แต่อย่างใด

3. เครื่องมือวิจัยฉบับนี้ คือ แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้

4. กรุณาอ่านคำชี้แจงในแต่ละฉบับให้ละเอียด และตอบให้ครบทุกข้อ

☺ ขอขอบคุณนักศึกษาทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ☺

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้

คำชี้แจง

แบบสำรวจชุดนี้พัฒนาขึ้นเพื่อช่วยให้นักศึกษาอธิบายวิธีการเรียนรู้ของตนเอง กล่าวคือ วิธีที่นักศึกษาค้นหาและจัดการกับแนวคิดและสถานการณ์ต่างๆในชีวิตของตนเอง ซึ่งต่างคนต่างก็เรียนรู้ได้ดีที่สุดด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน วิธีต่างๆ ในการเรียนรู้ที่ได้กล่าวถึงในแบบสำรวจนี้เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ดีพอๆ กัน วัตถุประสงค์ของการสำรวจก็เพียงเพื่อทราบวิธีการเรียนรู้ของนักศึกษา มิได้ประเมินความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษา นักศึกษาอาจรู้สึกว่าเป็นการยากที่จะเลือกคำอธิบายที่ดีที่สุดที่บอกลักษณะเฉพาะของรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา **โปรดจำไว้ว่าไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด** ทุกคำตอบได้รับการยอมรับเท่ากันทั้งหมด

แบบสำรวจนี้ประกอบด้วยชุดคำ 9 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วย คำอธิบาย 4 คำ ให้นักศึกษาพิจารณาว่า คำอธิบาย 4 คำของแต่ละชุดนั้น คำใดตรงกับนักศึกษามากที่สุด ตรงกับนักศึกษามากเป็นอันดับที่ 2 ตรงกับนักศึกษามากเป็นอันดับที่ 3 และตรงกับนักศึกษาน้อยที่สุด แล้วใส่ตัวเลข

" 4 " หน้าคำอธิบายที่ตรงกับนักศึกษามากที่สุด
" 3 " หน้าคำอธิบายที่ตรงกับนักศึกษามากเป็นอันดับที่สอง
" 2 " หน้าคำอธิบายที่ตรงกับนักศึกษามากเป็นอันดับที่สาม
" 1 " หน้าคำอธิบายที่ตรงกับนักศึกษาน้อยที่สุด

จงใส่ตัวเลขที่ไม่ซ้ำกันหน้าคำอธิบาย 4 คำในแต่ละชุด อย่านำคำอธิบายต่างชุดมาใส่ตัวเลขปนกัน

ตัวอย่าง

__4__มีความสุข __3__รวดเร็ว __1__ฉุนเฉียว __2__ระมัดระวัง

นักศึกษาบางคนอาจพิจารณาได้ง่ายขึ้น เมื่อเลือกคำอธิบายที่ตรงกับนักศึกษามากที่สุดก่อน (4 มีความสุข) แล้วจึงเลือกคำอธิบายที่ตรงกับนักศึกษาน้อยที่สุด (1 ฉุนเฉียว) จากนั้นจึงเลือกคำอธิบายที่เหลืออีก 2 คำ ใส่ 3 หน้าคำที่ตรงกับตนเองมากกว่า (3 รวดเร็ว) และใส่ 2 หน้าคำที่เหลือ (2 ระมัดระวัง)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1	.....	จำแนกแยกแยะเป็นพวกๆ	.....	มองภาพรวม	.....	เข้าไปมีส่วนร่วมในเหตุการณ์	.....	ลงมือปฏิบัติจริง
2	.....	เปิดกว้าง พร้อมรับฟังแนวคิดใหม่ๆ	.....	เข้าไปเกี่ยวข้องเฉพาะเรื่องที่กำลังพิจารณา	.....	วิเคราะห์แยกแยะแต่ละเรื่อง	.....	มองทุกเรื่องอย่างเป็นกลางไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง
3	.....	ใช้ความรู้สึก	.....	ใช้การเฝ้าติดตามดู	.....	ใช้การคิดพิจารณา	.....	ใช้การลงมือกระทำ
4	.....	ยอมรับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้	.....	เสี่ยงดวง	.....	ประเมินตัดสินคุณค่า	.....	ตระหนักในข้อเท็จจริง
5	.....	รู้ได้เองโดยสัญชาตญาณ	.....	ใช้ความคิดสร้างสรรค์	.....	ใช้ความคิดเชิงเหตุเชิงผล	.....	เกิดความสงสัยและตั้งคำถาม
6	.....	ชอบทฤษฎีหรือหลักการ	.....	ชอบการสังเกต	.....	ชอบสิ่งที่จับต้องได้	.....	ชอบทำกิจกรรม
7	.....	มุ่งที่ปัจจุบัน	.....	มุ่งการสะท้อนคิดไตร่ตรอง	.....	มุ่งที่อนาคต	.....	มุ่งการปฏิบัติ
8	.....	การได้รับประสบการณ์	.....	การเฝ้าสังเกตปรากฏการณ์	.....	การสร้างแนวคิด	.....	การทดลองปฏิบัติ
9	.....	เอาจริงเอาจังและมีความรู้สึกรุนแรง	.....	เก็บความรู้สึกส่วนตัวไว้	.....	มีเหตุมีผลในการตัดสินใจ	.....	รับผิดชอบที่จะทำให้สำเร็จ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ สอบถามวิธีการเรียนรู้แบบอื่นๆ ที่นักศึกษาต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้สามารถใช้ในการเรียนรู้ในสถานการณ์ต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำอธิบายในช่วงต้นของแบบสอบถามชุดนี้ เป็นการอธิบายรูปแบบการเรียนรู้หลักของนักศึกษา ซึ่งได้จากการสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาในครั้งแรก

ช่วงหลังของแบบสอบถามเป็นข้อคำถามให้นักศึกษาพิจารณาวิธีการเรียนรู้ที่นักศึกษาต้องการพัฒนาตนเองให้สามารถใช้เรียนรู้ในสถานการณ์ต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขอให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ หน้าข้อความวิธีการเรียนรู้ที่นักศึกษาต้องการพัฒนาเพียงวิธีเดียวเท่านั้น

ผลการสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาในครั้งแรก แปลความหมายว่า นักศึกษามีแนวโน้ม/ถนัดที่จะใช้วิธีการเรียนรู้แบบ ***เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ซอบจับสังเกตจากสถานการณ์ต่าง ๆ และพิจารณาเรื่องราวในหลากหลายแง่มุม***

ถ้านักศึกษาต้องการพัฒนาตนเองให้สามารถเรียนรู้ในรูปแบบอื่นๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักศึกษาต้องการที่พัฒนาวิธีการเรียนรู้แบบใด

☐	เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นนามธรรม คิดวิเคราะห์เชิงเหตุเชิงผล มองหาหลักการเชิงทฤษฎี
☐	นำแนวคิด/หลักการไปปฏิบัติ ใช้เทคนิคและการแก้ปัญหา มองหาข้อสรุป/วิธีแก้ปัญหาวิธีเดียวที่ดีและถูกต้องที่สุด
☐	นำตนเองเข้าไปร่วมในสถานการณ์ วางแผนทดลองและลงมือปฏิบัติ ทำตามความต้องการของตนเองมากกว่าการวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล

☺ ขอขอบคุณนักศึกษาทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ☺

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บันทึกการฝึกอบรม

(สำหรับนักศึกษา)

ชื่อ-สกุลของนักศึกษา.....เลขที่.....

กลุ่มฝึกอบรม.....วันที่บันทึก.....ครั้งที่.....

คำชี้แจง

ให้นักศึกษาบรรยายความรู้สึกพิเศษต่อการฝึกอบรมและการเรียนรู้ที่ได้รับ ซึ่งอาจเป็นความรู้สึกแง่บวก แง่ลบ หรือทั้งสองแง่ก็ได้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บันทึกสรุปการฝึกอบรม

(สำหรับผู้วิจัย)

โมดูล.....หน่วย.....

วันที่..... กลุ่มฝึกอบรม.....

---

1. บรรยากาศการฝึกอบรมวันนี้เป็นอย่างไร (ความสนใจของ นศ.,ความกระตือรือร้น, ความสนุกสนาน มีชีวิตชีวา, ความเข้าใจในกิจกรรม ฯ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. กิจกรรมการฝึกอบรมดำเนินไปอย่างไร

ไหลลื่น.....

.....

.....

.....

.....

.....

ติดขัด.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การแก้ปัญหา.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. สิ่งใดที่เป็นความสำเร็จที่น่าประทับใจสำหรับผู้วิจัยในวันนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมในวันนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสอบถามความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้หลัก และรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่นักศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยใช้ชุดฝึกอบรม

นักศึกษารู้สึกพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ต่อไปนี้ มาก-น้อยเพียงใด

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่านมากที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ			
		มาก	ค่อนข้างมาก	น้อย	น้อยมาก
1	ศึกษาจากของจริง สถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองที่ใกล้เคียงของจริง				
2	ค้นหาแง่มุมต่างๆ ของเรื่องราวหรือสถานการณ์				
3	สังเกตและรวบรวมข้อมูลจากสิ่งรอบตัว				
4	จินตนาการต่อเนื่องจากเรื่องราวหรือสถานการณ์ที่พบ				
5	จับความรู้สึกของคนอื่นมาศึกษา พิจารณา				
6	ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง				
7	นำหลักการ ทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ให้สอดรับกับสถานการณ์				
8	แก้ปัญหาหรือตัดสินใจโดยค้นหาจากปัญหา				
9	มองหาวิธีการปฏิบัติหรือแก้ปัญหาที่ดีที่สุด				
10	มองหาขั้นตอน เทคนิค วิธีการปฏิบัติหรือแก้ปัญหา				
11	ทดลองความรู้หลักการในสถานการณ์ใหม่				
12	วางแผนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นขั้นตอน				

***** *ขอขอบคุณนักศึกษาทุกคนที่ให้ความร่วมมืออย่างดี* *****

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษา
ต่อชุดฝึกอบรมที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

1. **พื้นฐานของผู้รับการอบรม**

ก่อนฝึกอบรมนักศึกษารู้สึกอย่างไรต่อการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกของตน

.....

.....

.....

2. **องค์ประกอบชุดฝึกอบรม**

2.1 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อหลักสูตร/เนื้อหา ของชุดฝึกอบรมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2.2 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อสื่อ/ใบความรู้ ของชุดฝึกอบรมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2.2 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อกิจกรรมฝึกอบรมอย่างไร ชอบกิจกรรมของหน่วยใดมากที่สุดและน้อยที่สุด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

2.4 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการประเมินผลและเกณฑ์การประเมินผลของชุดฝึกอบรมอย่างไร

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. **ผลลัพธ์การฝึกอบรม**

3.1 นักศึกษารู้สึกขัดแย้งหรือคล้อยตามต่อการใช้รูปแบบการเรียนรู้ในการฝึกอบรมอย่างไร.....
.....
.....

3.2 นักศึกษาคิดว่าสามารถเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพเพียงไรหากเปรียบเทียบกับการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้เดิม.....
.....
.....

3.3 นักศึกษาคิดว่าได้รับอะไรบ้างจากการฝึกอบรม และพึงพอใจกับผลลัพธ์ที่ได้หรือไม่อย่างไร.....
.....
.....

3.4 นักศึกษาคิดว่าการฝึกอบรมช่วยพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่ต้องการหรือไม่อย่างไร.....
.....
.....

3.5 ภายหลังการฝึกอบรมนักศึกษาจะเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกที่ได้รับการพัฒนาหรือไม่ เพราะอะไร.....
.....

4. **ปัญหาและข้อเสนอแนะ**

4.1 นักศึกษาพบปัญหาระหว่างฝึกอบรมบ้างหรือไม่ แก้ไขได้หรือไม่ อย่างไร
.....
.....
.....

4.2 นักศึกษาจะให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงชุดฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอย่างไร.....
.....
.....
.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างคู่มือการใช้ชุดฝึกอบรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คู่มือการใช้ชุดฝึกอบรม

ที่เสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก

แบบคิดอเนกนัย (Divergent learning style)

เรื่อง

การพยาบาลแบบองค์รวม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คำนำ

การพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นยิ่งในสังคมแห่งการเรียนรู้ นักศึกษาที่มีศักยภาพในการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบย่อมได้เปรียบกว่าผู้อื่น

โดยทั่วไป คนเราจะมีรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ที่ตนถนัดและสามารถเรียนรู้ได้ดี และเราจะเลือกรูปแบบนั้นมาใช้อยู่เสมอ แต่บางสถานการณ์เรียนรู้อาจไม่ใช่รูปแบบที่เราถนัด จนอาจทำให้เกิดความคับข้องใจ เบื่อหน่าย หรือเลิกล้มความตั้งใจที่จะเรียนรู้ได้

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก (Alternative Learning Style) ให้กับนักศึกษาเป็นการช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ด้วยรูปแบบอื่นๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกเหนือจากรูปแบบที่ตนถนัดหรือใช้อยู่เป็นประจำ จึงเป็นการเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ได้วิธีหนึ่ง

ชุดฝึกอบรมนี้พัฒนาขึ้นเพื่อใช้จัดอบรมให้กับนักศึกษาพยาบาล ผู้พัฒนาจึงเลือกเนื้อหาที่เป็นพื้นฐานทางการพยาบาล เรื่อง *การพยาบาลแบบองค์รวม* มาเป็นสาระให้ฝึกฝนรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือก โดยได้พัฒนาชุดฝึกอบรมขึ้น 2 ชุด คือ ชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) และชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) ซึ่งมีความแตกต่างกันในกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อที่จะนำผู้รับการอบรมไปสู่วัตถุประสงค์ของชุดฝึกอบรมแต่ละชุด

ชุดฝึกอบรมทั้ง 2 ชุดนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเรียบร้อยแล้ว ผู้พัฒนาเชื่อมั่นว่า ชุดฝึกอบรมทั้ง 2 ชุดนี้ จะช่วยให้ผู้รับการอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ผู้พัฒนายินดีรับข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นที่แตกต่าง ซึ่งจะทำให้ชุดฝึกอบรมมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นาวาโทหญิง กนกนุช ขำภักตร์

1 พฤษภาคม 2552

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อมูลเกี่ยวกับชุดฝึกอบรม

เป้าหมายของชุดฝึกอบรมคืออะไร ?

คนแต่ละคนมีการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ แต่จะมีรูปแบบการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่งที่ตนถนัดและนำมาใช้มากกว่ารูปแบบอื่นๆ ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด แต่จะเป็นการดี หากเรามีรูปแบบการเรียนรู้ที่เราถนัดมากกว่าหนึ่งรูปแบบ การได้ใช้และฝึกฝนรูปแบบการเรียนรู้อื่นนอกเหนือจากรูปแบบที่ถนัดก็จะทำให้เกิดความถนัดในการใช้รูปแบบการเรียนรู้นั้นมากขึ้น

ชุดฝึกอบรมนี้พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัย (Divergent Learning Style) ของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกหนึ่ง (Alternative Learning Style) ที่นักศึกษาเลือกที่จะพัฒนาตนเองให้สามารถใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยนำเรื่อง การพยาบาลแบบองค์รวม มาเป็นสาระการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้ฝึกฝนการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบคิดอเนกนัยควบคู่ไปกับการเรียนเนื้อหาสาระด้วย ทำให้ชุดฝึกอบรมนี้มีความเข้มข้นในกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำนักศึกษาไปสู่การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกนี้

ชุดฝึกอบรมนี้สร้างขึ้นสำหรับใคร ?

ชุดฝึกอบรมนี้สร้างขึ้นสำหรับอาจารย์พยาบาลใช้ในการจัดอบรมให้แก่นักศึกษาพยาบาลที่ต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกแบบคิดอเนกนัย เหมาะกับนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปี เนื่องจากสาระของชุดฝึกอบรมนี้เป็นเรื่องพื้นฐานของวิชาชีพการพยาบาล

อย่างไรก็ตาม ชุดฝึกอบรมนี้ยังสามารถนำไปใช้เพื่อการทบทวนความรู้ กระตุ้นความตระหนักในความสำคัญของการพยาบาลแบบองค์รวม และพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ให้กับบุคลากรทางการพยาบาลได้ด้วย นอกจากนั้นผู้พัฒนาชุดฝึกอบรมยังมองเห็นประโยชน์ที่บุคลากรในทีมสุขภาพอื่นๆ จะศึกษาชุดฝึกอบรมนี้ ซึ่งอาจช่วยให้เข้าใจบทบาทพยาบาลในการดูแลแบบองค์รวมยิ่งขึ้น อันจะเกิดผลดีต่อการดูแลผู้ป่วยเพิ่มขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชุดฝึกอบรมนี้ใช้อย่างไร ?

ชุดฝึกอบรมนี้พัฒนาขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการฝึกอบรม โดยมีอาจารย์พยาบาลเป็นผู้จัดฝึกอบรม ทำหน้าที่ดำเนินการฝึกอบรมและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปตามแผนการสอน ชุดฝึกอบรมนี้ประกอบด้วย 5 โมดูล โมดูลแรกเป็นบทนำ อีก 4 โมดูลมีหน่วยย่อย โมดูลละ 1-2 หน่วย สาระของแต่ละโมดูลและแต่ละหน่วยแยกเป็นอิสระจากกัน ผู้จัดการอบรมจึงสามารถเลือกบางโมดูลหรือบางหน่วยมาจัดการฝึกอบรมได้ รวมทั้งสามารถเลือกนำมาใช้ก่อน-หลังได้ตามความสนใจและความต้องการ

กิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างไร ?

แต่ละหน่วยของชุดฝึกอบรม ประกอบด้วยสื่อและกิจกรรมที่หลากหลายที่เหมาะกับสาระของหน่วยนั้นๆ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ตามแนวคิดของ Kolb เน้นการเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์เชิงรูปธรรมและการสังเกตไตร่ตรอง แล้วนำไปสู่การสร้างมโนมติเชิงนามธรรมและทดลอง ปฏิบัติ

สาระของชุดฝึกอบรมนี้เกี่ยวข้องกับอะไร ?

สาระของชุดฝึกอบรมนี้เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวมที่เน้นเป้าหมายสำคัญของวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งครอบคลุมการดูแลทั้ง 4 มิติ คือ ร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ที่ให้ความสำคัญกับคนมากกว่าโรคหรืออาการ

ในขั้นแรก ผู้จัดการอบรมควรตรวจสอบความสนใจและความต้องการในสาระการอบรม อาจเลือกจัดอบรมทุกหน่วยหรือจัดเฉพาะหน่วยที่ต้องการก็ได้ แต่ต้องจัดอบรมโมดูลบทนำและควรเลือกจัดอบรมอย่างน้อย 1 หน่วยจากแต่ละโมดูลที่เหลือ เพื่อให้มองเห็นภาพการพยาบาลแบบองค์รวมได้ครอบคลุม โดยเริ่มอบรมที่โมดูลบทนำ ส่วนโมดูลอื่นไม่จำเป็นต้องจัดตามลำดับที่เรียงไว้ในชุดฝึกอบรม แนวคิดของแต่ละหน่วยและเวลาที่ใช้ในการจัดอบรมต่อไปนี้จะช่วยในการตัดสินใจเลือกได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โมดูลบทนำ : การพยาบาลแบบองค์รวม

หน่วย 1 : การพยาบาลแบบองค์รวม เวลาที่ใช้ 6 ชม.

บุคคลประกอบไปด้วยร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ที่หลอมรวมเป็นหนึ่งเดียว ไม่สามารถนำมาวิเคราะห์แยกส่วนออกเป็นส่วนย่อยๆ ทีละส่วนเพื่อทำความเข้าใจความเป็นส่วนรวมของบุคคลได้ เมื่อบุคคลเกิดความเจ็บป่วยทางร่างกาย จึงมีผลกระทบไปส่วนประกอบอื่นๆ ของบุคคลด้วย ดังนั้นการให้การพยาบาลจึงต้องครอบคลุมองค์รวมของบุคคล

โมดูล1 : เยียวยาร่างกายให้หายป่วย

หน่วย 2 : ช่วยผู้ป่วยให้นอนหลับ เวลาที่ใช้ 6 ชม.

ผู้ป่วยที่ต้องนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาลมักประสบปัญหาการถูกขัดขวางการนอนหลับจากสิ่งรบกวนต่างๆ การถูกขัดขวางแบบแผนการนอนหลับนั้นก่อให้เกิดผลเสียต่อการทำหน้าที่ของร่างกาย และอาจมีผลกระทบต่อจิตใจตามมา พยาบาลต้องพยายามลดการรบกวนการนอนของผู้ป่วยลง และส่งเสริมให้ผู้ป่วยสามารถนอนหลับได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย ซึ่งจะช่วยส่งเสริมภาวะสุขภาพ ส่งเสริมกระบวนการหาย และป้องกันผลกระทบทางจิตใจอีกด้วย

หน่วย 3 : การบรรเทาความเจ็บปวด เวลาที่ใช้ 5 ชม.

ความเจ็บปวดจากโรคหรือการทำหัตถการเป็นเรื่องที่สร้างความทุกข์ทรมานให้แก่ผู้ป่วย ที่อาจส่งผลให้เกิดภาวะแทรกซ้อนตามมา ผู้ป่วยแต่ละคนจะรับรู้ความเจ็บปวดได้ไม่เท่ากัน และแสดงพฤติกรรมต่อความเจ็บปวดต่างกัน พยาบาลต้องประเมินระดับความเจ็บปวด และช่วยลดความเจ็บปวดให้แก่ผู้ป่วยด้วยวิธีที่เหมาะสม การบรรเทาความเจ็บปวดโดยไม่ใช้ยาเป็นบทบาทอิสระของพยาบาลที่สามารถช่วยให้ผู้ป่วยเผชิญต่อความเจ็บปวดได้โดยไม่ต้องรอการรักษา และยังเป็นการหลีกเลี่ยงผลข้างเคียงจากยาแก้ปวดได้อีกด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โมดูล 2 : **เสริมใจยามเจ็บไข้**

หน่วย 4 : **ช่วยผู้ป่วยปรับตัวเมื่ออยู่โรงพยาบาล** เวลาที่ใช้ 4 ชม.

การเข้ามาอยู่ในโรงพยาบาลนับเป็นประสบการณ์ที่แปลกใหม่ สถานที่ ความเป็นอยู่และการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่ผิดแปลกไปจากชีวิตประจำวันของผู้ป่วยร่วมกับอาการความเจ็บป่วยที่เป็นอยู่ หรือการวินิจฉัยโรคที่ยังไม่แน่นอน อาจสร้างความวิตกกังวลให้กับผู้ป่วย สัมพันธภาพที่ดีระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วยและคำแนะนำจากพยาบาลจะช่วยให้ผู้ป่วยปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมใหม่และปรับตัวต่อความเจ็บป่วยได้ดียิ่งขึ้น

หน่วย 4 : **การเสริมพลังอำนาจ** เวลาที่ใช้ 6 ชม.

มนุษย์ทุกคนปรารถนาที่จะมีอำนาจที่นำมาซึ่งความสามารถควบคุมตนเองและมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น แต่เมื่อเจ็บป่วย ความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความรู้สึกสูญเสียอำนาจ ยิ่งเจ็บป่วยรุนแรงก็ยิ่งรู้สึกสูญเสียอำนาจมากขึ้น จนนำไปสู่การรับรู้คุณค่าในตัวเองต่ำ ซึมเศร้า และสิ้นหวัง ทำให้อาการของโรคไม่ดีขึ้นหรือเลวลงจนถึงกับเสียชีวิตได้ พยาบาลจึงต้องป้องกันภาวะสูญเสียอำนาจและเสริมพลังอำนาจให้แก่ผู้ป่วยด้วย

โมดูล 3 : **คนไข้กับผู้ดูแล**

หน่วย 6 : **ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล** เวลาที่ใช้ 7 ชม.

ครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวเป็นบุคคลสำคัญในการดูแลผู้ป่วยเมื่อกลับบ้าน การเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัวย่อมทำให้เกิดความไม่สมดุลภายในครอบครัวขึ้น สมาชิกครอบครัวที่รับผิดชอบเป็นผู้ดูแลผู้ป่วยจะต้องเผชิญปัญหาเพื่อให้ครอบครัวสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง การที่พยาบาลช่วยเตรียมตัวผู้ดูแล ให้ความรู้ และแนะนำแหล่งประโยชน์ ก็จะช่วยให้ผู้ดูแลสามารถเผชิญกับปัญหาการดูแลที่เกิดขึ้นและสามารถให้การดูแลผู้ป่วยได้ดียิ่งขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โมดูล 4 : ดูแลอย่างเอื้ออาทร

หน่วย 7 : การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต เวลาที่ใช้ 6 ชม.

ผู้ป่วยในระยะสุดท้ายมักเผชิญกับปัญหาและความต้องการที่ซับซ้อน นอกจากความต้องการด้านร่างกายแล้ว ความต้องการด้านจิตวิญาณนับว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ที่พยาบาลต้องให้การดูแลพร้อมกันไป การช่วยให้ผู้ป่วยมีความสงบสุข ยอมรับการตายได้ มีโอกาสบอกลาหรือขออโหสิกรรม และได้ประกอบพิธีกรรมหรือปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ เป็นกิจกรรมที่พยาบาลควรช่วยให้ผู้ป่วยได้กระทำตามความปรารถนา เพื่อให้ผู้ป่วยได้เสียชีวิตอย่างสงบและสมศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

โครงสร้างของโมดูลและหน่วยเป็นอย่างไร ?

ในแต่ละโมดูลจะขึ้นต้นด้วยบทนำที่อธิบายแนวคิดของโมดูลเชื่อมโยงไปสู่หน่วย และอธิบายความเชื่อมโยงของหน่วยในโมดูลนั้น แต่ละหน่วยก็จะมีบทนำที่อธิบายแนวคิดเฉพาะหน่วยนั้นๆ โดยแผนการสอนของหน่วยจะมีรูปแบบ ดังนี้

บทนำ : เป็นการให้แนวคิดเกี่ยวกับสาระของแต่ละหน่วย

เวลา : เป็นเวลาโดยประมาณที่ใช้ในการจัดอบรมหน่วยนั้นๆ สามารถยืดหยุ่นได้ตามบรรยากาศของการอบรม

วัตถุประสงค์ : บอกถึงความสามารถของผู้รับการอบรมที่จะมีขึ้นภายหลังเสร็จสิ้นการอบรมแต่ละหน่วย

สาระการอบรม : แสดงเนื้อหาสาระการอบรมของหน่วยนั้น

กิจกรรม : อธิบายขั้นตอนที่ให้ผู้รับการอบรมเข้าไปเรียนรู้เนื้อหา โดยเน้นให้ผู้รับการอบรมได้นำประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมมาสะท้อนคิด ไตร่ตรอง นำไปสู่การสร้างหลักการแนวคิดและการประยุกต์ใช้แนวคิดนั้น

สื่อ/ใบความรู้ : เป็นสิ่งพิมพ์ ภาพ หรือหรือกรณีศึกษาที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระของหน่วยนั้น

ใบงาน : เป็นใบคำสั่งที่บอกวัตถุประสงค์ ชี้แจงขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำผู้รับการอบรมไปสู่วัตถุประสงค์ของหน่วยนั้นๆ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คำถามท้ายหน่วย : ช่วยให้ผู้จัดอบรมได้ตรวจสอบความเข้าใจในสาระของผู้รับการอบรม โดยถามคำถามเกี่ยวกับแนวคิดสำคัญของหน่วยนั้น

การประเมินผล : บอกวิธีที่ทำให้ทราบว่าผู้รับการอบรมบรรลุเป้าหมายของการอบรมหน่วยนั้นๆ โดยให้เกณฑ์การประเมินผลไว้ด้วย

อ้างอิง : รายการตำรา สิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ที่เป็นที่มาของสาระการอบรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โมดูล 3 คนไข้กับผู้ดูแล

บทนำ

การเจ็บป่วยเรื้อรังเป็นการเจ็บป่วยที่มักหลงเหลือสภาพการเจ็บป่วยไว้ภายหลังจากที่ผ่านพ้นระยะรุนแรงของโรคไป ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาฟื้นฟูสภาพเป็นเวลานาน และต้องการการดูแลอย่างต่อเนื่องไปตลอด ผู้ป่วยจำนวนมากจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล กลับไปฟื้นฟูสภาพที่บ้านพร้อมกับความพิการหรือมีข้อจำกัดในการช่วยเหลือตนเอง ทำให้แบบแผนการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้ป่วยต้องเปลี่ยนแปลงไป บางคนไม่สามารถทำบทบาทเดิมก่อนที่จะเจ็บป่วยได้ เช่น ผู้ที่เคยเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัว เมื่อเจ็บป่วยไม่สามารถทำงานได้ ทำให้ครอบครัวเกิดปัญหาเศรษฐกิจ หรือผู้ที่เคยจัดการดูแลความเป็นอยู่ภายในครอบครัว เมื่อเจ็บป่วยไม่สามารถทำบทบาทเดิมได้ ก็ทำให้เกิดความวุ่นวายในการดำเนินชีวิตประจำวันของสมาชิกในครอบครัว ขาดระบบ ระเบียบภายในครอบครัว เป็นต้น นอกจากนั้น การเจ็บป่วยของสมาชิกคนใดคนหนึ่งในครอบครัว ยังเป็นความรับผิดชอบของสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวที่ต้องดูแล ยิ่งผู้เจ็บป่วยต้องการการพึ่งพา ดูแลจากสมาชิกคนอื่นๆ มากเท่าใดก็ย่อมเกิดผลกระทบต่อครอบครัวเท่านั้น ทำให้เกิดการขาดสมดุลในครอบครัวขึ้น ฉะนั้นการเจ็บป่วยของคนๆ หนึ่ง จึงมิใช่เกี่ยวข้องกับผู้เจ็บป่วยเพียงคนเดียว แต่ยังเกี่ยวข้องไปถึงสังคมของผู้ที่เจ็บป่วยนั้นด้วย การพยาบาลผู้ป่วยที่มีคุณภาพจึงมิอาจวางขอบเขตแค่ตัวผู้ป่วยเท่านั้น แต่ต้องขยายการพยาบาลไปยังสมาชิกภายในครอบครัวที่มีส่วนรับผิดชอบในการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยด้วย นั่นหมายถึง การพยาบาลที่ครอบคลุมความเป็นองค์รวมของบุคคล เนื่องจากครอบครัวต้องรับผิดชอบดูแลสนองความต้องการพื้นฐานของผู้ป่วย และให้การดูแลสุขภาพที่เฉพาะกับการเจ็บป่วยนั้นๆ ที่อาจต้องให้การดูแลไปจนตลอดชีวิตของผู้ป่วย พยาบาลจึงต้องจัดเตรียมความพร้อมให้กับผู้ดูแล เพื่อสามารถให้การดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้คุณภาพการดูแลของผู้ดูแลจะมีผลต่อภาวะสุขภาพและการเจ็บป่วยของผู้ป่วยอย่างมาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แผนการสอน
หน่วย 6 : ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล

บทนำ

ครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวเป็นบุคคลสำคัญในการดูแลผู้ป่วยเมื่อกลับบ้าน การเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัวย่อมทำให้เกิดความไม่สมดุลภายในครอบครัวขึ้น สมาชิกครอบครัวที่รับผิดชอบเป็นผู้ดูแลผู้ป่วยจะต้องเผชิญปัญหาเพื่อให้ครอบครัวสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง การที่พยาบาลช่วยเตรียมตัวผู้ดูแล ให้ความรู้ และแนะนำแหล่งประโยชน์ ก็จะช่วยให้ผู้ดูแลสามารถเผชิญกับปัญหาการดูแลที่เกิดขึ้นและสามารถให้การดูแลผู้ป่วยได้ดียิ่งขึ้น

เวลา 7 ชม.

วัตถุประสงค์

1. รู้และเข้าใจแนวคิดผู้ดูแล
2. รู้และเข้าใจผลกระทบจากการเป็นผู้ดูแลและความต้องการของผู้ดูแล
3. เข้าใจแนวทางการจัดเตรียมผู้ดูแลและสร้างสรรค์กิจกรรมการพยาบาลเพื่อช่วยเหลือผู้ดูแลได้

สาระการอบรม

ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการแพทย์และการพยาบาลมีการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การรักษาและการพยาบาลมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถช่วยให้ผู้ป่วยมีชีวิตที่ยาวนานขึ้นหรือรอดจากการเสียชีวิตได้มากขึ้น แต่ก็อาจต้องป่วยเป็นโรคเรื้อรังที่ต้องได้รับการดูแลรักษาไปตลอดชีวิต หรือมีความพิการอย่างถาวรที่ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เมื่อผู้ป่วยกลุ่มนี้พ้นระยะวิกฤติหรือระยะรุนแรงของโรคที่ไม่จำเป็นต้องได้รับการดูแลใกล้ชิดจากแพทย์และพยาบาลแล้ว ผู้ป่วยก็จะได้รับการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลเพื่อไปพักฟื้นต่อที่บ้าน โดยผู้ป่วยจำนวนมากที่จำหน่ายออกจากโรงพยาบาลจะยังมีสภาพร่างกายที่คงหลงเหลือภาวะการเจ็บป่วยที่ต้องการการช่วยเหลือดูแลในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันไปตามการเจ็บป่วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

***ผู้ดูแล** (Caregiver)*

เมื่อผู้ป่วยกลับมาพักฟื้นที่บ้านพร้อมกับสภาพการเจ็บป่วยเรื้อรัง และมีข้อจำกัดในการดูแลตนเองที่จำเป็นต้องพึ่งพาผู้อื่นในการดำเนินชีวิตประจำวันและควบคุมการเจ็บป่วย จึงต้องมีผู้ที่รับผิดชอบดูแลผู้ป่วยที่บ้าน โดยทั่วไปเมื่อสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วย สมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวเป็นบุคคลสำคัญที่จะให้การดูแล อาจเป็นสมาชิกคนใดคนหนึ่งที่ต้องมีหน้าที่ดูแลผู้ป่วย หรืออาจเป็นสมาชิกหลายๆ คนช่วยกันดูแล

การทำบทบาทผู้ดูแลผู้ป่วยที่บ้านนั้น ผู้ดูแลมีบทบาทหน้าที่หลายประการ ทั้งการให้การดูแลผู้ป่วยโดยตรงตามข้อจำกัดของร่างกาย ความพร่องทางความคิดและสติปัญญา การจัดสภาพแวดล้อมในการดูแลผู้ป่วย และการดูแลจัดเตรียมต่างๆ ที่เหมาะกับผู้ป่วย เช่น การแสวงหาแหล่งการรักษา การเลือกวิธีการรักษา นอกจากนั้นยังต้องรับภาระงานอื่นๆ เช่น การเงิน งานบ้าน การจัดทำนิติกรรมต่างๆ ซึ่งญาติผู้ดูแลแต่ละคนอาจทำกิจกรรมแตกต่างกันไปตามสถานการณ์และความสามารถของแต่ละบุคคล หากจำแนกตามระดับความรับผิดชอบในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยและการให้เวลาในการดูแล อาจแบ่งผู้ดูแลได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ผู้ดูแลหลัก (Primary caregiver) หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่หลักในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลที่กระทำต่อผู้ป่วยโดยตรง มุ่งเน้นที่การกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการด้านร่างกาย เช่น การอาบน้ำทำความสะอาดร่างกาย ดูแลสุขวิทยาส่วนบุคคล ช่วยแต่งตัว ป้อนอาหารหรือให้อาหารทางสายยาง ทำความสะอาดแผล จัดเตรียมยา เป็นต้น โดยให้เวลาในการดูแลอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องมากกว่าคนอื่นๆ

2. ผู้ดูแลรอง (Secondary caregiver) หมายถึง บุคคลอื่นๆ ที่อยู่ในเครือข่ายของการดูแล มีหน้าที่จัดการด้านอื่นๆ ซึ่งไม่ใช่การกระทำที่กระทำต่อตัวผู้ป่วยโดยตรง เช่น เป็นธุระแทนในการติดต่อกับชุมชน สังคม จัดการเกี่ยวกับการเดินทางไปตรวจรักษา เป็นต้น หรืออาจปฏิบัติกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยโดยตรงเป็นครั้งคราวเมื่อผู้ดูแลหลักไม่สามารถทำหน้าที่ได้ หรือคอยช่วยเหลือผู้ดูแลหลักในการดูแลผู้ป่วย แต่ให้เวลาในการดูแลน้อยกว่า

คุณลักษณะของผู้ดูแล

การที่สมาชิกคนใดในครอบครัวจะเป็นผู้ดูแลหรือเป็นบุคคลที่รับผิดชอบในการดูแลผู้ป่วยอย่างมีคุณภาพได้นั้น เกี่ยวข้องกับลักษณะของผู้ดูแล ได้แก่

1. ความรู้ ความสามารถของผู้ดูแล การดูแลผู้ป่วยด้วยโรคที่มีพยาธิสภาพซับซ้อนและต้องการการดูแลเกินกว่าการดูแลสุขภาพทั่วไป ผู้ดูแลต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เปลี่ยนแปลงของโรค ต้องมีทักษะการดูแลที่เฉพาะเจาะจง เช่น ทักษะการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย การให้อาหารทางสายยาง การดูแลท่อช่วยหายใจ การทำแผล การให้ยา เป็นต้น

2. ผู้ดูแลที่มีการรับรู้สมรรถนะในตนเองสูง สามารถเผชิญกับสถานการณ์การดูแลผู้ป่วยได้ดี ผู้ดูแลจะมีความรู้สึกที่ดีต่อการดูแลผู้ป่วย ไม่รู้สึกว่าการดูแลผู้ป่วยก่อให้เกิดความเครียดและเป็นภาระของผู้ดูแล การรับรู้สมรรถนะของตนเองเป็นความเชื่อของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของตนเองที่จะกระทำพฤติกรรมที่จำเป็นบางอย่างให้สำเร็จ การรับรู้ถึงความสามารถของตนเองจึงถือเป็นแรงจูงใจภายในที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้ผู้ดูแลเกิดพลังความสามารถที่เสริมอำนาจในการปฏิบัติการดูแลผู้ป่วย

3. ภาวะสุขภาพของผู้ดูแล ผู้ดูแลต้องมีภาวะสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจตลอดเวลาที่ให้การดูแลผู้ป่วย เนื่องจากการดูแลผู้ป่วยที่ดูแลตนเองไม่ได้นั้น ผู้ดูแลต้องทำกิจกรรมทั้งการดูแลกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมการรักษาพยาบาล การดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิดและตลอดเวลานี้จะมีผลต่อสุขภาพของผู้ดูแลเช่นกัน ทำให้เกิดการเจ็บป่วยได้ ซึ่งส่งผลต่อการดูแลผู้ป่วย ทำให้ผู้ดูแลขาดการเอาใจใส่และความตั้งใจในการดูแลผู้ป่วย ส่งผลต่อคุณภาพการดูแลผู้ป่วย

4. แบบแผนการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้ดูแล มีอิทธิพลต่อเวลาและคุณภาพในการจัดการดูแลที่แตกต่างกัน เนื่องจาก ความจำเป็นของภาระหน้าที่ประจำที่ต้องกระทำควบคู่ไปกับการดูแลผู้ป่วยเป็นสาเหตุเร่งเร้าผู้ดูแลในการทำกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้เกิดความเครียด เบื่อหน่าย เนื่องจากการมีเวลาในการพักผ่อนน้อยลง เมื่อใดที่กิจกรรมการดูแลลดลง ผู้ดูแลจะเกิดความรู้สึกมีชีวิตชีวาขึ้น

5. อายุของผู้ดูแล เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความแตกต่างในเรื่องความคิดและพฤติกรรม ผู้ที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ แตกต่างจากผู้ที่อายุน้อย เนื่องจากมีประสบการณ์ชีวิตมากกว่า ยิ่งอายุมากกิจกรรมในครอบครัวและสังคมก็ลดน้อยลง ความคาดหวังที่มีต่อตนเองและต่อผู้อื่นก็น้อยลง รวมทั้งมีการยอมรับต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเจ็บป่วยและความสามารถเผชิญปัญหาหรือความเครียดในชีวิตดีกว่าด้วย

6. ระดับการศึกษา ผู้ดูแลที่มีการศึกษาสูงมักจะตระหนักถึงปัญหาและมีความเข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ดี ในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ที่ได้จากการศึกษา จากประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต การศึกษาจะช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีความสามารถในการค้นหาความรู้ ทำความเข้าใจกับข้อมูล ความรู้ต่างๆ สามารถเข้าใจสภาวะความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นได้ดี และมีการปฏิบัติดูแลที่ถูกต้องกว่าผู้ดูแลที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ดูแลที่มี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การศึกษาน้อยจะรู้สึกว่าการดูแลผู้ป่วยเป็นเรื่องยุ่งยาก ต้องใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรมนาน และเพิ่มภาระให้แก่ตนอย่างมาก

7. เพศของผู้ดูแล มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการดูแล เพศที่ต่างกันจะมีความเชื่อ เจตคติ และค่านิยมที่แตกต่างกัน เพศหญิงเป็นเพศที่มีบทบาทสำคัญในระบบการดูแลของครอบครัว บทบาทการดูแลผู้ป่วยเป็นเรื่องยากลำบากสำหรับเพศชาย ต้องใช้เวลา และความพยายามอย่างมาก เพศชายจะไม่สามารถนำกิจกรรมการดูแลมารวมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันได้ ลักษณะการดูแลของเพศชายที่สามารถกระทำได้จะเป็นการให้การสนับสนุน จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการดูแล เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งการจัดการเรื่องการเงิน ขณะที่ผู้ดูแลเพศหญิงจะมีความเหนื่อยหน่าย อ่อนล้าทางอารมณ์ และการลดความเป็นบุคคลมากกว่าเพศชาย เนื่องจากมีความไวต่อความรู้สึกมากกว่า

ปัญหาที่เกิดจากการเป็นผู้ดูแล

การเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัวคนใดคนหนึ่งย่อมทำให้เกิดความไม่สมดุลภายในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวที่มีหน้าที่ดูแลผู้ป่วยไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย สามีภรรยา พี่น้อง ลูกหลาน ต้องรับบทบาทเพิ่มขึ้นจากบทบาทที่ตนรับผิดชอบอยู่เดิม ต้องทำหน้าที่ในการเผชิญปัญหา เพื่อให้ครอบครัวสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง ภาระในการดูแลและเวลาที่ใช้ในการดูแลจะเพิ่มมากขึ้นตามความรุนแรงของโรคและความพิการ การที่ต้องรับภาระดูแลผู้ป่วยที่บ้านเป็นระยะเวลายาวนานย่อมมีผลกระทบต่อผู้ทำหน้าที่ดูแล ผลจากการต้องเป็นผู้ดูแล พบว่ามีปัญหาดังนี้

1. ปัญหาด้านจิตอารมณ์

ปัญหาทางด้านจิตใจที่พบมากที่สุดมี 3 ประเด็น คือ ภาวะซึมเศร้า การเป็นภาระ และความเครียด โดยพบภาวะซึมเศร้าได้ตั้งแต่ช่วง 3 เดือนขึ้นไป และพบว่าเพศหญิงจะมีอาการมากกว่าเพศชาย ภาวะซึมเศร้าที่เกิดขึ้นจะมีความรุนแรงมากน้อยเพียงใดขึ้นกับลักษณะทั้งของตัวผู้ป่วย เช่น ระดับการพึ่งพาของผู้ป่วย สภาพการพึ่งพาก่อนการเจ็บป่วย การรับรู้เกี่ยวกับการหาย การมีกิจกรรมลดลงของผู้ป่วย ภาวะซึมเศร้า และลักษณะของผู้ดูแล ได้แก่ อายุ สุขภาพกาย สุขภาพจิต โดยผู้ดูแลที่มีอายุน้อยจะมีภาวะซึมเศร้ามากกว่าผู้มีอายุมาก

ความรู้สึกเป็นภาระในการแบกรับความรับผิดชอบดูแล มีความรู้สึกไม่มั่นใจในความต้องการของผู้ป่วย รู้สึกวิตกกังวลตลอดเวลา รับรู้ว่าชีวิตสังคมของตนถูกพันธนาการ โดยเกี่ยวข้องกับปัจจัยของผู้ดูแล ได้แก่ ความเจ็บป่วยทางอารมณ์ ความเหงาว้าเหว่ ข้อจำกัดทาง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ร่างกายของตนเอง ข้อมูลที่ได้รับ ความต้องการการสนับสนุนทางจิตใจและการช่วยเหลือในการดูแลกิจวัตรประจำวันให้แก่ผู้ป่วย

ความรู้สึกตึงเครียดของผู้ดูแล มักจะเกิดขึ้นในช่วง 6 เดือน โดยมีสาเหตุจากระยะเวลาที่ให้การดูแล เวลาที่อยู่กับผู้ป่วย และความรุนแรงของความเจ็บป่วย ถ้ามีมากจะทำให้เกิดความรู้สึกตึงเครียดมาก นอกจากนั้นยังอาจพบความรู้สึกตึงเครียดในช่วง 1-6 เดือนของการให้การดูแลได้ ซึ่งตัวก่อความเครียดคือ พฤติกรรมของผู้ป่วย ได้แก่ การพึ่งพาสูง สภาพอารมณ์ฉุนเฉียว ทำให้ผู้ดูแลรู้สึกถูกกักกัน และแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อผู้ป่วย

2. ความรู้สึกสูญเสียของผู้ดูแล

การต้องแบกความรับผิดชอบในการดูแลผู้ป่วยที่มีความจำกัดในการช่วยเหลือตนเอง ผู้ดูแลจะเกิดความรู้สึกสูญเสียเอกลักษณ์ที่คุ้นเคยในตัวผู้ป่วย จากการที่ผู้ป่วยที่เป็นญาติใกล้ชิดที่ช่วยเหลือตนเองได้ มีสุขภาพดีกลายมาเป็นผู้ป่วย และมีข้อจำกัดในการในการช่วยเหลือตนเอง การที่ต้องทำหน้าที่ดูแลอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานทำให้ผู้ดูแลเกิดความเครียดในบทบาท ซึ่งมักมีผลให้เกิดความรู้สึกว่าความเป็นตัวของตัวเองลดลง งานวิจัยพบว่าผู้ดูแลที่บ้านจะมีความรู้สึกสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง ดังนี้

2.1 การสูญเสียความเป็นตัวของตัวเองที่เคยเป็นมาก่อน คือ ต้องเปลี่ยนแปลงมาทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลผู้ป่วย ซึ่งไม่เคยทำมาก่อน

2.2 การสูญเสียความเป็นส่วนตัว การดูแลผู้ป่วยที่มีข้อจำกัดด้านร่างกาย และ/หรือสติปัญญาทำให้ไม่มีเวลาเป็นของตัวเอง กลัว ไม่กล้าละทิ้งผู้ป่วยไปทำกิจกรรมอื่น

2.3 การสูญเสียความสัมพันธ์กับผู้อื่น เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวรับรู้ว่าผู้นั้นทำหน้าที่เป็นผู้ดูแล จึงทำให้ผู้ดูแลลังเลที่จะขอความช่วยเหลือในการทำหน้าที่จากสมาชิกคนอื่น

2.4 ความรู้สึกสูญเสียความรู้จักตนเอง เนื่องจากต้องมารับบทบาทผู้ดูแลที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน ทำให้มีความยากลำบากในการเผชิญปัญหากับสิ่งที่ไม่รู้จักมาก่อน และรู้สึกไม่แน่นอนในการแก้ปัญหาและตัดสินใจดูแล

3. ปัญหาด้านชีวิตสังคม การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต

เวลาและการถูกจำกัดสถานที่เป็นประเด็นสำคัญต่อชีวิตสังคมของผู้ดูแล เนื่องจากระยะเวลาอยู่กับผู้ป่วยที่ยาวนาน และการต้องทำภาระกิจให้กับผู้ป่วยหลายอย่างทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป เช่น การเปลี่ยนแปลงนิสัยด้านโภชนาการทั้งรูปแบบอาหาร วิธีรับประทานอาหาร ปัญหาของการรับประทานอาหาร ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน การเปลี่ยนแปลงการออก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กำลังกาย การพบปะสังสรรกับครอบครัว สังคม การดูแลตนเอง ภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่เป็นไปในทางลบมากกว่าบวก

4. ปัญหาด้านครอบครัว

การต้องใช้เวลาในการดูแลผู้ป่วยเพื่อตอบสนองความต้องการด้านร่างกาย จิตใจทำให้เกิดปัญหากับครอบครัว คือ เกิดความรู้สึกไม่เข้าใจกัน ความรู้สึกทอดทิ้งกัน

5. ปัญหาในการจัดการดูแลผู้ป่วยในชีวิตประจำวัน

ผู้ดูแลที่ต้องให้การดูแลผู้ป่วยที่สูญเสียความสามารถดูแลตนเองและสติปัญญาการรับรู้จะต้องให้การดูแลกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยจำนวนมาก เช่น ช่วยเคลื่อนย้ายจากเตียง ทำความสะอาดร่างกาย พาเข้าห้องน้ำเพื่อขับถ่าย เตรียมอาหาร นอกจากนั้นยังต้องพาไปพบแพทย์เป็นระยะ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ต้องใช้เวลาและพลังงานอย่างมาก

6. ปัญหาด้านการแสวงหาและการใช้แหล่งช่วยเหลือที่เป็นรูปธรรม

ผู้ดูแลจำนวนมากที่พบปัญหาการใช้แหล่งช่วยเหลือ และแสวงหาการช่วยเหลือทั้งในด้านการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระในการดูแล และการช่วยเหลือค่าใช้จ่าย

7. ปัญหาด้านการได้รับการสนับสนุนทางอารมณ์และสังคม

ความเหงาและความเบื่อเป็นปัญหาของผู้ดูแลที่รู้สึกทั้งในตนเอง และผู้ป่วย ซึ่งต้องการการสนับสนุนจากแหล่งช่วยเหลือ

8. ปัญหาสุขภาพทางกาย

การที่ต้องปฏิบัติกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการการดูแลของผู้ป่วยเป็นระยะเวลานาน ทำให้ผู้ดูแลเกิดอาการอ่อนเพลีย เหนื่อยล้า ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ นอนไม่หลับ รับประทานอาหารได้น้อย จนเกิดอาการเจ็บป่วยตามมาได้

ความต้องการของผู้ดูแล

การที่ผู้ดูแลต้องได้รับผลกระทบจากการรับบทบาทเป็นผู้ดูแลผู้ป่วยในครอบครัวนั้น ทำให้ผู้ดูแลเกิดความต้องการบางประการ ดังนี้

1. ผู้ดูแลต้องการเวลาเป็นตัวของตัวเองบ้าง เพื่อจะทำกิจกรรมส่วนตัว และคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพในสังคม หรือต้องการเวลาเพื่อผ่อนคลายและเวลาที่ต้องปฏิบัติบทบาทอื่นๆ ด้วย

2. ต้องการทราบปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วย เพื่อหาวิธีจัดการกับปัญหาดังกล่าว เช่น ผู้ป่วยเคลื่อนไหวตัวเองไม่ได้ ผู้ดูแลย่อมต้องการทราบวิธีการช่วยเหลือผู้ป่วยในการเคลื่อนไหวที่ถูกต้อง รวมทั้งความรู้ในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการเคลื่อนไหวไม่ได้ของผู้ป่วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. ต้องการความช่วยเหลือที่รวดเร็วทันทีที่มีปัญหา สามารถปรึกษาได้ตลอดเวลาในรูปแบบของการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ ถ้าผู้ดูแลเกิดปัญหาหรือไม่แน่ใจว่ากระทำได้ถูกต้อง

4. ต้องการบุคคลที่สนับสนุนด้านกำลังใจ เพื่อรับฟังปัญหาและปรับอารมณ์ที่ไม่พึงพอใจ เบื่อหน่าย ท้อแท้ให้ดีขึ้น หรือหมดไป โดยเฉพาะผู้ดูแลที่ทำหน้าที่หลายบทบาทและต้องดูแลผู้ป่วยเป็นระยะเวลายาวนาน นอกจากนั้นผู้ดูแลยังต้องการคำแนะนำในการฝึกตนให้อยู่กับเหตุการณ์ปัจจุบันเพื่อทำหน้าที่ให้ดีที่สุด และฝึกการคิด การมองปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองนั้นเป็นเรื่องธรรมดา ไม่ได้เลวร้ายไปกว่าผู้อื่น

5. ต้องการแรงจูงใจที่ดีและต่อเนื่อง ในการดูแลผู้เจ็บป่วยระยะยาว แรงจูงใจจะทำให้ผู้ดูแลเกิดความตระหนักและให้ความสำคัญที่จะดูแลผู้ป่วยด้วยความเข้าใจ สามารถยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ แรงจูงใจจะช่วยให้ผู้ดูแลมีเจตคติที่ดี และลดความเบื่อหน่ายในการดูแลผู้ป่วย

จากผลกระทบที่เกิดจากการเป็นผู้ดูแล และความต้องการของผู้ดูแลดังกล่าวทำให้ต้องช่วยเหลือผู้ดูแลโดยอาศัยการจัดเตรียมผู้ดูแลที่มีประสิทธิภาพให้รับกับสภาพปัญหาการดูแลที่จะเกิดขึ้น พยาบาลจึงต้องมีการวางแผนที่ดีเพื่อเตรียมผู้ดูแลก่อนที่ผู้ป่วยจะถูกจำหน่ายกลับไปพักฟื้น ที่บ้าน

การจัดเตรียมผู้ดูแล

การจัดเตรียมผู้ดูแลที่ดีนั้นพยาบาลพึงระลึกไว้เสมอว่า จะมีบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงอยู่ 3 คน คือ ผู้ป่วย ผู้ดูแล และพยาบาลหรือผู้ที่มีหน้าที่จัดเตรียมผู้ดูแล หากพยาบาลไม่มีการจัดเตรียมผู้ดูแลที่ดีก็จะมีปัญหาและผลกระทบเกิดขึ้นกับผู้ป่วย ผู้ดูแล รวมทั้งสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวได้มาก แม้จะมีบุคลากรสุขภาพในชุมชนที่ช่วยเหลือดูแลอยู่บ้าง แต่ก็ไม่เพียงพอกับความต้องการที่เกิดขึ้น ในการจัดเตรียมผู้ดูแลที่ดีนั้น ภายหลังการเตรียมแล้วผู้ดูแลควรมีเจตคติที่ดีต่อการดูแลผู้ป่วย มีความรู้ ทักษะที่เพียงพอ รู้จักแหล่งสนับสนุนหรือแหล่งประโยชน์ที่จะช่วยเหลือผู้ป่วย รวมทั้งรู้จักวิธีเผชิญปัญหาและคลายความเครียดด้วย

การเตรียมผู้ดูแลมีวิธีการ ดังนี้

1. มีการวางแผนล่วงหน้าในการเตรียมตัวผู้ดูแล พยาบาลจะต้องเตรียมตั้งแต่ผู้ป่วยรับการรักษาในโรงพยาบาลจนถึงเมื่อการรักษาในโรงพยาบาลเสร็จสิ้นลง พยาบาลต้องให้ผู้ดูแลรับทราบปัญหาของผู้ป่วยและแหล่งประโยชน์ต่างๆ ที่สำคัญ พยาบาลควรจดบันทึกหรือทำแผนการจำหน่ายผู้ป่วยและผู้ดูแลไว้เป็นระยะๆ พยาบาลจะต้องพูดคุยกับญาติว่าสมาชิกในครอบครัวมีใครบ้างที่ทำหน้าที่ดูแล เพื่อที่จะได้จัดเตรียมบุคคลเหล่านั้นได้ถูกต้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. จัดอบรมเพื่อให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วย โดยจัดเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้

3. ฝึกหัดทักษะที่จำเป็น เช่น การให้อาหารทางสายยาง การใช้เครื่องให้ออกซิเจนที่บ้าน นอกจากนี้ หากญาติผู้ป่วยที่เป็นผู้ดูแลรายใดมีฐานะทางเศรษฐกิจดี สามารถซื้อบริการและเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้ภาระการดูแลเบาลง พยาบาลจะต้องแนะนำข้อมูลแหล่งบริการเหล่านี้ด้วย

4. แนะนำการเลือกใช้แหล่งบริการด้านสุขภาพที่ช่วยดูแลผู้ป่วยชั่วคราว เพื่อให้ผู้ดูแลมีข้อมูลเพียงพอในการเลือกและตัดสินใจที่จะใช้บริการจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน เพื่อผ่อนคลายภาระของผู้ดูแล อย่างไรก็ตามผู้ดูแลที่ดีที่สุดก็คือ ญาติผู้ป่วย แม้จะมีแหล่งบริการให้บริการทดแทน แต่ความคุ้นเคย รู้ใจ การให้กำลังใจ และเข้าใจผู้ป่วยในช่วงหนึ่งของชีวิตยามเจ็บป่วยก็คงเป็นญาติที่ใกล้ชิดนั่นเอง

สรุป

ความเจ็บป่วยหรือความพิการเป็นสิ่งที่บุคคลมิอาจหลีกเลี่ยงได้ เป็นภาวะที่ต้องการผู้ดูแลที่ไว้วางใจ เข้าใจ มีความรู้ มีทักษะอย่างดี พยาบาลในฐานะบุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมบทบาทผู้ดูแลควรตระหนักถึงความจำเป็นของการเตรียมบทบาทผู้ดูแล และนำมาจัดทำแผนเตรียมผู้ดูแลให้เป็นส่วนหนึ่งของผู้ร่วมทีมสุขภาพ การเตรียมผู้ดูแลที่ดีย่อมเป็นการเริ่มต้นการดูแลที่สำเร็จไปกว่าครึ่ง เพราะนั่นหมายถึง ผู้ป่วยเรื้อรังที่บ้านจะได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

กิจกรรม

ขั้นที่ 1 การมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม

1.1 อาจารย์เกริ่นนำบทนำของโมดูล คนไข้กับผู้ดูแล แล้วนำเข้าสู่หน่วย 1: ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล

CE 1.2 อาจารย์นำภาพผู้ป่วยที่มีความจำกัดในการช่วยเหลือตนเองหรือต้องการการดูแลเกือบตลอดเวลามาให้นักศึกษาดู ตั้งคำถามให้นักศึกษาคิดและแสดงความคิดเห็นว่า “เมื่อผู้ป่วยกลับไปอยู่ที่บ้าน ผู้ป่วยจะดำเนินชีวิตประจำวันอย่างไร”

CE 1.3 อาจารย์เชิญผู้ดูแลรายหนึ่งเข้ามาในชั้นเรียน บอกเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน ความคิด ความรู้สึก ผลกระทบจากการเป็นผู้ดูแลและการปรับตัว การมีส่วนร่วม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดูแลของสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว ความต้องการของผู้ดูแล และการได้รับการเตรียมให้เป็นผู้ดูแล โดยอาจารย์ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการและเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามผู้ดูแล

ขั้นที่ 2 การคิดไตร่ตรองในประสบการณ์

RO 2.1 ภายหลังผู้ดูแลที่รับเชิญมากลับไปแล้ว อาจารย์แจกแบบบันทึกการเรียนรู้ให้นักศึกษาแต่ละคนเขียนบันทึกการเรียนรู้ที่ได้จากการฟังประสบการณ์การดูแล ส่งใบบันทึกให้อาจารย์

RO 2.2 อาจารย์แบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่มๆละ7-8 คน(นักศึกษาฝึกอบรมจำนวน 22 คน)

RO 2.3 อาจารย์แจกใบงานที่ 1 ให้นักศึกษาอ่านทำความเข้าใจ และอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสาระที่ได้จากการบอกเล่าของผู้ดูแล ร่วมกันสะท้อนคิดในสาระและการเรียนรู้ที่ได้รับ

ขั้นที่ 3 การประมวลข้อสรุปเป็นหลักการ

AC 3.1 นักศึกษายังอยู่ในกลุ่มย่อยเดิม อาจารย์แจกใบความรู้ที่ 1 และ2 ให้นักศึกษาอ่านทำความเข้าใจ

AC 3.2 นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปความคิดจากใบความรู้ เชื่อมโยงกับสาระที่ได้จากการบอกเล่าของผู้ดูแล เขียนสรุปเป็นแผนผังความคิดส่งอาจารย์ และส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าห้องเรียนกลุ่มใหญ่

ขั้นที่ 4 การนำหลักการไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่

AE 4.1 นักศึกษาเข้ากลุ่มย่อยเดิม อาจารย์แจกใบงานที่ 2 และกรณีผู้ป่วย กลุ่มละ 1 กรณี ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มอ่านทำความเข้าใจ

AE 4.2 สมาชิกกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการของผู้ดูแล และวางแผนเตรียมผู้ดูแลก่อนจำหน่ายผู้ป่วย เขียนใบรายงานส่งอาจารย์

AE 4.3 สมาชิกกลุ่มร่วมกันเตรียมบทบาทสมมติเพื่อนำเสนอผลงานความคิดของตนเอง

4.4 นักศึกษาแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติที่วางแผนไว้หน้าชั้นเรียนกลุ่มใหญ่ อาจารย์และนักศึกษากลุ่มอื่นๆ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4.5 อาจารย์สรุปประเด็นการเรียนรู้ของหน่วย 1 : ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล แล้วให้นักศึกษาแต่ละคนตอบคำถามท้ายหน่วย ส่งใบคำตอบให้อาจารย์ อาจารย์เฉลยแนวคำตอบคำถามท้ายหน่วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สื่อ/ ใบความรู้

1. ภาพผู้ป่วยที่มีข้อจำกัดทางร่างกาย (ผู้ป่วยติกอายุรกรรม ศัลยกรรม หรือออร์โธ-ปิดิกส์)
2. ผู้ดูแลผู้ป่วย ใน ข้อ 1
3. ใบความรู้ที่ 1 บทความวิชาการ เรื่อง การส่งเสริมบทบาทของสมาชิกในครอบครัวในฐานะผู้ดูแล
4. ใบความรู้ที่ 2 บทความวิชาการ เรื่อง ญาติผู้ดูแลที่บ้าน : แนวคิดและปัญหาการวิจัย
5. กรณีผู้ป่วย 1 ป้าสมคิด
6. กรณีผู้ป่วย 2 ป้านิภา
7. กรณีผู้ป่วย 3 ลุงจรัล

ใบงาน

1. ใบงานที่ 1 ผู้ดูแลในครอบครัว
2. ใบงานที่ 2 เตรียมผู้ดูแล

คำถามท้ายหน่วย

จากสถานการณ์ในใบคำถามท้ายหน่วย ให้นักศึกษาตอบคำถามและเขียนอธิบายพอสังเขป โดยใช้ความรู้ที่ได้จากการอบรม

การประเมินผล

1. บันทึกการเรียนรู้ โดยใช้เกณฑ์การประเมินบันทึกการเรียนรู้ (ในภาคผนวก)
2. แผนผังความคิด โดยใช้เกณฑ์การประเมินแผนผังความคิด (ในภาคผนวก)
3. ใบรายงานเตรียมผู้ดูแล โดยใช้แนวคำตอบและเกณฑ์การให้คะแนนรายงาน (ในภาคผนวก)
4. การตอบคำถามท้ายหน่วย โดยใช้แนวคำตอบและเกณฑ์การให้คะแนนคำถามท้ายหน่วย: ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล (ในภาคผนวก)

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

ชนัญญา กาสินพิลา. 2550. ***ภาระของผู้ดูแลผู้ป่วยมะเร็ง***. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลสาธารณสุข มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ยุพาพิน ศิรโพธิ์งาม. 2539. “ญาติผู้ดูแลที่บ้าน: แนวคิดและปัญหาในการวิจัย.” **วารสารพยาบาลรามาธิบดี** 2 (1): 84-93.

วิมลรัตน์ ภู่วราวุฒิพานิช. 2537. “การส่งเสริมบทบาทของสมาชิกในครอบครัวในฐานะผู้ดูแล.” **วารสารพยาบาลศาสตร์** 12 (4): 33-38.

ศศิธร ช่างสุวรรณ์. 2548. **ประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง**. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ. 2537. **การพยาบาลผู้ป่วยเรื้อรัง: มโนมติสำคัญสำหรับการดูแล**. ขอนแก่น: ห้างหุ้นส่วน จำกัด ขอนแก่นการพิมพ์.

อธิษฐาน ชินสุวรรณ. 2549. **ประสบการณ์ชีวิตของผู้ดูแลผู้ป่วยสโตร์คที่บ้าน**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาล มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Kao, H. S. and M. L. McHugh. 2004. “The role of caregiver gender and caregiver burden in nursing home placement for elderly Taiwanese survivors of stroke.” **Research in Nursing & Health** 27: 121-134.

Loke, A. Y., F. C. Liu, and Y. Szeto. 2003. “The difficulties faced by informal caregivers of patients with terminal cancer in Hong Kong and the available social support.” **Cancer Nursing** 26 (4): 276-283.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ใบงานที่ 1
ผู้ดูแลในครอบครัว

วัตถุประสงค์

รู้และเข้าใจการเป็นผู้ดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง ภาระการดูแล ผลกระทบที่เกิดจากการเป็นผู้ดูแล ความต้องการของผู้ดูแล และการจัดเตรียมผู้ดูแล

คำชี้แจง

1. ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่มๆ ละ 7-8 คน จัดหาผู้ทำหน้าที่ประธานและเลขานุการของกลุ่ม และตั้งชื่อกลุ่ม

2. ให้นักศึกษาอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสาระที่ได้จากการฟังประสบการณ์ของผู้ดูแล แล้วสรุปความคิดร่วมกัน

3. สมาชิกกลุ่มช่วยกันอ่านทำความเข้าใจใบความรู้ที่อาจารย์แจกให้ อภิปรายร่วมกันและสรุปความคิดจากใบความรู้ เชื่อมโยงกับสาระที่ได้จากการบอกเล่าประสบการณ์ของผู้ดูแลช่วยกัน เขียนเป็นแผนผังความคิด และส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียนกลุ่มใหญ่

4. ส่งใบรายชื่อกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม และแผนผังความคิดให้อาจารย์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ใบงานที่ 2
เตรียมผู้ดูแล

วัตถุประสงค์

รู้และเข้าใจความต้องการของผู้ดูแล และสร้างสรรค์กิจกรรมการเตรียมผู้ดูแลที่บ้านได้

คำชี้แจง

1. ให้นักศึกษาเข้ากลุ่มย่อยเดิม ช่วยกันอ่านทำความเข้าใจกรณีผู้ป่วยที่ได้รับ
2. ร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการของผู้ดูแล และวางแผนเตรียมผู้ดูแลก่อนจำหน่ายผู้ป่วยออกจากโรงพยาบาล แล้วเขียนรายงานส่งอาจารย์
3. นำเสนอผลการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ดูแล และกิจกรรมการเตรียมผู้ดูแล โดยแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียนกลุ่มใหญ่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรณีผู้ป่วย 1
ป้าสมคิด

ป้าสมคิด อายุ 68 ปี มีภาวะสโตร์ค ทำให้กล้ามเนื้อซีกซ้ายของร่างกายอ่อนแรง หลังจากพ้นระยะวิกฤตของโรคแล้ว ป้าสมคิดก็ได้รับการทำกายภาพบำบัดเพื่อฟื้นฟูสภาพกล้ามเนื้อให้แข็งแรงขึ้นระดับหนึ่ง จนป้าสมคิดสามารถเดินโดยมีคนช่วยพยุงได้ แต่ยังไม่สามารถยกแขนซ้ายได้ ไม่สามารถลุกนั่งด้วยตนเองจากท่านอน หรือลุกยืนด้วยตนเองจากท่านั่งได้ ต้องมีคนช่วยพยุง ควบคุมการขับถ่ายไม่ค่อยได้ และไม่สามารถดูแลความสะอาดร่างกายตนเองได้

คุณพยงค์ ลูกสาวของป้าสมคิด จะรับหน้าที่เป็นผู้ดูแลป้าสมคิดเมื่อกลับบ้าน บ้านของคุณพยงค์เป็นร้านขายของชำในจังหวัดนครปฐม อาศัยอยู่ด้วยกัน 4 คน คือ ป้าสมคิด คุณพยงค์ สุรพงษ์ลูกชายของคุณพยงค์ วัย 15 ปี ที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษา และบัวผัน ลูกจ้างช่วยขายของ วัย 23 ปี ที่พักอยู่ด้วยและช่วยทำงานบ้าน ส่วนลูกชายของป้าสมคิดอีกคนหนึ่งมีครอบครัวแล้วแยกบ้านไปอยู่ไม่ห่างจากบ้านคุณพยงค์นัก

ก่อนป่วยครั้งนี้ แต่ละวันป้าสมคิดจะมีหน้าที่ทำกับข้าวให้ทุกคนในบ้านรับประทาน โดยมีบัวผันเป็นลูกมือช่วยเก็บล้างทำความสะอาด ช่วงกลางวันก็จะนั่งเฝ้าหน้าร้านช่วยเฝ้าร้าน ขายของ และพูดคุยกับลูกค้าที่รู้จักคุ้นเคย นอกจากนั้นป้าสมคิดจะเป็นผู้ดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน การเจ็บป่วยครั้งนี้จึงทำให้แบบแผนการดำเนินชีวิตของป้าสมคิดและทุกคนในครอบครัวต้องเปลี่ยนแปลงไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรณีผู้ป่วย 2
ป้านิภา

ป้านิภาอายุ 70 ปี ตรวจพบว่าเป็นมะเร็งรังไข่ แพทย์จึงรักษาด้วยการผ่าตัดและต่อด้วยการให้ยาเคมีบำบัด 16 ครั้ง ทุก 3 สัปดาห์ พรุ่งนี้ป้านิภาจะเริ่มรับยาเคมีบำบัดเป็นครั้งแรก

โดยทั่วไป ภายหลังรับยาเคมีบำบัดผู้ป่วยจะมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน รับประทานอาหารไม่ได้ อ่อนเพลีย เวียนศีรษะ ต้องนอนพักบนเตียงเป็นส่วนใหญ่ ลุกเดินต้องมีคนช่วยพยุง และต้องช่วยเหลือ ในการดูแลสุขวิทยาส่วนบุคคล รวมทั้งจัดเตรียมอาหารให้ อาการเช่นนี้จะเป็นอยู่ราว 1 สัปดาห์ แล้วค่อยๆ ทุเลาลง แต่ก็ยังไม่แข็งแรงเท่าที่เคยเป็นก่อนที่จะรับยา เมื่อครบ 3 สัปดาห์ก็จะไปรับยาเคมีบำบัดรอบต่อไป ซึ่งอาการข้างต้นก็จะกลับมาใหม่ และทุเลาลงเป็นวงจรไป ผู้ป่วยที่รับยาเคมีบำบัดครั้งต่อๆ มาร่างกายจะอ่อนเพลียมากขึ้นและนานขึ้น โดยเฉพาะผู้ป่วยสูงอายุ จนบางครั้งอาจต้องเลื่อนเวลารับยาเคมีบำบัดรอบนั้นๆ ออกไปเพื่อรอให้ร่างกายแข็งแรงขึ้น

ป้านิภา พักอาศัยอยู่กับสามี (ลุงช่วย) และลูกสาว (คุณนุช) ในจังหวัดนนทบุรี คุณนุชเป็นข้าราชการไปทำงานทุกวัน และกลับบ้านในตอนเย็น ลุงช่วยเป็นข้าราชการบำนาญ อยู่บ้านกับป้านิภาตลอดทั้งวัน ลุงช่วยมีอายุในวัยเดียวกับป้านิภา สุขภาพแข็งแรงดี แต่ก็ไม่ถนัดที่จะให้การดูแลป้านิภา รวมทั้งการดูแลความเรียบร้อยของบ้านและการทำงานบ้าน ซึ่งเป็นหน้าที่ของป้านิภาและคุณนุชมาโดยตลอด การป่วยของป้านิภาจึงทำให้เกิดความไม่สมดุลขึ้นในครอบครัว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรณีผู้ป่วย 3
ลุงจรัล

ลุงจรัล อายุ 58 ปี ประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์ สมองและกระดูกสันหลังได้รับการบาดเจ็บ ภายหลังการผ่าตัดแพทย์สามารถยื้อชีวิตไว้ได้ แต่ลุงจรัลสูญเสียการรับรู้สิ่งแวดล้อมไป เคลื่อนไหวร่างกายได้น้อย นอนอยู่แต่บนเตียง ต้องรับอาหารทางสายยาง ใส่สายสวนปัสสาวะคาไว้ ขับถ่ายบนเตียง หลังจากอยู่โรงพยาบาลมาเกือบ 2 เดือน แพทย์วางแผนจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลให้ไปพักรักษาตัวต่อที่บ้าน

ลุงจรัลเป็นเจ้าของสวนส้ม ในจังหวัด นครนายก ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวใหญ่อยู่รวมในบ้านเดียวกับป้าสำลี (ภรรยา) และลูกสาว ลูกชาย ซึ่งมีครอบครัวกันแล้ว ทุกคนช่วยกันทำสวนส้มมีคนงานสวนส้มกว่า 10 คน และคนงานดูแลบ้านอีก 2 คน โดยก่อนป่วย ลุงจรัลมีหน้าที่จัดการงานในสวนส้ม และมีลูกชายเป็นผู้ช่วย การเจ็บป่วยของลุงจรัลทำให้ครอบครัวต้องปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว และต้องการผู้ดูแลลุงจรัลตลอดเวลา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ใบรายงาน : เตรียมผู้ดูแล

กลุ่ม.....

กรณีผู้ป่วย.....

การอภิปรายความต้องการของผู้ดูแล.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การเตรียมผู้ดูแล.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ใบคำถามท้ายหน่วย
หน่วย 1 : ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล

สถานการณ์

คุณตา ดำรง อายุ 74 ปี ป่วยเป็นโรคพาร์กินสันมาเกือบ 1 ปี มีอาการกล้ามเนื้อสั่นเกร็งอ่อนแรง เคลื่อนไหวช้า เดินไม่ค่อยมั่นคง ช่วยเหลือตัวเองได้น้อย ต้องช่วยดูแลสุขวิทยาส่วนบุคคล รับประทานอาหารเองพอได้ แต่ต้องช่วยป้อนบ้าง สำลักง่าย

คุณตา ดำรง พักอยู่กับลูกสาว ลูกเขย และหลานชาย วัย 7 ปี ในช่วงกลางวันลูกสาวจะจ้างคนละแวกบ้านมาช่วยดูแลคุณตาดำรงตลอดวัน เนื่องจาก เป็นข้าราชการต้องไปทำงาน ไม่มีคนอยู่บ้านดูแลคุณตา ในช่วงเย็น หลังกลับจากทำงานลูกสาวจะมาทำหน้าที่ดูแลเอง ให้คนรับจ้างดูแลกลับบ้านไป พร้อมกับดูแลความเป็นอยู่ของสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวด้วย

จากสถานการณ์ข้างต้น ให้นักศึกษาใช้ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมอภิปรายว่า ใครเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดในการดูแลคุณตาดำรง และอาจได้รับผลกระทบที่เกิดจากภาระการดูแลอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เกณฑ์การประเมินบันทึกการเรียนรู้

(Journal Evaluation Rubric)

เกณฑ์	**ดีเยี่ยม** (4)	**ดี** (3)	**ยอมรับได้** (2)	**ไม่น่าพอใจ** (1)
การสะท้อนคิด	แสดงถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตนเองอย่างน่าประทับใจ โดยมีรายละเอียดสนับสนุนที่น่าสนใจ	แสดงถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดสนับสนุนเป็นส่วนใหญ่	แสดงถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตนเองพอสมควร โดยมีรายละเอียดสนับสนุนบางส่วน	มีการสะท้อนคิดพอเป็นพิธี แสดงถึงความเบื่อหน่ายในการเรียนรู้
การเชื่อมโยงประสบการณ์กับการเรียนรู้	แสดงถึงความเข้าใจในความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้ในการฝึกอบรมอย่างมาก	แสดงถึงความเข้าใจในความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้ในส่วนสำคัญของการฝึกอบรม	แสดงถึงความเข้าใจในความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้ในบางส่วนของการฝึกอบรม	แสดงถึงการขาดความเข้าใจในความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้ในการฝึกอบรม
การประเมินการเรียนรู้	พิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนของการเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้ง	พิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนของการเรียนรู้ที่สำคัญได้อย่างถูกต้อง	พิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนของการเรียนรู้ได้อย่างผิวเผิน	ไม่รู้ในจุดแข็งและจุดอ่อนของการเรียนรู้
การปรับปรุงการเรียนรู้	มีแนวทางที่ชัดเจนในการปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเอง	มีแนวทางปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองที่สอดคล้องกับทุกปัญหา	มีแนวทางปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองที่ไม่สอดคล้องกับบางปัญหา	ไม่มีแนวทางปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เกณฑ์ประเมินแผนผังความคิด

เกณฑ์	**ดีเยี่ยม** (4)	**ดี** (3)	**ยอมรับได้** (2)	**ไม่น่าพอใจ** (1)
ความคิด	มีการสะท้อนคิดที่กว้างและลุ่มลึกในทุกประเด็น	สะท้อนความคิดที่กว้าง**และ**ลุ่มลึกในบางประเด็น	สะท้อนความคิดที่กว้าง**หรือ**ลุ่มลึกในบางประเด็น	สะท้อนความคิดที่ขาดทั้งความกว้างและลุ่มลึก
ความถูกต้อง	แสดงถึงความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นอย่างสมบูรณ์ โดยไม่มีข้อผิดพลาดเลย	แสดงถึงความรู้ความเข้าใจในภาพรวมของเรื่องนั้นได้ดี มีข้อผิดพลาดในรายละเอียดที่ไม่ใช่ประเด็นสำคัญ	แสดงถึงความรู้ความเข้าใจในภาพรวมของเรื่องนั้นน้อย มีข้อผิดพลาดในประเด็นสำคัญบางประเด็น	แสดงถึงการขาดความรู้ ความเข้าใจในภาพรวมของเรื่องนั้น มีข้อผิดพลาดในประเด็นสำคัญหลายประเด็น
ความเชื่อมโยง	มีการเชื่อมโยงระหว่างความคิดอย่างสมบูรณ์ทุกๆ ความคิดและมีความเป็นเหตุเป็นผลกัน	มีการเชื่อมโยงระหว่างความคิดหลักได้ดี และมีความเป็นเหตุเป็นผลกัน	มีการเชื่อมโยงกันและมีความเป็นเหตุเป็นผลกันในบางความคิด	ขาดการเชื่อมโยงระหว่างความคิดและไม่มีความเป็นเหตุเป็นผลกัน
การออกแบบ	ส่วนประกอบต่างๆ สวยงามสะดุดตา เข้าใจง่าย	ส่วนประกอบต่างๆ ชัดเจน ง่ายต่อการอ่าน	ส่วนประกอบบางส่วนชัดเจน	ขาดความชัดเจนในส่วนประกอบแต่ละส่วน
การนำเสนอแผนผังความคิด	อธิบายภาพรวมและรายละเอียดได้อย่างเข้มข้นและถูกต้อง แสดงลำดับความคิดในการเขียนแผนผังความคิดได้ชัดเจนมาก	อธิบายภาพรวมได้อย่างเข้มข้นและถูกต้อง แสดงลำดับความคิดในการเขียนแผนผังความคิดได้ชัดเจน	อธิบายความคิดแยกเป็นส่วนๆ แต่ถูกต้อง แสดงลำดับความคิดในการเขียนแผนผังความคิดได้บางส่วน	แทบจะไม่สามารถแสดงลำดับความคิดในการเขียนแผนผังความคิดได้เลย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวคำตอบและเกณฑ์การให้คะแนน
รายงาน : เตรียมผู้ดูแล

แนวคำตอบกรณีป้าสมคิด

การวิเคราะห์ความต้องการของผู้ดูแล

คุณพยงค์จะรับหน้าที่เป็นผู้ดูแลหลัก ซึ่งต้องมีภาระดูแลทั้งด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล กิจวัตรประจำวัน และสุขภาพของป้าสมคิด โดยอาจมีบัวผันเป็นผู้ดูแลรอง จากภาระการดูแลข้างต้นคุณพยงค์จะต้องการเตรียมรับบทบาทผู้ดูแลในสิ่งเหล่านี้ ได้แก่

- ความรู้เกี่ยวกับโรคและการดูแล
- ทักษะการดูแล เช่น การยกพยุง การดูแลสุขวิทยาส่วนบุคคล การฟื้นฟูความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ฯ
- การสนับสนุนจากญาติคนอื่นๆ ทั้งการเงิน การช่วยเหลือในการดูแลผู้ป่วย การสนับสนุนกำลังใจ
- การช่วยวางแผนจัดเตรียมบ้านและเครื่องใช้สำหรับผู้ป่วย

กิจกรรมเตรียมผู้ดูแล

- ให้ความรู้ จัดเอกสารให้ความรู้เกี่ยวกับโรคและการดูแล และแนะนำแหล่งความรู้
- ให้ผู้ดูแลได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยขณะอยู่โรงพยาบาล เพื่อฝึกทักษะการดูแลที่จำเป็น
- ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดเตรียมบ้านและการจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับผู้ป่วย เช่น รถเข็น ไม้เท้า กระโถน เตียงนอน ห้องน้ำ ฯ
- สนับสนุนให้ผู้ดูแลและญาติคนอื่นๆ วางแผนดูแลผู้ป่วยร่วมกัน เพื่อช่วยสนับสนุนและช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย
- จัดโอกาสให้ได้พูดคุยกับผู้ดูแลของผู้ป่วยอื่น ที่ดูแลผู้ป่วยที่มีลักษณะคล้ายกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดูแลซึ่งกันและกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวคำตอบกรณีป้านิภา

การวิเคราะห์ความต้องการของผู้ดูแล

ลุงช่วยและคุณนุช จะต้องรับหน้าที่เป็นผู้ดูแลป้านิภา แต่อาจไม่สามารถรับผิดชอบเป็นผู้ดูแลหลักได้ เนื่องจาก มีข้อจำกัดของการเป็นผู้ดูแล ได้แก่ ลุงช่วยไม่ถนัดการดูแล คุณนุชต้องไปทำงานในเวลากลางวัน ดังนั้นจึงมีความต้องการของผู้ดูแลป้านิภา ดังนี้

- การหาผู้ที่จะมาทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลหลักแทนลุงช่วยและคุณนุช
- ความรู้เกี่ยวกับการรับยาเคมีบำบัด ผลข้างเคียง และการดูแล
- การวางแผนพาผู้ป่วยมารับยาเคมีบำบัดอย่างต่อเนื่อง

กิจกรรมเตรียมผู้ดูแล

- สนับสนุนให้ญาติวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับการหาผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลหลัก
- ให้คำแนะนำเกี่ยวกับศูนย์บริการผู้ดูแลผู้ป่วย
- ให้ความรู้ จัดเอกสารให้ความรู้เกี่ยวกับโรค การรับยาเคมีบำบัด ผลข้างเคียงของยา และการดูแล และแนะนำแหล่งความรู้
- สนับสนุนให้ญาติ วางแผนร่วมกัน เกี่ยวกับการปรับบทบาท หน้าที่ภายในครอบครัว ทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการดูแลสุขภาพของผู้ป่วย
- จัดโอกาสให้ได้พูดคุยกับผู้ดูแลของผู้ป่วยอื่น ที่ดูแลผู้ป่วยที่รับยาเคมีบำบัดเหมือนกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดูแลซึ่งกันและกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวคำตอบกรณีลุงจรัล

การวิเคราะห์ความต้องการของผู้ดูแล

ลุงจรัลจำเป็นต้องพึ่งพาผู้ดูแลหลักเกือบตลอดเวลา ซึ่งอาจเป็นสมาชิกคนใดคนหนึ่งในครอบครัวก็ได้ และสมาชิกคนอื่นสามารถมาช่วยเหลือ เป็นผู้ดูแลรองได้ หรืออาจหาผู้อื่นมารับหน้าที่ผู้ดูแลหลักแทนสมาชิกในครอบครัวก็ได้ ดังนั้นความต้องการของญาติและผู้ดูแล จึงได้แก่

- การหาผู้ที่จะมาทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลหลัก
- ความรู้เกี่ยวกับโรค และการดูแล
- ทักษะการดูแล เช่น การพลิกตะแคงตัว การให้อาหารทางสายยาง การดูแลสายสวนปัสสาวะและถุงรองรับปัสสาวะ การดูแลสุขวิทยาส่วนบุคคล การกายภาพบำบัด
- การวางแผนจัดเตรียมบ้านและเครื่องใช้สำหรับผู้ป่วย

กิจกรรมเตรียมผู้ดูแล

- สนับสนุนให้ญาติวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับการหาผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลหลัก และเป็นผู้ดูแลรอง
- ให้คำแนะนำเกี่ยวกับศูนย์บริการผู้ดูแลผู้ป่วย
- ให้ความรู้ จัดเอกสารให้ความรู้เกี่ยวกับโรค และการดูแล และแนะนำแหล่งความรู้
- ให้ผู้ดูแลหลักได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยขณะอยู่โรงพยาบาล เพื่อฝึกทักษะการดูแลที่จำเป็น
- สนับสนุนให้ญาติ วางแผนร่วมกัน เกี่ยวกับการปรับบทบาท หน้าที่ภายในครอบครัว ทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการดูแลสุขภาพของผู้ป่วย
- ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดเตรียมบ้านและการจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับผู้ป่วย เช่น เตียงนอน ที่นอนป้องกันแผลกดทับ กระบอกให้อาหารทางสายยาง แผ่นรองกันเปื้อน ฯ
- จัดโอกาสให้ได้พูดคุยกับผู้ดูแลของผู้ป่วยอื่น ที่ดูแลผู้ป่วยที่มีสภาพใกล้เคียงกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดูแลซึ่งกันและกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ	เกณฑ์
ดีมาก (4)	คำตอบมีความสมบูรณ์ใน 4 ประเด็น ได้แก่ - อภิปรายปัญหาสอดคล้อง เป็นเหตุเป็นผล - นำข้อความรู้มาอภิปรายได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง - การช่วยเหลือ/แก้ปัญหา ตรงประเด็นและเหมาะสม - ให้แนวทางช่วยเหลือ/ แก้ปัญหาที่ชัดเจน
ดี (3)	คำตอบมีความสมบูรณ์ใน 3 ประเด็นข้างต้น
พอใช้ (2)	คำตอบมีความสมบูรณ์ใน 2 ประเด็นข้างต้น
ต้องปรับปรุง (1)	คำตอบมีความสมบูรณ์ใน 1 ประเด็นข้างต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวคำตอบและเกณฑ์การให้คะแนน
คำถามท้ายหน่วย : ครอบครัวในฐานะผู้ดูแล

แนวคำตอบ

ผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากการดูแลคุณตาดำรงมากที่สุด คือ ลูกสาวของคุณตาดำรง โดยผลกระทบที่อาจเกิดจากภาระการดูแล ได้แก่

1. ด้านจิตใจ

อาจเกิดภาวะตึงเครียดกับการที่ต้องรับภาระดูแลทั้งความต้องการพื้นฐาน และสุขภาพ ภายหลังเลิกงานทุกวัน พร้อมกับต้องดูแลงานบ้าน และสมาชิกครอบครัวคนอื่นๆ

อาจเกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับภาวะสุขภาพของผู้ป่วย ที่ต้องดูแลและเฝ้าระวังภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ทำให้ไม่กล้าทิ้งไปไหน

อาจเกิดความรู้สึกสูญเสียความเป็นส่วนตัว เนื่องจากต้องให้เวลากับการดูแล

อาจอาจรู้สึกเบื่อหน่าย อ่อนล้าทางอารมณ์ จากการที่ต้องมีภาระดูแล ต่อเนื่องเป็นเวลายาวนาน ไม่ได้รับการผ่อนคลายเท่าที่ควร

2. ด้านวิถีชีวิต

ต้องเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต รีบกลับจากที่ทำงานมาบ้านเพื่อดูแลผู้ป่วยต่อ ทำให้มีเวลาส่วนตัวน้อยลง อาจต้องปรับเปลี่ยนแบบแผนชีวิตประจำวันบางอย่าง เช่น เวลารับประทานอาหาร เวลาตื่นนอน-เข้านอน เพื่อให้เวลากับการดูแลผู้ป่วย

3. ด้านสุขภาพกาย

เนื่องจากต้องให้เวลาดูแลผู้ป่วยหลังกลับจากทำงาน พร้อมกับที่ต้องจัดการดูแลความเป็นอยู่ของทุกคนในครอบครัว และดูแลความเรียบร้อยของบ้าน อาจทำให้มีเวลาพักผ่อนน้อยลง ต้องปรับแบบแผนการรับประทานอาหาร รวมทั้งความตึงเครียดทางจิตใจ ย่อมทำให้กระทบต่อภาวะสุขภาพของผู้ดูแลได้

4. ด้านครอบครัว

สมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว อาจได้รับการดูแลน้อยลง เนื่องจากต้องแบ่งเวลามาดูแลผู้ป่วย อาจเกิดความไม่เข้าใจกัน และเกิดความตึงเครียดในครอบครัวไปด้วย

5. ด้านเศรษฐกิจ

การต้องจ้างผู้ดูแลมาทำหน้าที่แทนในช่วงกลางวัน ทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นยังอาจต้องมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษา ยา และอุปกรณ์เครื่องใช้สำหรับผู้ป่วยอีกด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6. ด้านสังคม

การมีภาระดูแลผู้ป่วยภายหลังเลิกงาน ทำให้ผู้ดูแลต้องถูกจำกัดเวลาและสถานที่ ไม่สามารถไปเข้าสังคมได้เช่นเคย อาจทำให้สูญเสียบทบาทหน้าที่บางอย่างในสังคม ขาดการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น และสูญเสียความเป็นอิสระ นอกจากนั้นยังอาจต้องลางานบ่อยครั้งเพื่อพาผู้ป่วยไปพบแพทย์ อาจต้องเฝ้าไข้หากเกิดความเจ็บป่วยเฉียบพลัน หรือตนเองอาจเจ็บป่วยบ่อยจากความเหนื่อยล้าในการดูแล ทำให้ต้องเสียประสิทธิภาพการทำงาน

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ	เกณฑ์
ดีมาก (4)	คำตอบมีความสมบูรณ์ใน 4 ประเด็น ได้แก่ - ความสอดคล้องและเป็นเหตุเป็นผล - ความครอบคลุม/ หลากหลาย - ความชัดเจน - ความลุ่มลึก
ดี (3)	คำตอบมีความสมบูรณ์ใน 3 ประเด็นข้างต้น
พอใช้ (2)	คำตอบมีความสมบูรณ์ใน 2 ประเด็นข้างต้น
ต้องปรับปรุง (1)	คำตอบมีความสมบูรณ์ใน 1 ประเด็นข้างต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล	นาวาโทหญิงกนกนุช ขำภักตร์
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 21 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512
สถานที่เกิด	จังหวัดนนทบุรี
ประวัติการศึกษา	ประกาศนียบัตรพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย (เทียบเท่าปริญญาตรี) วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ
	พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	หัวหน้าภาควิชาการพยาบาลสูติศาสตร์และการผดุงครรภ์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์